

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKINMA
HAMLESİ

AHİLER
Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

TR71 DÜZEY 2 BÖLGESİ

BÖLGE PLANI

2024-2028

Ahiler Kalkınma Ajansı
TR71 Bölge Planı
2024-2028

Adres

Cevher Dudayev Mah. Vatan Cad.
No: 1, 50100
Merkez / Nevşehir

Telefon

+90 384 214 3666

Faks

+90 384 214 0046

Elektronik Posta

info@ahika.gov.tr - ahika@hs01.kep.tr

Fotoğraflar

Ahiler Kalkınma Ajansı

www.ahika.gov.tr

2023

Tüm Hakları Saklıdır
Kaynak Göstermek Şartıyla Alıntı Yapılabilir

İÇİNDEKİLER

01 GİRİŞ

Takdim

Yönetici Özeti

Giriş

1.1. Plan Kurgusu ve Takvimi

1.2. Uluslararası Gelişmeler ve Bölgeye Etkileri

9

12

02 TR71 BÖLGESİ'NE GENEL BAKIŞ

2.1. Uluslararası Konum ve Erişilebilirlik

2.2. Mevcut Durum Tespiti ve Bölge Künyesi

2.3. TR71 Bölgesi İl Künyeleri

2.4. Nüfus Yapısı, Demografi ve Göç

2.5. İş Gücü ve İstihdam

2.6. Ekonomik Yapı

2.6.1. Bölgesel GSYH, Sektörel Yapı

2.6.2. Gelir Dağılımı ve Sosyal Kalkınma

2.6.3. İş Dinamizmi ve Girişimcilik

2.7. Sağlık

2.8. Erişilebilirlik ve Ulaştırma

2.9. Bölge İçi ve Bölgeler Arası Gelişmişlik Farkları

2.10. Eğitim

2.11. Çevre

2.12. Kırsalın Durumu ve Kırsal Kalkınma

2.13. TR71 Bölgesi Doğal Afet Genel Risk Durumu

15

17

19

21

28

31

31

32

34

38

39

41

43

44

46

47

03 STRATEJİK BAKIŞ VE BÖLGESEL KURGU

3.1. Bölgenin Sosyal, Mekânsal ve Ekonomik Açıdan Ayırt Edici Yönleri

3.2. Bölgenin Mücadele Alanları

49

59

04 BÖLGENİN VİZYONU VE TASARIMI

- 4.1. Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılmalara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi 71
- 4.2. Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması 92
- 4.3. Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması 112

05 MEKÂNSAL VE SEKTÖREL GELİŞİM KURGUSU

- 5.1. Alt Bölgeler ve Sektörel Gelişim Şemaları 129
- 5.2. Sanayi Sektörü Gelişim Şeması 131
- 5.3. Hayvancılık Sektörü Gelişim Şeması 137
- 5.4. Bitkisel Üretim Sektörü Gelişim Şeması 141
- 5.5. Turizm Sektörü Gelişim Şeması 145
- 5.6. Yenilenebilir Enerji Sektörü Gelişim Şeması 149
- 5.7. TR71 Bölgesi Mekânsal Gelişim Şeması 153

06 ULUSAL POLİTİKA BELGELERİYLE VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARIYLA UYUMLULUK

- 6.1. Ulusal Politika Belgeleriyle Uyumluluk 155
- 6.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk 156

07 PLANIN İZLENMESİ VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

- 7.1. Planın İzlenmesi 159
- 7.2. Performans Göstergeleri 159

08 KAYNAKÇA

09 EKLER

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AHIKA	Ahiler Kalkınma Ajansı
AR-GE	Araştırma Geliştirme
AYM	Avrupa Yeşil Mutabakatı
B2B	İşletmeden İşletmeye Pazarlama ve Satış
BES	Biyokütle Enerji Santrali
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BM	Birleşmiş Milletler
Bölge	TR71 Bölgesi
Covid-19	Koronavirüs Salgını
daa	Dekar
DEGURBA	Kentleşme Derecesi
DHMİ	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
EBRD	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
EDAM	Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi
EPIAŞ	Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi
ETKB	T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EURADA	Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
FAO	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
GBS	Girişimci Bilgi Sistemi
GES	Güneş Enerjisi Santrali
GSKD	Gayrisafi Katma Değer
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
ha	Hektar
İRAP	İl Afet Risk Azaltma Planı
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KAGM	Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
km	Kilometre
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOP BKİ	Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KTB	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
kWh	Kilowatt Saat
m	Metre
MEB	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
MGM	Meteoroloji Genel Müdürlüğü
m ²	Metrekare
MKE A.Ş.	Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi
mm	Milimetre
MSB	T.C. Millî Savunma Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü

Mw	Moment Magnitüd Ölçeği
MWe	Megawatt Elektrik
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSBÜK	Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu
RES	Rüzgâr Enerjisi Santrali
SEGE	Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi
SEO	Arama Motoru Optimizasyonu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SKD	Sınırdaki Karbon Düzenlemesi
STB	T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TEM	Trans-Avrupa Kuzey-Güney Otoyolu
TEP	Ton Eşdeğer Petrol
TEPGE	Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü
TGB	Teknoloji Geliştirme Bölgesi
THY	Türk Hava Yolları
TL	Türk Lirası
TOB	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TR51 Bölgesi	Ankara İlini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TR52 Bölgesi	Konya, Karaman İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TR7	Orta Anadolu Düzey 1 Bölgesi
TR71 Bölgesi	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TR72 Bölgesi	Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TR82 Bölgesi	Kastamonu, Çankırı ve Sinop İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TR83 Bölgesi	Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya İllerini Kapsayan Düzey 2 Bölgesi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜPRAŞ	Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
TÜRKPATENT	Türk Patent ve Marka Kurumu
UAB	T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
UCCN	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı
UNCTAD	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
USD	Amerikan Doları
ÜR-GE	Üretim Geliştirme
YEKA	Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı
YEK-G	Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Sistemi
YER-SİS	Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması Projesi
YHT	Yüksek Hızlı Tren
WEF	Dünya Ekonomik Forumu

TABLO, GRAFİK VE ŞEKİL LİSTESİ

Tablo Listesi

Tablo 1	TR71 Bölgesi ve İllerinin Karşılaştırmalı Nüfus Değişimi	21
Tablo 2	TR71 Bölgesi ve Diğer Düzey 2 Bölgeleri Arasındaki Göç İlişkisi	25
Tablo 3	TR71 Bölgesi İllerinin Rekabet Skorları ve Sıralamaları	36
Tablo 4	TR71 Bölgesi İllerinin SEGE Sıralamaları	41
Tablo 5	TR71 Bölgesi Bitkisel Ürünlerinin Türkiye İçindeki Payları	53
Tablo 6	TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 1 Hedef ve Tedbirler	90
Tablo 7	TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 2 Hedef ve Tedbirler	111
Tablo 8	TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 3 Hedef ve Tedbirler	125
Tablo 9	Ulusal Politika Belgeleriyle Uyumluluk	155
Tablo 10	Stratejik Öncelik 1 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk	156
Tablo 11	Stratejik Öncelik 2 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk	157
Tablo 12	Stratejik Öncelik 3 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk	157
Tablo 13	Stratejik Öncelik 1 Performans Göstergeleri	160
Tablo 14	Stratejik Öncelik 2 Performans Göstergeleri	161
Tablo 15	Stratejik Öncelik 3 Performans Göstergeleri	162

Grafik Listesi

Grafik 1	TR71 Bölgesi Nüfus Piramidi (2010)	23
Grafik 2	TR71 Bölgesi Nüfus Piramidi (2022)	23
Grafik 3	Türkiye ve TR71 Bölgesi Karşılaştırmalı Yaş Bağımlılık Oranları	24
Grafik 4	Düzey 2 Bölgelerinin Net Göç Hızı Oranları (‰)	24
Grafik 5	TR71 Bölgesi İllerinin Yıllara Göre Verdiği Göç Matrisi	25
Grafik 6	Düzey 2 Bölgelerinin İstihdam Sayıları	28
Grafik 7	Türkiye ve TR71 Bölgesi Sektörel İstihdam Oranları	28
Grafik 8	Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranları	29
Grafik 9	Türkiye ve TR71 Bölgesi İş Gücüne Katılım Oranı	29
Grafik 10	Kadınların İş Gücüne Katılım Oranı	30
Grafik 11	Kadın İstihdam Oranı	30
Grafik 12	İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSKD	31
Grafik 13	İktisadi Faaliyet Kollarına Göre TR71 Bölgesi'nin Türkiye GSKD'si İçindeki Payları	31
Grafik 14	Kişi Başına Düşen GSYH	32
Grafik 15	Gini Katsayısının Yıllara Göre Değişimi	33
Grafik 16	On Bin Kişi Başına Yeni Kurulan Şirket Sayısı	34
Grafik 17	Türkiye ve TR71 Bölgesi Patent Başvuruları	35
Grafik 18	Türkiye ve TR71 Bölgesi Patent Tescilleri	35
Grafik 19	TR71 Bölgesi Dış Ticaret Verileri	37
Grafik 20	Türkiye Dış Ticaret Verileri	37
Grafik 21	Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı	38
Grafik 22	Yüz Bin Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı Değişimi	38
Grafik 23	Düzey 2 Bölgelerinin Otoyol Yüzdeleri	39
Grafik 24	Eğitim Kademelerine Göre Mezun İstatistikleri	43
Grafik 25	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	44
Grafik 26	Atık Su Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	45

Şekil Listesi

Şekil 1	Nüfus Dağılımı Haritası	22
Şekil 2	Nüfus Yoğunluğu Haritası	22
Şekil 3	TR71 Bölgesi'nin Düzey 2 Bölgeleri ile Göç İlişkisi	26
Şekil 4	TR71 Bölgesi İllerinin Göç İlişkisi	26
Şekil 5	Sosyoekonomik Gelişmişlik Kademelenmesi (İlçe SEGE-2022)	42
Şekil 6	Maden Varlığı Haritası	49
Şekil 7	Jeotermal Kaynak Alanları ve Sıcaklık Dağılımı	49
Şekil 8	Yerli Turist Sayısı	50
Şekil 9	Yabancı Turist Sayısı	50
Şekil 10	Toplam Büyükbaş Hayvan Varlığı	52
Şekil 11	Toplam Küçükbaş Hayvan Varlığı	52
Şekil 12	Aspir Tohumu Üretimi	52
Şekil 13	Patates Üretimi	54
Şekil 14	Kuru Fasulye Üretimi	54
Şekil 15	Çerezlik Kabak Üretimi	54
Şekil 16	Toplam Güneş Radyasyonu	55
Şekil 17	Rüzgâr Koridorları	55
Şekil 18	Bitkisel Biyokütle Atığı	56
Şekil 19	Bitkisel Enerji Eş Değeri	56
Şekil 20	Hayvansal Biyokütle Atığı	56
Şekil 21	Hayvansal Enerji Eş Değeri	56
Şekil 22	OSB Alanları	57
Şekil 23	İmalat Sanayii İşletme Sayısı	57
Şekil 24	Verilen Göç Miktarı	63
Şekil 25	Toprakların Karbon Stoku Dağılımı	64
Şekil 26	Türkiye Kasım 2020-Ekim 2021 Kuraklık Haritası	64
Şekil 27	1991-2020 Alansal Yağış Normalleri	65
Şekil 28	Yıllara Göre Havza Bazlı Su Potansiyeli (Milyar m ³)	65
Şekil 29	2050'lerde Tahmini Yağış Miktarı Değişimi (%)	67
Şekil 30	2080'lerde Tahmini Yağış Miktarı Değişimi (%)	67
Şekil 31	2050'lerde Tahmini Sıcaklık Artışı (°C)	68
Şekil 32	2080'lerde Tahmini Sıcaklık Artışı (°C)	68
Şekil 33	2050'lerde Tahmini Rüzgâr Hızı Değişimi (%)	69
Şekil 34	2080'lerde Tahmini Rüzgâr Hızı Değişimi (%)	69
Şekil 35	2050'lerde Tahmini Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m ²)	70
Şekil 36	2080'lerde Tahmini Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m ²)	70
Şekil 37	TR71 Bölgesi İllerinin Yoğun Kent Nüfus Oranları	127
Şekil 38	Alt Bölgeleme Modeli	129
Şekil 39	İl Bazında Alt Bölgeler	130
Şekil 40	TR71 Bölgesi Sanayi Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması	135
Şekil 41	TR71 Bölgesi Hayvancılık Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması	139
Şekil 42	TR71 Bölgesi Bitkisel Üretim Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması	143
Şekil 43	TR71 Bölgesi Turizm Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması	147
Şekil 44	TR71 Bölgesi Yenilenebilir Enerji Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması	151
Şekil 45	TR71 Bölgesi Mekânsal Gelişim Şeması	154

01 GİRİŞ

Takdim
Yönetici Özeti
Giriş
Plan Kurgusu ve Takvimi
Uluslararası Gelişmeler ve Bölgeye Etkileri

Takdim

Ülkemizin sosyoekonomik gelişmişlik seviyesini topyekûn artırma hedefi doğrultusunda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Millî Teknoloji Hamlesi ile yüksek teknoloji ve katma değerli üretimi destekliyoruz. Küresel rekabet gücümüzü yükseltecek, ekonomik ve teknolojik bağımsızlığımızı güçlendirecek adımlar atıyoruz. Diğer yandan da Yerel Kalkınma Hamlesi ile 81 ilimizin potansiyelini ve yetkinliklerini harekete geçirecek politikalarla birlikte tüm bölgelerimizin bu yolculuğa azami katkı sunmasına yönelik program ve projeleri hayata geçiriyoruz.

Küresel değer zincirleriyle ilişkiler, üretim yapısı, dış ticaret düzeyi, girişimcilik kapasitesi, Ar-Ge ve yenilik performansı ve diğer illerle sosyoekonomik ilişkiler açısından illerimiz ayrıışmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Bursa ve Antalya gibi küresel değer zincirlerinde üst sıralarda yer alan illerimiz ve Kayseri, Gaziantep, Konya, Denizli ve Tekirdağ gibi önemli üretim ve ihracat merkezlerimiz ile birlikte imalat sanayi altyapısı ve kentsel hizmetler açısından daha yoğun müdahale ihtiyacı olan illerimiz mevcuttur.

İşte bu farklılıkları dikkate alan bölgesel kalkınma politikaları, refahın yurt sathında dengeli bir şekilde yayılmasını sağlama amacıyla öncelik verdiğimiz konuların başında gelmektedir. Buradan hareketle, 2024-2028 dönemi bölgesel gelişme politikalarımızın yeni stratejik çerçevesini ve uygulama araçlarını içeren Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejimizi (BGUS), "Küresel rekabette söz sahibi, refah düzeyi yüksek ve dirençli bölgeleriyle yerel dinamiklerini kullanarak topyekûn kalkınmış bir Türkiye" vizyonuyla kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerle geniş bir katılımı hazırladık. Yerel düzeyde ise kalkınma ajanslarımızın her birinin sorumluluk sahasını da ifade eden 26 Düzey 2 Bölgesi için hazırladığımız bölge planlarında; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'yle uyumlu şekilde her bir bölgenin orta vadeli gelişme önceliklerini ve potansiyellerini tanımladık. Yerelde yine ilgili bütün paydaşların katılımıyla kalkınma ajanslarımızın koordinasyonunda hazırladığımız bölge planlarında uygulama aracı olarak örnek projeler de geliştirdik.

Bu kapsamda; Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı'nı da Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğümüz koordinasyonunda Ahiler Kalkınma Ajansımız eliyle ortaya koyduk.

TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı; bölgenin mevcut turizm potansiyelinin geliştirilmesi, altyapının güçlendirilmesi, markalaşmanın sağlanması ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması ile kalkınmayı daha üst seviyelere çıkarmak, imalat sanayiinde verimlilik ve sürdürülebilirliği sağlayarak teknoloji seviyesini ve katma değeri artırmak, kırsal alanlarda ise yaşam kalitesini yükseltmek ve gelir getirici faaliyetleri çoğaltmak doğrultusunda stratejik öncelikler, hedefler ve tedbirler içeriyor. Yeşil dönüşüm, iyi ve organik tarım uygulamaları, kültür turizminin geliştirilmesi, imalat sanayinde ve tarımda katma değerli üretimin sağlanması gibi konularda bölge planında yer alan amaçların hayata geçirilmesi için kamu ve özel sektöre yönelik proje örneklerine de planda ayrıca yer verdik.

BGUS ve bölge planlarının hazırlık sürecinde Bakanlığımıza ve kalkınma ajanslarımıza katkı veren tüm kurum ve kuruluşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Başta Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve kalkınma ajansları personelimiz olmak üzere çalışmaların hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

Mehmet Fatih KACIR
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı

Yönetici Özeti

07.06.2022 tarihli ve 31859 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/7 sayılı “Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve Bölge Planları” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde “Bölgesel gelişme çalışmalarına yeni ve bütüncül bir perspektif kazandırılması, 2023 yılı sonrası için ülke sathında ulusal ve bölgesel kalkınma uygulamalarının etkinliğinin artırılması amacıyla hazırlanacak Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nin ve bölge planlarının merkezi düzeyde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının; yerel düzeyde ise Bakanlığın yönlendirmeleri çerçevesinde kalkınma ajanslarının eş güdümünde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından tüm paydaşlarla iş birliği içerisinde hazırlanması” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm uyarınca TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, 2024-2028 yılları arasındaki beş yıllık dönemi kapsayacak şekilde Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) eş güdümünde hazırlanmıştır.

TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı, katılımcılık esaslı hazırlanan, bölgenin potansiyelini harekete geçirerek bölge içi gelişimi ve değişimi hedefleyen ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltacak yerel müdahaleleri stratejik planlama çerçevesinde tasarlayan temel bir yol haritası niteliğindedir. Bölge Planı hazırlık sürecinde mevcut durum analizleri tamamlanmış; yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası paydaşlar ile toplantılar ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş, uzman görüşleri, deneyimler, veriler ve gözlemler neticesinde bölgenin potansiyeli ve kısıtları netleştirilerek **“Kırsalı ve çok merkezli dengeli kalkınmayı temel alan, tüm alanlarda dönüşümü ve sürdürülebilirliği hedefleyen, kimseyi geride bırakmayan, kırılğanlıklara karşı dirençli bir bölge”** vizyonu ortaya konmuştur. Vizyon çerçevesinde bölgeyi 2028 yılına taşıyacak öncelikli konular belirlenmiş ve bu doğrultuda gerçekçi, uygulanabilir, odaklı, katılımcı ve yenilikçi hedefler tanımlanmıştır.

Bölge planı ile eş zamanlı ve koordine olarak Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü (KAGM) tarafından 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) hazırlanmış ve bu belgede tüm iller ve bölgeler karakteristik özelliklerine göre 5 ana boyutta ve 11 tipolojide ele alınmıştır. BGUS’a göre Aksaray ili rekabet nüvesi illeri arasında, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illeri ise gelişen yerel ekonomiler arasında değerlendirilmiş ve bu durum TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı’nda göz önünde bulundurulmuştur.

Bölgenin kırsal nüfus oranının yüksek olması sebebiyle planın stratejik önceliklerinden ilki **“Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılğanlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi”** olarak belirlenmiştir. Bu stratejik önceliğe ilişkin kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek, başat tarımsal ürünlerin ticari değerini artırmak, tarımsal ürünlerin katma değerini artıracak markalaşma stratejileri oluşturmak, kırsalın cazibesini artırmak gibi konular ele alınmıştır. Bu öncelik doğrultusunda kırsal ilçelerin canlandırılması, nitelikli gıda üretimine yönelik olarak organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, tarımda üreticilerin finansman ihtiyaçlarını azaltacak mekanizmalar kurgulanması, bitkisel ve hayvansal atıkların tekno-ekonomik şartlar doğrultusunda ekonomiye kazandırılması, mera alanlarının ıslah edilmesi, tarımsal ürünlerin katma değerinin artırılması ve tarımsal sulamada bölgenin su bütçesinin dengeli kullanılması hedeflenmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için geliştirilen tedbirlerin yanında; organik tarım kontrol ve sertifikasyon merkezi, tarımsal atık toplama ve terfi merkezi, yüksek kaliteli süt tozu üretim tesisi, kabak çekirdeği yağı üretim tesisi gibi projelerle ve tarımsal emtia teminatlı faizsiz kredi desteği programı gibi araçlarla müdahale edilebileceği plan metninde paylaşılmıştır.

Planın ikinci stratejik önceliği **“Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması”** olarak belirlenmiştir. Bu stratejik önceliğe ilişkin imalat sanayiinde toplam faktör verimliliğini artırmak, yeşil dönüşüm bileşenlerini oluşturmak, bölgenin insan kaynağını ve yatırım altyapısını güçlendirmek konuları ele alınmıştır. Bu kapsamda imalat sanayii ve madencilik işletmelerinin kurumsallaşma kapasitesinin artırılması, teknoloji düzeylerinin yükseltilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgenin yatırım için daha cazip hale getirilmesi, marjinal maliyeti en düşük olan emisyon azaltım fırsatlarının değerlendirilmesi, yeşil dönüşüm altyapı oluşturacak bileşenlerin oluşturulması, beşerî sermayenin niteliğinin artırılması, sosyal sermaye varlığının harekete geçirilmesi ve kentsel yaşam kalitesinin yenilikçi, yeşil ve kapsayıcı yaklaşımlarla artırılması hedeflenmiştir.

İmalat sanayii geçmişi eskiye dayanmayan, genç ve yeni gelişen altyapısına yön vermek isteyen bölgede, sadece Aksaray ulusal çapta rekabet nüvesi illeri arasında yer almaktadır. Bölgenin tespit edilen sorun alanlarına yönelik çözüm odaklı kurgu yapılmış ve tedbirler geliştirilmiştir. Bu tedbirlerin yanında gıda ve ilaç sanayiine yönelik mikronize kalsit üretim tesisi, akredite helal uygunluk değerlendirme kuruluşu, atık kâğıtlardan kraft torba üretim tesisi gibi projeler ve yeşil dönüşüm finansman desteği programı, endüstriyel simbiyoz destek programı benzeri araçlar geliştirilmiştir.

Değerli bir turistik destinasyon olan ve turizm gelişim bölgeleri arasında yer alan Kapadokya'nın marka değerinin artırılması, hizmet kalitesinin iyileştirilmesi ve daha fazla kesimin sektörün saçılım etkisinden faydalanması hususu kapsamında planın üçüncü stratejik önceliği **“Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması”** olarak belirlenmiştir. Bu önceliğe ilişkin turizm değer zincirinde bulunan tüm aktörlerin kabiliyet ve kapasitelerinin artırılması, dijital olgunluk düzeylerinin artırılması, turistik ürün çeşitliliğinin artırılması, turizmin olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması, erişilebilirliğin derinleştirilmesi kapsamında bölgenin mimari, altyapı ve üstyapı özelliklerinin birbiriyle uyumlu hâle getirilmesi, bölgenin marka değerinin artırılması için gerekli bileşenlerin oluşturulması ve güçlendirilmesi, bölge ilçelerinin bünyesinde barındırdığı alternatif turizm potansiyellerinin farklı temalar kullanılmak suretiyle harekete geçirilmesi hedeflenmiştir. Belirlenen bu hedeflere ulaşılmasını sağlayacak şekilde tasarlanan tedbirlerin yanında, veri temelli destinasyon merkezi ve içme suyu kaynaklarında endokrin bozucu kimyasalların takip edilmesi gibi projeler geliştirilmiştir.

Ulusal politika belgelerinde rekabet nüvesi olarak konumlandırılan Aksaray'a yönelik ve gelişen yerel ekonomiler olarak tanımlanan Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerine yönelik özelleştirilmiş ve odaklanmış hedefler çerçevesinde nitelikli tedbirler geliştirilerek hazırlanmış olan TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı'nın nihai hedefi, bölge illerinin dış dünyayla daha fazla entegre olmasını sağlamaktır.

VİZYON

Kırsal ve çok merkezli dengeli kalkınmayı temel alan, tüm alanlarda dönüşümü ve sürdürülebilirliği hedefleyen, kimseyi geride bırakmayan, kırılmalara karşı dirençli bir bölge.

STRATEJİK ÖNCELİK 1

Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılmalara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi

HEDEFLER

- Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır
- Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır
- Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir
- Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır
- Mera Alanları Islah Edilerek Nitelikleri Artırılacaktır
- Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır
- Tarımsal Sulamada Bölgenin Su Bütçesi Dengeli Kullanılacaktır

STRATEJİK ÖNCELİK 2

Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması

HEDEFLER

- İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır
- Yatırım Ortamı İyileştirilecektir
- Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir
- Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır
- Sosyal Sermaye Varlığı Harekete Geçirilecektir
- Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır

STRATEJİK ÖNCELİK 3

Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması

HEDEFLER

- Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır
- Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır
- Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır
- Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Azaltılacaktır
- Bölgenin Yerel, Ulusal ve Uluslararası Erişilebilirliği Artırılacaktır
- Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır
- Bölgedeki İlçe ve Yörelere Bünyesinde Barındırdığı Turizm Potansiyelleri Farklı Temalar Kullanılarak Harekete Geçirilecektir

Giriş

Bölge planları 5 yıllık dönemi kapsayacak şekilde, kalkınma ajansları tarafından paydaşların iş birliğinde hazırlanmaktadır. Türkiye’de ilki 2006 yılında teşkil edilmiş olan kalkınma ajansları, 26 adet düzey 2 bölgesinde hizmet vermektedir. Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan TR71 Bölgesi’nde hizmet veren Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) 5449 sayılı “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun” gereği, 25.07.2009 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 14.07.2009 tarih ve 15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş olup faaliyetlerine 4 no’lu “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” doğrultusunda devam etmektedir. Ajans bölge kaynaklarının yerinde ve etkin kullanımının sağlanması, yerel potansiyelin harekete geçirilmesi, ulusal kalkınma planı ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmenin hızlandırılması, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması hedefleri doğrultusunda çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

07.06.2022 tarihli ve 31859 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) ve bölge planlarının merkezî düzeyde T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının (STB); yerel düzeyde ise STB’nin yönlendirmeleri çerçevesinde kalkınma ajanslarının eş güdümünde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından tüm paydaşlarla iş birliği içerisinde hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. 2023 sonrası dönemi kapsayacak bölge planları, 641 sayılı Kalkınmaya İlişkin Bazı Kurullar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 2018/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri gereğince Cumhurbaşkanı onayına sunulmuş ve onay sonrasında uygulamaya konulmuştur. Bu yasal zemin, çerçeve ve vizyon ile hazırlanan TR71 Bölgesi 2024–2028 Bölge Planı, 01.11.2023 tarihli ve 32356 sayılı (mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan On İkinci Kalkınma Planı ile eş güdüm hâlinde hazırlanmış olup yerelden ulusala, ulusaldan küresele uzanan bir yol çizmektedir.

On İkinci Kalkınma Planı’nda kamu sektörünün rolünün daha da belirginleştiği, planlama yaklaşımının önemini koruduğu ve bu yaklaşımın esnek bir biçimde ele alınması gereğinden bahsedilmektedir. Bu amaçla temel değerlere ve beklentilere dayalı, ikiz dönüşümü odağına alan istikrarlı bir büyüme modelinin uygulanması hedeflenmektedir. Son zamanlarda dünyada ve Türkiye’de yaşanan krizler, afetler, Covid-19 salgını ve gıda arz güvenliğinin sektöre uğraması gibi durumlar üretim, eğitim ve istihdam gibi konular kadar planlamanın da esnek bir şekilde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bölgenin gelişim alanlarını, güçlü yönlerini, zayıflıklarını ve dokusunu veriler üzerinden analiz etmek önemli bir başlangıçtır. Türkiye Gayrisafi Yurt İçi Hasılasının (GSYH) %1,32’si TR71 Bölgesi’nde yaratılmaktadır. Bu değer sektör sınıflamasına göre dağılımı; %46,70 hizmetler sektörü, %31,95 sanayi sektörü, %21,34 tarım sektörü şeklindedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021).

Ülke genelinde sektörler yarattıkları hasılanın büyüklüğü açısından hizmetler, sanayi ve tarım sektörü şeklinde sıralanmaktadır. Bölgede de Türkiye genelinde olduğu gibi en yüksek hasıla hizmetler sektöründe yaratılmaktadır. Bölgenin sanayi sektörü hasılası ülke ortalamasına yakinken, hizmetler sektörü hasılası ülke ortalamasının altındadır. Diğer taraftan bölgenin tarım sektöründen yarattığı hasıla ülke ortalamasının çok üstünde olup bu yönüyle bölge, Türkiye genelinden ayrılmaktadır.

Türkiye geneli Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE) sıralamasında bölge illeri orta sıralarda ve orta-son kademelerde yer almaktadır. 2017 yılında hazırlanan SEGE çalışmasına göre Aksaray 51, Kırıkkale 33, Kırşehir 43, Nevşehir 40 ve Niğde 57. sırada yer almaktadır. Altı kademe hâlinde özetlenen endekste Kırıkkale 3, Aksaray, Kırşehir, Nevşehir 4 ve Niğde 5. kademe gelişmişlik seviyesindedir (SEGE, 2017).

TÜİK Mahalle Köy Düzeyinde Kent-Kır Sınıflandırma Sonuçları çalışmasına göre bölge nüfusunun %51,14'ü yoğun kent alanlarında yaşamakta olup bölge, ülke ortalamasının (%67,93) altında kentleşme düzeyine sahiptir. Hem il hem de bölge düzeyinde kırdan kente göç hızı ülke ortalamasına göre daha yüksektir. Ülke genelinde olduğu gibi bölgede de her geçen yıl daha fazla insan kentlerde yaşamayı tercih etmekte ve kentlere göç etmektedir.

Bölge 31.753 km²'lik yüzey alanı ile Türkiye yüz ölçümünün %4,10'unu, 1.630.050 kişilik nüfusu ile %1,91'ini oluşturmakta ve yüz ölçümünün önemli bir kısmı kırsal alanlardan meydana gelmektedir. Nüfus sıralamasında düzey 2 bölgeleri arasında 22. sırada yer alan bölgenin nüfusunun hatırı sayılır oranı kırsalda yaşamakta olup Türkiye'nin önemli miktarda ve değerinde tarımsal üretimi bu bölgede gerçekleştirilmektedir. Bölge patates, çerezlik kabak, elma, yonca, lahana, nohut gibi tarımsal ürünlerin üretiminde söz sahibi olmasına karşın kuraklık ve susuzluk tehdidinin ciddi olarak etkisi altında kalmaya başlamıştır. Bölgenin su ihtiyacı genel olarak yer altı su kaynaklarından sağlanmakta olup yer üstü su kaynakları varlığı düşüktür.

Ekonomik ve sosyal öncelikler ile mekânsal gelişimin entegrasyonu sonucu dengeli bir kalkınma sürecinin rehberi olması amacıyla bölgesel ve ulusal kalkınma planları hazırlanmaktadır. 2024-2028 yıllarını kapsayan bu bölge planı da yerel kalkınmanın hızlandırılmasını, dengeli ve sosyal refahı artıran sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşımının benimsenmesini hedeflemektedir. Bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılmasını sağlayacak olan bu hedeflerin; proje ve program temelli yaklaşımlarla gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Yerel aktörler arasında bölgesel kalkınmaya yönelik motivasyonu sağlamak, bireysel yetkinliklerin iyileştirilmesine ve kurumsal kapasite gelişimine katkı sunmak, kurumlar arası eş güdüm görevi görmek ve kalkınma süreçlerini harekete geçirecek plan, program ve projeleri hayata geçirmek amacıyla kurulan kalkınma ajansları kendi bölge dinamikleri çerçevesinde eş anlı olarak bölge planları hazırlamaktadır.

Bölge planı, Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından bölge aktörleri için temel bir yol haritası niteliğinde olması hedefiyle, katılımcılık ilkesi göz önünde bulundurularak, temel istatistik veriler yanında farklı tema ve gündemlerle elde edilen veriler, görüşler işlenerek hazırlanmıştır.

Ulusal politikaların ve programların yerel düzeyde uygulayıcısı ve tamamlayıcısı niteliğinde olan TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı, On İkinci Kalkınma Planı'nın "Türkiye Yüzyılında çevreye duyarlı, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye" vizyonu çerçevesinde hazırlanmış olmakla birlikte Planın amaç, politika ve tedbirlerine katkı sunmayı hedeflemektedir.

1.1. Plan Kurgusu ve Takvimi

TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı hazırlık süreci 7 Mart 2022 tarihinde Ahiler Kalkınma Ajansı bünyesinde Bölge Planı çalışma grubu kurularak başlatılmıştır. Bölge Planı hazırlık süreci, 2023 yılı sonuna kadar devam eden bir dönemi kapsamaktadır. Farklı birim, kademe ve disiplinlerden gelen deneyimlerin sentezlenmesi hedefiyle oluşturulan planlama çalışmasının kurgusu beş ana ilkeye dayanmaktadır. Bu ilkeler; çok sesli kurgu esası, paydaşlarla birlikte planlama emeli, veri ve sahanın sentezi, bölge gerçeklerini yansıtma ve çok katmanlı katılımçılık olarak belirlenmiştir.

Paydaşlarla Birlikte Planlama Emeli

01

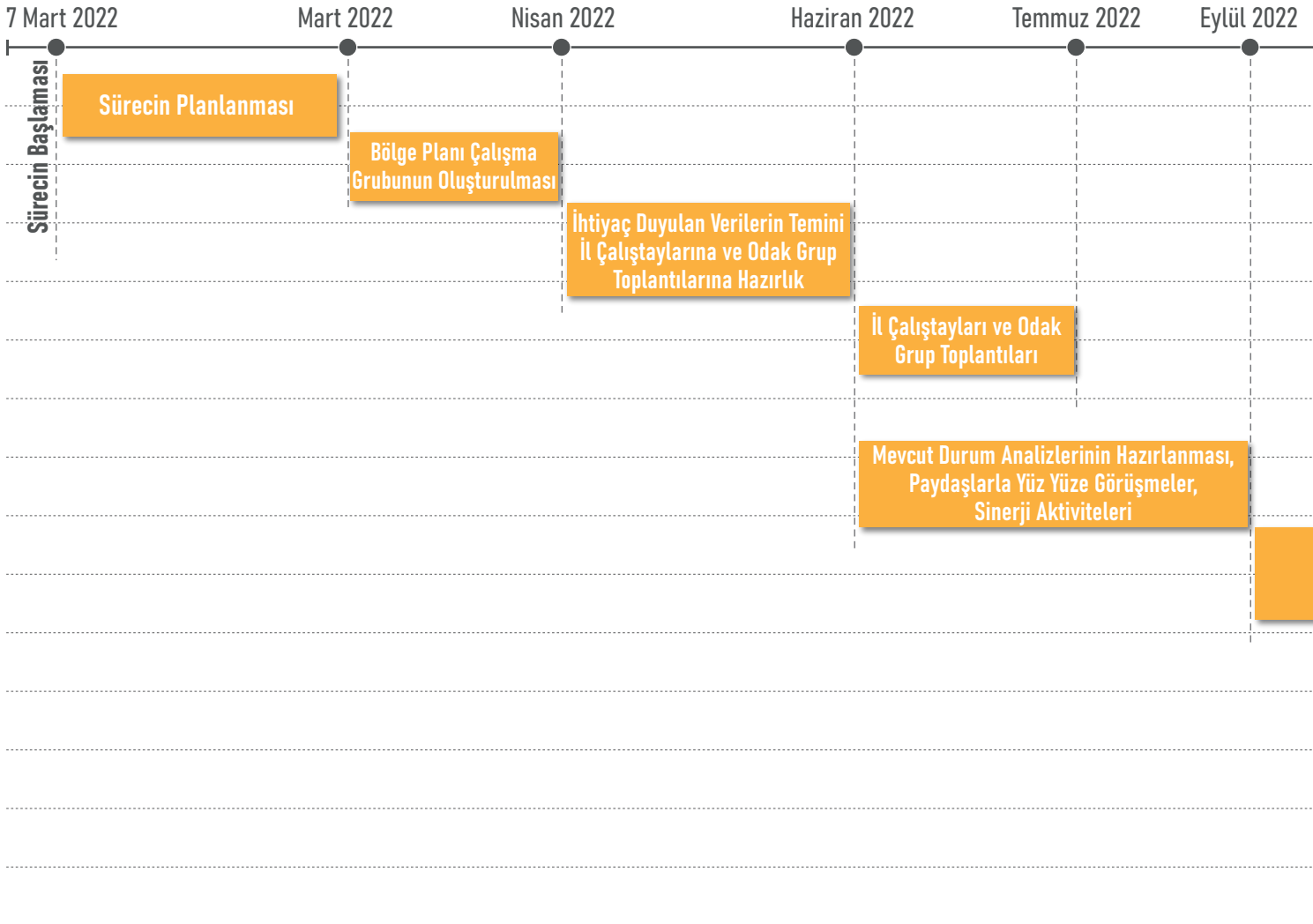
- Danışma: Plan hazırlık süreci ve yapılan çalışmalar hakkında önerileri alınarak iyileştirmeye katkı sağlayan paydaşlardır. paydaşlarla, telefon, e-posta, yüz yüze görüşme ve toplantılarla iletişim kurulmuştur.
- Birlikte Karar Alma: Kararların alınması sürecine dâhil olan çalıştaylar ve odak grup toplantıları vasıtasıyla iletişim kurulmuştur.
- İş Birliği: Planın akademik geri planına katkı sağlayan, setlerinin temin edildiği paydaşlardır.

02

Çok Sesli Kurgu Esası

- Altı şapkalı düşünme tekniği uygulaması
- Farklı disiplinlerden gelen kişilerden oluşturulmuş çalışma grubu
- Plan kurgusu için 14 toplantı

Bölge Gerçeklerini Yansıtma

03

Veri ve Sahanın Sentezi

- Veriye dayalı bölgenin durumunu ortaya koyan 16 farklı analiz & rapor.
- Farklı konularda ve zamanlarda gerçekleştirilmiş 88 saha ziyareti raporu.

- Paydaş analiziyle "biz kimiz?"
- Mevcut durum analizleriyle "şu an neredeyiz?"
- Stratejik önceliklerin belirlenmesinde "güçlü ve zayıf yanlarımız neler?"
- Hedef analiziyle "nereye varmaya çalışıyoruz?"
- Potansiyel ve mevcut risklerin analiziyle "hedefe varırken bizi neler zorlayabilir?"
- Hedeflere yönelik performans göstergeleriyle "hedefe vardığımızı nasıl anlayacağız?"
- Tedbirler, programlar ve projelerle "hedefe varmak için neler yapmalıyız?"

05

Çok Katmanlı Katılımcılık

- 5 çalıştay.
- 15 odak grup toplantısı.
- 386 temsilci ile sinerji etkinliği.
- 264 paydaş yetkilisiyle yüz yüze görüşme.

04

Ekim 2022

Ocak 2023

Nisan 2023

Mayıs 2023

Çalıştaylar, Analizler,
Toplantılardan Elde Edilen
Veri ve Bilgilerin Sentezi

Bölge Planı Taslağının Oluşturulması,
Yazım İşlemi ve Paydaşların
Görüşüne Sunulması

Taslağın T.C. Sanayi ve
Teknoloji Bakanlığı
Görüşüne Sunulması

Bölge Planının Yönetim
Kurulunda Onaylanması

Bölge Planının T.C.
Sanayi ve Teknoloji
Bakanlığına Sunulması

PAYDAŞLAR

01

YEREL VE BÖLGESEL PAYDAŞLAR

Bölge İllerinin Valilikleri ve Kamu Kurumları
Bölge Üniversiteleri
Kapadokya Alan Başkanlığı
Bölge İl, İlçe ve Belde Belediyeleri
Bölge Ticaret ve Sanayi Odaları
TÜİK Nevşehir Bölge Müdürlüğü
Sivil Toplum Kuruluşları
Araştırma Enstitüleri
Özel Sektör Temsilcileri
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri
KOP Bölge Kalkınma İdaresi
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
Komşu Kalkınma Ajansları
Diğer Yerel Paydaşlar
Yerel Medya

02

ULUSAL PAYDAŞLAR

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
İçişleri Bakanlığı
Diğer Bakanlıklar
Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı
Bölge Kalkınma İdareleri
Ulusal Düzeydeki STK'ler
Üniversiteler
Araştırma Enstitüleri
TÜİK
TÜBİTAK
KOSGEB
Diğer Kalkınma Ajansları
Diğer Ulusal Paydaşlar
Ulusal Medya

03

ULUSLARARASI PAYDAŞLAR

AB Kurum ve Kuruluşları
Birleşmiş Milletler'e Bağlı Kurum ve Kuruluşlar
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)
Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA)

1.2. Uluslararası Gelişmeler ve Bölgeye Etkileri

2010 yılında Türkiye'ye yakın coğrafyalarda yaşanan gelişmeler sebebiyle artmaya başlayan bölgesel riskler, 2019 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan ve sağlık, ekonomi, politika, sosyal alanlarda tedbirler uygulamayı zorunlu kılan Covid-19 salgını ile devam etmiştir. Salgının etkileri birçok alanda görülmüş olup salgın başta tedarik zincirlerinin aksamasına ve üretim-lojistik ilişkisinin bozulmasına sebep olmuştur. Birçok ülke piyasalara hem maliye hem de para politikalarıyla müdahale ederek salgının etkilerini asgariye indirmeye çalışmıştır. 2022 yılı Şubat ayında patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı da enerji, gıda ve emtia tedarikinde tüm ülkeleri arz ve talep şoklarıyla mücadele etmek zorunda bırakacak derecede sorun yaratmıştır.

Rusya-Ukrayna Savaşı, Covid-19 salgınının etkisinin azaldığı bir dönemde küresel riskleri artırmıştır. Diğer taraftan salgın döneminde küresel anlamda uygulanan olağanüstü kamu desteklerinin ve piyasa müdahalelerinin azalmasıyla birlikte küresel talep ve toparlanma hız kesme eğilimine girmiştir. Salgın döneminde başlayan gıda güvenliğine ilişkin tedirginlikler savaşla birlikte daha da artmış, bu durum ham madde, tarımsal emtia ve enerji fiyatlarına yansımıştır.

Tüm bu gelişmeler küresel çapta yüksek enflasyon oranlarına sebep olmuş ve ülkeleri enflasyonla mücadelede sert müdahaleler yapmaya itmiştir. Bu çerçevede başta gelişmiş ülke merkez bankaları politika faiz oranlarını hızla yükseltmeye başlamış ve sıkılaştırıcı para politikalarını tercih etmişlerdir. ABD ve AB merkez bankalarının hızlı ve sert faiz artırımlarının küresel büyümede belirgin ve hissedilir yavaşlamaya sebep olacağı öngörülmektedir.

Küresel büyümede belirgin yavaşlama hatta durgunluk beklentileri, Covid-19 salgınının yeni olası varyantları, savaş ortamının yarattığı belirsizlikler, iklim değişikliği kaynaklı ekonomik, toplumsal ve sosyal huzursuzluklar, bölgesel politik dalgalanmalar kısa ve orta vadede küresel riskleri çeşitlendirmektedir. Hem bölgenin hem de küresel politikanın ısınmaya devam ettiği görülmekte; enerji, emtia ve gıda fiyatlarındaki yükseliş dirençli hâle gelmekte ve katılaşmaktadır. İngiltere ve AB arasında tekrar gündeme gelen Kuzey İrlanda Protokolü doğrultusundaki meselelerin, olağan hâle gelen ABD-Çin eksenli ticaret ve yatırım gerilimlerinin küresel istikrarı menfi yönde etkileyecek diğer hususlar olduğu öngörülmektedir. ABD, AB ve Japonya ikili anlaşmalara ağırlık verirken, Çin Kuşak ve Yol Girişimi ile küresel ticaret ağını genişletme çabası içerisindedir. Savaşa bağlı göç hareketlerinin üstüne iklim değişikliğine bağlı göç hareketlerinin de ekleneceği beklenmekte; bu durumun uzun süredir yüksek seyreden gıda ve emtia fiyatları üstünde baskı yaratmasının muhtemel olduğu düşünülmektedir.

Jeopolitik, askerî ve ekonomik konularda ülkeler arasında güç dengesi mücadelesi devam etmektedir. Bu mücadelenin uluslararası yatırımlar, tedarik zincirleri, enerji, uluslararası ticaret ile savunma gibi alanlardaki politika ve stratejilerin oluşturulmasında önemli etkileri bulunmaktadır. Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin ülkelerin ekonomisine sağlayacağı faydalar küresel rekabetin artık teknoloji üzerinden ilerleyeceğini göstermektedir.

Uluslararası göçün iç savaş ve siyasi istikrarsızlığa sahip az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere yönelmesi devam etmekte; göç alan ülkelerin uyguladığı göçmen politikaları kalifiye iş gücü temininde rekabeti artırırken kalifiye olmayan niteliksiz göç hareketlerinin istihdamındaki belirsizlikler sürmektedir. Bunlarla birlikte, uluslararası yatırımlar gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere yönelmeye devam etmekte, Türkiye'nin de dâhil olduğu bu ülkelerin gelecekte ekonomik açıdan daha fazla güçlenerek küresel üretim merkezleri olması beklenmektedir.

Asya-Avrupa arasında geçiş noktasında yer alan, AB ile yakın ekonomik ve ticari ilişkileri olan Türkiye; uluslararası ticari koridorlardaki rekabette önemli avantajlara sahiptir. Küresel üretim, ticaret ve lojistik merkezlerinin değişmesiyle yatırımların gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere yönelmesine, gelişmiş ülkelerin Sanayi 4.0 gibi hamlelerle bu duruma yanıt vermesi, Türkiye'ye teknoloji ve istihdam alanlarında önemli avantaj ve dezavantajları beraberinde getirmektedir. Fırsatların en iyi şekilde değerlendirilmesi ve risklerin minimize edilmesi Türkiye için önem arz etmektedir.

Türkiye'nin, teknoloji geliştirme ve bu teknolojilerin üretken kullanımı konusunda gelişmiş ülkelere göre bazı kısıtları bulunmaktadır. Ülkenin teknolojik dönüşüme hızla adapte olması için öncelikle sektörde beşerî sermayeyi zenginleştirmesi, teknolojik dönüşümün işletmelerde yaygınlaştırması, firmaların organizasyon ve AR-GE kabiliyetlerini geliştirmesi, AR-GE ve yeniliğin finansmanına yönelik etkin destek mekanizmalarını devreye sokması gerekmektedir. Bu durum önümüzdeki yıllarda uluslararası alanda rekabet edilebilmesi açısından kritiktir.

Yukarıda belirtilen uluslararası gelişme ve risklerin Türkiye'ye doğrudan etkileri olduğu gibi TR71 Bölgesi'ne de doğrudan veya dolaylı yansımaları olmaktadır. Yakın gelecekte bölgeyi nispeten daha fazla etkisi altına alacak uluslararası başlıca gelişmeler ekonomi, geçici koruma statüsündeki kişiler ekseninde iş gücü piyasası, Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ve iklim değişikliği olarak görülmektedir.

Türkiye'nin yakın coğrafyasında yaşanan gelişmeler sonucunda uluslararası göç hareketliliği artmış, bu durumla birlikte ülke ve bölgede sosyoekonomik açıdan gelişmeler tezahür etmiştir. Bölge geneline dağılmış geçici koruma statüsünde 29.187 kayıtlı kişi bulunmaktadır. Bu gelişme istihdam yaratma kabiliyeti nispeten düşük olan bölgenin iş gücü piyasası üzerinde baskı yaratabilmekte, özellikle tarım sektöründe bu baskının etkileri görülebilmektedir.

Karadeniz'e komşu olan Ukrayna ve Rusya'nın, Türkiye için oldukça önemli ve stratejik bir konumda bulunması mevcut krizin Türkiye'ye etkilerini artırmaktadır. Bunun en önemli sebepleri Türkiye-Ukrayna-Rusya coğrafi yakınlığı, bu ülkelerle turizm, tarım, enerji ve savunma alanlarında ticari ilişkiler ve stratejik iş birlikleridir. Kapadokya, Rusya ve Ukrayna'dan turist çeken bir turizm destinasyonu olduğundan bu gelişmeler bölge tarafından çok yakından takip edilmektedir. Hassas bir dengede ilerleyen dönemden geçildiği göz ardı edilmeden alternatif pazarlara yönelik yürütülecek tanıtım ve pazarlama faaliyetleri önemli görülmektedir.

Covid-19 salgını, sonrasında patlak veren savaşla birlikte gıda üretimi ve arz güvenliği konusu tüm ülkelerin gündemine girmiş, korumacı politikalar uygulamaya konulmuş ve gıdada kendine yeten ülke olma ülküsü yeniden ön plana çıkmıştır. Tarımsal ürün çeşidi ve üretim miktarı açısından ülkede önemli bir yere sahip olan ve doğal soğuk hava depolarını bünyesinde barındıran bölge stratejik bir güce sahiptir. Tarımsal üretimin devamlılığı, arz sürdürülebilirliğinin sağlanması ve depolama imkânlarının geliştirilmesi hem bölge hem de ülke için yüksek önem arz etmektedir.

AB, AYM ile önümüzdeki dönemde sanayinin yeşil dönüşümünü gerektiren yeni bir üretim stratejisi oluşturacağını ve tüm politikalarını yeşil dönüşüm ekseninde yeniden şekillendireceğini belirtmiştir. AYM kapsamındaki ilgili strateji ve tedbirler; enerji, ulaşım, sanayi, finans, inşaat, tarım dâhil tüm AB ekonomisini dönüştürecek ve her geçen yıl ivme kazanacak bir evrimin temellerini atacaktır. AYM'nin AB'ye katılım yolunda olan Türkiye'nin ortak pazara uyumu noktasında kalıcı etkilere sahip olacağı düşünülmektedir.

AYM'de Sınırdaki Karbon Düzenlemesine (SKD) ilişkin önceliklendirilen beş sektör: çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre ve elektrik olarak belirlenmiştir. Üreticinin doğrudan sorumlu olduğu sabit yakma kaynaklı emisyonlar ile üretim girdilerinin sebep olduğu emisyonlar sınıflandırılmış ve sektörel bazlı karbon maliyetleri çıkartılmıştır. Buna göre, karbon maliyeti en fazla olan sektörler çimento, makine, otomotiv, tekstil ve demir-çelik olarak tespit edilmiştir.

TR71 Bölgesi'nde çimento, otomotiv, ana metal sanayii, gıda, tekstil, tarım, kauçuk ve plastik sektörlerinde yoğun şekilde üretim yapılmakta olup özellikle bu sektörler özelinde karbon düzenlemesi için gerekli aksiyonların alınması elzem hâle gelmiştir. Üretim ve üretici kaynaklı karbon emisyonunun yoğun olarak görüldüğü çimento ve tarım sektörlerinde, sektörel düzeyde düzenlemeler yapılması gerekliliği hasil iken; otomotiv ve tekstil sektörlerinde, karbon emisyonunun kullanılan girdiler kaynaklı yüksek maliyetli seyretmesinden ötürü, maliyeti düşürebilmek için ekonomi düzeyinde bir dönüşüme ihtiyaç duyulmaktadır. Küresel alanda gündemde olan çevre temelli endişelerin başında sera gazı salımının azaltılması, küresel ısınma, yeşil dönüşüm gibi konuları gelmekte, bu eksende de TR71 Bölgesi'nin hem ulusal hem de uluslararası alanda kat etmesi gereken mesafeler olduğu düşünülmektedir. Zira bölgenin kalkınma hedefi su kıtlığı, toprak ve su kaynaklarındaki kirlilik, ani yağışlar sonrası oluşan seller ve su taşkınları gibi iklimsel risklerin yanında dış ticarete pazar kaybetme gibi ekonomik risklerin tehdidi altındadır. İyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, su bütçesinin dengeli kullanılması, karbon yoğun sektörlerin karbonsuzlaşma sürecine destek verilmesi, yenilenebilir enerji potansiyelinin çok boyutlu ele alınarak harekete geçirilmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması bölgenin bu riskleri bertaraf etmek için vereceği başlıca reaksiyonlar olacaktır.

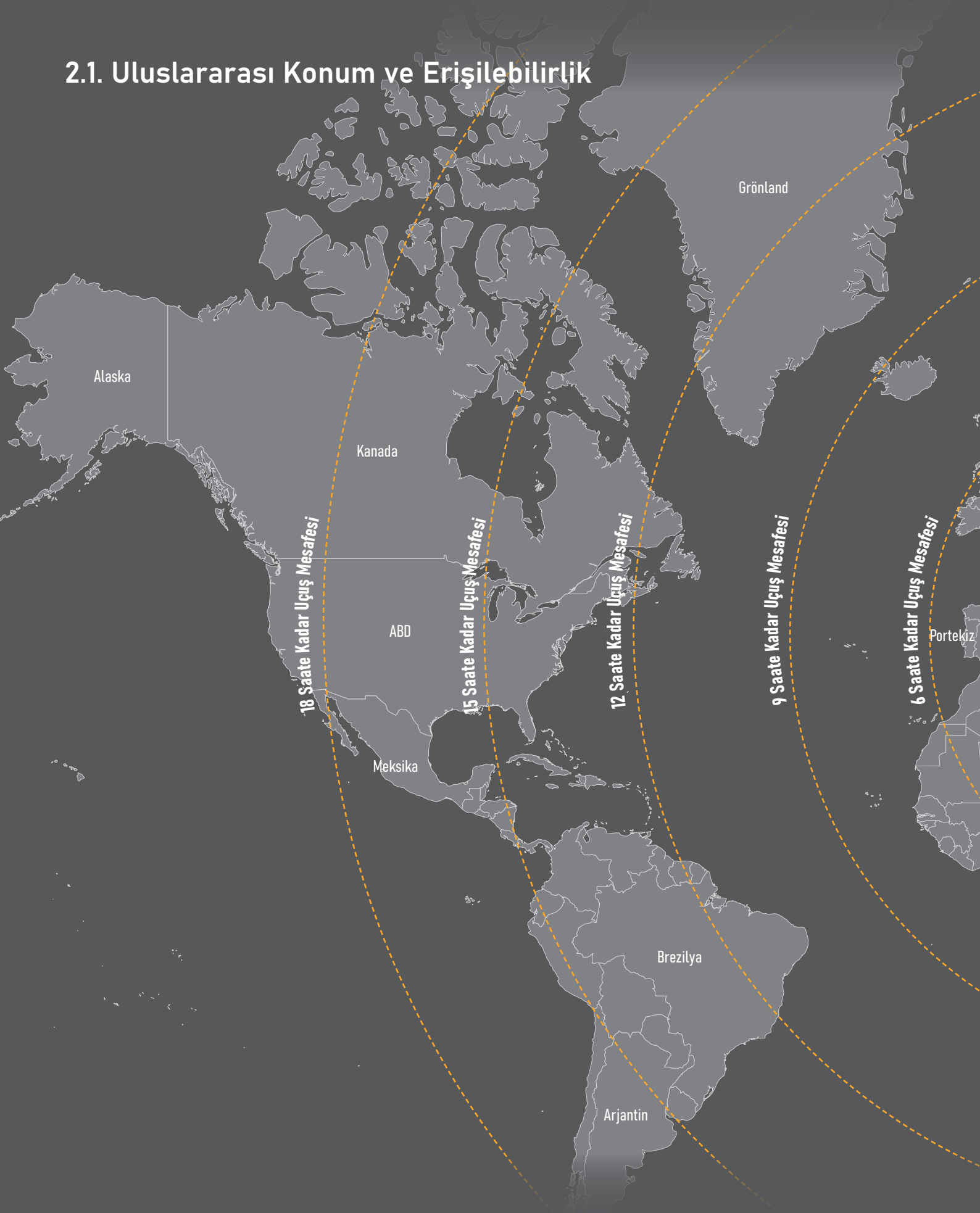

02 TR71 BÖLGESİ'NE GENEL BAKIŞ

Uluslararası Konum ve Erişilebilirlik
Mevcut Durum Tespiti ve Bölge Künyesi
TR71 Bölgesi İl Künyeleri
Nüfus Yapısı, Demografi ve Göç
İş Gücü ve İstihdam
Ekonomik Yapı
Bölgesel GSYH, Sektörel Yapı
Gelir Dağılımı ve Sosyal Kalkınma
İş Dinamizmi ve Girişimcilik
Sağlık
Erişilebilirlik ve Ulaştırma
Bölge İçi ve Bölgeler Arası Gelişmişlik Farkları
Eğitim
Çevre
Kırsalın Durumu ve Kırsal Kalkınma
TR71 Bölgesi Doğal Afet Genel Risk Durumu

2.1. Uluslararası Konum ve Erişilebilirlik

2.2. Mevcut Durum Tespiti ve Bölge Künyesi

TR71 Bölgesi, Türkiye'nin orta noktasında bulunan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinden oluşan, ülkenin kuzeybatısı ile güneydoğusunu birleştiren otoyolların geçiş noktasında yer alan bir düzey 2 bölgesidir.

Bölgeyi oluşturan illerin teşvik mekanizmasında ve ulaşımda nispeten avantajlı konumda olması, bölgeye gelen yatırımların yıllar içerisinde artmasına ve bölge ekonomisinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Bölge illerinin her birinin farklı alanlarda öne çıktığı sektörler ve temalar bulunmakta olup bu durum hizmetler, sanayi ve tarım sektörünün topyekûn ele alınmasını elzem kılmaktadır.

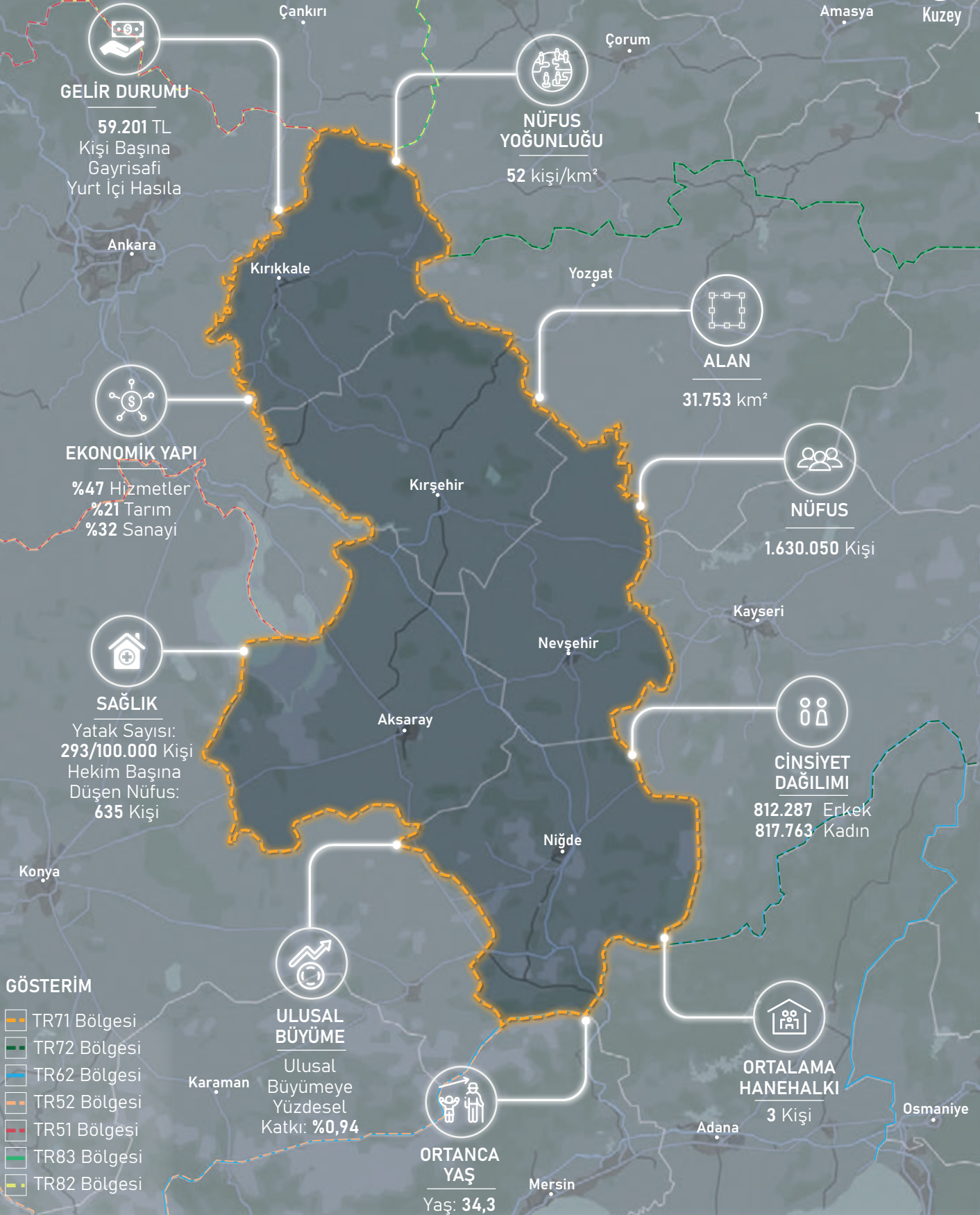
Tüm bu olumlu özelliklerin yanında, her bölgede olması gerektiği gibi TR71 Bölgesi'nde de gelişime açık olan alanların belirlenmesi, bu alanlarda bölgenin sahip olduğu potansiyelin harekete geçirilmesi ve zayıf yönlerinin ortaya konarak risklerin bertaraf yöntemlerinin kararlaştırılması, fırsatların değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Plan hazırlıkları kapsamında yapılan analizlerde resmî istatistikler ve veriler haricinde Ajansın çalışmaları, faaliyetleri, saha tecrübeleri esnasında elde edilmiş olan bilgiler ve mikro veriler de kullanılmıştır. Mevcut durum tespitinde sadece plan vizyonu ve stratejik önceliklere gerekçe teşkil eden gösterge ve verilere yer verilmiş olup bölgenin genel görünümü bu doğrultuda başlıklar hâlinde sunulmuştur.

TR71 Bölgesi coğrafi olarak İç Anadolu Bölgesi'nde ve büyük bölümü Orta Kızılırmak Havzası içinde olmak üzere üç farklı havzanın sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu üç farklı havzanın kendine has karakteristik özellikleri bölgenin farklı yerlerinde kendini göstermekte; Konya Kapalı Havzası, Kızılırmak Havzası ve Seyhan Havzası'nın iklimsel ve topoğrafik özellikleri bölgede görülmektedir.

TR71 Bölgesi'nin batısında TR51 (Ankara) ve TR52 Bölgesi (Konya, Karaman); kuzeyinde TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) ve TR83 Bölgesi (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya); doğusunda TR72 Bölgesi (Kayseri, Sivas, Yozgat); güneyinde ise TR62 Bölgesi (Adana, Mersin) bulunmaktadır.

Bölgede karasal iklim egemen olup yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve yağışlıdır. İhlara Vadisi, Hirfanlı Barajı kıyısında yer alan Savcılı Bölgesi gibi mikro klima iklimin görüldüğü sınırlı sayıda birkaç alan bulunmaktadır. Bölge illerine düşen ortalama yıllık yağış miktarı 350-400 mm aralığındadır (Meteoroloji Genel Müdürlüğü [MGM], 2022).

2.3. TR71 Bölgesi İl Künyeleri

TR71 Bölgesi illerinin künyeleri oluşturulurken ekonomik, demografik ve sosyal alanları yansıtan farklı veriler kullanılmıştır. İl bazında oluşturulan künyeler; alan büyüklükleri, nüfus, nüfus yoğunluğu, cinsiyet dağılımı, ortalama hanehalkı büyüklüğü, ortanca yaş, bölgesel büyüme içerisindeki payı, sağlık altyapısı, ekonomik yapı ve gelir durumu olmak üzere on başlık üzerinden değerlendirilmiştir.

Bölge illeri bazı alanlarda birbirine benzemekle birlikte birçok alanda farklı karakteristik özellikler göstermektedir. TR71 Bölgesi'nin 2021 yılı GSYH büyümesine bölge illeri içerisinde %34'lük oranla en fazla katkı veren il Aksaray olurken, en düşük katkı %10'luk oranla Nevşehir ilinden sağlanmıştır. Bölge illerinin sağlık altyapısı incelendiğinde Kırıkkale haricinde benzer ortalamalar görülmektedir. Kırıkkale bölgenin diğer illerine göre sağlık altyapısı en iyi olan il olarak öne çıkmaktadır.

ALAN

4.791 km²

NÜFUS

277.046 Kişi

NÜFUS YOĞUNLUĞU

61 kişi/km²

CİNSİYET DAĞILIMI

138.638 Erkek
138.408 Kadın

ORTALAMA HANEHALKI

2,8 Kişi

ORTANCA YAŞ

Yaş: 37,1

BÖLGESEL BÜYÜME

Bölgesel Büyümeye Katkı: %28

SAĞLIK

Yatak Sayısı:
449/100.000 Kişi
Hekim Başına
Düşen Kişi:
415 Kişi

EKONOMİK YAPI

%45 Hizmetler
%6 Tarım
%49 Sanayi

GELİR DURUMU

67.295 TL
Kişi Başına
GSYH

ALAN

7.659 km²

NÜFUS

433.055 Kişi

NÜFUS YOĞUNLUĞU

57 kişi/km²

CİNSİYET DAĞILIMI

216.983 Erkek
216.072 Kadın

ORTALAMA HANEHALKI

3,3 Kişi

ORTANCA YAŞ

Yaş: 31,8

BÖLGESEL BÜYÜME

Bölgesel Büyümeye Katkı: %34

SAĞLIK

Yatak Sayısı:
260/100.000 Kişi
Hekim Başına
Düşen Kişi:
715 Kişi

EKONOMİK YAPI

%42 Hizmetler
%27 Tarım
%31 Sanayi

GELİR DURUMU

64.834 TL
Kişi Başına
GSYH

ALAN

7.234 km²

NÜFUS

365.419 Kişi

**NÜFUS
YOĞUNLUĞU**

50 kişi/km²

**CİNSİYET
DAĞILIMI**

182.822 Erkek
182.597 Kadın

**ORTALAMA
HANEHALKI**

3 Kişi

**ORTANCA
YAŞ**

Yaş: 32,9

**BÖLGESEL
BÜYÜME**

Bölgesel
Büyümeye
Katkı: %13

SAĞLIK

Yatak Sayısı:
255/100.000 Kişi
Hekim Başına
Düşen Kişi:
756 Kişi

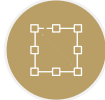
EKONOMİK YAPI

%45 Hizmetler
%28 Tarım
%27 Sanayi

GELİR DURUMU

54.017 TL
Kişi Başına
GSYH

ALAN

5.485 km²

NÜFUS

310.011 Kişi

**NÜFUS
YOĞUNLUĞU**

58 kişi/km²

**CİNSİYET
DAĞILIMI**

152.912 Erkek
157.099 Kadın

**ORTALAMA
HANEHALKI**

3 Kişi

**ORTANCA
YAŞ**

Yaş: 35,4

**BÖLGESEL
BÜYÜME**

Bölgesel
Büyümeye
Katkı: %10

SAĞLIK

Yatak Sayısı:
278/100.000 Kişi
Hekim Başına
Düşen Kişi:
755 Kişi

EKONOMİK YAPI

%60 Hizmetler
%22 Tarım
%18 Sanayi

GELİR DURUMU

51.576 TL
Kişi Başına
GSYH

ALAN

6.584 km²

NÜFUS

244.519 Kişi

**NÜFUS
YOĞUNLUĞU**

38 kişi/km²

**CİNSİYET
DAĞILIMI**

120.932 Erkek
123.587 Kadın

**ORTALAMA
HANEHALKI**

2,9 Kişi

**ORTANCA
YAŞ**

Yaş: 36,3

**BÖLGESEL
BÜYÜME**

Bölgesel
Büyümeye
Katkı: %15

SAĞLIK

Yatak Sayısı:
247/100.000 Kişi
Hekim Başına
Düşen Kişi:
601 Kişi

EKONOMİK YAPI

%45 Hizmetler
%21 Tarım
%34 Sanayi

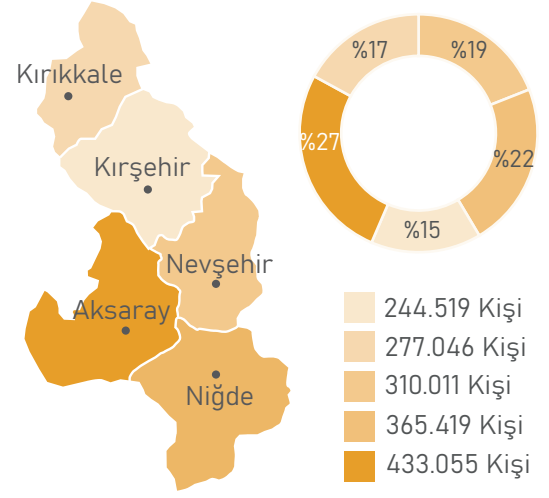
GELİR DURUMU

57.447 TL
Kişi Başına
GSYH

2.4. Nüfus Yapısı, Demografi ve Göç

TR71 Bölgesi'nin nüfusu TÜİK 2022 yılı ADNKS verilerine göre 1.630.050 kişi olup bölge Türkiye nüfusunun %1,91'ini oluşturmaktadır. Ülke yüz ölçümünün %4,10'luk kısmını kaplayan bölgenin en kalabalık ili Aksaray iken en az nüfusa sahip ili ise Kırşehir'dir.

Düzyer 2 bölgeleri nüfus sıralamasında 22. sırada yer alan TR71 Bölgesi, ülkenin geneline göre daha düşük nüfus yoğunluğuna sahiptir. Türkiye'nin nüfus yoğunluğu 111 kişi/km² iken, bu yoğunluk TR71 Bölgesi'nde 52 kişi/km² olarak tezahür etmekte ve bölge bu veriyle düzey 2 bölgeleri arasında 20. sırada yer almaktadır.

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölge illerinde 2010 yılından bu yana en fazla nüfus artışının Aksaray'da olduğu, buna karşın Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinde nüfus artışının daha düşük seyrettiği, Kırkkale'de ise neredeyse hiç artış yaşanmadığı görülmektedir. Bölge 2007 yılında Türkiye nüfusunun %2,10'unu oluştururken, bu oran 2012 yılında %1,99'a, 2022 yılında da %1,91'e düşmüştür.

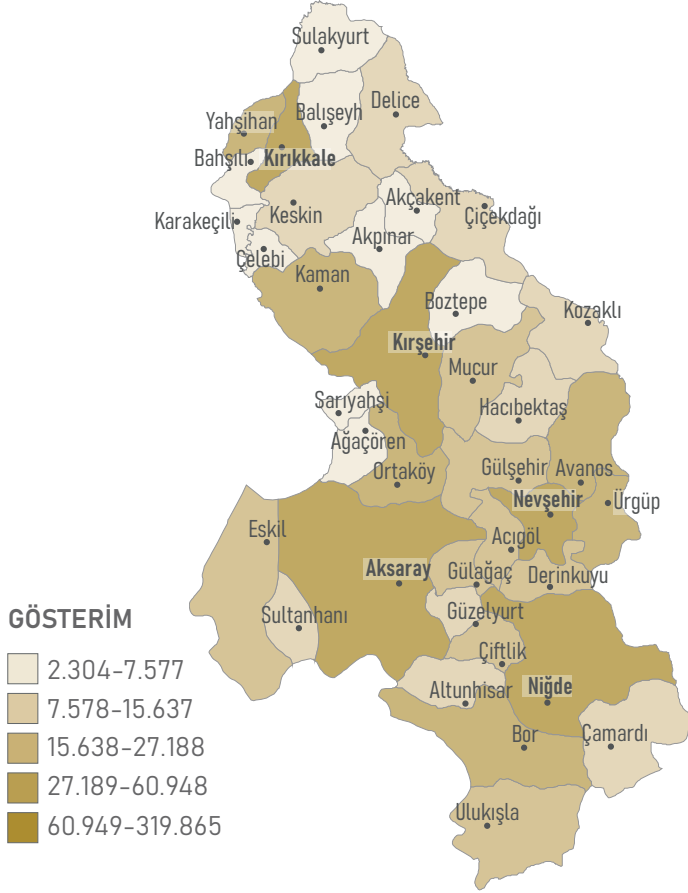
Yıllık nüfus artış hızına göre (2021-2022) sadece Aksaray (%9,25) Türkiye nüfus artış oranından (%7,05) daha yüksek bir büyüme yaşamış, Nevşehir (%6,50), Kırşehir (%6,46), Niğde (%4,65) ve Kırkkale (%3,90) ülke ortalamasının altında büyüme göstermiştir (TÜİK, 2022).

Tablo 1: TR71 Bölgesi ve İllerinin Karşılaştırmalı Nüfus Değişimi

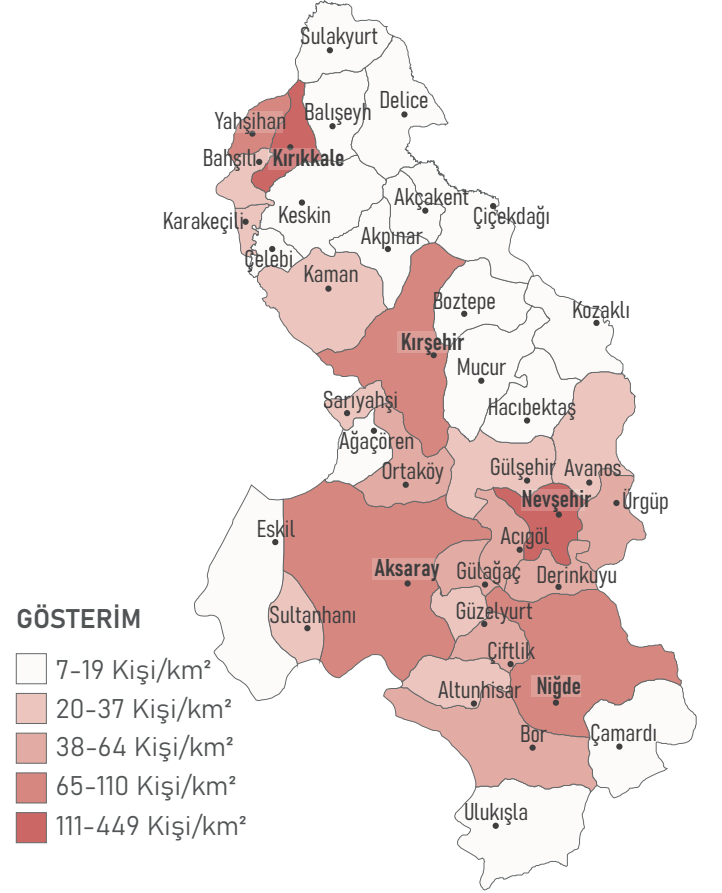
İstatistikî Bölge	2010			
	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Nüfusun Türkiye İçerisindeki Oranı (%)
Türkiye	73.722.988	37.043.182	37.679.806	100
TR71 Bölgesi	1.496.296	741.442	754.854	2,02
Aksaray	377.505	186.956	190.549	0,51
Kırkkale	276.647	137.792	138.855	0,37
Kırşehir	221.876	110.020	111.856	0,30
Nevşehir	282.337	139.123	143.214	0,38
Niğde	337.931	167.551	170.380	0,46
İstatistikî Bölge	2022			
	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Nüfusun Türkiye İçerisindeki Oranı (%)
Türkiye	85.279.553	42.704.112	42.575.441	100
TR71 Bölgesi	1.630.050	812.287	817.763	1,91
Aksaray	433.055	216.983	216.072	0,51
Kırkkale	277.046	138.638	138.408	0,32
Kırşehir	244.519	120.932	123.587	0,29
Nevşehir	310.011	152.912	157.099	0,36
Niğde	365.419	182.822	182.597	0,43

Kaynak: TÜİK, 2010-2022

Şekil 1: Nüfus Dağılımı Haritası

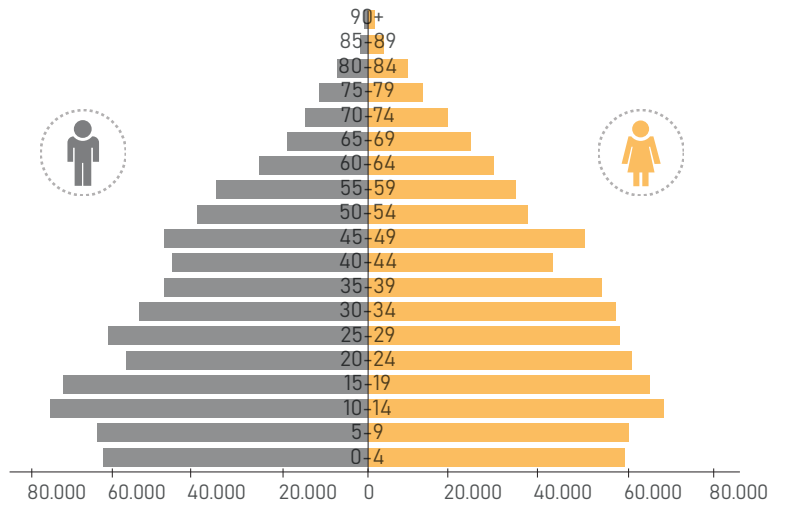
Şekil 2: Nüfus Yoğunluğu Haritası

Kaynak: TÜİK, 2022

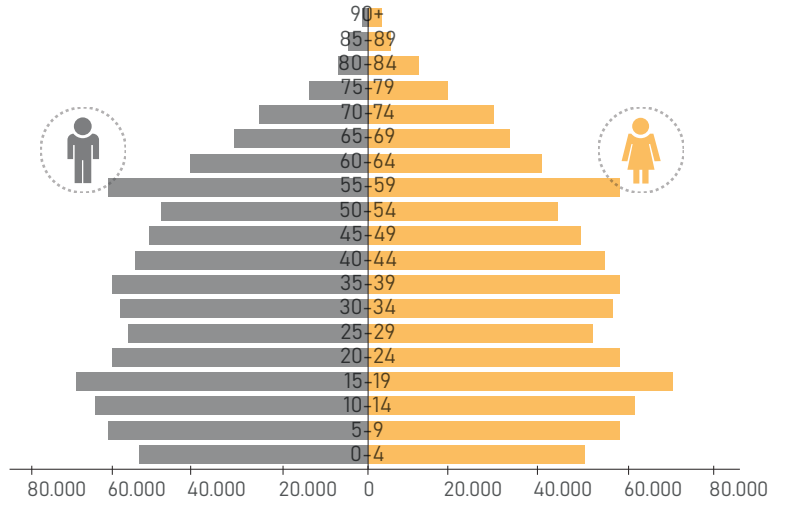
Bölgede bulunan 38 ilçenin nüfus ve nüfus yoğunluğu dağılımı farklılık göstermektedir. Merkez ilçelerin nüfuslarının ve nüfus yoğunluklarının bölge ortalamasından yüksek, bölgenin özellikle kuzeydoğu bölümünde yer alan ilçelerin nüfus yoğunluklarının ise çok düşük olduğu görülmektedir. Bölgenin coğrafi konumu ve topoğrafik yapısının yanında ulaşım altyapısı, sosyoekonomik gelişmişlik ve yaşam kalitesi göstergeleri ilçelerdeki nüfus dağılımları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır.

Türkiye'de yıllar itibarıyla orta yaşlı nüfusun artış gösterdiği ve nüfus piramidinin ortalarının genişlemeye başladığı arı kovani biçimi görülmektedir. TR71 Bölgesi'nin nüfus piramidinde de benzer bir yapı bulunmaktadır. Ülke genelinde en kalabalık yaş grubu 5-9 yaş aralığındaki grup iken TR71 Bölgesi'nde en kalabalık yaş grubunu 15-19 yaş aralığındaki grup oluşturmaktadır. Buna karşın bölgede ikamet eden 15-24 yaş grubundaki genç nüfusun toplam bölge nüfusu içindeki payı %16,26 olup bu oran Türkiye oranı olan %15,19'un üzerindedir.

Grafik 1: TR71 Bölgesi Nüfus Piramidi (2010)

Bölgenin 2010-2022 yılları arasındaki nüfus piramidinin değişimine bakıldığında piramidin en altında yer alan iki grubun 2010 yılına göre daralmaya başladığı, bölgede doğurganlık oranlarının düşük olmasına bağlı olarak çocuk ve genç nüfus artış hızının yavaşladığı görülmektedir. Buna karşın 20 yaş üzerindeki kısımda ise genel olarak genişleme gözlenmekte olup bu durum bölgede yakın geçmişte doğurganlık oranlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sayıca en fazla artışın yaşandığı yaş aralıkları ise 55-59, 65-69 ve 50-54 yaş grupları olmuştur.

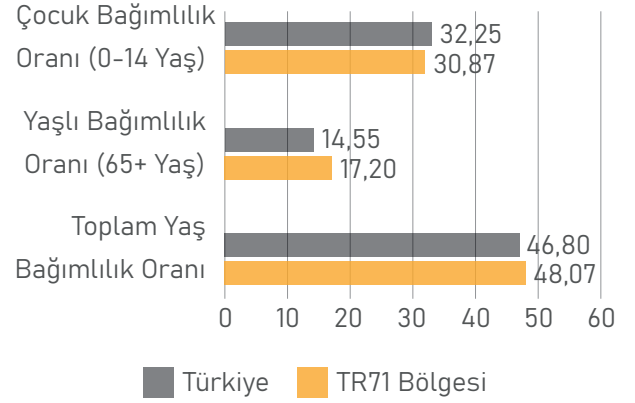

Grafik 2: TR71 Bölgesi Nüfus Piramidi (2022)

Kaynak: TÜİK, 2010-2022

Nüfusun yaş yapısındaki değişimlerden kaynaklanabilecek riskler ve fırsatlar bulunmaktadır. Çalışma çağındaki nüfusun yakın vadede düşeceği gerçeğine uygun hareket ederek, mevcut iş gücünden verimli şekilde yararlanılmasını sağlayacak sektörel ve sosyal kurguların oluşturulması için kritik bir döneme girilmiştir. Zira iyi yönlendirilecek bir nüfus önümüzdeki dönemde beşerî sermaye üstündeki baskıları azaltabilecek, kadınların iş gücüne katılımını destekleyecek, tasarruflardaki artışı hızlandırabilecek etkilere sahiptir.

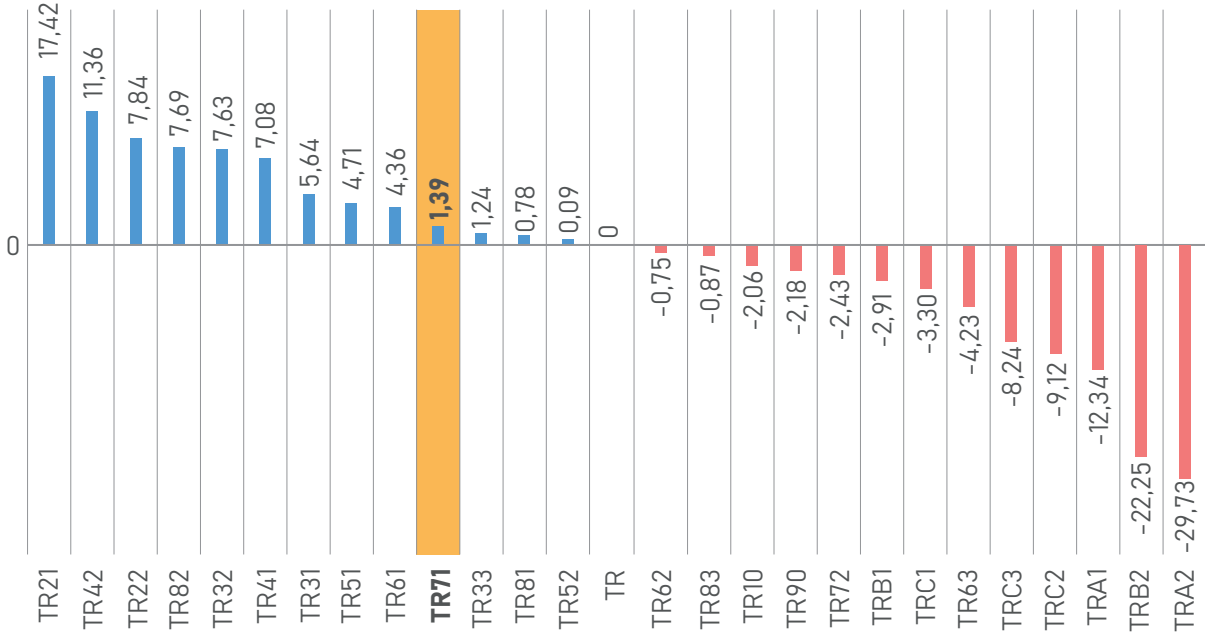
Çalışma çağındaki yüz kişiye düşen 0-14 yaş grubu çocuk sayısını ifade eden çocuk bağımlılık oranının bölgede %30,87 ile Türkiye ortalaması olan %32,25 oranının altında olduğu, çalışma çağındaki yüz kişiye düşen yaşlı sayısını ifade eden yaşlı bağımlılık oranının ise %17,20 ile Türkiye ortalaması olan %14,55 oranının üzerinde olduğu görülmektedir (TÜİK, 2022). Türkiye’de olduğu gibi bölgede de yıllar itibarıyla bir trend içinde çocuk bağımlılık oranının düştüğü, yaşlı bağımlılık oranının ise arttığı anlaşılmaktadır. TÜİK nüfus projeksiyonlarına göre 2045 yılında çocuk ve yaşlı bağımlılık oranlarının aynı düzeye geleceği öngörülmektedir.

Grafik 3: Türkiye ve TR71 Bölgesi Karşılaştırmalı Yaş Bağımlılık Oranları

Kaynak: TÜİK, 2022

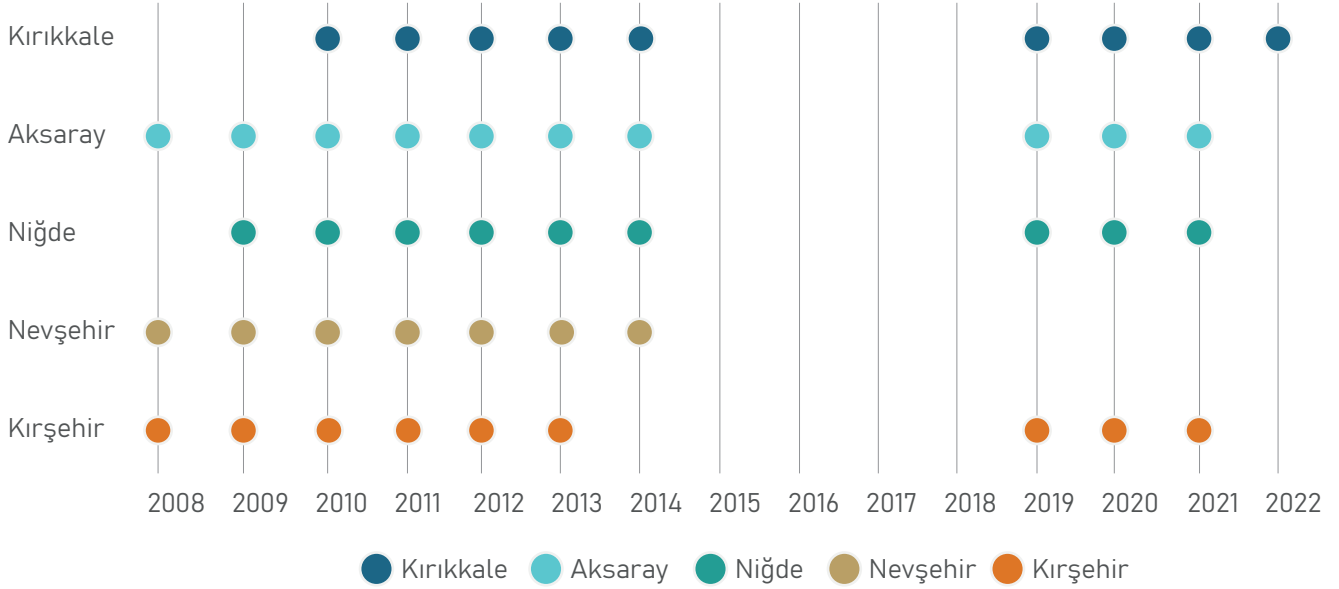
TR71 Bölgesi'nin 2010 yılında aldığı göç 49.508 kişi olurken 2022 yılına gelindiğinde bölgeye göç edenlerin sayısı %31,46 oranında artış göstererek 65.081 kişi olmuştur. Bölgeden göç edenlerin sayısı ise 2010 yılında 70.125 kişi iken 2022 yılı itibarıyla %10,43 azalarak 62.811 kişi olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2022). Bölgenin verdiği net göç yıllar itibarıyla azalmış ve bölge 2022 yılı sonunda net göç alan bir duruma geçmiştir. Eğitim ve aile fertlerinden birine bağımlı olarak yapılan göç, bölgeden daha önceki yıllarda yapılan göç sebeplerinin başında gelmektedir (TÜİK, 2022).

Grafik 4: Düzey 2 Bölgelerinin Net Göç Hızı Oranları (%)

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölge genelinde yıllara göre göç grafiği incelendiğinde, 2015-2018 yılları arasında tüm illerin net göç aldığı görülmektedir. Bununla birlikte Nevşehir ili diğer illerden farklı olacak şekilde net göç almaya devam etmekte ve bölgenin büyüme kutbu olarak öne çıkmaktadır. İllerin net göç verdiği yıllar aşağıda yer alan matriste gösterilmektedir.

Grafik 5: TR71 Bölgesi İllerinin Yıllara Göre Verdiği Göç Matrisi

Kaynak: TÜİK, 2022

Aşağıda yer alan tabloda 2010 ve 2022 yıllarında TR71 Bölgesi'nin aldığı ve verdiği göç sayısı, ilk 5 düzey 2 bölge bazında gösterilmiştir. Bölgenin bu dönemde TR51 Bölgesi ve TR10 Bölgesi'ne verdiği göç sayısında %35,70 düşüş gerçekleşirken, diğer bölgelere olan göç sayısında anlamlı bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 2: TR71 Bölgesi ve Diğer Düzey 2 Bölgeler Arasındaki Göç İlişkisi

TR71 Bölgesi'nin En Fazla Göç Aldığı Düzey 2 Bölgeleri	Yıl		TR71 Bölgesi'nin En Fazla Göç Verdiği Düzey 2 Bölgeleri	Yıl	
	2010	2022		2010	2022
TR51 Bölgesi	10.097	12.512	TR51 Bölgesi	20.558	13.440
TR72 Bölgesi	5.852	6.989	TR10 Bölgesi	10.743	6.688
TR10 Bölgesi	5.106	6.949	TR72 Bölgesi	6.666	6.498
TR62 Bölgesi	4.550	6.048	TR62 Bölgesi	4.784	5.048
TR52 Bölgesi	4.051	4.170	TR52 Bölgesi	3.838	4.310

Kaynak: TÜİK, 2022

Şekil 3: TR71 Bölgesi'nin Düzey 2 Bölgeleri ile Göç İlişkisi

Bölgenin diğer düzey 2 bölgeleri ile göç ilişkisi incelendiğinde en fazla göç hareketinin TR10, TR51, TR52, TR62 ve TR72 bölgeleriyle olduğu görülmüştür. Bölge illeri arasındaki 2021 yılı göç ilişkisi incelendiğinde ise Nevşehir haricindeki diğer illerin göç hızlarının negatif yönlü seyrettiği görülmektedir.

Şekil 4: TR71 Bölgesi İllerinin Göç İlişkisi

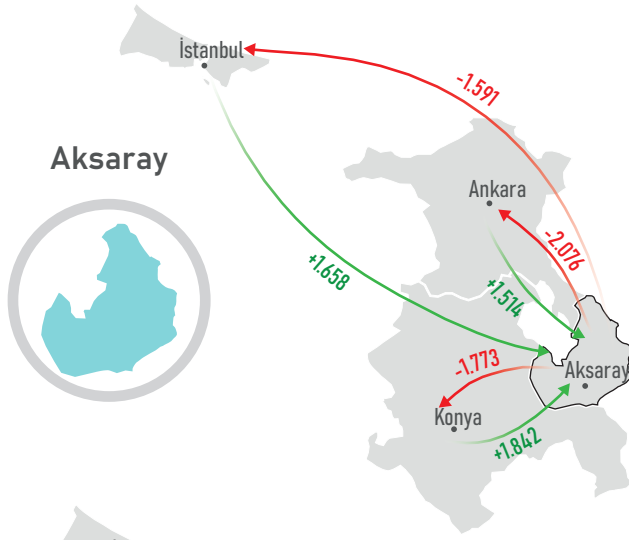
	Kırıkkale	Aksaray	Niğde	Nevşehir	Kırşehir
Aldığı Göç	13.449	14.210	16.287	13.646	11.676
Verdiği Göç	16.187	15.529	16.506	12.396	13.193
Göç Hızı (Binde)	-9,87	-3,07	-0,6	+4,07	-6,22

Kaynak: TÜİK, 2021

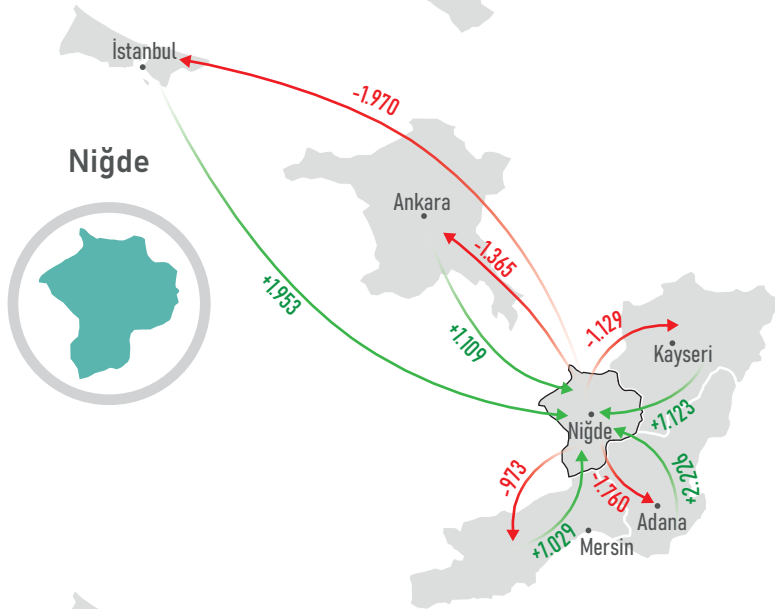
Kırıkkale

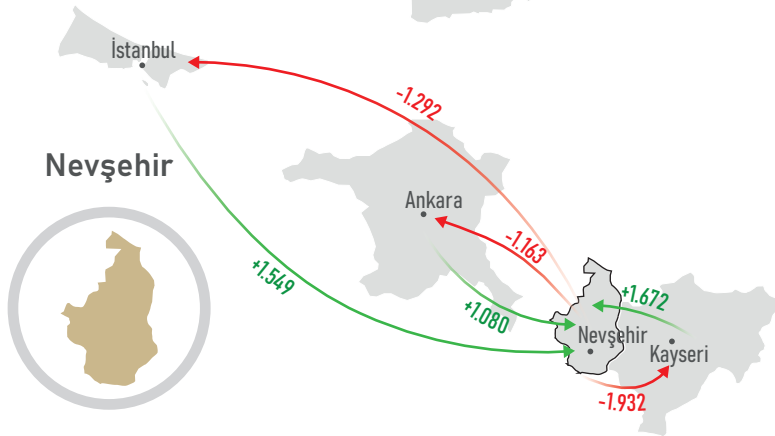
Kırıkkale ağırlıklı olarak, komşusu olan Ankara ile karşılıklı göç hareketliliği yaşamaktadır. Ayrıca Kırıkkale 2010 yılından beri neredeyse nüfus büyümesi yaşamayan bölgenin tek ilidir.

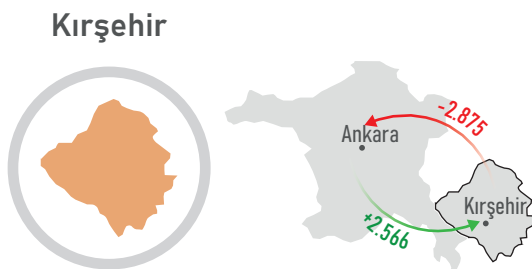
Aksaray ağırlıklı olarak Ankara, İstanbul ve Konya ile karşılıklı göç hareketliliği yaşamaktadır. İstanbul ve Konya'dan net göç alan Aksaray, Ankara'ya net göç vermektedir.

Niğde'nin göç hareketliliği incelendiğinde İstanbul ve Adana ile yoğun göç ilişkisi yaşadığı görülmektedir. Bununla birlikte; il Ankara, Kayseri ve Mersin ile karşılıklı ve dengeli net göç ilişkisi yaşamaktadır.

Nevşehir İstanbul, Ankara ve Kayseri ile karşılıklı net göç ilişkisinde olup bu büyükşehirler arasından sadece İstanbul ile pozitif yönlü net göç hareketine sahiptir.

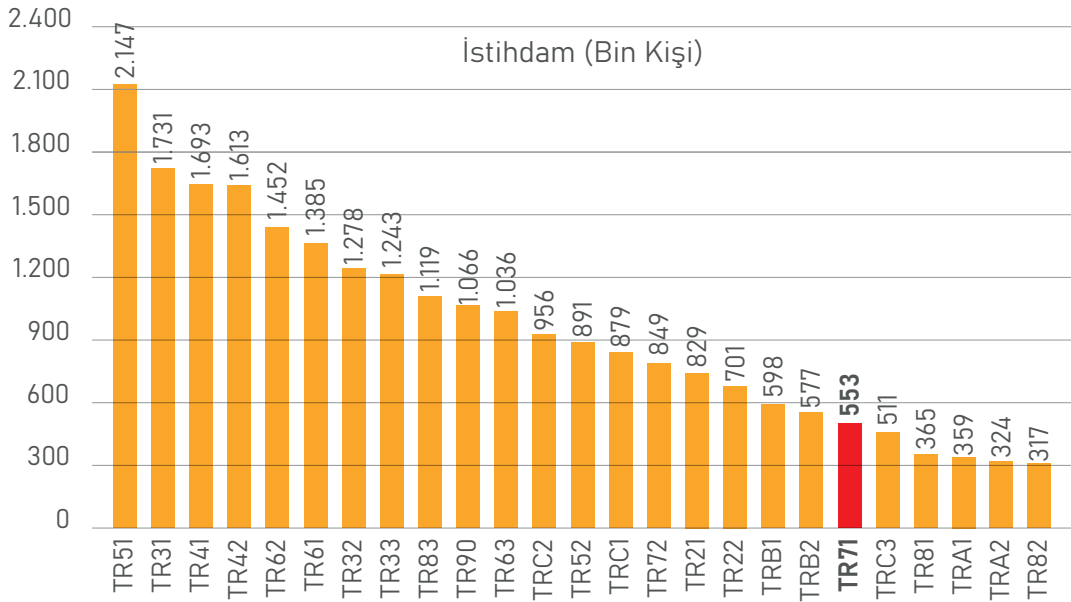

Kırşehir'in en yoğun göç ilişkisini Ankara ile yaşadığı ve bu ile net göç verdiği görülmektedir.

2.5. İş Gücü ve İstihdam

TÜİK 2022 yılı verilerine göre TR71 Bölgesi'nde 553 bin kişi istihdam edilmekte ve ülke istihdamının %1,80'i bölgeden sağlanmaktadır. Ülke GSYH'sinin %1,32'sinin (2021) yaratıldığı bölgenin ülke istihdamında bu orandan daha fazla orana sahip olmasının temel sebebi iktisadi faaliyet kollarında yaratılan değer farklılık göstermesidir. Bölge, ülke ortalamasına göre bünyesinde emek yoğun sektörleri daha fazla oranda barındırmaktadır.

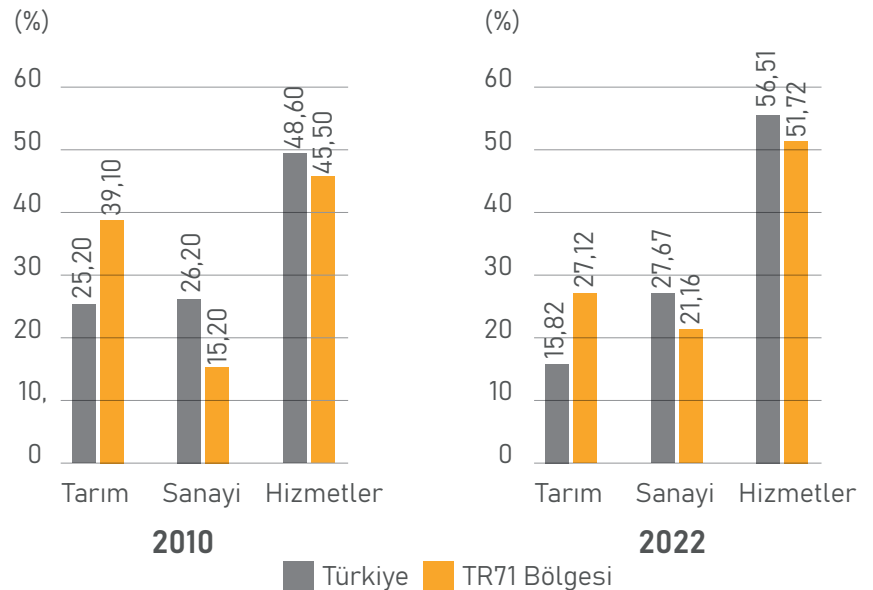
Aksaray'ın en yüksek istihdam sağlayan il olarak öne çıktığı bölge, tüm düzey 2 bölgeleri arasında sağladığı istihdam ile 21. sırada yer almaktadır. 6,28 milyon kişinin istihdam edildiği TR10 Bölgesi uç değer olduğundan aşağıda yer alan grafikte gösterilmemiştir.

Grafik 6: Düzey 2 Bölgelerinin İstihdam Sayıları

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölgenin kırsal yoğun yapısı tarım sektörü istihdam oranının Türkiye ortalamasının üstünde, sanayi sektörü istihdam oranının ise Türkiye ortalamasının altında seyretmesine neden olmaktadır. Bölgede hizmetler sektörünün sağladığı istihdam oranı Türkiye ortalamasına yakındır. İstihdam sayıları yüksek olan bölgelerin, hizmetler sektörünün istihdam oranlarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir.

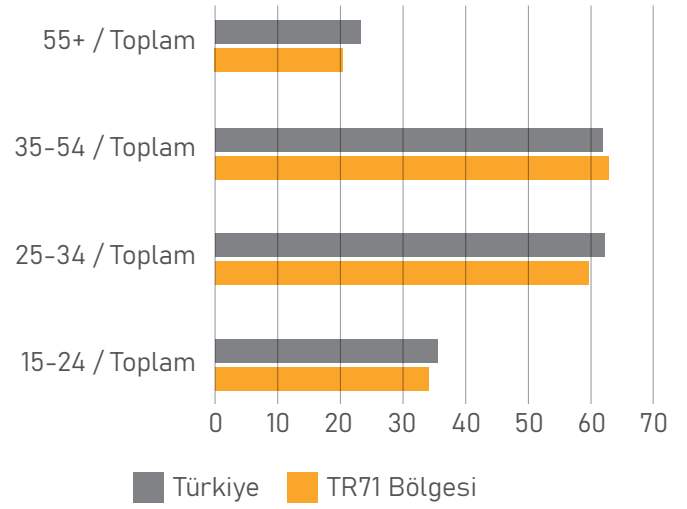
Grafik 7: Türkiye ve TR71 Bölgesi Sektörel İstihdam Oranları

Kaynak: TÜİK, 2022

TÜİK 2022 yılı verilerine göre Türkiye'de işsizlik oranı %10,40 seviyelerinde iken, TR71 Bölgesi'nde bu oran %9,40 seviyelerinde seyretmektedir. Düzey 2 bölgeleri arasında %6,20 ile %19,20 aralığında işsizlik oranları görülmekte, TR71 Bölgesi Türkiye ortalamasından bir puan daha aşağıda bulunmaktadır. Bölge işsizlik oranları sıralamasında diğer bölgeler arasında 14. sırada yer almaktadır. Bölgedeki işsiz bireylerin %31,03'lük kısmı 15-24 yaş grubunda yer alırken, %63,79'lük kısmı 25-54 yaş grubunda, %5,18'lik kısmı da 55 yaş ve üzeri grupta yer almaktadır. Bu durumda bölgedeki 58.000 işsiz bireyin yaklaşık %69'luk kısmını 25 yaş ve üzeri grup oluşturmaktadır.

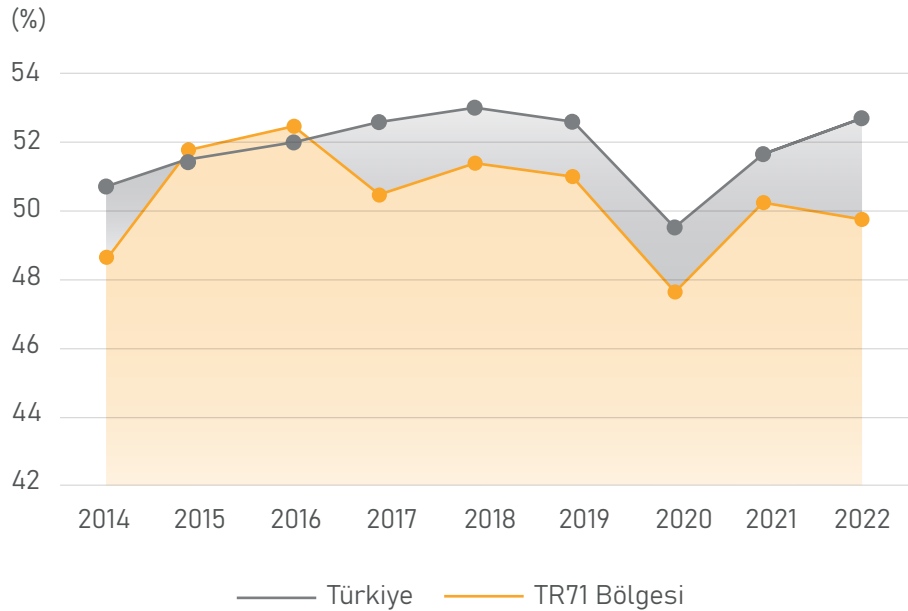
2022 yılı itibarıyla %45,20 ile bölge istihdam oranı, Türkiye ortalaması olan %47,50 oranının altında kalmaktadır.

2014 yılında Türkiye istihdam oranı %45,50 seviyelerinde iken bölge istihdam oranı %44,70 seviyelerinde olup bu açıdan yıllar itibarıyla bölgenin Türkiye ortalamasından iraksadığı görülmektedir. Yaş gruplarına göre istihdam oranlarına bakıldığında en yüksek istihdamın hem Türkiye'de hem de bölgede 35-54 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Grafik 8: Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranları

Kaynak: TÜİK, 2022

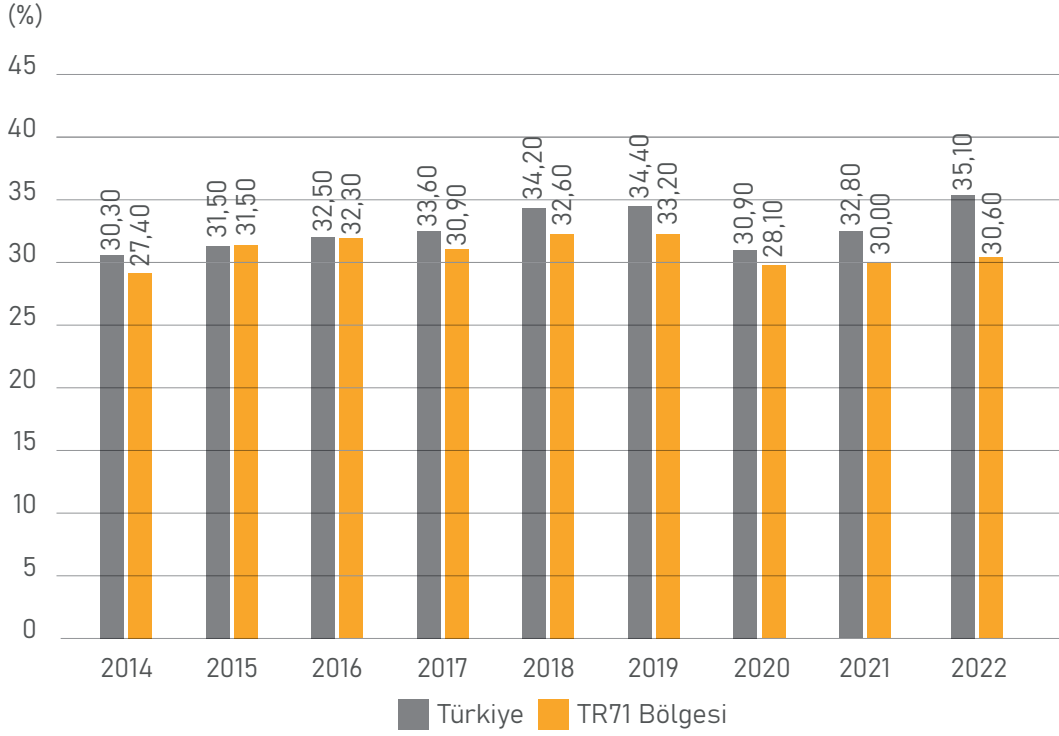

Grafik 9: Türkiye ve TR71 Bölgesi İş Gücüne Katılım Oranı

Kaynak: TÜİK, 2022

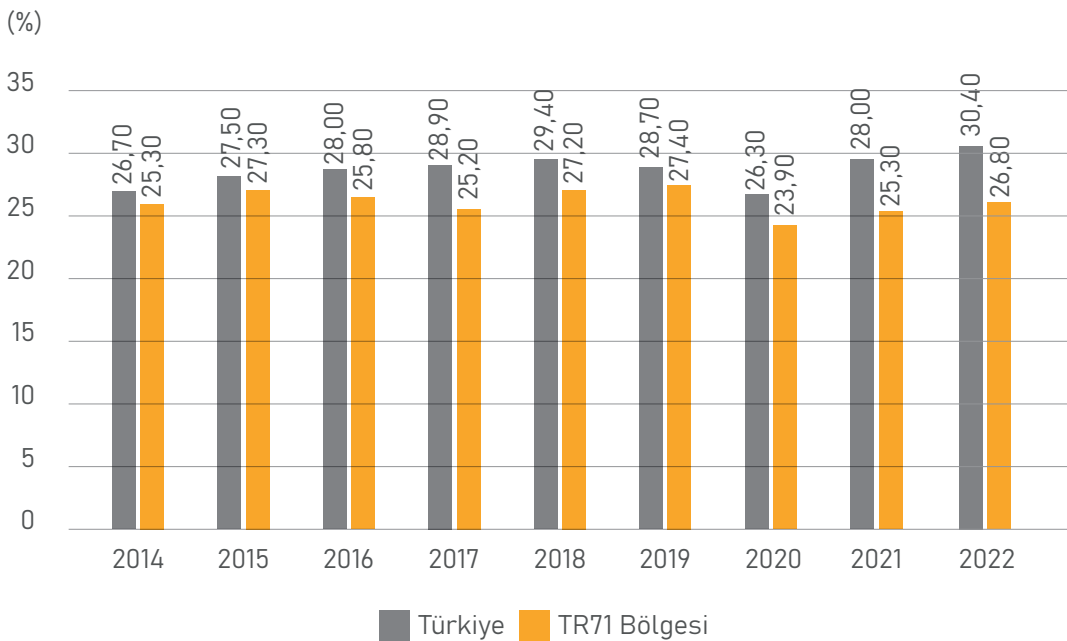
TÜİK verilerine göre Türkiye'de iş gücüne katılım oranı 2014 yılında %50,50 seviyesindeyken, bu oran 2022 yılı itibarıyla %53,10 seviyesine yükselmiştir. Aynı dönemde bölge %48,50 seviyesinden %49,90 seviyesine yükselerek iyi bir performans göstermiş olsa da ülke ortalamasından iraksamıştır. 2014 yılında düzey 2 bölgeleri arasında iş gücüne katılım oranında 18. sırada olan TR71 Bölgesi, 2022 yılı sonu itibarıyla 19. sıraya gerilemiştir.

Bölgede 2014-2022 yılları arasında kadınların hem iş gücüne katılım hem de istihdam oranında iyileşmeler yaşanmış; 2014 yılında %25,30 olan kadın istihdam oranı, 2022 yılında %26,80 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan aynı yıllar için kadınların iş gücüne katılım oranı da %27,40 seviyesinden %30,60 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 10: Kadınların İş Gücüne Katılım Oranı

Kaynak: TÜİK, 2022

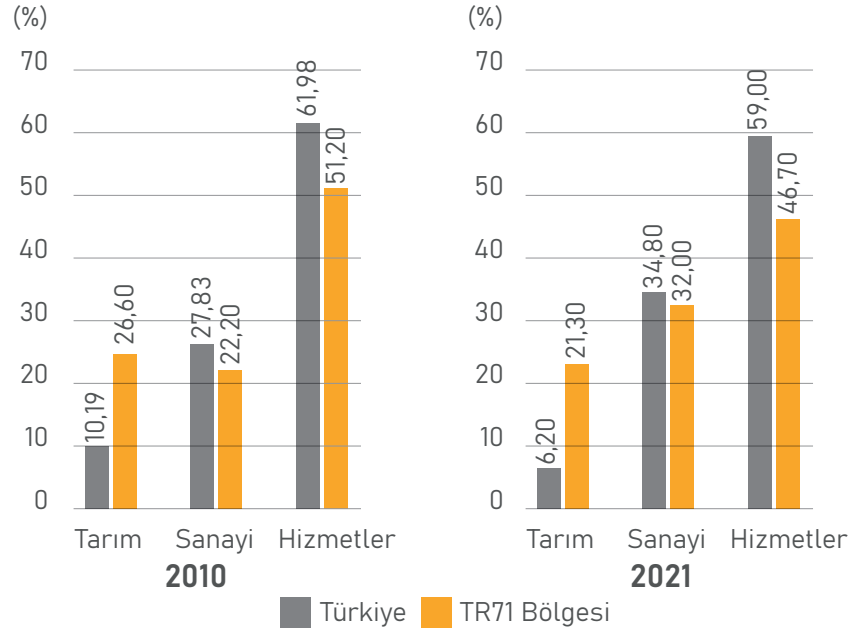
Grafik 11: Kadın İstihdam Oranı

Kaynak: TÜİK, 2022

2.6. Ekonomik Yapı

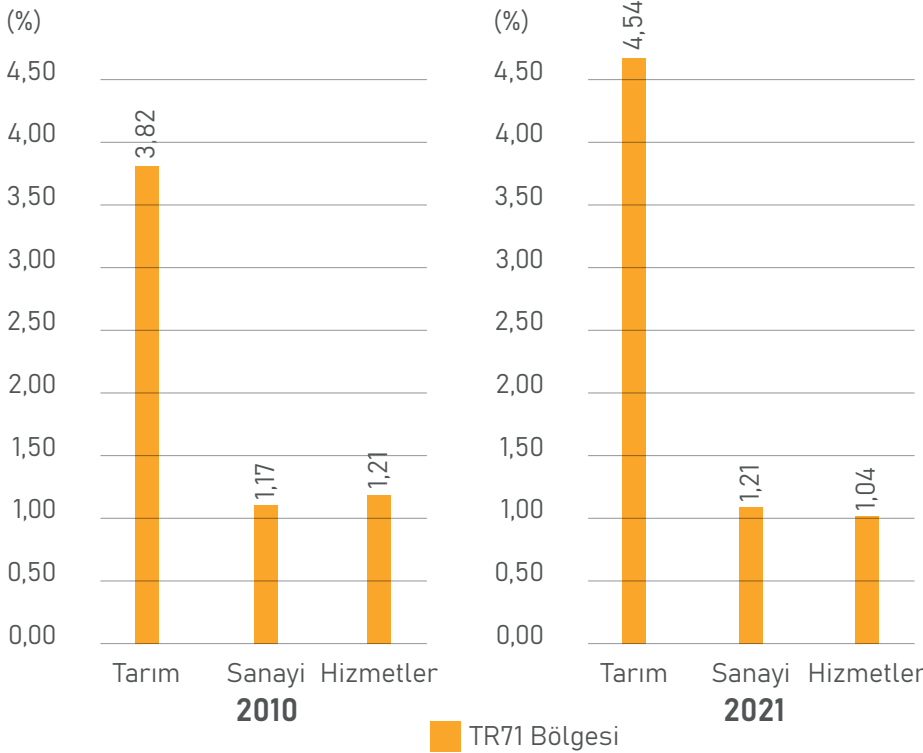
2.6.1. Bölgesel GSYH, Sektörel Yapı

Türkiye nüfusunun %1,91'ini barındıran TR71 Bölgesi, ülkede üretilen toplam Gayrisafi Katma Değerin (GSKD) %1,32'sini karşılamaktadır. 2010 yılında ülke GSKD'sinin %1,46'sını üreten bölgenin payı, 2021 yılı itibarıyla bölge nüfusunun ülke nüfusuna oranında düşüş yaşamasına paralel olarak azalmıştır. Yarattığı bu değer iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımına bakıldığında TR71 Bölgesi bilhassa tarım sektörü alanında Türkiye'den ayrılmaktadır.

Grafik 12: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSKD

Kaynak: TÜİK, 2010-2021

Grafik 13: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre TR71 Bölgesi'nin Türkiye GSKD'si İçindeki Payları

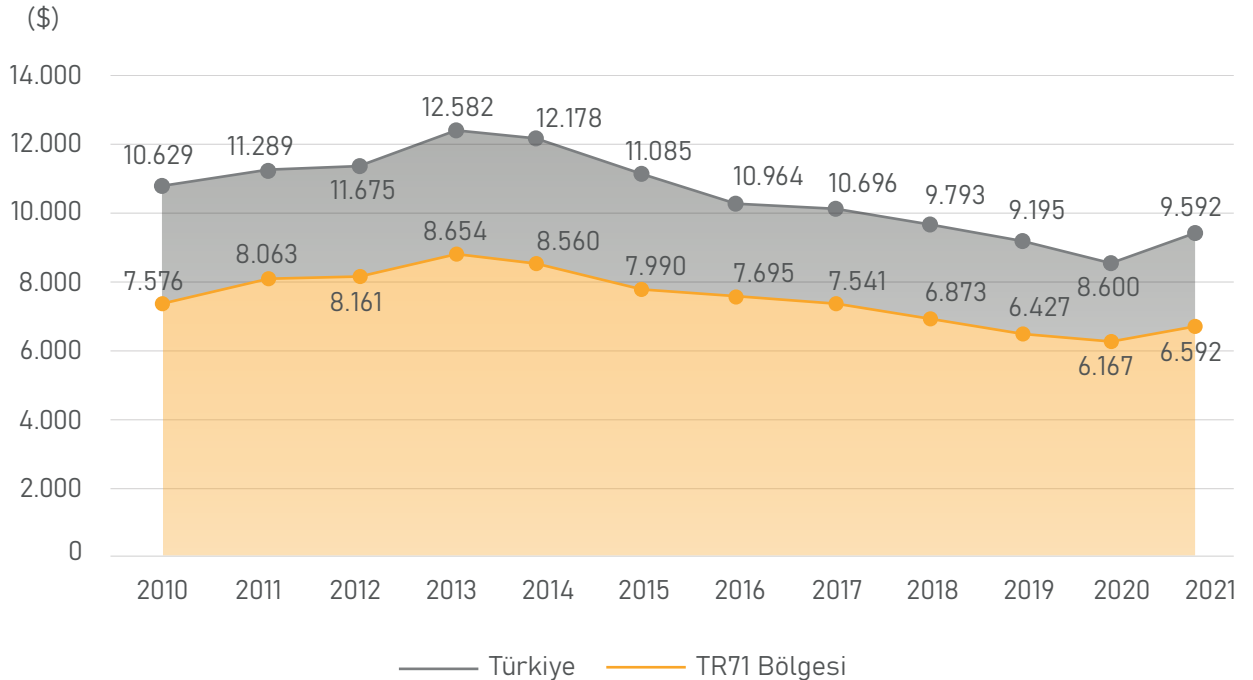
Kaynak: TÜİK, 2010-2021

TR71 Bölgesi'nde yıllar itibarıyla hizmetler ve sanayi sektörünün bölge ekonomisi içindeki payı ülkedeki gelişmeye paralel şekilde gerçekleşmişken, tarım sektörünün hâlâ önemini koruduğu göze çarpmaktadır. Bölge sanayi sektöründe Türkiye'deki GSKD'nin %1,21'ini, hizmetler sektöründe %1,04'ünü üretiyorken, tarımda bu oran %4,54'tür (TÜİK, 2021).

Kayıt dışı ekonomiyi ölçme yöntemlerinden biri olan istihdam yaklaşımında; sivil iş gücü arzı, istihdam ve nüfusun zaman içindeki gelişimi incelenerek kayıt dışı ekonominin büyüklüğü ölçülmeye çalışılır ve sivil iş gücünün toplam nüfusa oranı belli bir seviyede kalırken istihdamın toplam nüfusa oranının düşmesi kayıt dışı istihdamın arttığını ifade eder (Sarılı, 2002). Bahsedilen bu iki oran arasındaki farkın bölgede 2014 yılında %2,78 iken 2022 yılına gelindiğinde %3,5'e yükseldiği görülmekte ve bölgede kayıt dışı ekonominin büyüklüğünde artış olduğu söylenebilmektedir.

2.6.2. Gelir Dağılımı ve Sosyal Kalkınma

TÜİK verilerine göre 2021 yılı itibarıyla Türkiye'de kişi başına düşen GSYH 9.592 USD iken TR71 Bölgesi'nde kişi başına düşen GSYH 6.592 USD'dir. 2010 yılında ise bölgede kişi başına düşen GSYH 7.576 USD seviyesinde seyrederken, ülke ortalaması 10.629 USD seviyesindedir. Geride kalan 11 yılda bölgede kişi başına düşen GSYH'nin ülke ortalamasına oranı %71,28 seviyesinden %68,72 seviyesine düşmüş ve bu açıdan ülke ortalamasından uzaklaşmıştır. Bölge, düzey 2 bölgeleri arasında 2010 yılında 16. sırada yer alırken, 2021 yılında 17. sıraya gerilemiştir. Bölgenin hem kişi başına düşen GSYH'sinin ülke ortalamasından uzaklaşması hem de sıralamada gerilemesi çok boyutlu kalkınma politikalarının uygulanmasını, üretimde katma değer artırılmasını ve markalaşma süreçlerinin içselleştirilmesini gerekli kılmaktadır.

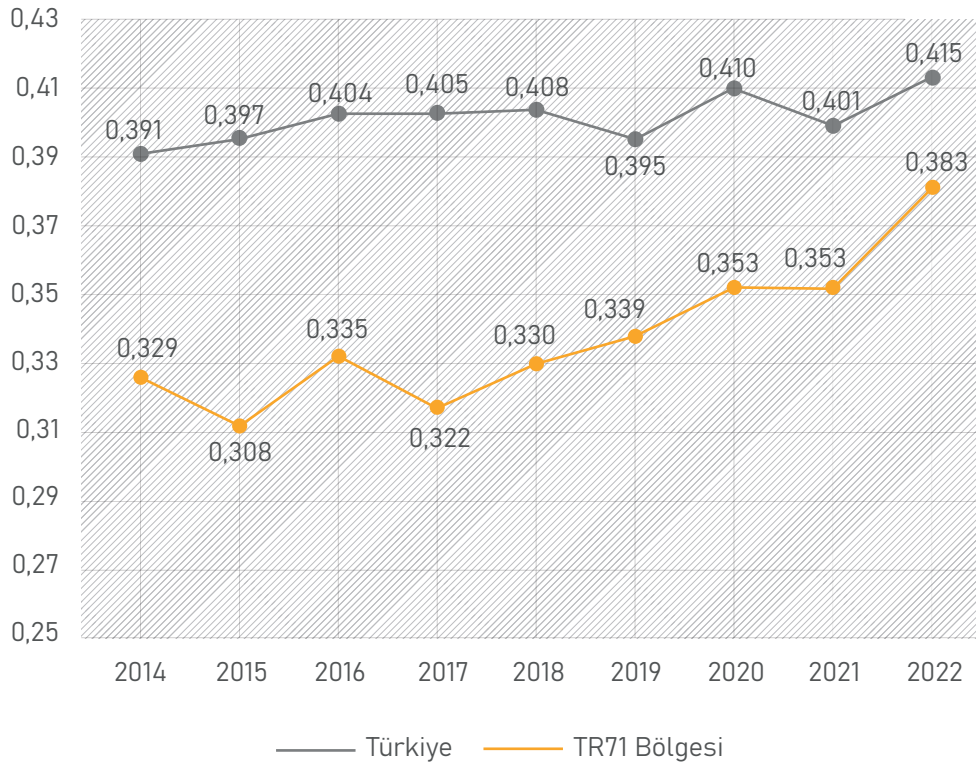
Grafik 14: Kişi Başına Düşen GSYH

Kaynak: TÜİK, 2010-2021

Gini katsayısı; kişisel gelir dağılımını ve bu dağılımın adaletini ölçmek için, yaygın olarak kullanılan bir ölçüdür. Bu katsayı, Lorenz eğrisine bağlı ve eğri ile köşegen arasında kalan alanın, köşegenin altında kalan toplam alan oranına eşittir. Bu oran büyüdükçe, dağılımdaki eşitsizlik artıyor demektir. Gini ölçüsü "0 ila 1" arasında değişmektedir. Bir toplumda, gelir mutlak adaletli olarak paylaşılmışsa, Gini katsayısı "0"a eşit, toplumdaki gelirleri yalnız bir kişi almışsa, Gini katsayısı "1"e eşit olmaktadır (TÜİK).

Türkiye ve TR71 Bölgesi'nin 2022 yılı Gini katsayısı değerleri sırası ile 0,415 ve 0,383'tür. Türkiye'de Gini katsayısı bir önceki yıla göre 0,014 puan artış gösterirken, TR71 Bölgesi'nde ise 0,03 puan artış göstermiştir. 2014-2022 yılları arasında 17 düzey 2 bölgesinde Gini katsayısı yükselmiş ve gelir eşitsizliği artış göstermiştir. TR71 Bölgesi de son sekiz yılda gelir eşitsizliğinin artış gösterdiği bölgelerden biri olmuştur.

Medyan gelirin %60'ına göre 2014 yılında TR71 Bölgesi'nde %14 olan yoksulluk oranı, 2022 yılına gelindiğinde %15,40 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde bölgenin nüfusu %8,08 oranında artarken bölgedeki yoksul sayısı %18,54 oranında artış göstermiştir. Türkiye genelinde yoksulluk oranı ise %21,80 seviyesinden %21,60 seviyesine gerilemiştir (TÜİK, 2022). 2014-2022 yılları arasında TR71 Bölgesi'nin yoksulluk oranının düzey 2 bölgeleri arasında en çok artan 11. bölge konumunda olduğu görülmekte ve bu durumun iyileştirilmesi hususunda özel ve nitelikli tedbirlere, programlara ve projelere ihtiyaç duyulmaktadır.

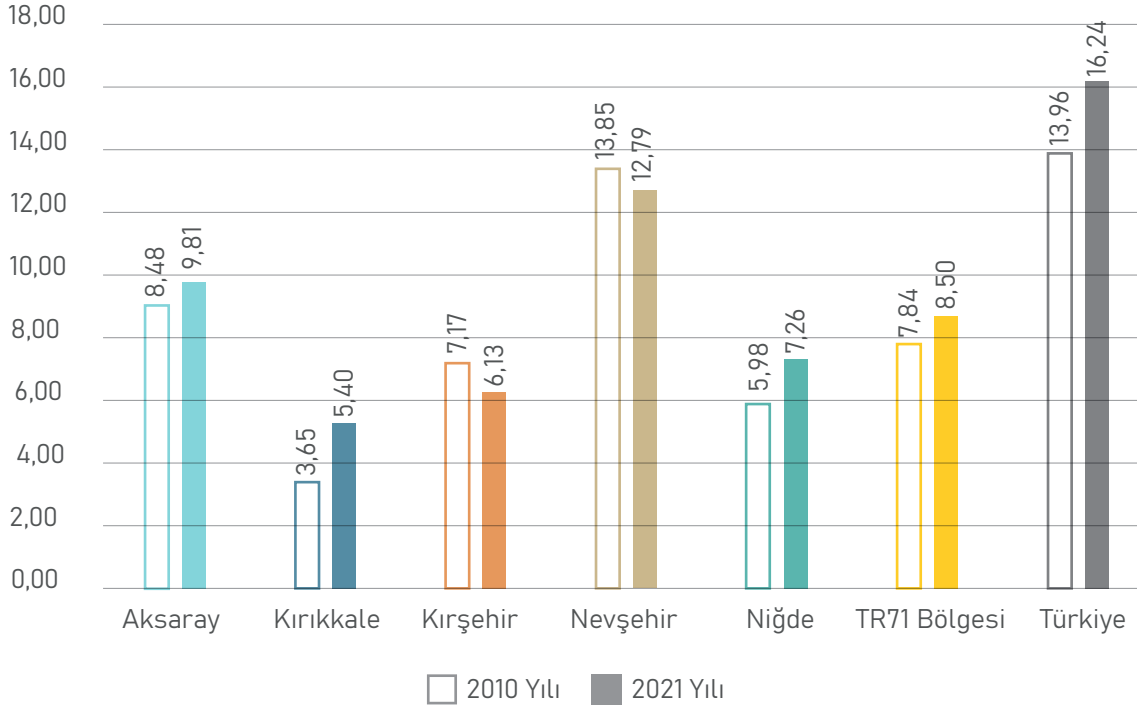

Grafik 15: Gini Katsayısının Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: TÜİK, 2014-2022

2.6.3. İş Dinamizmi ve Girişimcilik

Bölgede yeni kurulan şirket sayısı Türkiye ortalamasının altında seyretmeye devam etmektedir. Bölgede on bin kişi başına yeni kurulan şirket sayısı en düşük olan il Kırıkkale olarak görülmektedir. Yıllara sâri bölgede on bin kişi başına kurulan yeni şirket sayısı artsa da bu oran Türkiye'deki artış oranının altında seyretmektedir.

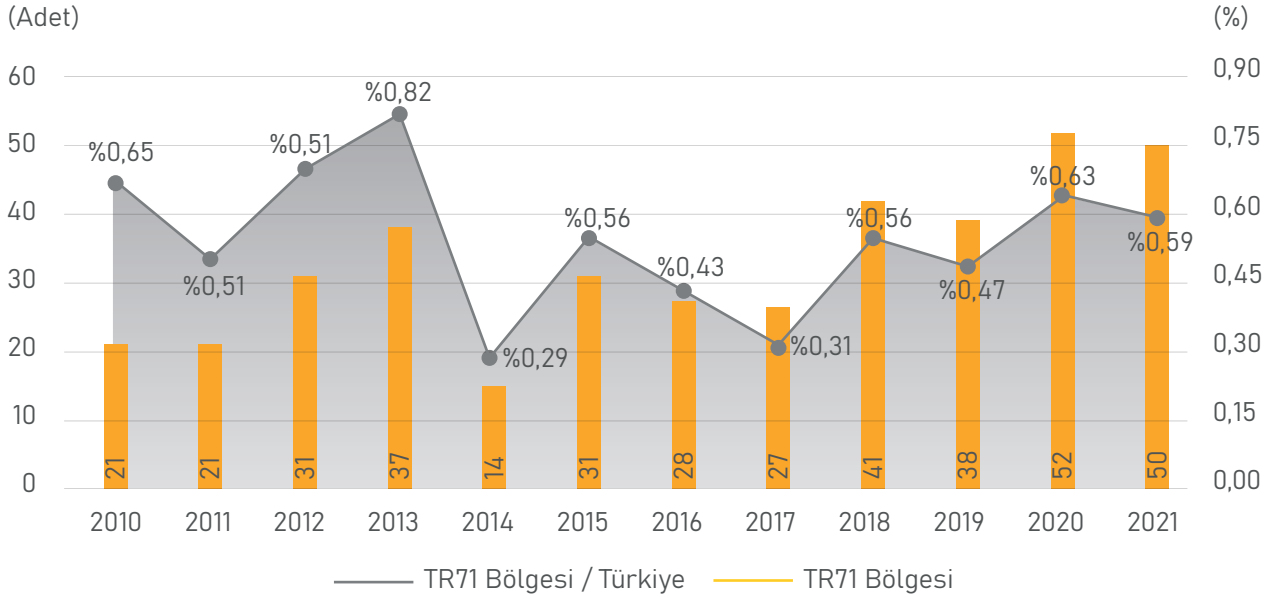
Grafik 16: On Bin Kişi Başına Yeni Kurulan Şirket Sayısı

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği [TOBB], 2010-2021

2010 yılında 21 adet patent başvurusu yaparak Türkiye'deki başvuruların %0,65'ini oluşturan TR71 Bölgesi, 2021 yılında 50 adet başvuru ile %0,59'luk paya sahip olmuştur. Bölgenin patent başvuru sayısı %150 civarında artmış olmasına rağmen ülke içindeki oranı az da olsa düşmüştür (Türk Patent ve Marka Kurumu [TÜRKPATENT], 2021). Bölgede patent başvuru sayısında Aksaray ve Niğde'nin son yıllarda diğer bölge illerine kıyasla üstünlüğü görülmektedir. Patent başvuru sayıları ve ülke içindeki oranları, Türkiye'de zaten kısıtlı olan buluş ve yenilikçilik çabalarında TR71 Bölgesi'nin kayda değer bir rolü olmadığını ortaya koymaktadır. Yenilikçilik, AR-GE, ÜR-GE gibi katma değeri artıran, sosyal ve ekonomik refaha katkısı yüksek olan faaliyetlerin bölge içinde yaygınlaştırılması için strateji, hedef ve tedbirler bu planın önceliklerindedir.

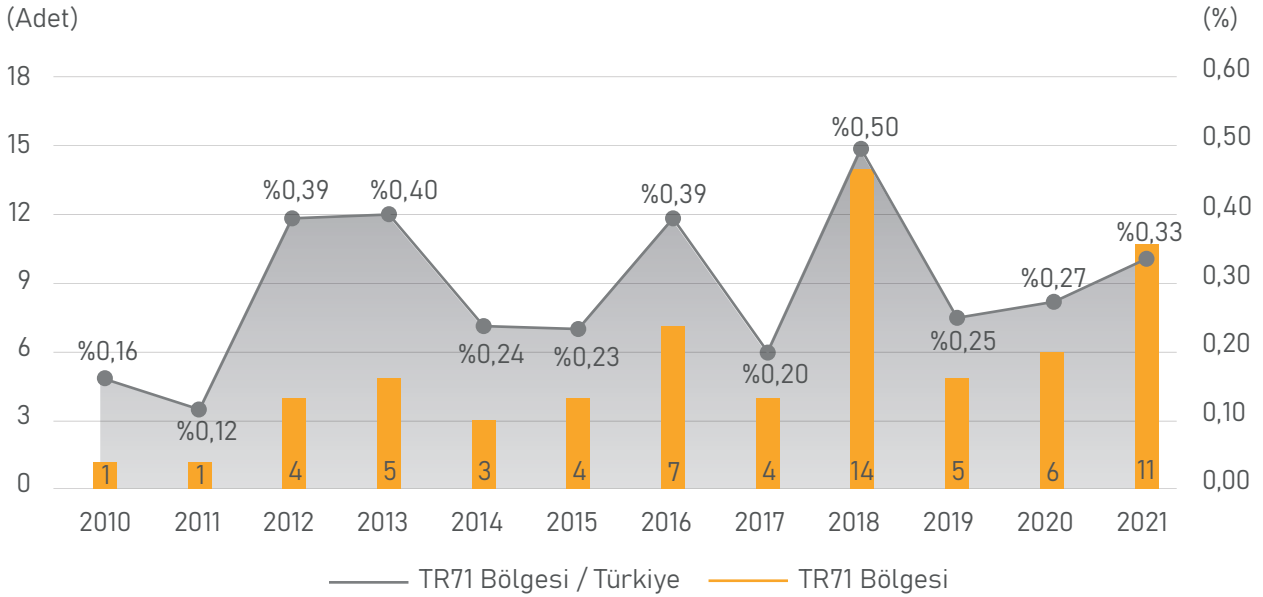
Yapılan patent başvurularının tescile dönüşmesi hususunda ise bölge 2010 yılından 2021 yılına kadar olan dönemde ilerleme kaydetmiştir. 2010 yılında bölgenin patent tescili konusunda ülke içindeki payı %0,16 seviyelerindeyken, 2021 yılı itibarıyla bu oran %0,33 seviyelerine yükselmiştir. Bölge yıldan yıla daha nitelikli patent başvuruları yapma konusunda gelişim göstermiştir.

2010-2021 döneminde, Nevşehir yaptığı patent başvurularını tescil ettirme konusunda %28,57 oran ile bölgenin en başarılı ili olarak öne çıkmaktadır. Bölgenin diğer illerinde ise bu oran %13 ila %15 arasında gerçekleşmiştir.

Grafik 17: Türkiye ve TR71 Bölgesi Patent Başvuruları

Kaynak: TÜRKPATENT, 2021

Grafik 18: Türkiye ve TR71 Bölgesi Patent Tescilleri

Kaynak: TÜRKPATENT, 2021

İşletmelerin kuruldukları yılı referans olarak yapılan sağ kalım analizinde; 2015-2020 döneminde Türkiye'de kurulan iş yerlerinin sağ kalma oranlarının il bazında %16,26 ila %37,95 arasında olduğu görülmektedir (Girişimci Bilgi Sistemi [GBS], 2020). Türkiye ortalaması %34,29 iken TR71 Bölgesi ortalaması %31,26 seviyesinde olup il bazında detaylar ise şöyledir;

- Aksaray %32,03
- Kırıkkale %28,89
- Kırşehir %28,92
- Nevşehir %34,27
- Niğde %30,62

Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezi (EDAM) tarafından ilki 2009 yılında yayımlanan, 81 ili kapsayan "Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi" adlı çalışmada ekonomik canlılık ve etkinlik, emek piyasaları, yaratıcılık, insan sermayesi ve fiziki altyapı başlıkları altında toplam 52 gösterge dikkate alınarak bir endeks oluşturulmuştur. 2016 yılında yayımlanan güncel çalışmaya piyasa büyüklüğü, makroekonomik istikrar, finansal derinlik gibi yeni değişkenler ilave edilmiş ve endeks yeniden hesaplanmıştır.

Tablo 3: TR71 Bölgesi İllerinin Rekabet Skorları ve Sıralamaları

İl İsmi	2009		2016	
	Endeks Değeri	Sıralamadaki Yeri	Endeks Değeri	Sıralamadaki Yeri
Aksaray	25,0	56	24,0	59
Kırıkkale	32,0	34	33,0	34
Kırşehir	31,0	38	32,0	36
Nevşehir	31,0	35	31,0	40
Niğde	27,0	53	25,0	57

Kaynak: EDAM, Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi, 2009-2016

Bu endekse göre bölge illerinin aldığı skorlar ve sıralamadaki yerleri yukarıdaki tabloda verilmektedir. İlgili çalışmaya göre bölge illerinden Kırşehir ilerleme kaydederken, Kırıkkale sıralamadaki yerini korumuş, diğer iller ise sıralamada gerilemiştir.

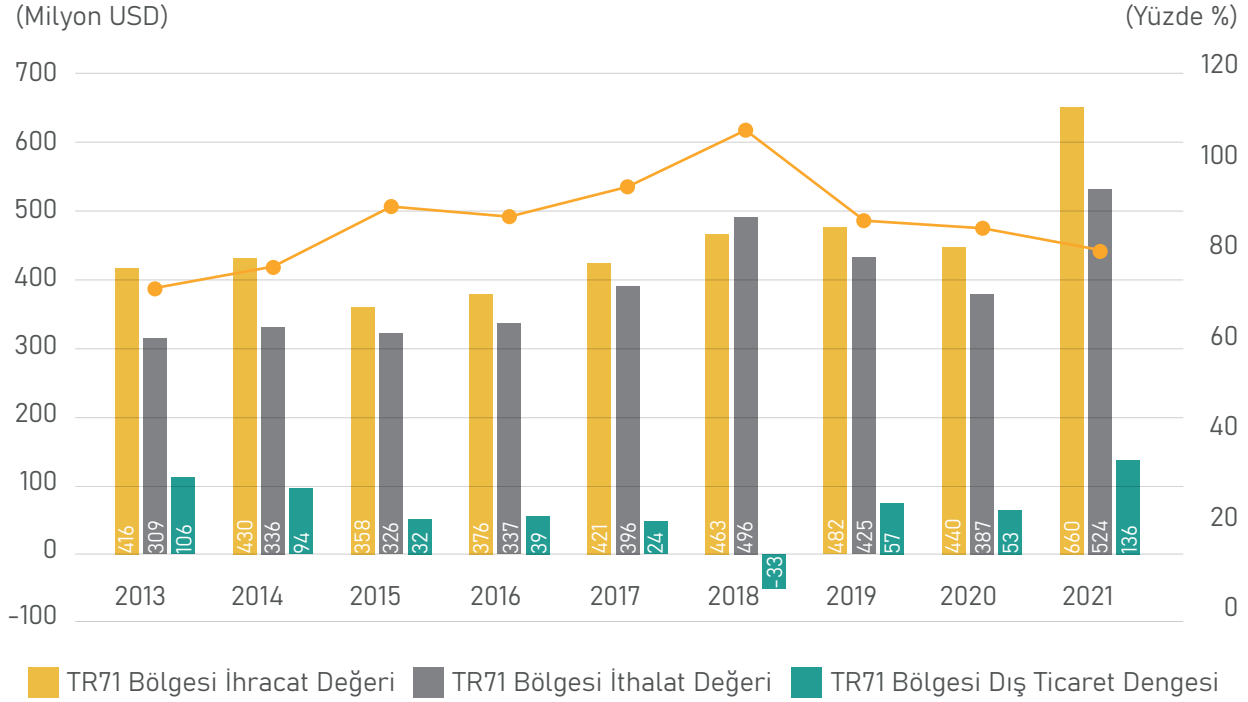
Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve mülga T.C. Kalkınma Bakanlığı iş birliğinde 2014-2016 yılları arasında Türkiye'de Bölgesel Rekabet Edebilirliğin Geliştirilmesi projesi yürütülmüştür. Bu proje çıktısında yer alan çalışmaya göre, TR71 Bölgesi bölgesel rekabet edebilirlik endeksinde ve ekonomik performansta 18. sırada, rekabet edebilirlik belirleyicileri ölçütünde ise 17. sırada yer almıştır. Bölge diğer düzey 2 bölgeleri arasında orta-alt rekabet edebilir düzeyde konumlanmıştır.

TR71 Bölgesi 2021 yılı itibarıyla Türkiye ihracatının %0,29'unu karşılamakta, ithalatında ise %0,19 oranla yer almaktadır. 2013 yılından bu yana 2018 yılı dışındaki tüm yıllarda dış ticaret fazlası vermeyi başaran bölgenin ihracatının ithalatını karşılama oranı %126 seviyelerinde olup bölge, ülke ortalaması olan %83 seviyesinden oldukça iyi durumdadır.

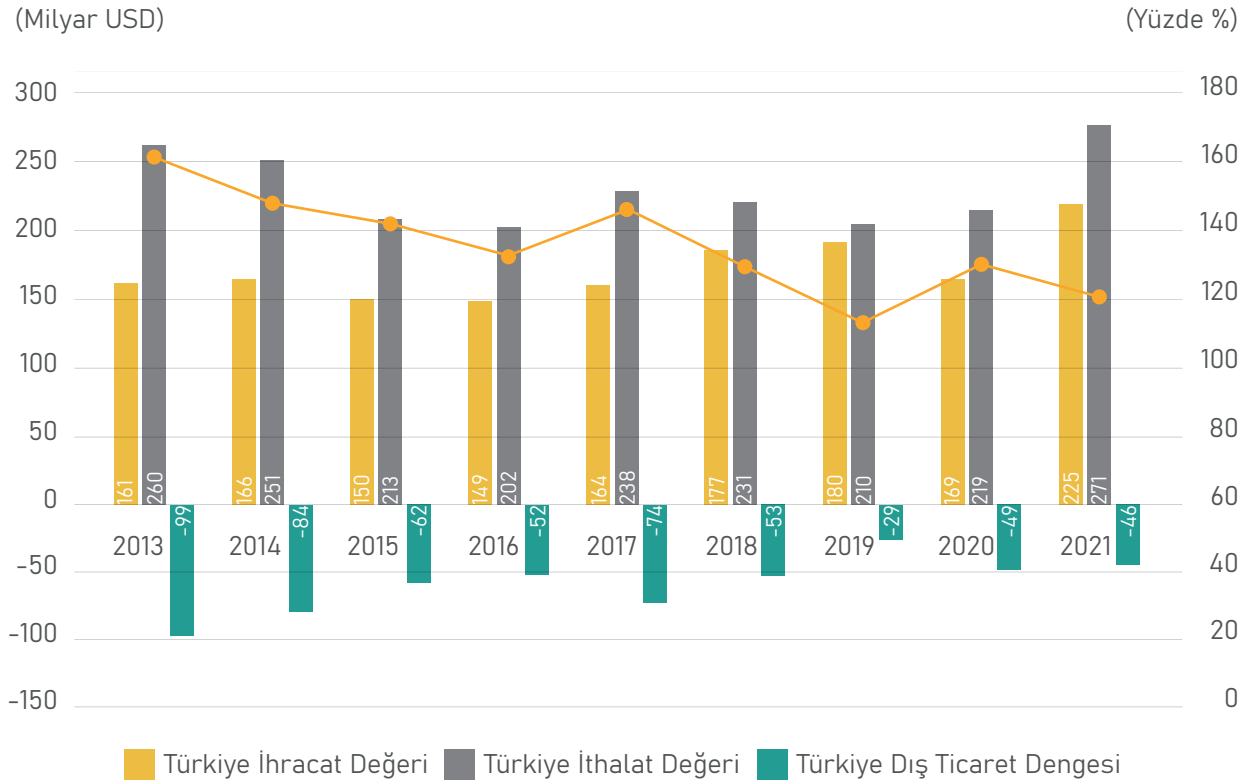
Buna karşın GBS verilerine göre bölgenin ihraç ürünlerinin büyük bölümünü (%59,33) orta-düşük teknoloji düzeyine sahip ürünler oluştururken, çok küçük bir bölümünü (%0,12) yüksek teknoloji düzeyine sahip ürünler oluşturmaktadır. Orta-yüksek teknoloji düzeyine sahip ürünlerin ihracatı bölgede %25,36 orana sahip olup bölgenin sektörel yapısı ve dağılımı en çok bu segmentte gelişme potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Bölgenin ekonomik kompleksitesinin geliştirilmesi, bu ürün grubunda üretim yapan işletmelerin geliştirilmesiyle sağlanabilecektir.

Bölge ihracatının kg değeri 2012 yılında 0,78 USD düzeyinde iken 2021 yılı itibarıyla 0,98 USD düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemlerde ülke ihracatının kg değerinin 1,54 USD düzeyinden 1,15 USD düzeyine gerilediği göz önünde bulundurulduğunda, bölgenin ekonomik kompleksitesinin geliştiği ve önümüzdeki dönemde dış ticaret konusuna daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bölgenin Türkiye dış ticaretindeki payında büyük değişimler yaşanmamasına karşın dış ticaret fazlası veren bir görüntüsünün olması hem üretimin sürdürülebilirliği hem de ülke politikasına katkı vermesi açısından son derece kıymetlidir.

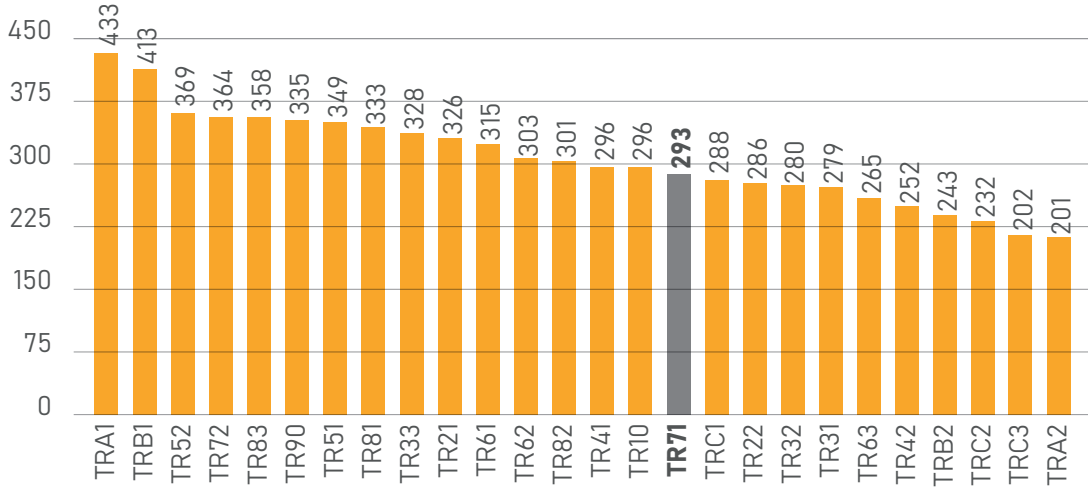
Grafik 19: TR71 Bölgesi Dış Ticaret Verileri

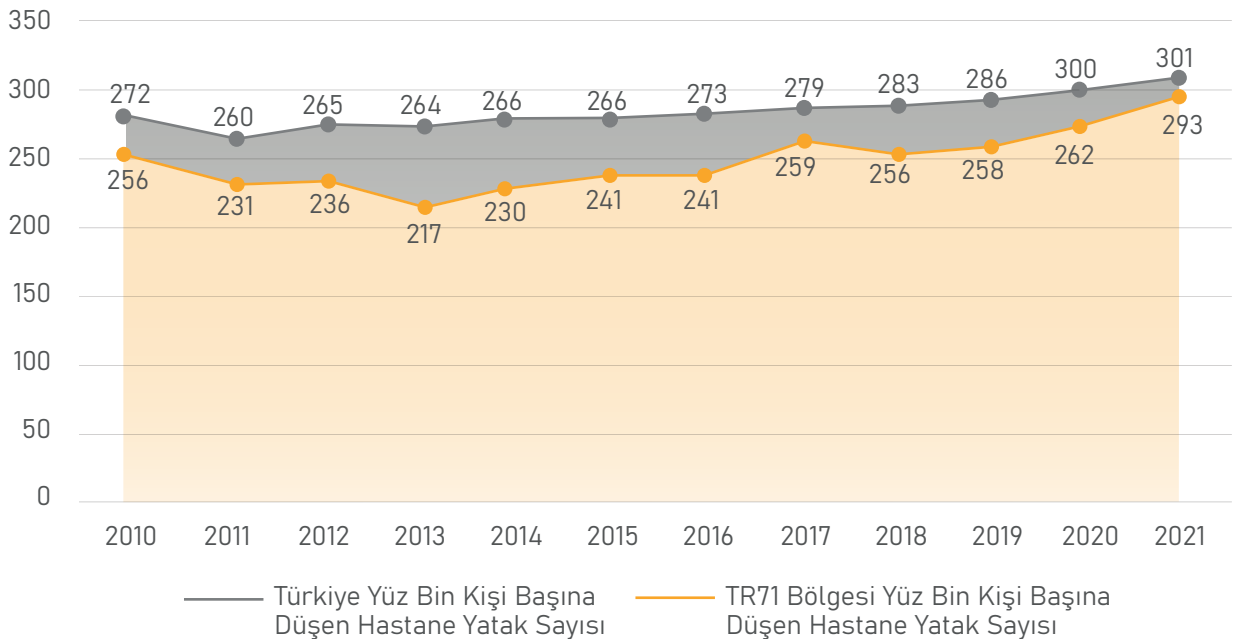
Grafik 20: Türkiye Dış Ticaret Verileri

2.7. Sağlık

TÜİK 2021 yılı verilerine göre TR71 Bölgesi'nde yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı 293 olup bölge, düzey 2 bölgeleri arasında 16. sırada yer almaktadır. Bölge aynı yılda sağlık personeli sayısı bakımından 2.607'si hekim, 543'ü diş hekimi, 4.057'si hemşire ve 1.433'ü ebe olmak üzere toplam 8.640 kişiyle 22. sırada bulunmaktadır. Aksaray ve Kırıkkale illerinde sağlık hizmetinde iç derece skorunun dış derece skorundan daha yüksek olduğu, bir başka deyişle sağlık hizmeti almak için bu illere gelen kişi sayısının bu illerden giden kişi sayısından fazla olduğu görülmektedir. Buna karşın Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinde ise sağlık hizmeti için bu illere gelen kişi sayısının bu illerden giden kişi sayısından az olduğu ve sağlık hizmeti sunma kapasitelerinin daha düşük olduğu değerlendirilmektedir (Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması Projesi [YER-SİS], 2020). Kırıkkale yüz bin kişiye düşen yatak sayısı (bölgede 293 yatak iken Kırıkkale'de 449 yatak) ve on bin kişi başına düşen doktor sayısı (bölgede 16 doktor iken Kırıkkale'de 24 doktor) bölgenin sağlık hizmeti sunma kapasitesi en yüksek ilidir (TÜİK, 2021).

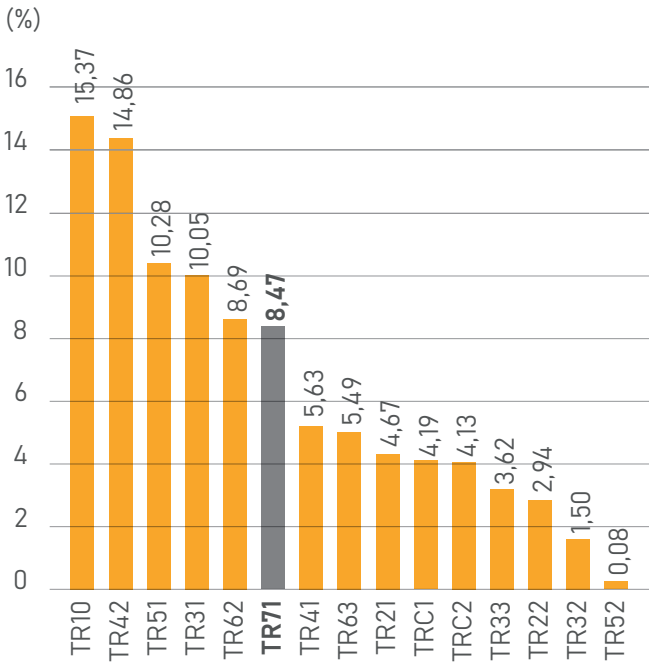
Grafik 21: Yüz Bin Kişi Başına Düşen Hastane Yatak Sayısı

Grafik 22: Yüz Bin Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı Değişimi

2.8. Erişilebilirlik ve Ulaştırma

TR71 Bölgesi ülkenin doğu-batı ve kuzey-güney aksındaki ülke içi ana ulaşım yollarının üstünde yer almaktadır. Bölgede 2.437 km il ve devlet yolu, 299 km otoyol, 17.430 km köy yolu bulunmakta ve Türkiye'deki il ve devlet yollarının %3,75'ini, otoyolların da %8,46'sını bünyesinde barındırmaktadır (TÜİK, 2021). Türkiye'de 11 tane düzey 2 bölge sınırları içerisinde hiç otoyol geçmemektedir. Toplam kilometre uzunluğu bakımından Türkiye'deki otoyolu altyapısı yüzdesi sıralamasında Ankara-Niğde Otoyolu sayesinde TR71 Bölgesi 8. sırada yer almaktadır. 2029 yılı itibarıyla Ankara-Kırıkkale-Delice Otoyolu'nun ve Kırşehir ili çevre yolunun tamamlanmasıyla birlikte bölgenin kuzey illerinin kara yolu altyapısının iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Grafik 23: Düzey 2 Bölgelerinin Otoyol Yüzdeleri

Kaynak: TÜİK, 2021

Bölgede demir yolu ağı toplam 289 km olup Aksaray hariç tüm illerde mevcuttur. Fakat sadece Kırıkkale ve Niğde illerinde demir yolu ağından istifade edecek şekilde istasyon altyapısı bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarının (TCDD) Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren projesi kapsamında Ankara-Kırıkkale-Yozgat-Sivas güzergâhında yaklaşık 405 km uzunluğunda hızlı tren hattı planlanmış ve 2023 yılında hizmete açılmıştır. Projenin 85 km'lik kısmı Kırıkkale il sınırlarında dört ilçeden (Yahşihan, Merkez, Balışeyh ve Delice) geçmektedir. Bu altyapı projesi sayesinde Kırıkkale'den İstanbul, Ankara, Konya, İzmir ve Sivas'a hızlı tren hattı ile ulaşım sağlanabilmektedir (URL2). Etüt-fizibilite çalışmaları tamamlanan Antalya-Konya-Aksaray-Nevşehir-Kayseri yolcu ve yük taşımacılığına yönelik karma hızlı tren hattının tüm bölümlerinin 2035 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır.

Ayrıca 2029 yılında; Karaman-Ulukışla, Aksaray-Ulukışla, Ulukışla-Yenice, Delice-Çorum, 2035 yılında; Delice-Kırşehir, Kırşehir-Aksaray ve Aksaray-Şereflikoçhisar hızlı tren hatlarının tamamlanması 2053 Ulaştırma ve Lojistik Ana Planı'nda öngörülmektedir (T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı [UAB], 2023).

Nevşehir'de yer alan ve bölgenin tek havalimanı olan Kapadokya Havalimanı, Kırıkkale hariç diğer bölge illerine de hizmet veren bölgesel bir havalimanı olarak konumlandırılmıştır. Şehir merkezine 30 km uzaklıkta olan havalimanının terminal binası büyüklüğü 3.500 m² ve pist uzunluğu 3.000x45 metredir. Havalimanının yolcu kapasitesi iç hatlarda 250.000 kişi, dış hatlarda ise 450.000 kişi olup toplamda 700.000 (yolcu/yıl) kişidir (Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü [DHMI], 2022).

TR71 Bölgesi'nin çeperinde yer alan ve politik, ticari merkezlere erişim talebi olan bölge halkının hizmete erişebileceği en yakın havalimanları Kayseri, Ankara, Konya ve Adana illerinde yer almaktadır. TR71 Bölgesi, düzey 2 bölgeleri arasında 434.154 hava yolu yolcu sayısı ile 19. sırada yer almaktadır (TÜİK, 2022).

Bölgede Nevşehir haricindeki tüm illerde iç derece skorunun dış derece skorundan daha yüksek olduğu, bir başka deyişle bu illere gelen yolcu akışlarının bu illerden giden yolcu akışlarından daha fazla olduğu görülmektedir (YER-SİS, 2020).

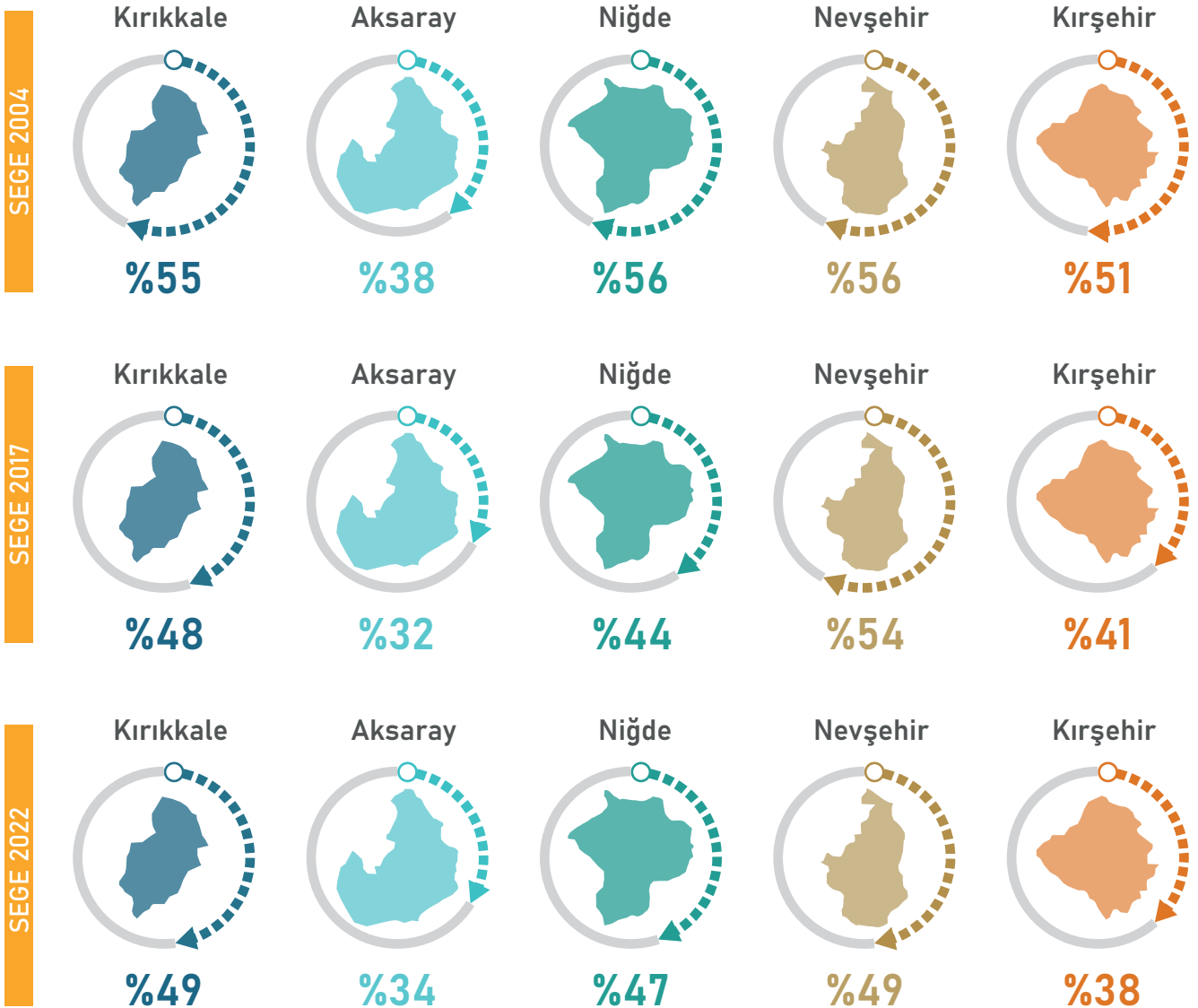
2.9. Bölge İçi ve Bölgeler Arası Gelişmişlik Farkları

Kamu otoritesi tarafından 1966 yılından beri farklı yıllarda il ve/veya ilçe düzeyinde SEGE değerleri hesaplanmaktadır. İl düzeyinde yapılan son dört çalışmanın endeks sıralamalarına bakıldığında TR71 Bölgesi illeri genel olarak gerileme eğilimindedir.

Tablo 4: TR71 Bölgesi İllerinin SEGE Sıralamaları

İl İsmi	Yıl / Türkiye Sıralaması			
	1996 Yılı İl SEGE (76 İl)	2003 Yılı İl SEGE (81 İl)	2011 Yılı İl SEGE (81 İl)	2017 Yılı İl SEGE (81 İl)
Aksaray	49	56	55	51
Kırıkkale	30	33	41	33
Kırşehir	36	42	40	43
Nevşehir	32	34	36	40
Niğde	42	49	56	57

İlçe SEGE İlçeler Arası Gelişmişlik Farkları

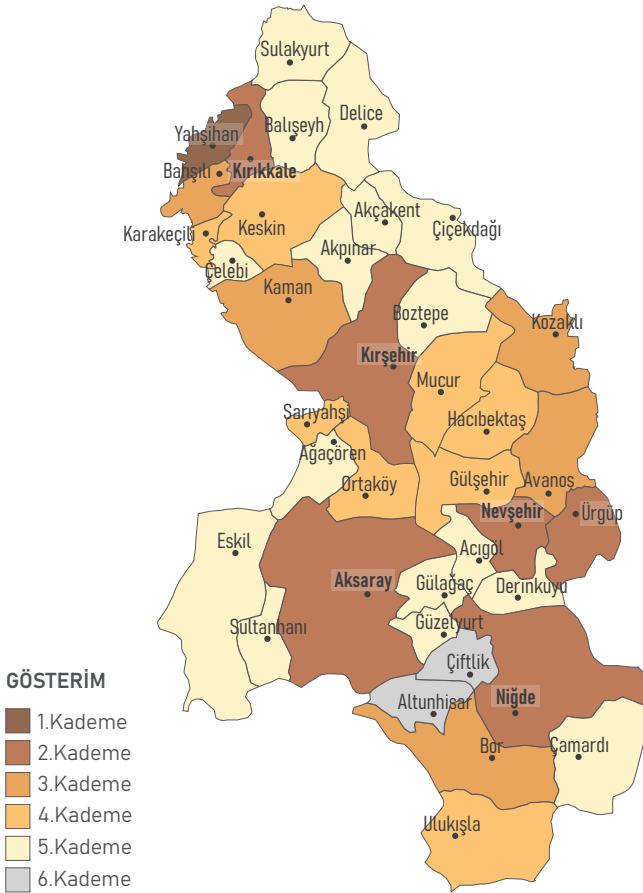

Varyasyon (değişim) katsayısı hesaplaması ile ilçeler arasındaki sosyoekonomik gelişmişlik farklılığının hangi düzeyde olduğu ortaya çıkarılmıştır. Veri kümesinde sıfır ve/veya negatif değerlerin bulunmaması gerektiğinden, hesaplamada SEGE değerleri yerine SEGE sıralaması kullanılmıştır. Bu hesaplamaların sonucunda:

- İlçe SEGE-2004'e göre TR71 Bölgesi'nde ilçeler arası gelişmişlik farkı en yüksek olan iller, %56'lık farkla Nevşehir ve Niğde olmuştur. Sonrasında, %55 oranı ile Kırıkkale gelmekte; %51'lik fark ile Kırşehir onu takip etmektedir. Gelişmişlik farkı bakımından en az farka sahip olan il olan Aksaray'da, ilçeler arası gelişmişlik farkı oranı %38 seviyesindedir.

- İl SEGE-2017'ye göre TR71 Bölgesi'nde ilçeler arası gelişmişlik farkı en yüksek olan il, %54'lük fark ile Nevşehir olmuştur. Sonrasında, %48 oranı ile Kırıkkale gelmekte; %44'lük fark ile Niğde onu takip etmektedir. Kırşehir'in ilçeler arası gelişmişlik farkı oranı %41 olarak hesaplanmakta; gelişmişlik farkı bakımından en az farka sahip il ise %32 ile Aksaray'dır.

Şekil 5: Sosyoekonomik Gelişmişlik Kademelenmesi (İlçe SEGE-2022)

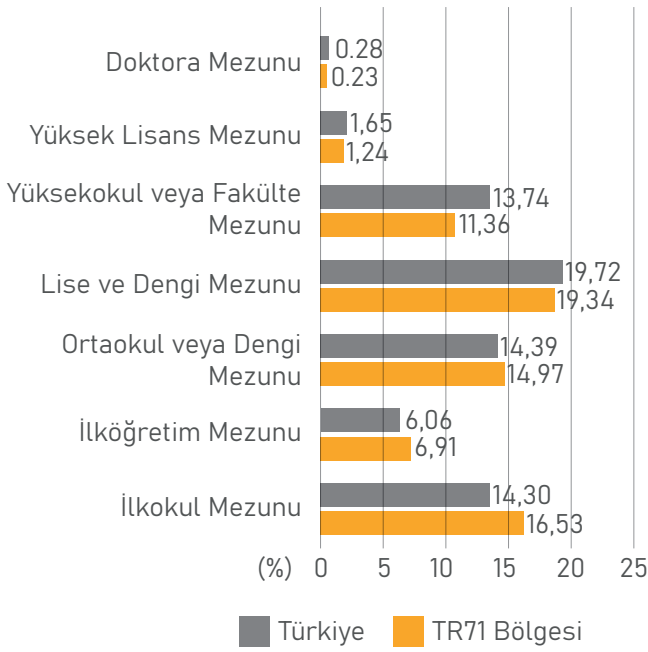
- İlçe SEGE-2022'ye göre TR71 Bölgesi'nde ilçeler arası gelişmişlik farkı en yüksek olan iller, %49'luk fark ile Kırıkkale ve Nevşehir olmuştur. Sonrasında, %47 oranı ile Niğde gelmekte; %38'lik fark ile Kırşehir onu takip etmektedir. Gelişmişlik farkı bakımından en az farka sahip il olan Aksaray'da, ilçeler arası gelişmişlik farkı oranı %34 olarak hesaplanmaktadır.

2004-2022 yılları arasında, bölge illerinin ilçeleri arasındaki gelişmişlik farklarının tüm illerde azaldığı, bu dönemde trend içinde anlamlı bir yakınsama yaşandığı görülmektedir.

İlçe SEGE-2022 verilerine göre bölgenin gelişmişlik endeksi en yüksek ili Nevşehir olurken; Niğde, Aksaray, Kırıkkale ve Kırşehir bunu izlemektedir. Bölgede toplam 38 ilçe bulunmakta; bunların 1 tanesi (%2,63) 1. kademe gelişmişlik düzeyinde yer almaktadır. 6 ilçe (%15,78) 2. kademe gelişmişlik düzeyine, 5 ilçe (%13,15) 3. kademe gelişmişlik düzeyine sahiptir; 8 ilçe (%21,05) 4. kademe gelişmişlik düzeyine, 2 ilçe (%5,26) 6. kademe gelişmişlik düzeyine sahiptir. Bölgede toplam 16 ilçe (%42,10) 5. kademe gelişmişlik düzeyine sahiptir.

2.10. Eğitim

Eğitim, kazandırdığı yetenek ile bireylerin hayat boyu kazanacağı gelirin önemli bir belirleyicisi olmakla beraber bireysel ve toplumsal kalkınma açısından eşit haklar, adil gelir, siyasal istikrar, sivil toplum, dayanışma gibi birçok alana etki etmektedir. Beşerî sermayenin niteliği ekonomik ve sosyal kalkınmanın önemli bir belirleyicisidir. Türkiye'de lise veya dengi okul mezunu kişilerin oranının %26,28 olduğu, aynı oranın TR71 Bölgesi'nde %25,63 olarak gerçekleştiği, yüksekokul veya fakülte mezunu oranına bakıldığında ise Türkiye'de bu oranın %18,32 olduğu, TR71 Bölgesi'nde ise %15,05 olarak gerçekleştiği görülmektedir (TÜİK, 2021). Bu oranlar incelendiğinde bölgede ikamet eden yüksekokul ve fakülte mezunlarının sayısının Türkiye ortalamasına göre düşük seyrettiği ve bölgenin gelişimi için yetişmiş insan kaynağına ihtiyacının olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Grafik 24: Eğitim Kademelerine Göre Mezun İstatistikleri

Kaynak: TÜİK, 2021

Türkiye geneli 2021 yılı ilkökul net okullaşma oranı %93,16 ve TR71 Bölgesi oranı ise %92,59 olarak gerçekleşmiştir. Ortaokul net okullaşma oranı ise Türkiye'de %89,84 ve TR71 Bölgesi'nde %89,62'dir. Bölgenin oranları ilk ve ortaöğretimde Türkiye ortalamalarına yakın iken eğitim seviyesi yükseldikçe bölgenin ülke ortalamalarından uzaklaştığı görülmektedir (TÜİK, 2021).

Bölgenin önemli gerçeklerinden biri de nüfusun az ve dağınık olmasından kaynaklı olarak bölgede taşınmalı eğitim ile merkezlere taşınan öğrenci sayısının çokluğudur. Bölgenin ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerinin %7,20'sini oluşturan 18.582 öğrenci taşınmalı eğitim sistemi içinde yerel merkezlere eğitim almak üzere gitmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2022).

Hem sosyal açıdan eksikliklerin giderilmesi hem de hizmetin yerinde sunulabilmesi emeliyle yerel merkez konumundaki ilçelerin canlandırılmasının bu açıdan son derece kritik olduğu değerlendirilmektedir.

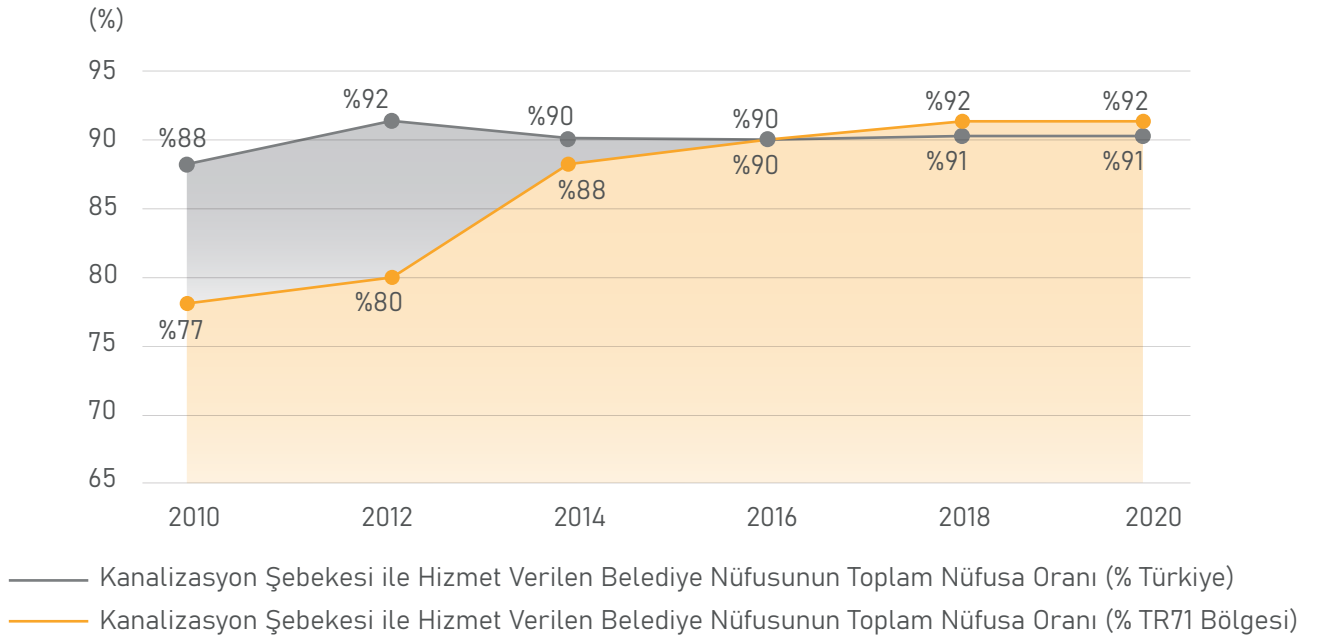
Meslek liseleri ile üretim arasındaki ilişki bakımından Aksaray (1.103 TL), Kırşehir (1.254 TL) ve Nevşehir (727 TL) illerinde öğrenci başına döner sermaye gelirin Türkiye ortalamasının (686 TL) üzerinde, Kırıkkale (36 TL) ve Niğde (344 TL) illerinde ise altında olduğu görülmektedir (MEB, 2018). Mesleki ve teknik liseler ile ilgili sektör entegrasyonunun sağlanması ve derinleştirilmesi amacıyla bu okullarda geliştirilecek projeler ve yapılacak altyapı yatırımlarının hem bölge hem de ülkeye katkısının yüksek olacağı düşünülmektedir. TR71 Bölgesi illerinin tamamında yükseköğretim hizmetinde iç derece skorunun dış derece skorundan daha yüksek olduğu, bir başka deyişle söz konusu hizmet için bölgeye gelen öğrenci sayısının bölgeden giden öğrenci sayısından daha fazla olduğu görülmektedir (YER-SİS, 2020).

2.11. Çevre

TÜİK'ten derlenen çevre verilerine göre atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfus içindeki oranına bakıldığında TR71 Bölgesi'nin %82 ile Türkiye ortalaması olan %94 oranının altında kaldığı görülmektedir. Atık hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusu içindeki oranına bakıldığında hem Türkiye'de hem de bölgede bu oran %99 seviyesindedir. Buradaki temel farkın kaynağı bölgenin kırsal nüfus oranının Türkiye ortalamasının üstünde olmasıdır (TÜİK, 2020).

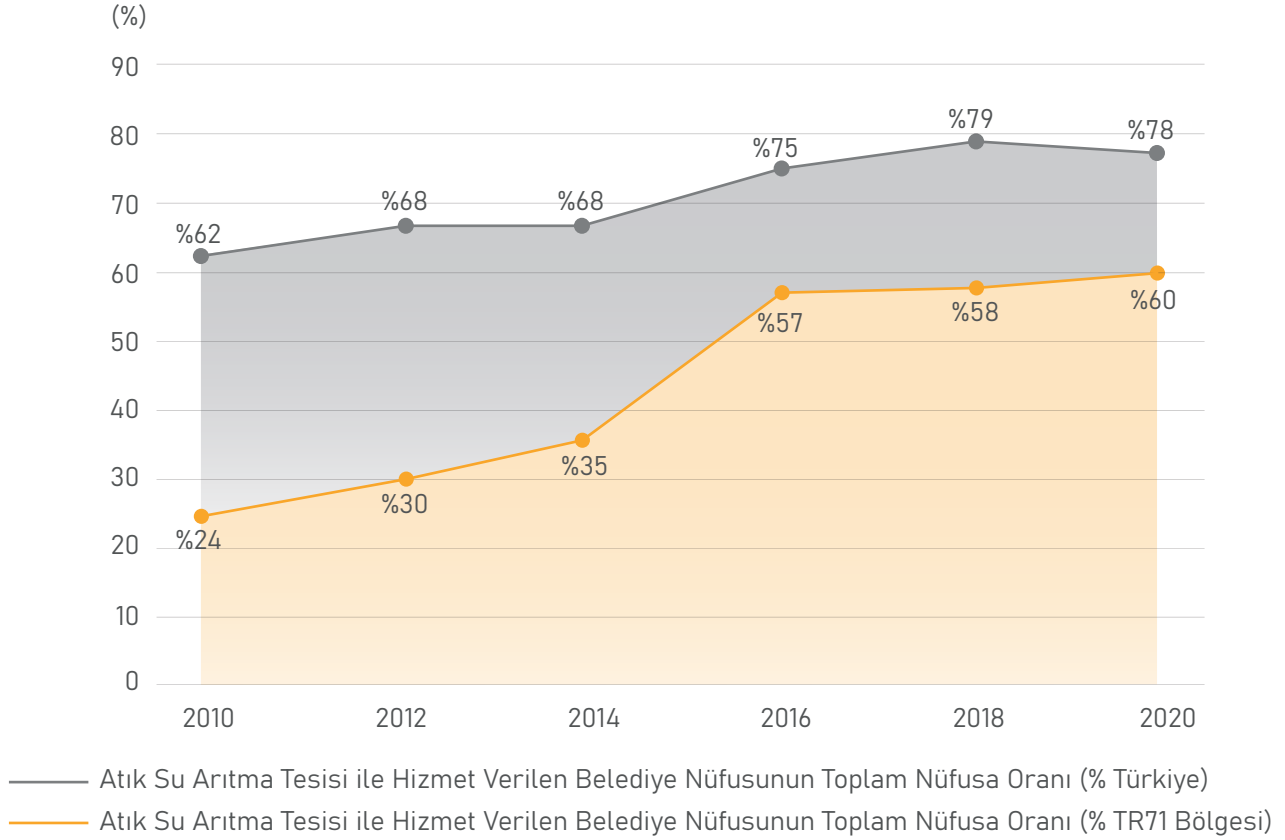
Belediye atık su istatistiklerine bakıldığında, atık su arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun belediye nüfusu içindeki payı TR71 Bölgesi'nde %60 iken Türkiye'de %78 seviyesindedir. Bu veri kapsamında, bölgenin Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Buna karşın kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranına bakıldığında, TR71 Bölgesi %92'lik hizmet oranı ile Türkiye ortalaması olan %91 oranının az da olsa üstünde yer almaktadır. Bölge bu alanda son 10 yılda yaptığı yatırımlar ve çalışmalar ile ülke ortalaması ile arasındaki farkı kapatmış ve öne geçmiştir. İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki payı bakımından ise TR71 Bölgesi'nin %35 oranına karşın Türkiye ortalamasının %61 seviyesinde olduğu görülmektedir.

Grafik 25: Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, 2020

Grafik 26: Atık Su Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, 2020

TR71 Bölgesi'nin birçok alanda Türkiye ortalamasının altında çevre altyapısına sahip olduğu ve ciddi altyapı eksikliklerinin devam ettiği görülmektedir. Bu alanlarda gelişimlerin sağlanmasına yönelik yapılacak yatırımların ve çalışmaların hem çevreye hem de topluma müspet yansımaları olacaktır.

TR71 Bölgesi'ndeki hava kalitesi ölçüm istasyonlarından alınan verilerde bölgedeki hava kalitesinin genel olarak iyi olduğu görülmekle beraber küresel alanda gündemde olan sera gazı salımının azaltılması, iklim değişikliğiyle mücadele, yeşil dönüşüm gibi konular ekseninde bölgenin hem ulusal hem de uluslararası alanda kat etmesi gereken mesafeler olduğu düşünülmektedir. Zira bölgenin kalkınma hedefi, su kıtlığı, ani yağışlar sonrası oluşan seller ve su taşkınları da dâhil olmak üzere önemli afet ve iklim risklerinin tehdidi altındadır. Kişi başına düşen yeşil alanda Niğde 68, Kırıkkale 74, Kırşehir 76, Nevşehir 77 ve Aksaray 78. sırada bulunurken TR71 Bölgesi yeşil alan varlığı bakımından düzey 2 bölgeleri arasında son sıradadır (Orman Genel Müdürlüğü [OGM], 2022). Orman varlığı yok denecek kadar az olan bölgenin florasının, faunasının ve biyoçeşitliliğinin korunması ve artırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Türkiye'nin de taraf olduğu "Viyana Sözleşmesi ve Montreal Protokolü", "BM İklim Değişikliği ve Çevre Sözleşmesi", "Sürdürülebilir Kalkınma İçin 2030 Gündemi", "Kyoto Protokolü" ve "Paris Anlaşması" gibi uluslararası anlaşma ve protokoller sebebiyle üretimden tüketime her alanda daha temiz ve daha hassas bir sürece girilecektir. AYM ve bu sözleşmenin getireceği SKD gibi uygulamalarla karbondan arınma eğilimleri sonucunda küresel değer ve tedarik zincirleri, talep, üretim ve ticaret politikaları üzerinde büyük değişiklikler yaratacaktır. Bilgi, deneyim, mal ve hizmet üretiminin sektöre ugramaması ve zarar görmemesi için bölgenin tüm aktörlerinin yeşil dönüşüme adaptasyon kabiliyeti artırılmalıdır.

2.12. Kırsalın Durumu ve Kırsal Kalkınma

Mülga Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT) tarafından 1982 yılında yapılan Kent Eşiği Çalışması neticesinde nüfusu 20 binin altında olan yerleşim yerleri kırsal alan olarak kabul edilmiştir. Bu eşik tanımına göre bölge nüfusunun %37,80'i ilçe merkezleri, beldeler ve köyler gibi kırsal alanlarda yaşamaktadır. Daha dar kırsal tanımı içerisinde anılan köy ve beldelerde yaşayan nüfusun bölge nüfusuna oranı ise %27,47'dir (TÜİK, 2021).

EUROSTAT tarafından "Kentleşme Derecesi (Degree of Urbanisation-DEGURBA)" esas alınarak geliştirilen ve "yoğun kent, orta yoğun kent ve kır" ayrımında oluşturulan yeni kent-kır sınıflamasına göre hazırlanmış olan, TÜİK'in Mahalle Köy Düzeyinde Kent-Kır Sınıflandırma Sonuçları çalışması planın kurgusunda temel alınmıştır. Bu sınıflandırmaya göre yoğun kent, nüfusun en az %50'sinin kent merkezi gridlerinde yaşadığı mahalle ve köyleri; orta yoğun kent, yoğun kent ve kır olma koşullarını sağlamayan mahalle ve köyleri; kır ise nüfusun %50'sinden fazlasının kırsal gridlerde yaşadığı mahalle ve köyleri ifade etmektedir. Bununla birlikte, YER-SİS verileri, Ajans çalışmaları ve saha gözlemleri de bölge ilçelerinin sınıflandırması yapılırken göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda, bölgede 6 ilçenin yoğun kentsel, 5 ilçenin orta yoğun kentsel ve 27 ilçenin de kırsal karakterizasyona sahip olduğu değerlendirilmiştir. TR71 Bölgesi'nde, kente göç hızlı şekilde devam etse de hâlâ kırsalı terk etmemiş bir kitle bulunmaktadır. Bu nüfusun uzun vadeli öngörülebilir ve sürdürülebilir gelir beklentisi ile beraber sosyal imkân talepleri karşılanmalıdır.

Nevşehir, Üzüm Bağları

2.13. TR71 Bölgesi Doğal Afet Genel Risk Durumu

İl Risk Azaltma Planlarına (İRAP, 2021) göre TR71 Bölgesi tektonik plakaların kesişim noktasında yer almadığından Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu fay hatlarındaki muhtemel depremlerden etkilenme riski düşük olan bir bölge olmakla birlikte kaya düşmesi, heyelan, sel, su baskını ve volkanizma gibi doğal afetlerin periyodik olarak meydana geldiği bir bölgedir. Bunların dışında bölgenin üretim altyapısı ve doğal kaynak yapısı sebebiyle bölge teknolojik (endüstriyel kaza) ve jeomedikal afetlere de maruz kalmaktadır. Bölgede yöre bazlı tehlike/risk azaltma çalışmalarına bağlı olarak alınan kararların uygulanması önem arz etmektedir.

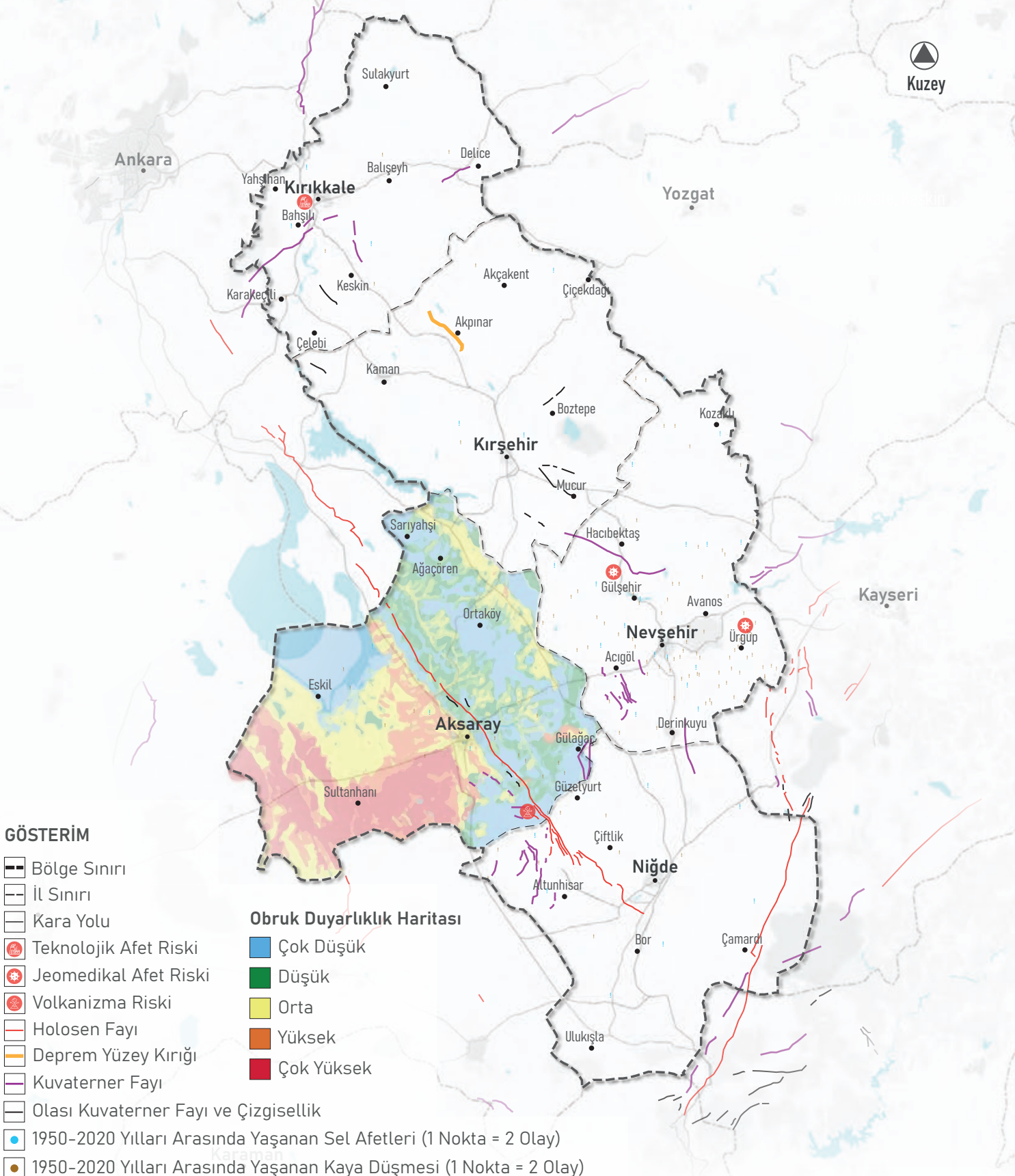
İRAP'a (2021) göre TR71 Bölgesi sınırları içerisinde yer alan fay sistemleri başta Aksaray, Niğde ve Kırıkkale illeri olmak üzere bölgenin tamamını etkileyecek farklı büyüklük ve şiddetlerdeki deprem riskini bünyesinde barındırmaktadır. Ecemiş ve Tuz Gölü fay zonu Aksaray ve Niğde illerinden, Kuzey Anadolu fay zonu bir kolu da Kırıkkale ilinden geçmektedir. Maden Tetkik Arama (MTA) Paleosismoloji çalışmalarına göre deprem tekrarlanma aralığı dolmuş olan Helvadere (Aksaray) segmentinin 7,0 Mw büyüklüğünde deprem üretme potansiyeli bulunmaktadır. Aletsel dönemde meydana gelen en büyük deprem 1938 yılında Akpınar (Kırşehir) segmentinde gerçekleşmiştir. Bölgede yaşanabilecek muhtemel bir deprem afeti sonucu hasar görülebilirliğin; zemin yapısı, yapı stokunun kalitesi ve kentlerin dirençlerine bağlı olarak değişecektir.

Sessiz afet olarak da adlandırılan ve uzun vadede kalıcı etkileri olan kuraklık afeti, TR71 Bölgesi'nin tamamında mücadele edilmesi gereken bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Kuraklığa bağlı olarak yaşanan/yaşanacak olan ekonomik ve sosyal etkilerin yanında bazı yörelerde obruk oluşma tehlikesini ve doğal yaşamı olumsuz etkileyen unsurları da beraberinde getirmektedir. Konya Kapalı Havza sınırları içerisinde kalan Konya (Karapınar ilçesi) ile Aksaray (Eskil ilçesi) arasında obruk oluşumları son yıllarda oldukça artmıştır (İRAP, 2021). Kuraklığın sonuçlarından biri olarak toprağın su tutma kapasitesi düştüğünden ani yağışlarda drenaj sorunuyla birlikte sel ve taşkın riskleri de bölgeyi tehdit etmektedir. TR71 Bölgesi'nin büyük bölümü Kızılırmak Havzası'nda yer almakta olup özellikle Kırıkkale, Kırşehir ve Nevşehir illerinde taşkın riski bulunmaktadır.

Bölgede yaygın olarak görülen diğer doğal afetlerin başında ise kaya düşmesi ve heyelan gibi kütle hareketleri gelmektedir. Başta Aksaray, Nevşehir ve Niğde illeri olmak üzere bölge genelinde münferit yerlerde kaya düşmesi vakaları meydana gelmektedir. Aksaray ilinde Melendiz ve Hasan Dağı volkanizması sonucu şekillenmiş olan Gülağaç, Güzelyurt ve Merkez ilçe köy/beldelerinde ve Kırşehir ilinin Merkez ve Çiçekdağı ilçelerinde kaya düşmesi meydana geldiği bilinmektedir (İRAP, 2021).

Bölge özelinde meydana gelebilecek afet risklerinden biri de teknolojik afetlerdir. Kırıkkale ilinde savunma sanayii faaliyetleri nedeniyle teknolojik afetler il için risk oluşturmaktadır. Patlayıcı madde üretimi faaliyeti neticesinde ortaya çıkabilen teknolojik afetler bir yandan can kaybı ve yaralanmalara yol açarken diğer yandan konut ve iş yerlerinin maddi hasar almasına neden olabilmektedir.

Bölgede risk oluşturan afetlerden bir diğeri ise jeomedikal afetlerdir. Nevşehir ilinde kanserojen etkiye sahip kayaçların tıbbi jeolojik afet riskinin yaygın olduğu jeolojik etüt raporlarında incelenmiştir. Tuzköy ve Karain bölgesinde eriyonit mineralinin yoğunlaşmış varlığının insan ve hayvanlar üzerinde kanserojen etki yaratması nedeniyle yerleşim yerlerinin taşınması yönünde kararlar alınmıştır. Bu durum bölge genelinde bazı yörelerde asbest yoğun alanlarda insan ve hayvan sağlığını tehdit etmektedir.

03 STRATEJİK BAKIŞ VE BÖLGESEL KURGU

Bölgenin Sosyal, Mekânsal ve Ekonomik Açıdan Ayırt Edici Yönleri
Bölgenin Mücadele Alanları

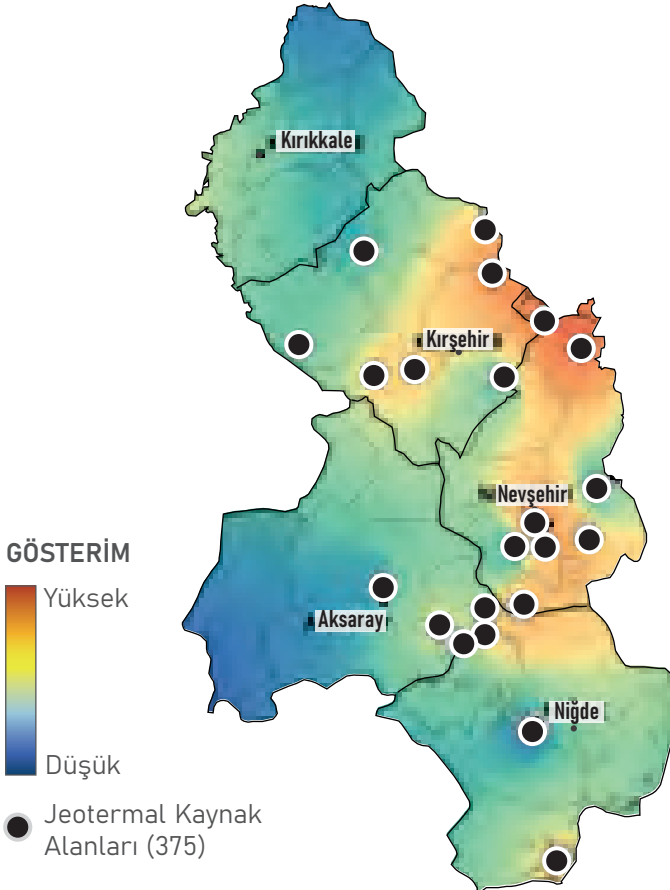
3.1. Bölgenin Sosyal, Mekânsal ve Ekonomik Açından Ayırt Edici Yönleri

Nitelikli Doğal Kaynakların Varlığı

Bölgenin sahip olduğu jeolojik yapı ponza, kalsit, mermer ve granit gibi farklı sektörlerde ve alanlarda kullanılan doğal kaynakları da beraberinde getirmiştir. Bu kaynaklar başta inşaat sektörü olmak üzere kâğıt, boya, plastik, yapı kimyasalları, tekstil, ilaç, gıda ve yem sanayiinde kullanılarak katma değerli ürünlere dönüştürülmektedir.

Türkiye'nin önemli miktarda ve iyi kalitede ponza yatakları Nevşehir'de, yüksek saflıkta ve beyazlıkta kalsitin büyük çoğunluğu da Niğde ve Aksaray'da iken yüksek dayanıklılıkta ve sertlikte olan granit ve mermer yatakları da Kırşehir ve Niğde'de bulunmaktadır.

Şekil 7: Jeotermal Kaynak Alanları ve Sıcaklık Dağılımı

Şekil 6: Maden Varlığı Haritası

Jeotermal Kaynakların Varlığı

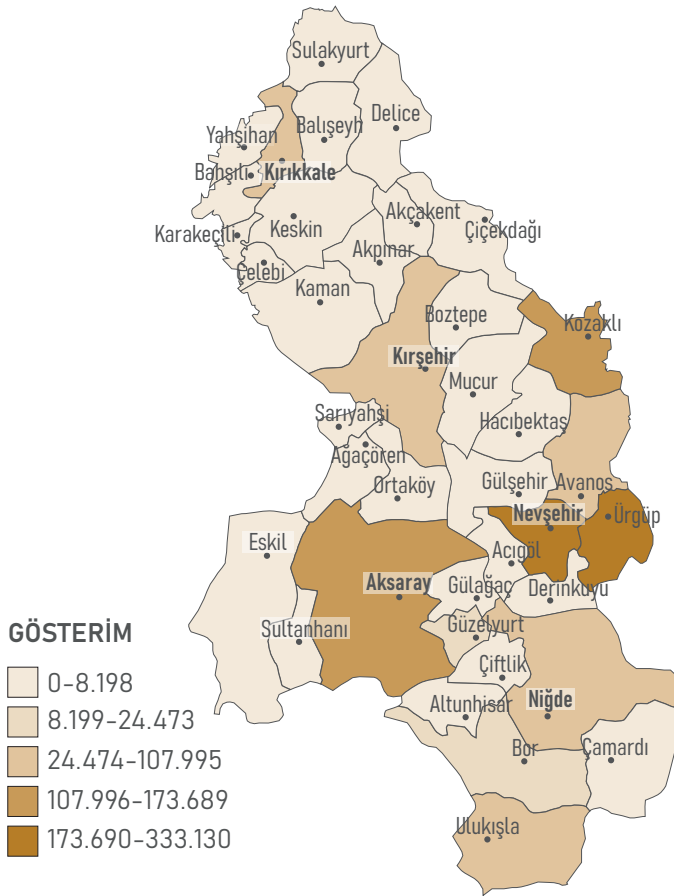
Aksaray, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinde farklı özelliklerde ve sıcaklıklarda jeotermal su kaynakları bulunmaktadır. Bu rezervler sağlık turizmi ve termal turizm alanında uzun zamandır kullanılmakta olup son yıllarda jeotermal seracılık alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Jeotermal seracılık için yeterli su sıcaklığını sunan kaynaklar daha kısıtlı bir alanda yer almaktadır. Çiftlik, Gülağaç, Güzelyurt, Kırşehir Merkez, Kozaklı, Niğde Merkez, Sarıyahşi, Ulukışla KTB tarafından yayımlanan "Turizm Merkezleri ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri" listesinde termal turizm gelişim alanlarında yer almaktadır.

Tarihî, Kültürel ve Doğal Yapının Zenginliği: Kapadokya Markası

Bölge Türkiye’de ve dünyada başka hiçbir yerde olmayan eşsiz doğal, kültürel ve tarihî özellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Kapadokya Bölgesi birçok turizm bileşenini ve ürününü ziyaretçilerine sunarak hem bölge hem de ülke için gelir sağlamaktadır. Bölgede termal turizm ile doğa, sıcak hava balonu, fotoğraf, spor, sağlık, kültür ve inanç turizmi aktif olarak yapılmaktadır.

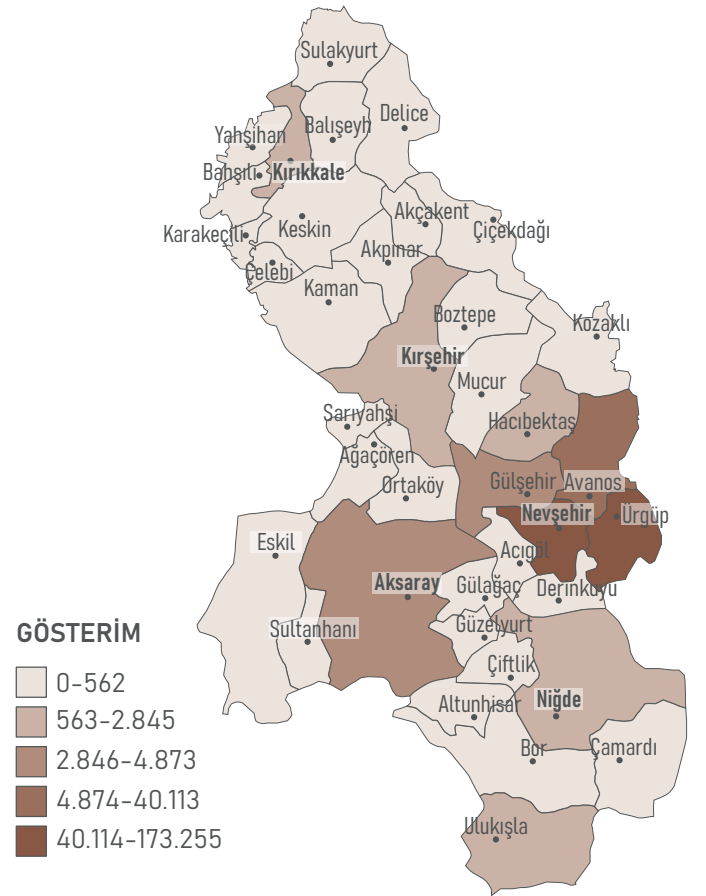
Bölgede 946 adet konaklama tesisi ve 47.486 adet yatak kapasitesi bulunmakta olup Nevşehir, bölgedeki konaklama tesislerinin %83’ünü, yatak kapasitesinin de %77’sini bünyesinde barındırmaktadır (KTB, 2022). Nevşehir’in ulusal düzeyde rekabetçi sektörlerinden olan konaklama ve seyahat acentelerinin faaliyetleri katma değerli, çarpan etkisi yüksek ve istihdam yaratma kapasitesi olan alanlardır. Bölge 3.091 adet taşınmaz kültür varlığını, 1.024 adet sit alanını ve 36 adet somut olmayan kültürel mirası bünyesinde barındırmakta ve bu kültürel zenginlik kendini el sanatları alanında da göstermektedir (KTB, 2022).

Şekil 8: Yerli Turist Sayısı

Kaynak: KTB, 2022

Şekil 9: Yabancı Turist Sayısı

Kaynak: KTB, 2022

El sanatları geçmiş dönemlerde bölge halkının ana gelir kaynaklarından biri olmuştur. Değişen trendler ve başka alanlara kayan talep, modern üretim yöntemlerini büyütmüş ve bu geleneksel üretim biçimlerini azaltmıştır. Bu gerçekten hareketle, bu tür geleneksel el sanatlarının ancak turizm amaçlı kullanıldığında katma değeri yüksek ürünlere dönüştüğü görülmektedir. Toprak kap, çömlekçilik, taş işlemeciliği, halıcılık, dericilik, keçecilik, çinicilik, sele sepeti, rapido boyama ve seramikçilik bölgede hâlen devam ettirilmekte ve turistik ürün olarak katma değerli ürünler hâlinde sunulmaktadır.

Bölgede Kırşehir'de ve Kırıkkale'nin bazı bölgelerinde yaşatılan Abdal kültürü uluslararası alanda da kendini kabul ettirmiştir. UNESCO tarafından 2004 yılında oluşturulan Yaratıcı Şehirler Ağı (UNESCO Creative Cities Network-UCCN), çeşitli bölgelerden farklı gelir seviyeleri, kapasite ve nüfusa sahip şehirleri yaratıcı endüstriler alanında çalışmak üzere bir araya getirmeyi hedefleyen bir girişim olup bölge illerinden Kırşehir 30.10.2019 tarihi itibarıyla müzik alanında bu ağa dâhil olmuştur. Kırşehir'in kadim Abdal geleneği etrafında, şehrin edebiyat kültürüyle birlikte oluşan ve gelişen Bozlak müziği uluslararası bir marka olarak tescillenmiştir.

Doğal Soğuk Hava Depo Sistemlerinin Varlığı ve Tarımla Entegrasyonu

Tarımsal ürünlerin enerji giderlerine katlanmadan uygun maliyetlerle ve çevreye daha duyarlı şekilde negatif dışsallıklar yaratmadan saklanabilmesine ve yıl boyunca tüm ülkeye arz edilebilmesine olanak tanıyan volkanik tuf depolarının varlığı bölgeye birçok alanda avantaj sağlamaktadır. Bu depolar çok düşük işletme maliyetleri sayesinde bölgeye rekabet avantajı sağlamakta, ürünlerin sezon dışında daha yüksek fiyatlardan satılmasına imkân vermekte ve hasat döneminde arz yığılması kaynaklı fiyat düşüşlerini engellemektedir.

Nevşehir ve Niğde illerinde irili ufaklı yaklaşık 1.400 adet doğal soğuk hava deposu mevcuttur. Bu volkanik tuf depolarının toplam kapasitesi 10 milyon sandık narenciye/yıl ve 3 milyon ton patates/yıl civarında olup depolarda en çok patates, limon, soğan ve elma depolanmaktadır.

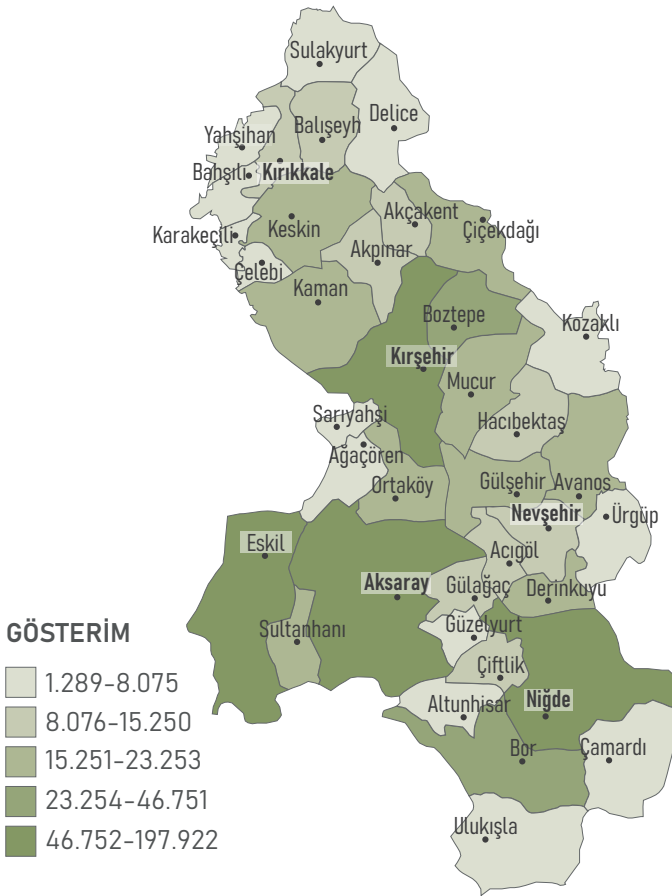
Bölgede imalat sanayiine ham madde olabilecek tarımsal üretimin ve çeşitli tarımsal altyapıların olması, tarıma dayalı sanayinin de gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu durum büyük oranda kendini gıda sanayii ve tarım makineleri sanayii alanlarında göstermektedir. Bölge bu sektörlerde hem yurt içi hem de yurt dışı pazara yönelik üretim yapmaktadır. Bölgede gıda ürünlerinin imalatı sektöründe faaliyet gösteren 950 firmadan yaklaşık 220 tanesi nitelikli alt sektörlerde üretim yapmaktadır (Sosyal Güvenlik Kurumu [SGK], 2021). Bölgenin tahıl depolama siloları üretiminde ulusal bir üs hâline gelmesi ve üretiminin büyük kısmını ihraç etmesi depolama sistemlerindeki tecrübesini ve kabiliyetini göstermektedir.

Hayvansal Üretimde Güçlü Bir Altyapıya ve Köklü Bir Kültüre Sahip Olması

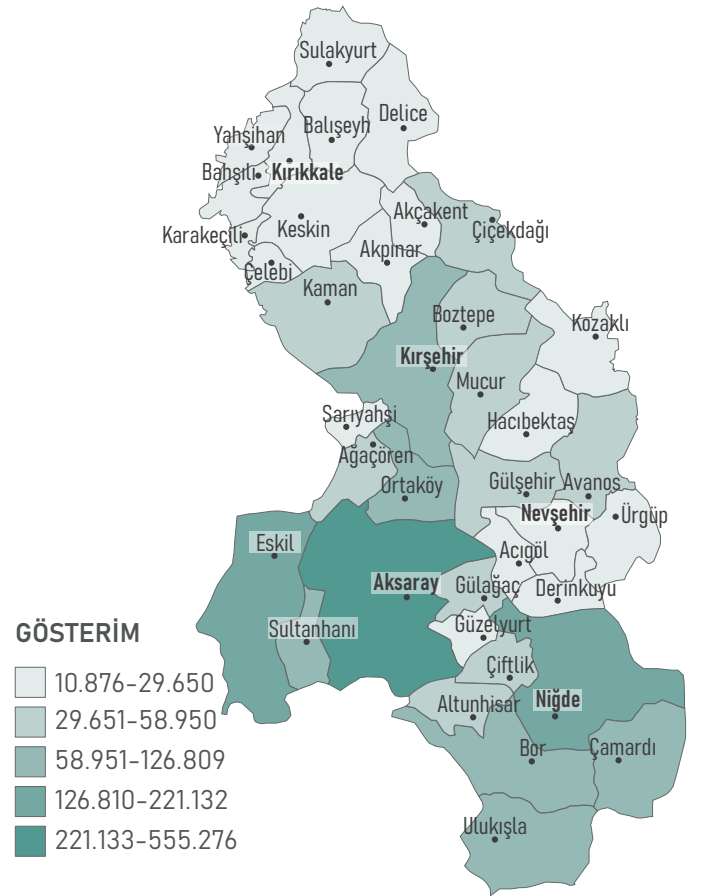
TR71 Bölgesi büyükbaş hayvancılık konusunda oldukça köklü bir geçmişe, güçlü bir altyapıya ve bunların sonucunda da önemli bir üretim hacmine sahiptir. Aksaray ve Niğde illeri süt üretiminde, Kırşehir ili ise et üretiminde oldukça rekabetçi konumdadır. Bölgede et ve süt ürünlerine dayalı bölgesel düzeyde üretim yapan birçok firmanın yanında ulusal düzeyde üretimi ve satış ağı olan firmalar da yer almaktadır.

Kaba yem üretiminin bölge illerinde var olması hem sektörün verimliliğinin artmasına hem de tamamlayıcı sektör olarak rekabet edebilirliğe katkı sağlamaktadır. 2010-2021 yılları arasında büyükbaş hayvan varlığında bölgede %165 oranında artış yaşanmış olup bu oran aynı dönemde Türkiye genelinde %56 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Aksaray ili büyükbaş hayvan varlığı %250, Niğde ili %167, Nevşehir ili %129, Kırşehir ili %127 oranında artarken, Kırıkkale ili %53 artışla ülke ortalamasında seyretmiştir (TÜİK, 2021).

Şekil 10: Toplam Büyükbaş Hayvan Varlığı

Şekil 11: Toplam Küçükbaş Hayvan Varlığı

Kaynak: TÜİK, 2021

Bazı Bitkisel Ürünlerde Lider Üretici Konumu

TR71 Bölgesi illeri patates, çerezlik kabak, nohut, yonca, yonca tohumu, çerezlik ayçiçeği, şeker pancarı, üzüm, elma, kiraz ve lahana gibi birçok tarımsal ürünün Türkiye'deki önemli üreticilerinden biridir. Bölgenin bitkisel üretim değeri yaklaşık 13 milyar TL'dir (TÜİK, 2021). TR71 Bölgesi'nde yetiştirilen önemli bitkisel ürünlerin Türkiye'deki ekim alanı ve üretim miktarı oranları yandaki tabloda verilmektedir.

Bu veriler bölgenin birçok bitkisel üründe önemli bir üretici olduğunu, bunun yanında üretimini de Türkiye ortalamasının çok daha üzerinde bir verimlilikle gerçekleştirdiğini göstermektedir.

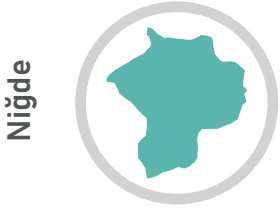
Tablo 5: TR71 Bölgesi Bitkisel Ürünlerinin Türkiye İçindeki Payları

Ürün	Bölgenin Türkiye'deki Ekim Alanı Oranı (%)	Bölgenin Türkiye'deki Üretim Oranı (%)
Patates	21,23	24,00
Çerezlik Kabak	34,40	42,00
Çerezlik Ayçiçeği	14,74	18,00
Şekerpancarı	9,29	11,00
Yonca Tohumu	45,56	61,90
Kuru Fasulye	30,11	37,10
Aspir Tohumu	27,93	25,80
Yeşil Mercimek	17,42	19,90
Nohut	7,92	16,70
Yonca (Yeşil Ot)	6,04	13,20
Arpa (Diğer)	11,76	11,00

Kaynak: TÜİK, 2021

Tohumluk yonca üretiminin %62'sini sağlayarak ülkede 1. sırada, Çerezlik ayçiçeği üretiminin %15'ini sağlayarak ülkede 1. sırada, Kaba yem olarak yonca üretiminin %11'ini sağlayarak ülkede 2. sırada, Aspir üretiminin %14'ünü sağlayarak ülkede 2. sırada, Çerezlik kabak üretiminin %9'unu sağlayarak ülkede 4. sırada yer almaktadır.

Amasya elması üretiminin %66'sını sağlayarak ülkede 1. sırada, Kuru fasulye üretiminin %24'ünü sağlayarak ülkede 1. sırada, Patates üretiminin %12'sini sağlayarak ülkede 2. sırada, Beyaz lahana üretiminin %23'ünü sağlayarak ülkede 2. sırada, Çavdar üretiminin %10'unu sağlayarak ülkede 3. sırada yer almaktadır.

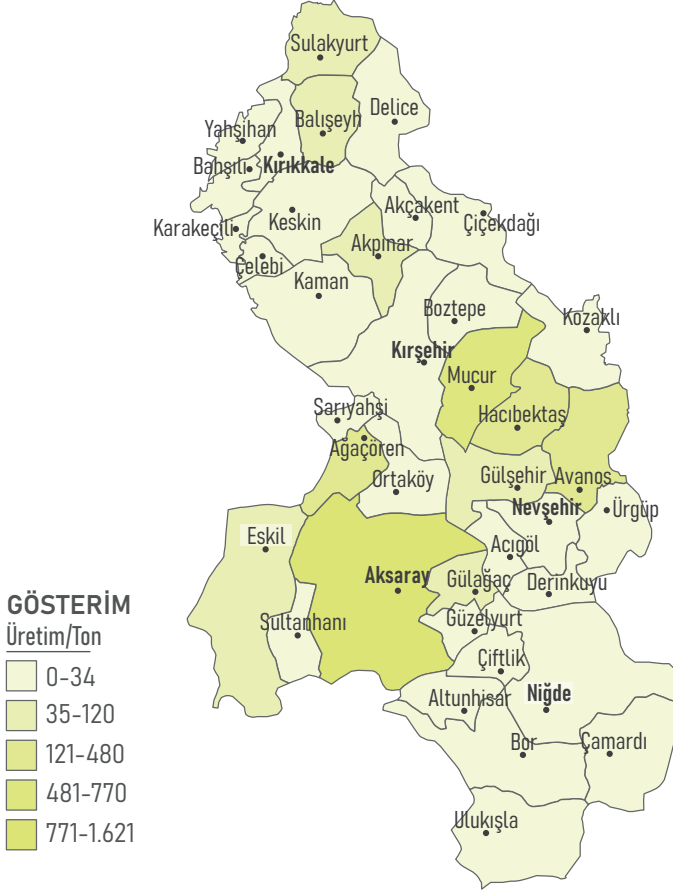

Çerezlik kabak üretiminin %32'sini sağlayarak ülkede 1. sırada, Üzüm üretiminin %10'unu sağlayarak ülkede 3. sırada, Kuru fasulye üretiminin %12'sini sağlayarak ülkede 4. sırada yer almaktadır.

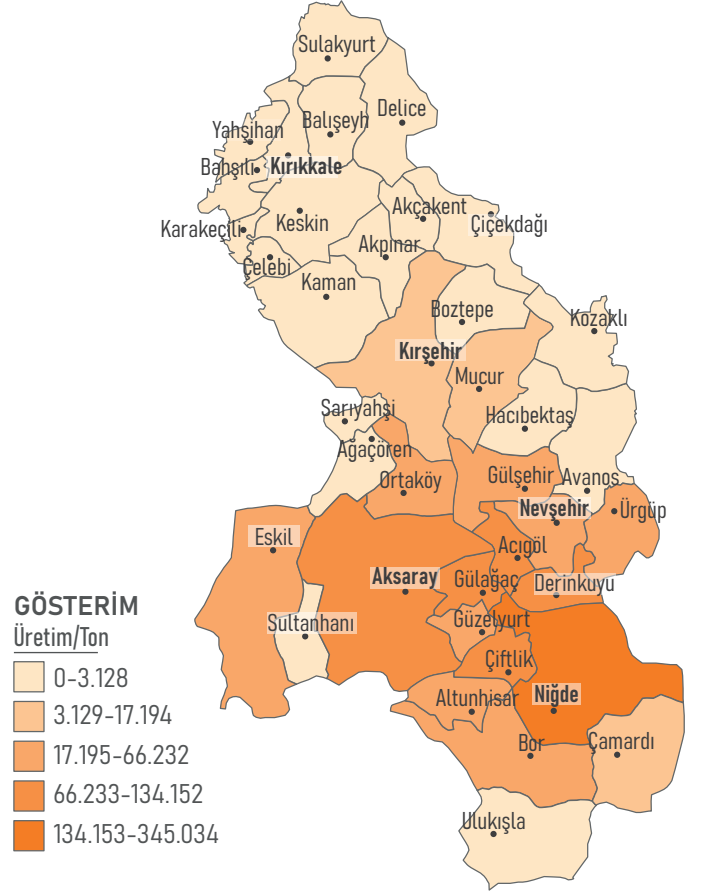

Mercimek üretiminin %19'unu sağlayarak ülkede 2. sırada, Biralık arpa üretiminin %24'ünü sağlayarak ülkede 3. sırada, Nohut üretiminin %10'unu sağlayarak ülkede 3. sırada, Çörekotu üretiminin %7'sini sağlayarak ülkede 4. sırada yer almaktadır.

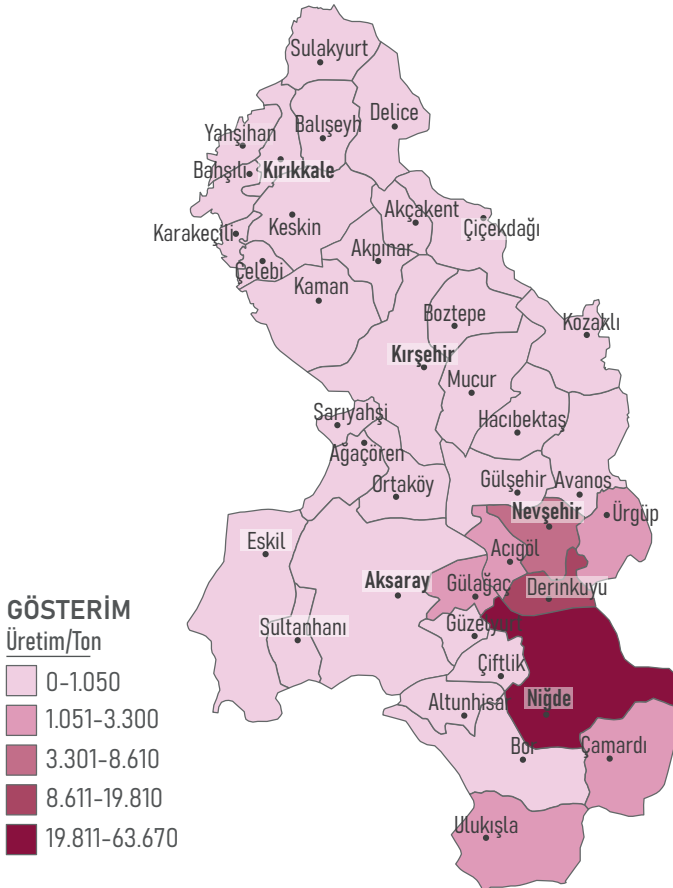
Şekil 12: Aspir Tohumu Üretimi

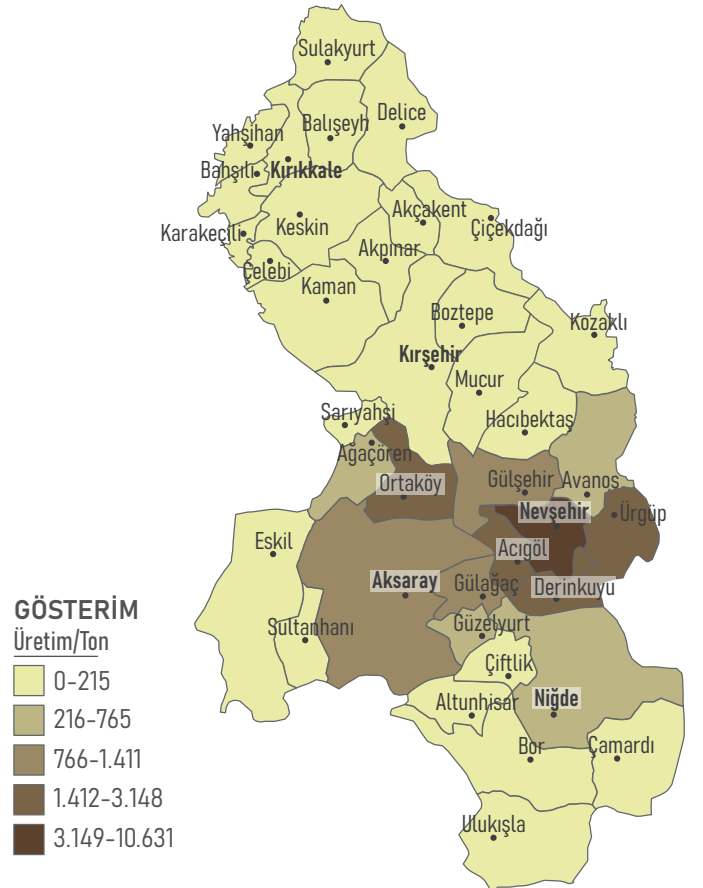
Şekil 13: Patates Üretimi

Şekil 14: Kuru Fasulye Üretimi

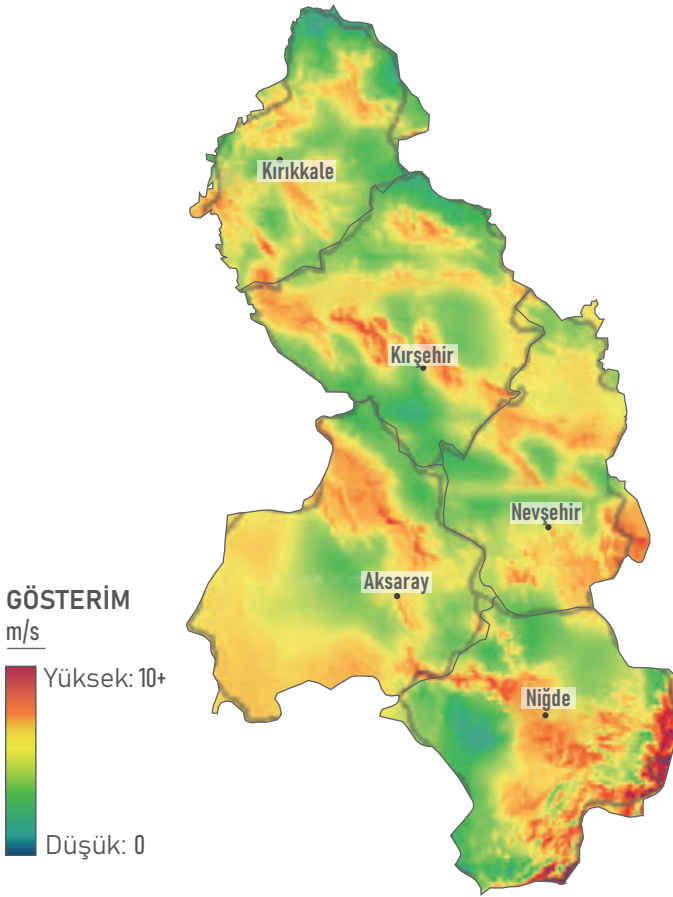
Şekil 15: Çerezlik Kabak Üretimi

Güneş Enerjisi, Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli ve Biyokütle Varlığı

TR71 Bölgesi coğrafi konumu nedeniyle önemli bir güneş ve rüzgâr enerjisi potansiyeline sahiptir. Özellikle bölgenin güney illerinin güneşlenme süresi yüksek olup yıllık toplam ışıınım değeri 1.550-1.800 kWh/m² aralığında hesaplanmaktadır (T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı [ETKB], 2022). Niğde ili Bor ilçesinde Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) kapsamında toplamda 1.000 MWe kapasitenin sağlanacağı bir ihtisas bölgesi bulunmaktadır.

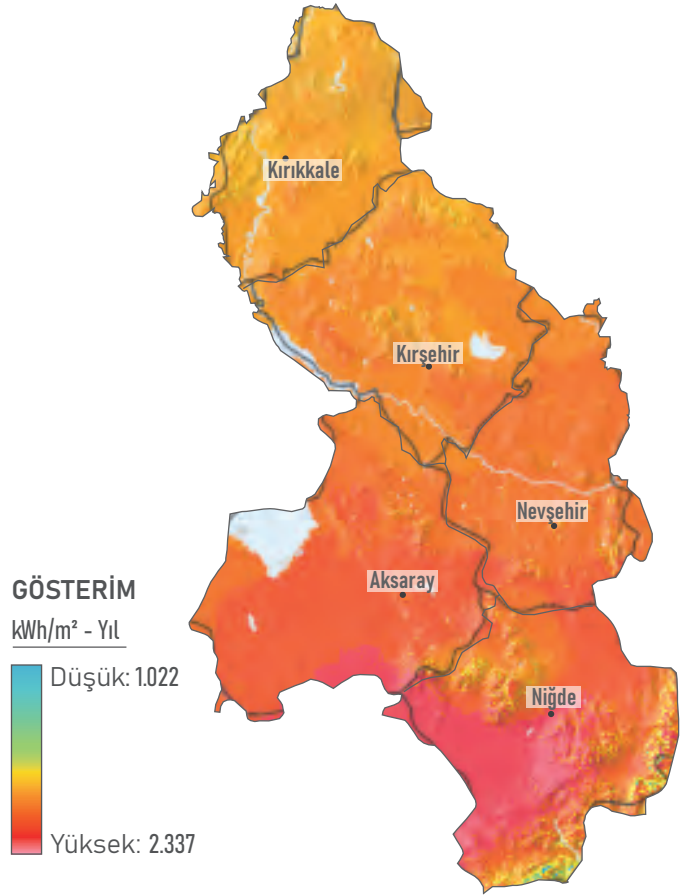
Şekil 17: Rüzgâr Koridorları

Kaynak: URL3

Bölgenin bitkisel atıklarının enerji eş değeri yaklaşık 2,1 milyon Ton Eşdeğer Petrol-TEP/yıl ve hayvansal atıklarının enerji eş değeri de yaklaşık 1 milyon TEP/yıl olarak hesaplanmıştır (ETKB, 2022). Bölgede yoğun tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bir çıktısı olarak tezahür eden biyokütle atıklarının enerjiye dönüştürülmesi ile ekonomik değer yaratılması ve bu yolla hem yeşil dönüşüme katkı sağlanması hem de kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi mümkündür.

Şekil 16: Toplam Güneş Radyasyonu

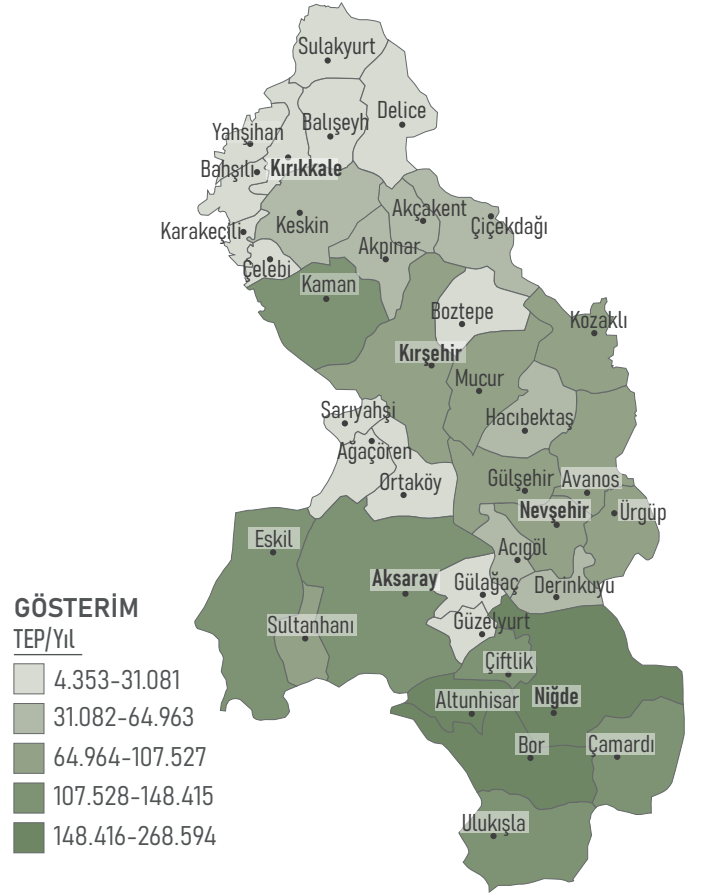
Kaynak: URL3

Kırşehir ili Mucur ilçesinde Türkiye'nin ana rüzgâr koridorlarından birinde yer alan 168 MWe kurulu güce sahip Rüzgâr Enerjisi Santrali (RES) bulunmaktadır. Ülkenin 5. büyük kurulu gücüne sahip bu santralin dışında Kırıkkale ili Balışeyh ilçesi Uzunlar ve Mehmetobası köylerinde ve Keskin ilçesi Gazibeyli köyünde rüzgâr enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu düşünülmekte ve gerekli yatırımların yapılarak enerji üretimine geçilmesi hedeflenmektedir. Dinek Dağı mevki olarak adlandırılan bu bölgenin YEKA RES olarak ilan edilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

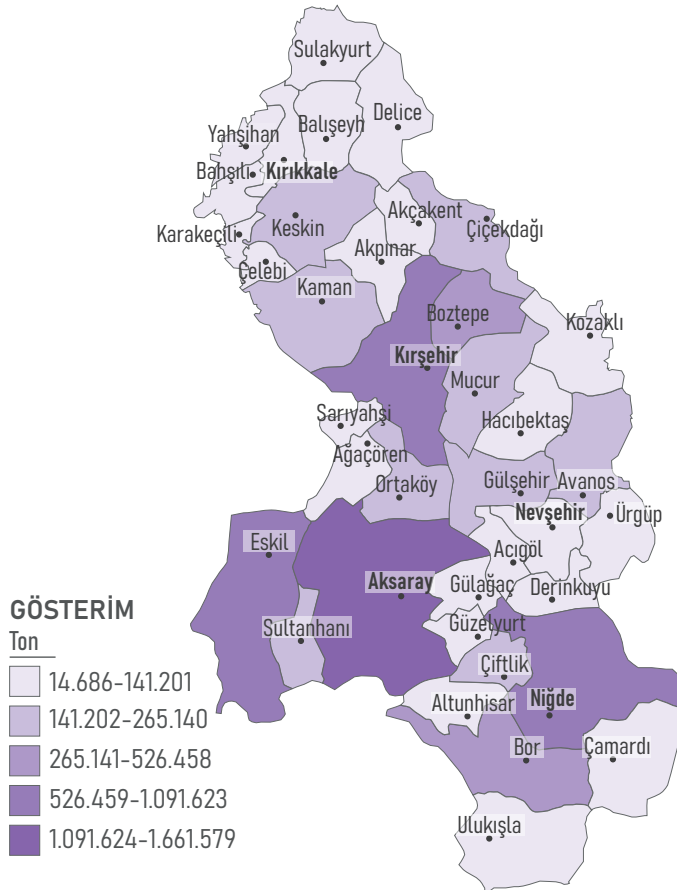
Şekil 18: Bitkisel Biyokütle Atığı

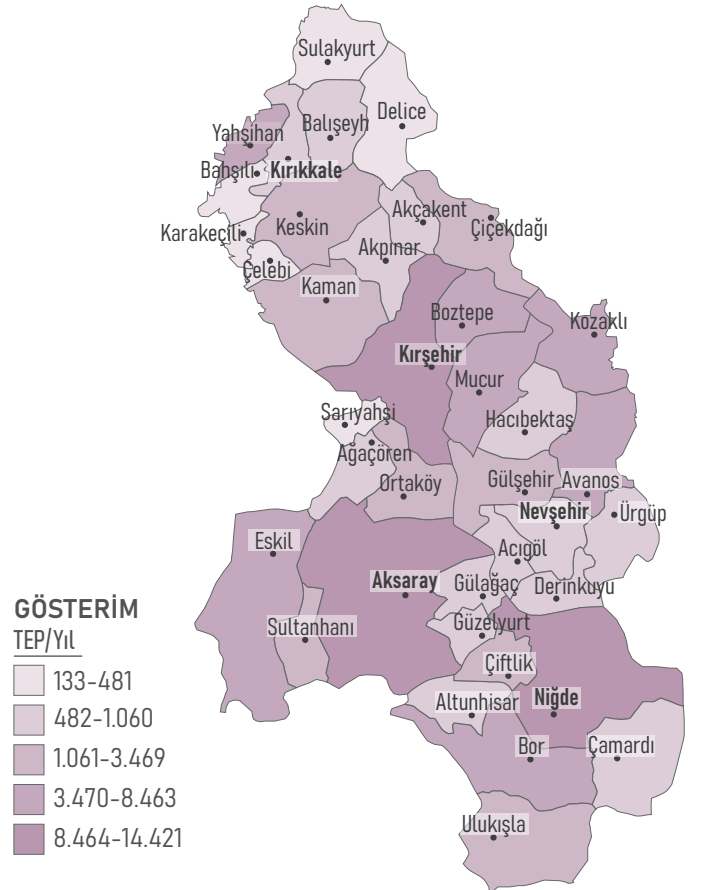
Şekil 19: Bitkisel Enerji Eş Değeri

Şekil 20: Hayvansal Biyokütle Atığı

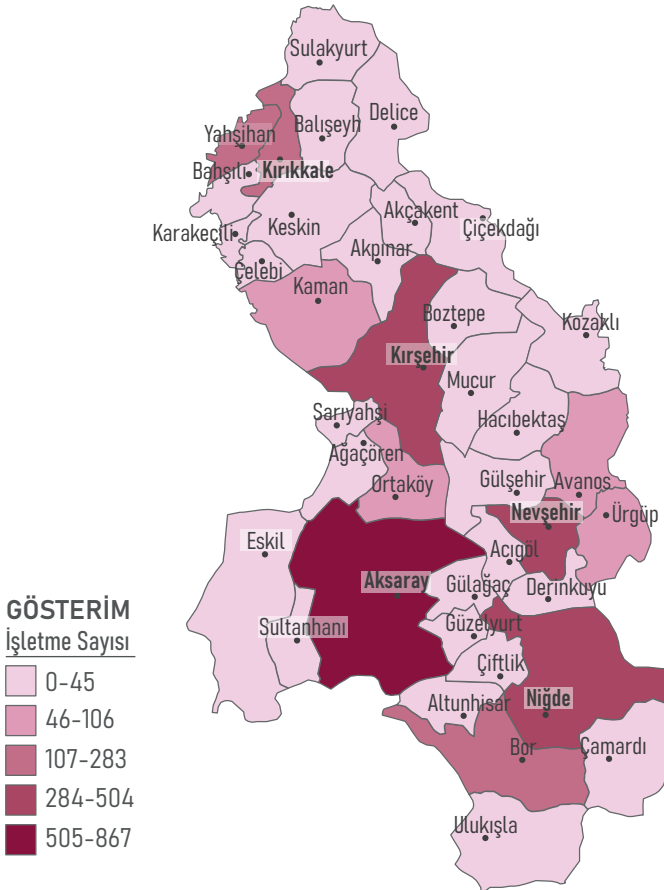
Şekil 21: Hayvansal Enerji Eş Değeri

Ulusal ve Uluslararası Sanayi Kuruluşlarının Varlığı

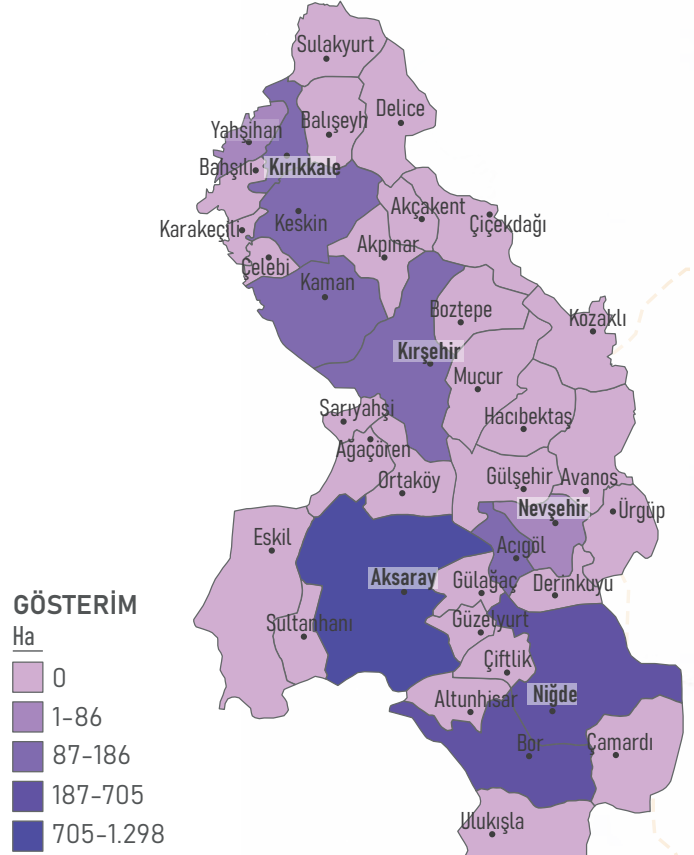
Ulusal ve uluslararası alanda büyük ölçekli üretim yapan Mercedes-Benz Türk A.Ş., TÜPRAŞ, MKE A.Ş., SÜTAŞ, Petlas A.Ş., Brisa A.Ş., Eroğlu Giyim A.Ş., Ditaş Doğan A.Ş., Çemaş Döküm A.Ş., Birko A.Ş., Göknur Gıda A.Ş. gibi sanayi kuruluşları TR71 Bölgesi'nde bulunmakta, bu işletmeler hem bölge hem de ülke için önemli istihdam ve katma değer yaratmaktadır. Kuruldukları ilde ve hatta çevre illerde yan sanayi firmalarını da konumlandırarak kendi etraflarında kümelenmiş rekabetçi firmalar yaratma kabiliyeti olan bu işletmeler, bölge firmalarının kurumsallaşma süreçlerine de katkı sağlamaktadır.

Şekil 23: İmalat Sanayii İşletme Sayısı

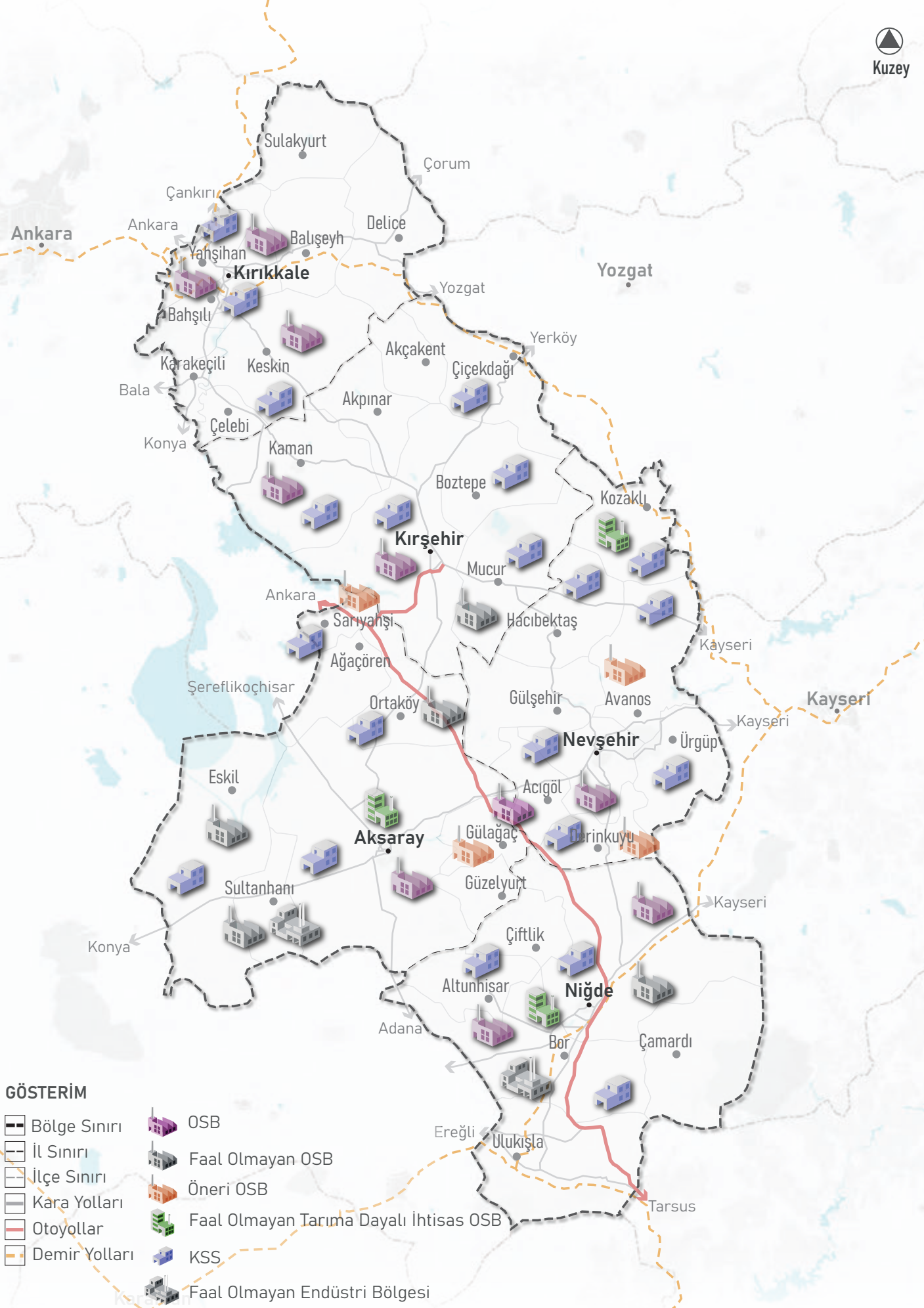
Kaynak: SGK, 2021

Şekil 22: OSB Alanları

Kaynak: OSB Müdürlükleri, 2022

Bölgede 10 tane Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve 32 tane Küçük Sanayi Sitesi (KSS) faal durumda olup bunların dışında planlama ve kamulaştırma aşamasında 9 tane OSB, 2 tane endüstri bölgesi, 2 tane tarıma dayalı ihtisas OSB ve kurulum aşamasında 3 tane KSS bulunmaktadır. Hem büyük ölçekli üretim yapan işletmeler hem de bölgenin insan kaynağı kapasitesinin artırılması açısından başta Aksaray'da olmak üzere tüm bölgede tedbirler ve politikalar geliştirilecektir (Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, 2023).

3.2. Bölgenin Mücadele Alanları

Yenilikçiliğin, AR-GE Çalışmalarının Zayıf Olması

Bölge, son yıllarda patent başvurularının tescile dönüşmesi konusunda ilerleme kaydetse de, ülke genelinde başvuru sayılarında hâlâ %0,59'luk paya sahiptir. Patent tescili konusunda ülkedeki payı %0,33 olan bölge, 2021 yılı itibarıyla 1,44 milyar TL AR-GE harcaması yapmış ve bu alanda düzey 2 bölgeleri arasında 11. sırada yer almıştır (TÜİK, 2021). AR-GE harcamalarının bölge firmaları tarafından yatırım olarak değil de gider olarak görülmesi, işletmelerin geleneksel üretim sistemleri içinde sıkışmasına ve kendini yenileyen işletmeler karşısında rekabetçiliklerini yitirmelerine sebep olmaktadır. Bölgede rekabetçilik kavramı düşük iş gücü maliyetleri ile birlikte anılmaktadır.

Parasal kaynaklar sağlandığında AR-GE yapılmaması/yapılamaması sorunlarının çözüleceği yanılığısı ülke genelinde olduğu gibi bölgede de yaygındır. Oysa parasal kaynaklar AR-GE yapılmaması/yapılamaması sorunlarının nedenlerinden sadece biridir. Bu noktada verimlilik, yenilikçilik, AR-GE ve tasarım odaklı üretim vizyonunun işletmelere adapte edilmesi için kapsamlı ve yenilikçi danışmanlık hizmetlerinin sağlanması gerekmektedir.

İş Birliği Kültürünün Yerleşmemiş Olması

Bölgede kooperatifleşme, birlik kurma, sivil toplum kuruluşları faaliyetleri dâhil olmak üzere birlikte iş geliştirme ve yapma kültürü hemen her sektörde ve alanda zayıf seyretmektedir. Bununla birlikte akademide üretilen bilginin ürüne ve üretime dönüşerek ticarileştirilmesi konusunda da üniversite-sanayi iş birliği tam anlamıyla sağlanamamıştır. Bölge üniversitelerinin genelinde genç üniversiteler olması, bölgenin akademik geçmişinin eskiye dayanmaması bu iş birliği ağlarının oluşmasında gecikme yaşanmasına sebep olmuştur. Diğer taraftan bölge sanayicilerinin düşük AR-GE harcaması geleneği de bu durumun hızlı gelişim imkânını kısıtlamakta ve üniversitelere ürettikleri bilgiyi uygulama şansı tanımamaktadır.

Üretimde ve Üretilen Ürünlerde Teknoloji Düzeyinin Düşük Olması

Bölge genelinde imalat sanayii ağırlıklı olarak makine-teçhizat, gıda ürünleri, tarım ve hayvancılık ürünleri, tekstil, ana metal sanayii ile plastik ve kauçuk ürünleri gibi sektörlerde yoğunlaşmıştır. Buna bağlı olarak, bölgenin üretim altyapısının teknoloji düzeyi de orta-yüksek teknoloji kategorisinden düşük teknoloji düzeyi kategorisine kadar çeşitlenmektedir.

Bölgenin ihracatının da büyük kısmını oluşturan bu sektörlerin ürünleri de genel olarak orta, orta-düşük ve düşük teknoloji yoğunluğuna sahiptir. TR71 Bölgesi'nin yüksek teknoloji içerikli ürün ihracatının toplam ihracatı içindeki payı %0,012 gibi yok denecek kadar az bir orana sahiptir. Buna karşılık bölgenin yaptığı ithalatın içindeki yüksek teknoloji içerikli ürünlerin payı %0,88 düzeyinde gerçekleşmiştir (TÜİK, 2021).

Düşük Nitelikli ve Yetersiz Sayıda Girişimcilik

Bölgede girişimcilik ülke geneline göre düşük kalmaya devam etmektedir. 2010 yılında ülkede her on bin kişi başına 13,96 şirket kurulmuşken, TR71 Bölgesi'nde 7,84 şirket kurulmuştur. 2021 yılında ülke ortalaması 16,24'e çıkarken, bölge ortalaması 8,50 seviyesinde seyretmiştir (TOBB, 2021). Yapılan bu girişimlerin genelinin de ihtisaslaşmadan uzak şekilde, yetersiz fizibilite, bilgi ve veriyle yapılması girişimlerin başarısızlıkla sonuçlanmasında ana neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgedeki birçok girişim, başarılı olan girişimleri taklit etme güdüsüyle yapılmaktadır.

Üretim Üssü Niteliğindeki Planlı Sanayi Alanlarında Altyapı Yetersizlikleri

Bölgede yatırımcıya yer tahsisinin yapılabildiği faal durumda 10 adet OSB bulunmaktadır. Bu OSB'lerden bazılarının enerji ve ulaşım altyapısında, doğal gaz iletim hatlarında, sunulması gereken asgari hizmetlerin üstyapısında, çevre ve yol düzenlemelerinde, atık yönetimi konusunda yetersiz olduğu ve ciddi altyapı eksikliklerinin devam ettiği görülmektedir. Bu yetersizlikler üretim maliyetlerini yükseltmekte ve firmaların rekabetçiliklerini düşürmekte olduğundan, uygulanan avantajlı teşvik ve destek mekanizmalarına rağmen yerli ve yabancı yatırımcıların bölgeyi tercih etme konusunda isteksiz davranmalarına sebep olmaktadır.

Düşük Kurumsallaşma Düzeyi

Kurumsallaşma insan kaynağı faktörüyle başlatılıp geliştirilen, yine insan kaynağının içerdiği risklerin bertaraf edilmesi amacıyla bir dizi uygulamaların, tüzel kişiliklerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla hayata geçirildiği bir süreçtir. Kurumsallaşmanın başlangıç noktası olan insan kaynağı faktörünün bölgenin mücadele alanları içinde olması bu süreci başlatmak isteyen işletmeler için zorlayıcı olmaktadır. Buna karşın bölge firmalarının kurumsallaşma bileşenlerini devreye alma konusunda da isteksiz oldukları gözlenmektedir. Bölgede aile işletmelerinin oransal baskınlığının yüksek olması, işletmelerin büyük bölümünün 25 yaşından genç işletmeler olması, kurumsallaşma düzeyine olumsuz etki eden faktörler olarak görülmektedir. Düşük kurumsallaşma düzeyi; süreç, kaynak ve üretim verimliliğinin, tasarım kalitesinin de düşük kalmasına sebep olmakta ve katma değerli üretime topyekûn geçilmesini engellemektedir. Kurumsallaşma sürecini başlatması ve hızlandırması açısından yabancı sermaye yatırımları önemli bir katalizördür. 2021 yılı itibarıyla bölge illerinde kurulan şirketlerdeki yabancı sermaye miktarı 153,5 milyon TL düzeyinde olup bu miktar ülke toplamının sadece %0,009'unu oluşturmaktadır (GBS, 2022). Hülasa yabancı sermaye yatırımlarının seyrekliği ve düşüklüğü de kurumsallaşma kültürünün bölge işletmelerine transferine imkân vermemektedir.

Toplam Faktör Verimliliğinin Düşük Olması

Üretim faktörleri açısından büyümenin kaynaklarından biri olan toplam faktör verimliliği, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin temel kaynağıdır. Ekonomik büyümenin ana unsurları olarak gösterilen istihdam ve sermaye artışının dışındaki tüm faktörlerden oluşan üretim değerleri bütününü tanımlayan toplam faktör verimliliğinin, ülke genelinde olduğu gibi bölgede de büyümeye katkısı çok düşük seyretmektedir. Organizasyonel sermaye, kurumsallaşma, ileri teknoloji kullanımı, endüstriyel beceriler, yeniliklerden faydalanma kapasitesi gibi katma değeri artıran birçok faktör bölge işletmelerinin gündeminde geri planda kalmaktadır.

Yetersiz Sosyal İmkânlar ve Nitelikli İş Gücü Temininde Zorluklar

Nitelikli iş gücü olarak değerlendirilen bireyler, iş yeri seçimlerinde nispeten daha fazla seçeneğe sahip olmakta ve iş yeri tercihlerinde çok daha fazla parametreyi göz önünde bulundurmaktadır. Bireylerin iş yeri seçiminde şehrin konumu ve sosyal imkânları en önde gelen faktörlerdendir. Öyle ki, yaşadığı şehirde beklediği sosyal tatmin seviyesine ulaşamayan bireyler, iş yeri koşullarından son derece memnun olsalar bile şehirden uzaklaşmak adına farklı şehirlerdeki iş yerlerine yönelim gösterebilmekte; bu durum çalışan sirkülasyonunu artırabilmekte ve işletmelerin performansına, standart bir hizmet kalitesi yakalamasına ve kurumsallaşma süreçlerine sekte vurabilmektedir.

KTB verilerine göre 2022 yılı itibarıyla 946 konaklama tesisi (düzey 2 bölgeleri arasında 8. sırada) ve 47.486 yatak kapasitesine sahip olan TR71 Bölgesi (düzey 2 bölgeleri arasında 11. sırada) turizm faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı bir bölgedir. Türkiye'deki yatak kapasitesinin %2'sini bünyesinde barındıran bölgenin, turiste ve yerli halka sunduğu eğlence, restoran ve özellikle sosyal olanaklar açısından çok kısıtlıdır. Bu durum nitelikli iş gücünü bölgede tutabilmenin, gelen turistlerin geceleme sayısının ve turizmden elde edilen birim gelirin artırılmasının önünde bir engel olarak görülmektedir. Bununla beraber hâlihazırda sunulan hizmetlerin kalitesindeki yetersizlik de birçok faktörden kaynaklanmakta olup sorunun temeli nitelikli iş gücü teminindeki zorluklar olarak gösterilmektedir. Hem turizm başta olmak üzere hizmetler sektöründe hem de imalat sanayii sektöründe birçok kademedeki (beyaz, gri, mavi yakalı) nitelikli personelin zor bulunması bölgenin uzun yıllardır bireysel çabalarla mücadele ettiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toprak ve Su Kaynaklarındaki Kirlilik

Bölgede yoğun tarım ve hayvancılık faaliyetleri bazı yörelerde toprak ve su kaynaklarında kirlilik yaratmaktadır. Bilhassa hayvancılık faaliyetlerinin yoğunlaştığı yerlerde organik atıklar hem toprak hem de yer altı su kaynaklarını tehdit etmektedir. Bu hayvansal atıkların nizami şekilde ve şartlarda depolanmaması toprak ve su kaynağında kirliliğe yol açmaktadır. Bilhassa hayvansal sıvı atıkların doğrudan yüzey sularına ve toprak kaynağına deşarjı, su kaynaklarında nitrat ve fosfor konsantrasyonlarını yükseltmektedir. Bu durum hem çevrenin sürdürülebilirliği hem de canlı sağlığı hususlarında risk faktörü olarak görülmektedir.

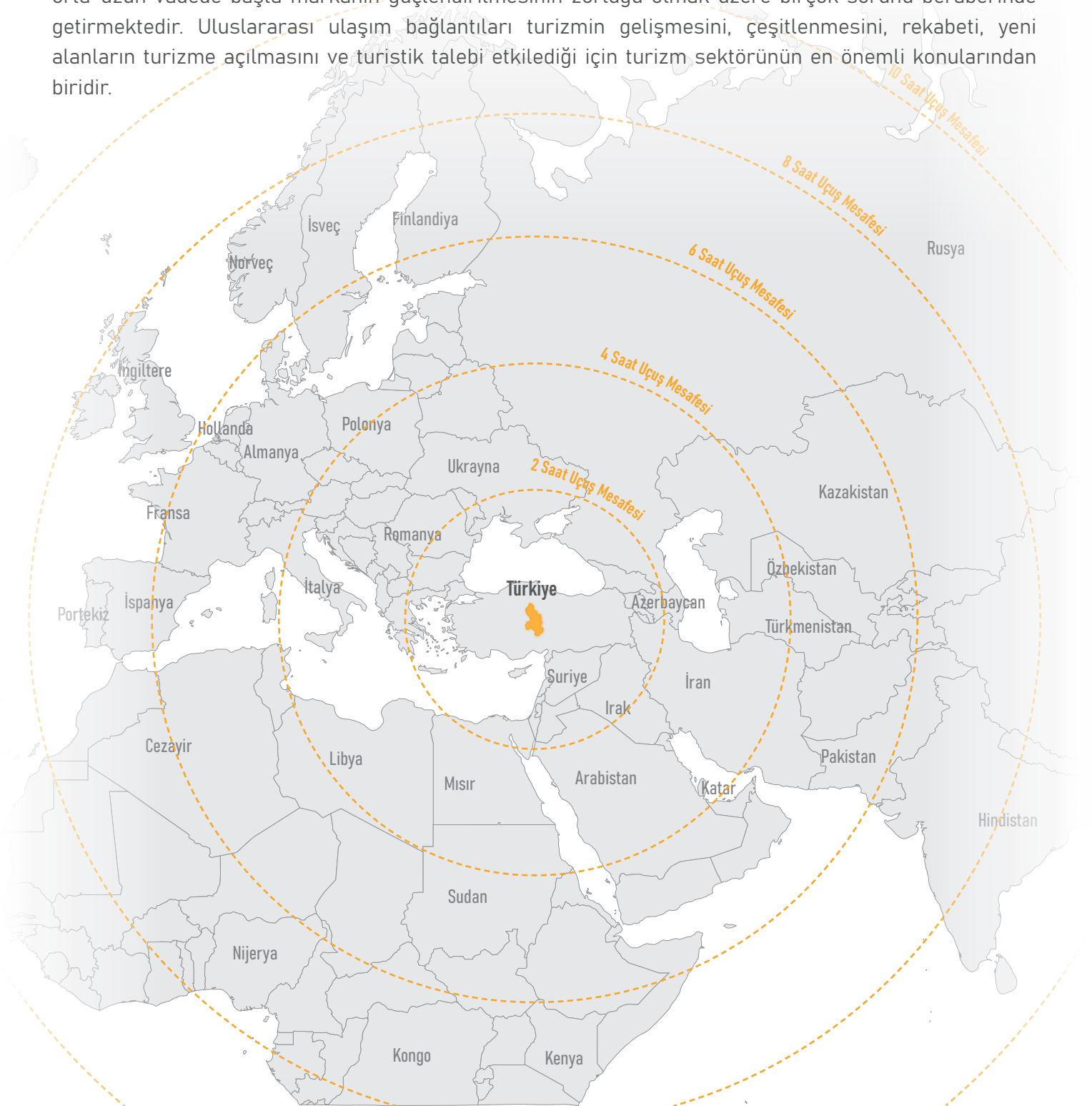
Bitkisel üretimde kullanılan kimyasallar ve gübreler yıllar içinde toprağın organik madde miktarını düşürmekte, uzun dönemli verimliliği azaltmakta ve hatta bir zaman sonra üretim yapılamaz duruma gelmesine neden olmaktadır. Bu kimyasalların bilinçsiz kullanımı ve aşırı sulama sonucunda yer üstü ve yer altı sularına bitki besin maddesi geçişi artmakta ve her geçen yıl karşımıza ciddi bir tehdit olarak çıkmaktadır. Bölge tarımında münavebe uygulamasının yaygın olmaması, sürekli olarak aynı ürün deseni ile üretime devam edilmesi toprak kaynağı üzerinde baskı yaratmıştır. Bölgenin önemli tarım ürünlerinden biri olan patates ekim alanlarında geçmiş dönemde yaşanan sorunlar bu duruma bir örnektir.

Bölge illerinin bazılarında şebeke suyu sağlayan kuyularda arsenik konsantrasyonu Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlemiş olduğu sınır değerinin üzerinde çıkmaktadır. Şehir merkezlerinde şebekeye verilmeden önce arıtma tesislerinde belediyeler tarafından gerekli işlemlerden geçirilmekte olan su kaynakları özellikle kırsal alandaki yerleşim yerlerinde hiçbir artırma işlemine tabi tutulmadan kullanılmaktadır. Bu durum orta-uzun vadede halk sağlığını ciddi oranda tehdit etmektedir.

Uluslararası Destinasyon Olamama ve Düşük Erişilebilirlik

Bölge, Kapadokya gibi uluslararası bir turizm markasını bünyesinde barındırmasına karşın uluslararası uçuş bağlantısı olmayan yerel bir turizm merkezi gibi konumlandırılmıştır. Bir bölgenin uluslararası destinasyon olabilmesinin ön şartlarından biri uluslararası uçuş bağlantısının olmasıdır. Zira turistin çıkışı yeri, rotası ve destinasyon arasında bir ağ oluşur ve bir dağılım dokusu ortaya çıkar, uluslararası turizm hareketi belirli rotalar boyunca gerçekleşir.

Covid-19 salgınının henüz küresel ölçekte başlamadığı 2019 yılında bölgeyi ziyaret eden turistlerin %49,34'ü (TÜİK, 2019) yabancı olmasına rağmen bölgenin uçuş ağı içinde sadece İstanbul'un yer alması, orta-uzun vadede başta markanın güçlendirilmesinin zorluğu olmak üzere birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Uluslararası ulaşım bağlantıları turizmin gelişmesini, çeşitlenmesini, rekabeti, yeni alanların turizme açılmasını ve turistik talebi etkilediği için turizm sektörünün en önemli konularından biridir.

Göç

Göç, hem alan hem de veren yerleşim için çok boyutlu ve farklı açılardan sorunlar yaratan bir olgudur. Nüfus artış oranları sadece doğal artışa ve doğurganlığa bağlı değil, iller arası yaşanan göçe de bağlıdır. Türkiye’de 26 adet düzey 2 bölgesinden 13’ünün göç alan, 13’ünün ise göç veren olduğu, TR71 Bölgesi’nin de %1,39 net göç hızı oranıyla göç alan bölgeler arasında olduğu görülmektedir (TÜİK, 2022). 2010-2022 yılları arasında sadece 2016, 2018 ve 2022 yıllarında net göç alan bölge, ağırlıklı olarak büyükşehirlere doğru göç vermektedir (TÜİK, 2010-2022).

Bölge dışına olan göçün yanında bölge içinde kırsal alandan kentlere doğru da göç yaşanmaktadır. TR71 Bölgesi’ndeki kırsal ilçelerden yapılan göçün yaklaşık %97’si kentsel alanlara, %3’ü de kırsal alanlara doğru gerçekleşmektedir (YER-SİS, 2020). Bu durumun en büyük nedenleri kırsaldaki geçimlik aile işletmelerinin tarımsal faaliyetlerden elde ettiği gelirin yeterli görülmemesi ve kırsaldaki düşük sosyal imkânlar olarak gösterilmektedir.

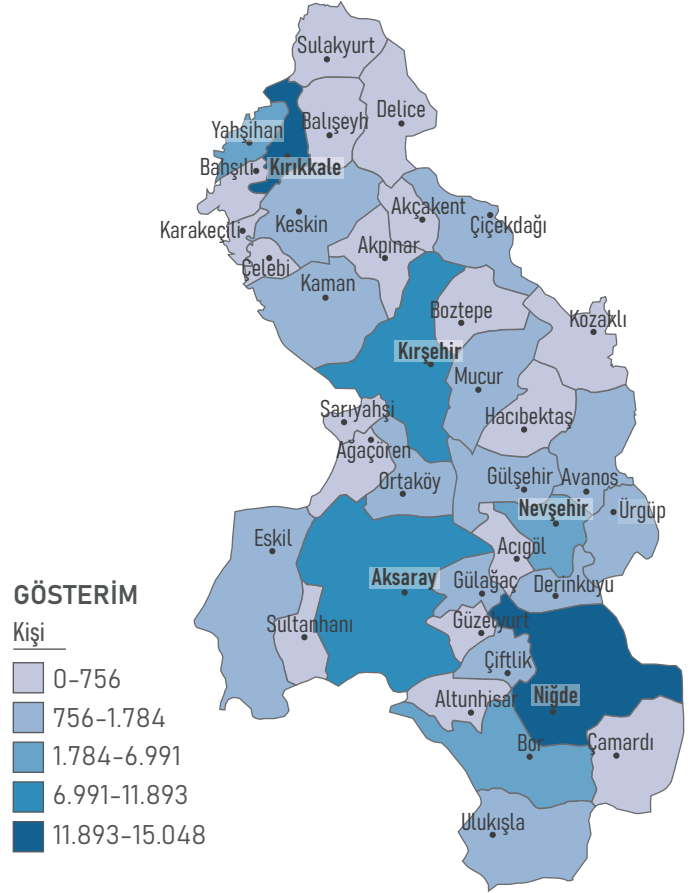
Kentin iş ve sosyal imkânlarından faydalanmak, kentsel deneyim edinmek, nitelikli eğitim almak, vasıflarını artırmak, daha büyük kentlere gidebilecek sosyal ilişkiler kurmak da bireylerin kırsaldan kent merkezlerine göç etmelerinin diğer nedenlerindedir.

Katı Atık Toplamada, Katı Atık Tesislerinde, Atık Su Arıtma ve Atık Su Şebekelerinde Yetersizlik

Türkiye ortalamasının altında bir oranda nüfusa atık hizmeti sunabilen TR71 Bölgesi, atık su arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun belediye nüfusu içindeki payı açısından da ülke ortalamasının bir hayli altındadır. 2010 yılından 2021 yılına kadar bölgedeki atık su arıtma tesisi sayısı 10’dan 28’e çıkmış olmasına rağmen sadece iki belediye sınırları içinde gelişmiş atık su arıtma tesisi bulunmaktadır (TÜİK, 2021). Bazı arıtma tesisleri ise işletme maliyetlerinin karşılanamaması nedeniyle etkin ve verimli şekilde çalıştırılmamaktadır.

Bölgede Aksaray ili dışında yeni nesil ve modern bir entegre katı atık depolama, değerlendirme ve bertaraf tesisi bulunmazken, diğer illerde yer alan eski usul katı atık depolama merkezlerinin verimli çalışmasında aksaklıklar görülmektedir. Bölgenin genelindeki ilçelerde katı atık depolama tesisi mevcut değildir.

Şekil 24: Verilen Göç Miktarı

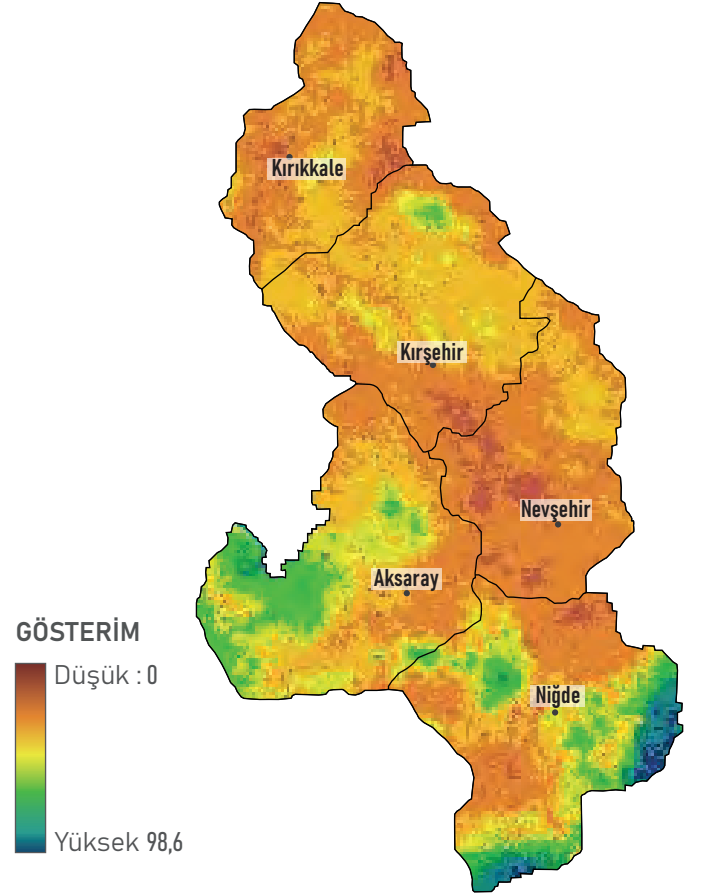

Kaynak: YER-SİS, 2020

Erozyon, Tarım Alanlarında Çoraklaşma ve Çölleşme

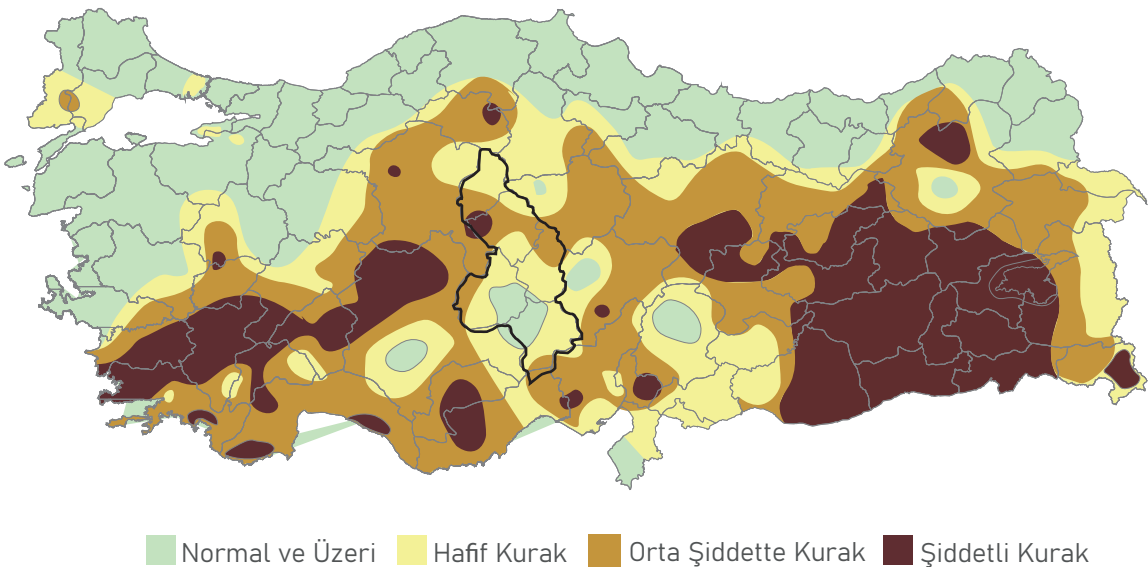
Sulama teknolojilerinin ve imkânlarının artması sulu tarım yapmaya başlayan çiftçi sayısının yükselmesine yol açmıştır. Ancak çiftçilerin sulu tarım kültürünü çok iyi bilmemeleri, toprakların yeterince drene edilememesi, bitkinin ihtiyacından fazla su kullanılması gibi nedenlerden dolayı bölge genelindeki tarım arazilerinde tuzlanma sorununa bağlı olarak yarı çorak ve çorak karakterli alanlarda artış meydana gelmiştir. Bu durum bitki örtüsünün azalmasına ve verimli tarım topraklarının erozyona maruz kalmasına sebep olmaktadır. Erozyon ve tarım faaliyetlerinin olumsuz etkileri sebebiyle bölge topraklarındaki organik karbon miktarı da düşük seyretmektedir. Topraktaki karbon stoku toprağın genel sağlığının temel unsuru olup bitkilerin büyümesi için gerekli besinleri açığa çıkarmaktadır. Toprak verimliliğinin ana şartlarından biri olan toprak karbonu toprağın yapısını, fiziksel ve biyolojik sağlığını teşvik etmektedir. Çeşitli yollarla atmosfere salınmış olan karbonun yeniden toprakta depolanmasını sağlamaya katkı vermek için meraların nizami kullanımı, münavebeli ekim yapılması, kompost kullanımı, yeşil gübreleme gibi iyileştirici faaliyetler yürütülmesi gerekmektedir.

Şekil 25: Toprakların Karbon Stoku Dağılımı

Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB)

Şekil 26: Türkiye Kasım 2020-Ekim 2021 Kuraklık Haritası

Kaynak: MGM, 2021

İklim Değişikliği

TR71 Bölgesi su kaynakları varlığı bakımından Türkiye ortalamasının altında bir bölge olup 2030 yılında bölgenin su stresi seviyesinin “son derece yüksek” düzeye çıkacağı öngörülmektedir (World Resource Institute’s Aqueduct Tool). Buna bağlı olarak bölge orta-yüksek düzeyde kuraklık riskiyle mücadele ettiği bir dönemden geçmektedir. Bölgenin uzun yıllar (1970-2014) yağış ortalaması 260-480 mm aralığında olup bu aralık Türkiye’nin en az yağış alan bölgesi olması anlamına gelmektedir.

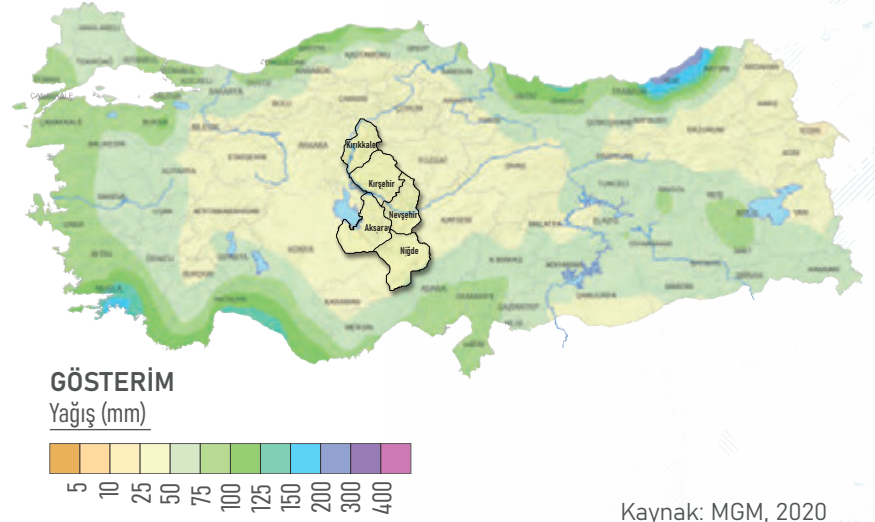
Tarımsal faaliyetlerin yoğun şekilde yürütüldüğü, kırsal nüfusun yüksek olduğu bölgede bilinçsiz sulama (vahşi sulama, su iletim ve dağıtımının açık sistemlerle yapılması, aşırı su kullanımı vb.) su kaynaklarını tehdit eden faktörlerin başında gelmektedir. Su kütleleri varlığı çok zayıf olan bölgenin yüzeysel suları, sıklıkla tarımsal sulama için kullanılmaktadır.

Türkiye’de yıllık ortalama yağış yaklaşık 574 mm olup bu miktar yılda ortalama 450 milyar m³ suya tekabül etmektedir.

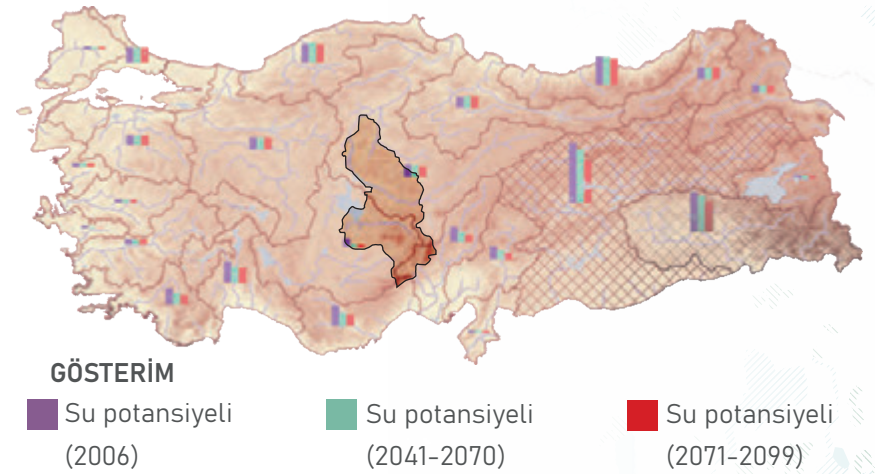
Günümüz teknik ve ekonomik şartları çerçevesinde, çeşitli maksatlara yönelik olarak tüketilebilecek yer üstü suyu potansiyeli yılda ortalama toplam 94 milyar m³’tür. 18 milyar m³ olarak belirlenen yer altı suyu potansiyeli ile birlikte Türkiye’deki tüketilebilir yer üstü ve yer altı su potansiyeli yılda ortalama toplam 112 milyar m³ olup 57 milyar m³’ü kullanılmaktadır (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü [DSİ], 2020).

İklim değişikliği projeksiyonları, Türkiye’de yağışların azalacağını ve bunun da su kaynaklarının ve kullanılabilir su miktarının azalmasına neden olacağını göstermektedir. Bu durumda kişi başına düşen su miktarları daha da düşecektir. Nüfus ve iklim değişikliği projeksiyonları, 2070’lerde kişi başına düşen su miktarının 1.000 m³’ün (“su kıtlığı” seviyesi) altına düşme olasılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Yıllara göre havza bazlı su potansiyeli açısından Türkiye’nin kuzey havzalarında çok az veya hiç değişiklik olmazken, güney havzalarında önemli bir azalma olacağı öngörülmektedir. TR71 Bölgesi’nin bulunduğu havzalarda 2099 yılına kadarki kademeli düşüş dikkat çekmektedir.

Şekil 27: 1991-2020 Alansal Yağış Normalleri

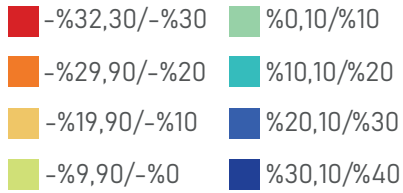
Şekil 28: Yıllara Göre Havza Bazlı Su Potansiyeli (Milyar m³)

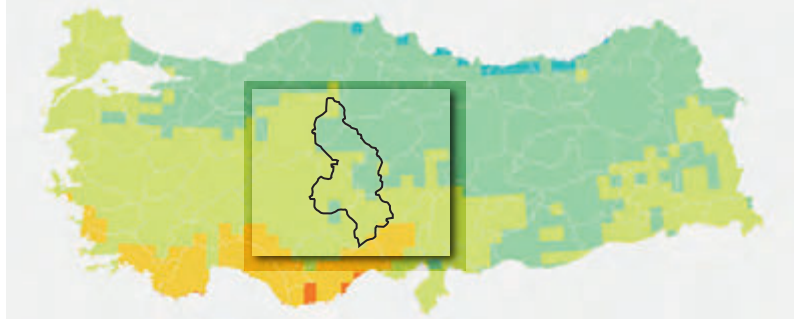

Tahmini Yağış Haritası (mm)

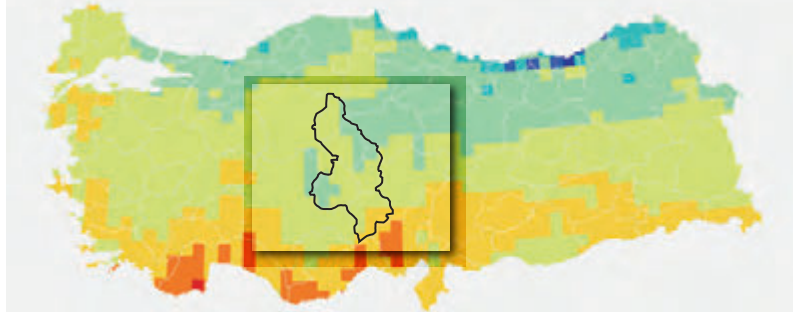
Üç farklı dönem için model tahmini yıllık yağış dağılımını gösteren haritalar incelendiğinde iklim değişikliğinin yağışlar üzerine etkisinin uzun vadede ortaya çıkacağı görülmektedir. Öngörülere göre TR71 Bölgesi'nde 2050 yıllarında yıllık yağış miktarlarında %0,10-%10 civarında bir artış beklenirken; 2080'lerde yağış miktarındaki düşüşün %9,90 kadar ulaşabileceği tahmin edilmektedir.

Şekil 29: 2050'lerde Tahmini Yağış Miktarı Değişimi (%)

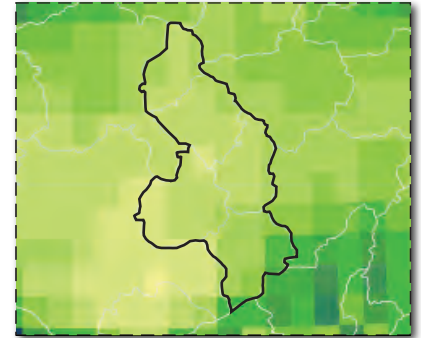
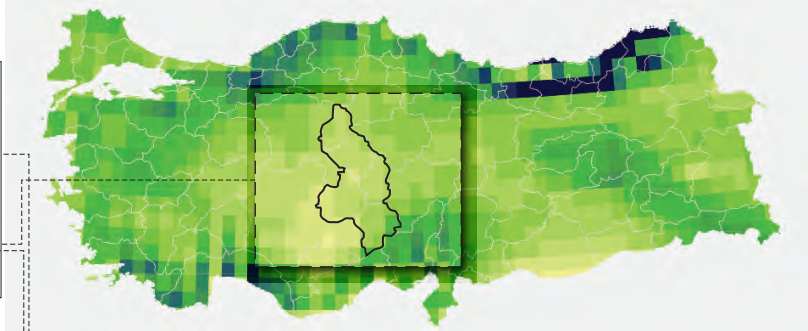

Şekil 30: 2080'lerde Tahmini Yağış Miktarı Değişimi (%)

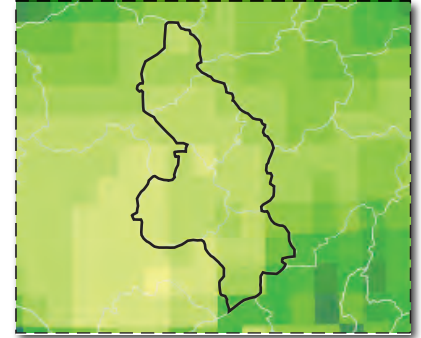
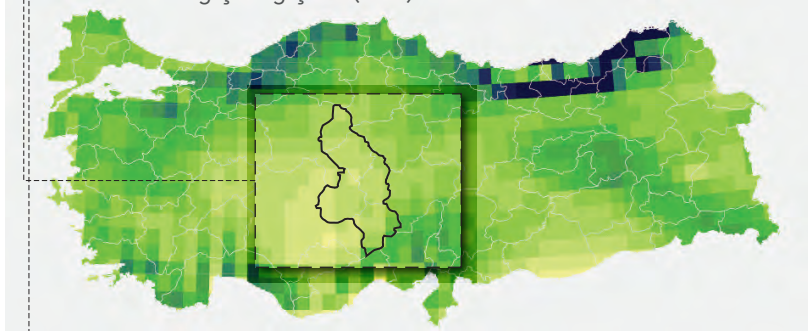

1961-1990 Yağış Değişimi (mm)

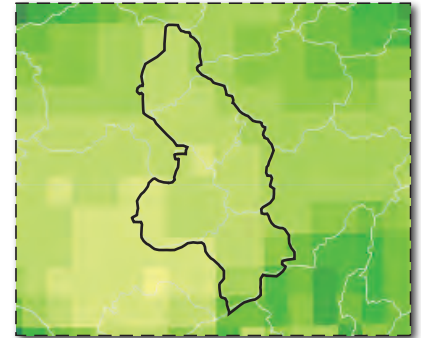
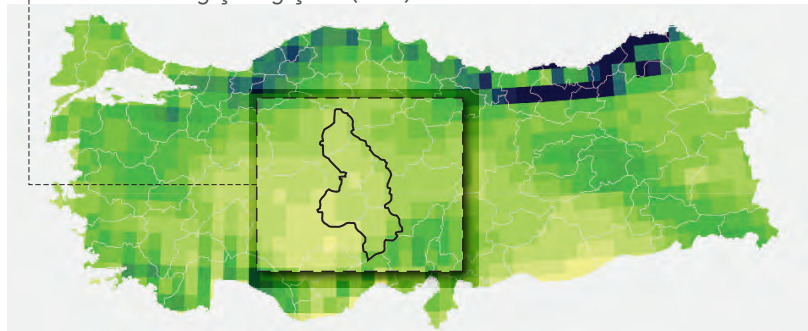
234,2-300
600,1 - 675
900,1-975
1.200,1-1.275
1.650,1-6.000

2041-2070 Yağış Değişimi (mm)

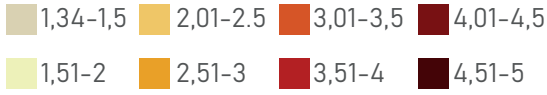

2071-2099 Yağış Değişimi (mm)

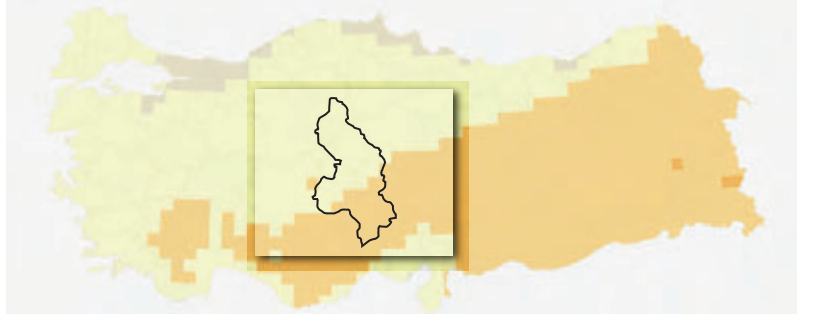

Tahmini Sıcaklık Haritası (°C)

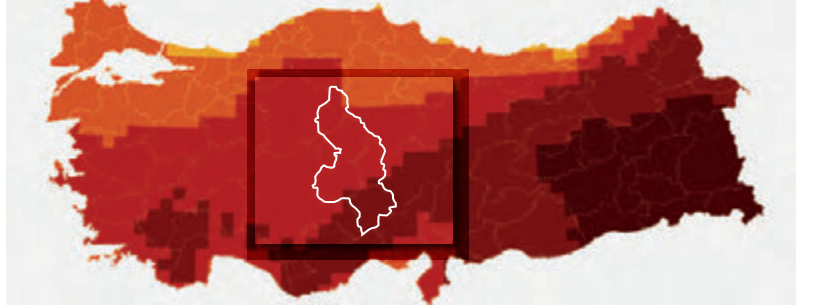
Türkiye'de 1961-1990, 2041-2070 ve 2071-2099 olmak üzere üç farklı dönem için model tahmini ortalama yıllık sıcaklık dağılımını gösteren haritalar incelendiğinde, TR71 Bölgesi'nde ortalama yıllık sıcaklıkların önemli derecede artacağı görülmektedir. Modele göre TR71 Bölgesi'nde 2050'lere kadar 2-2,5 °C arasında bir değişim beklenirken, 2080'lere kadar 4,51-5 °C arasında bir sıcaklık artışı meydana geleceği ve 2071-2099 yılları arasında ortalama sıcaklıkların 12-15 °C civarında olacağı tahmin edilmektedir.

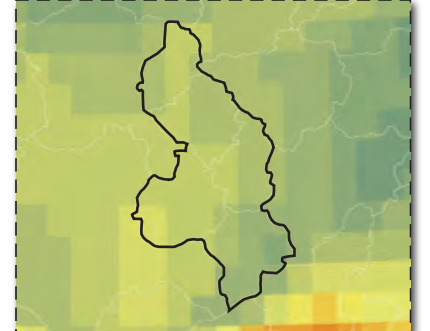
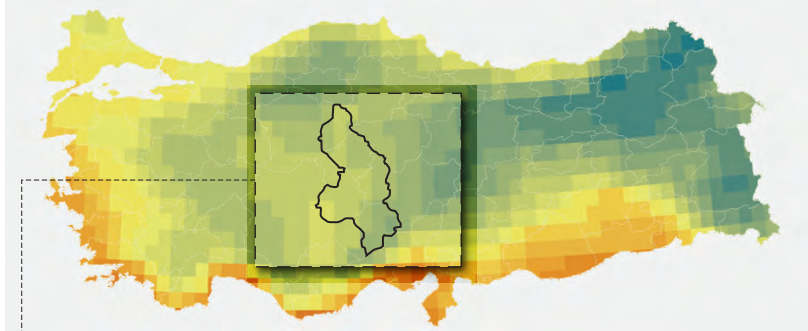
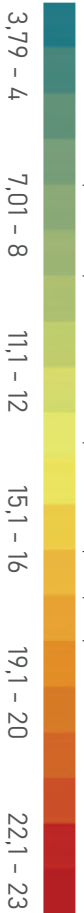
Şekil 31: 2050'lerde Tahmini Sıcaklık Artışı (°C)

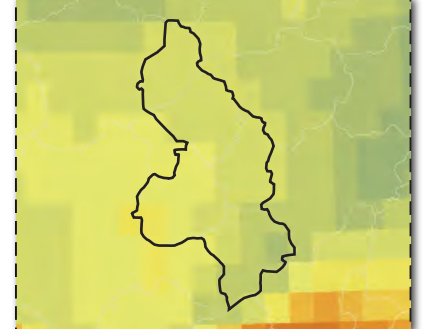
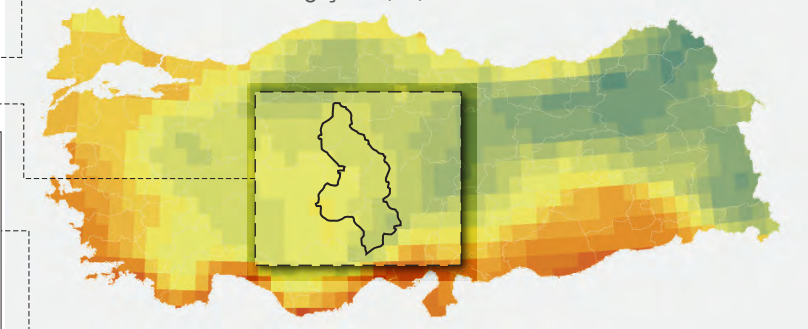
Şekil 32: 2080'lerde Tahmini Sıcaklık Artışı (°C)

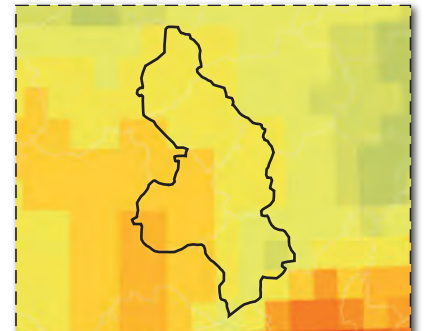
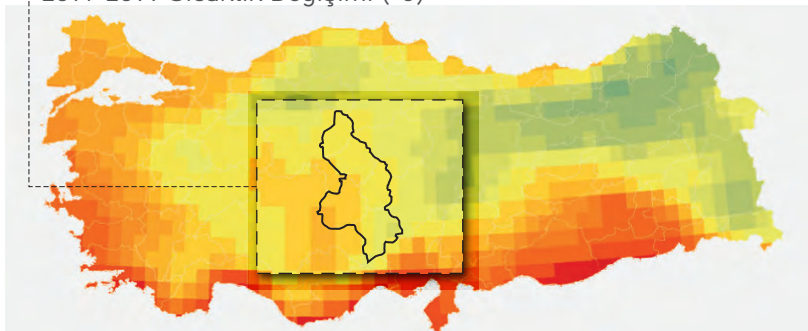
1961-1990 Sıcaklık Değişimi (°C)

2041-2070 Sıcaklık Değişimi (°C)

2071-2099 Sıcaklık Değişimi (°C)

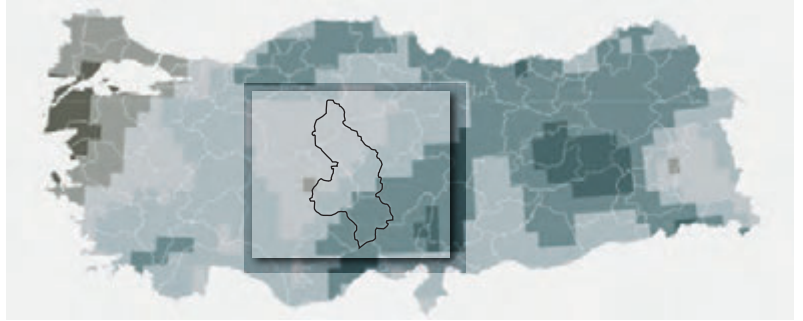

Tahmini Rüzgâr Hızı Haritası (m/s)

TR71 Bölgesi iklim değişikliği projeksiyonuna göre rüzgâr hızının uzun vadede düşeceği öngörülmüştür. 1961-1990 dönemi için 1,80-2,50 m/s civarlarında olan rüzgâr hızının 2080'lerde yer yer 1,40 m/s'ye kadar düşmesi beklenmektedir. 2050'li yıllarda rüzgâr hızında %10-14,90 arasında bir düşüş tahmin edilirken, 2080'lere kadar %15-32,30 arası bir düşüş beklenmektedir.

■ -%32,30/-%15	■ %0,10/%5
■ -%14,90/-%10	■ %5,10/%10
■ -%9,90/-%5	■ %10,10/%15
■ -%4,90/%0	■ %15,10/%20

Şekil 33: 2050'lerde Tahmini Rüzgâr Hızı Değişimi (%)

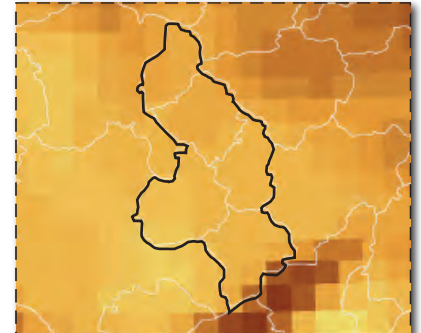
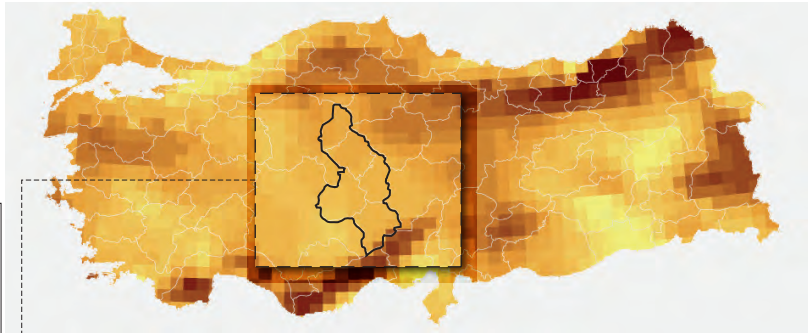

Şekil 34: 2080'lerde Tahmini Rüzgâr Hızı Değişimi (%)

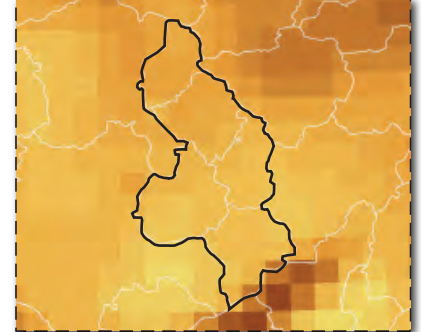
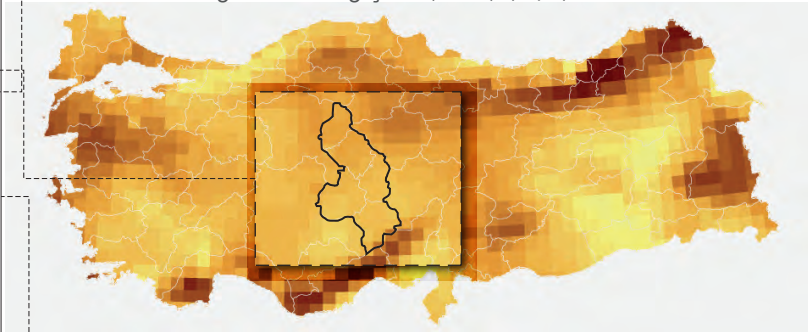

1961-1990 Rüzgâr Hızı Değişimi (10 m) (m/s)

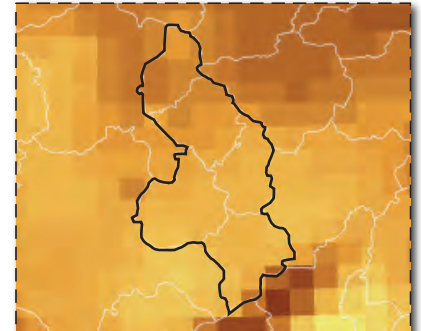
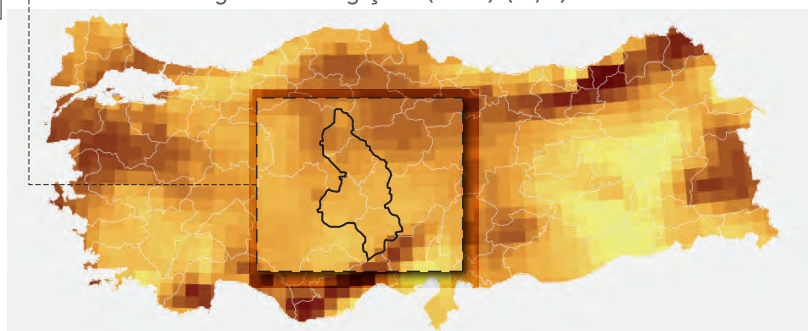
1,22-1,4
1,81-1,9
2,16-2,3
2,51-2,6
3,11-3,3
4,31-6

2041-2070 Rüzgâr Hızı Değişimi (10 m) (m/s)

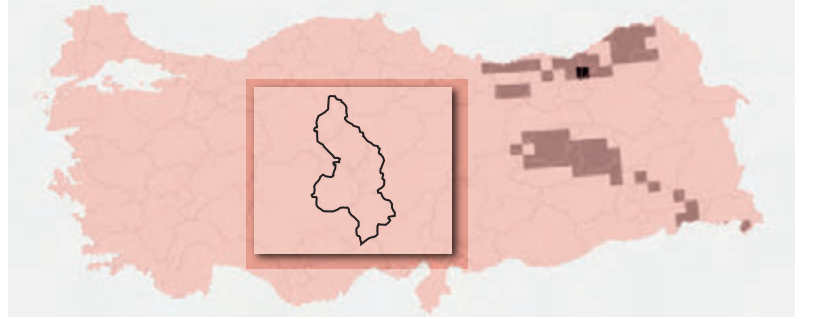
2071-2099 Rüzgâr Hızı Değişimi (10 m) (m/s)

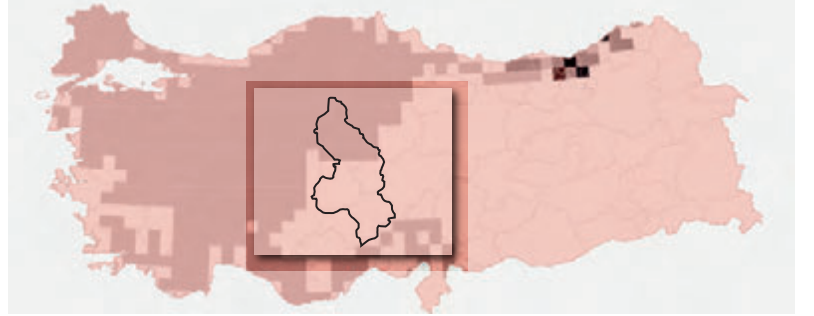
Tahmini Güneş Radyasyonu Haritası (w/m²)

TR71 Bölgesi'nde 1961-1990 döneminde 220 w/m² civarında olan güneş radyasyonunun 2080'li yıllara gelindiğinde 225 w/m² civarlarına çıkacağı öngörülmektedir. Modele göre 2050'li yıllarda TR71 Bölgesi'nin bir bölümünde güneş radyasyonu miktarında %6,01-9 arasında bir artış beklenmekle beraber daha uzun vadede bu oranın %0,01-3 kadar gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Şekil 35: 2050'lerde Tahmini Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m²)

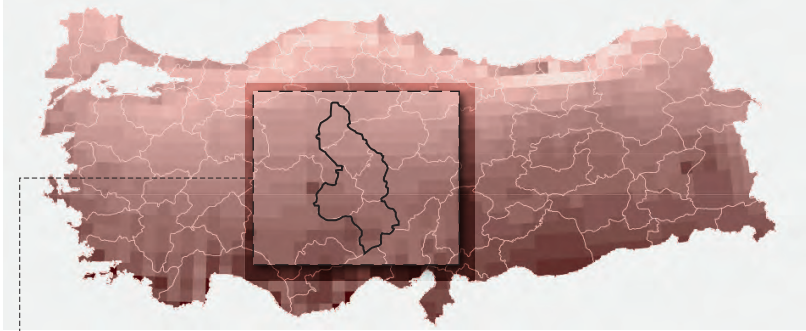
Şekil 36: 2080'lerde Tahmini Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m²)

- -%5,73/-%3
- -%2,99/%0
- %0,01/%3
- %3,01/%6
- %6,01/%9

1961-1990 Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m²)

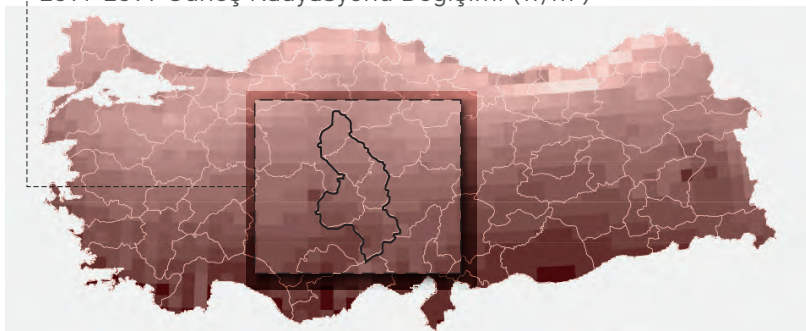
- 148-165
- 186-189
- 201-204
- 216-219
- 227-230
- 242-255

2041-2070 Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m²)

2071-2099 Güneş Radyasyonu Değişimi (w/m²)

04 BÖLGENİN VİZYONU VE TASARIMI

Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi

Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması

Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması

4.1. Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi

TÜİK'in Mahalle Köy Düzeyinde Kent-Kır Sınıflandırma Sonuçları çalışması, YER-SİS verileri, Ajans çalışmaları ve saha gözlemleri sonucunda yapılan sınıflandırmaya göre bölgede 6 ilçenin yoğun kentsel, 5 ilçenin orta yoğun kentsel ve 27 ilçenin de kırsal karakterizasyona sahip olduğu görülmektedir. Hem kırsal hem de orta-yoğun kentsel karaktere sahip olan ilçeler ekonomik ve sosyal açıdan ve genel altyapı olarak kentsel yerleşim olmanın bileşenlerini bünyesinde barındırmamakta ve kırsal ilçe olarak değerlendirilmektedir. Bölge ilçelerinin sayısal olarak %84,21'ini oluşturan kırsal ilçeler, bölge yüz ölçümünün %73,27'sini kaplamakta (T.C. Millî Savunma Bakanlığı [MSB], 2022) ve bölge nüfusunun %32,31'i (TÜİK, 2022) bu ilçelerde yaşamaktadır. Kırsal ilçelerin nüfus yoğunluğu da 22,93 kişi/km² olup hem bölge ortalamasının (52 kişi/km²) hem de Türkiye ortalamasının (111 kişi/km²) oldukça altında seyretmektedir. Kırsal ilçelerde toplam dört faal OSB bulunmakta ve bu planlı sanayi alanlarının tamamında doluluk oranları %6 ila %32 arasında seyretmektedir.

Bölgede sivil toplum yapılanması her alanda olduğu gibi kırsal alanlarda da zayıftır. Büyük çoğunluğu tarımsal kalkınma kooperatifi olmak üzere Aksaray'da 121, Kırıkkale'de 17, Kırşehir'de 26, Nevşehir'de 37 ve Niğde'de 95 adet kooperatif bulunmaktadır (İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, 2022). Kooperatif girişimleri tarımsal ürünlerde ortaya çıkan arz-talep dengesizliklerini gidermekle birlikte ortak pazarlama, ortak satın alma gibi yöntemlerle maliyet avantajı sağladığından kırsal kalkınma açısından önemli görülmektedir.

Dünya Bankası, 2050 yılına kadar 9 milyarı aşması öngörülen dünya nüfusunun gıdaya erişiminin stressiz şekilde sağlanabilmesi ve insanların beslenebilmesi için dünyada bugünkü üretimden en az %50 daha fazla gıda üretimi gerçekleştirilmesi gerektiğini hesaplamaktadır (Dünya Bankası, 2022). Buna karşın kişi başı gıda tüketimi her geçen yıl artmakta fakat kişi başına düşen tarım arazisi ve su kaynakları azalmaktadır. Tarımın emek yoğun dönemden makine, bilgi ve teknoloji yoğun döneme geçmesiyle birlikte, bireyler kentlere doğru göç etmeye başlamış ve bu durum kentleşmeyi artırmıştır. Tarımdan kopan, ekonomik ve sosyal saiklerle kentlere göç eden bu kesim, kent yoksulluğu kavramını ortaya çıkarmıştır. Dünya Bankasına göre tarım sektöründe yaşanan büyüme diğer sektörlerle kıyasla en yoksul kesimlerin gelirlerini artırmada iki ila dört kat daha etkilidir (Dünya Bankası, 2022).

Tarımsal üretim ile ilişkisi olan kırsal ilçelerin üretimin verimini ve katma değerini artıracak alanlarda katkı sağlaması için çalışmalar yürütülmesi faydalı görülmektedir. Hâlihazırda bölgedeki sertifikalı tohum, fide ve fidan kuruluşlarının detayı şu şekildedir:

- Aksaray'da 1 tane tohumcu kuruluş,
- Kırıkkale'de 1 tane tohumcu kuruluş,
- Kırşehir'de 3 tane tohumcu kuruluş,
- Nevşehir'de 37 tane tohumcu kuruluş, 2 tane fide üreticisi kuruluş,
- Niğde'de 10 tane tohumcu kuruluş, 6 tane fidan üreticisi kuruluş bulunmaktadır (TOB, 2022).

Bölgenin kırsal ilçelerinden bölge dışına doğru yaşanan göçün büyük kısmını 15-29 yaş aralığındaki nüfus oluşturmaktadır. 2010 yılında bölgeden diğer bölgelere göç eden 15-29 yaş aralığındaki genç nüfusun oranı %47 seviyelerindeyken, bu oran 2021 yılında %61 seviyesinde gerçekleşmiştir (TÜİK, 2021). Genç nüfusunu kaybeden ilçelerin nüfus piramitleri hızla optimum görüntüden uzaklaşmakta ve bu yerleşimler yaşlanmaktadır. Dinamik, üretken ve kalifiye olma potansiyeli olan iş gücünü kaybeden bu ilçeler ekonomik değer yaratmakta zorlanmaktadır. Türkiye kırsalının genelinde ortalanca yaş 38,6 iken bölgenin durumu şöyledir:

- Aksaray kırsalının ortalanca yaşı 34,2
- Kırıkkale kırsalının ortalanca yaşı 46,6
- Kırşehir kırsalının ortalanca yaşı 46,6
- Nevşehir kırsalının ortalanca yaşı 39,3
- Niğde kırsalının ortalanca yaşı 36,8'dir (TÜİK, 2022).

Bölgenin topoğrafyası makineli tarıma uygun olduğundan makineleşme artmış, tarım arazileri yıllar içinde parçalanarak küçülmüş ve ölçek ekonomisinden faydalanmayı imkânsız hâle getirmiştir. Bölge illerinde çiftçi başına düşen tarım arazisi (Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olanların) miktarı 160 daa ila 210 daa arasında bulunmaktadır. Bölgede miras hukuku hükümleri, muvafakat alınamaması ve kira sözleşmesi yapılamaması gibi sebeplerden ötürü çiftçilikle işigal eden kesimin yaklaşık %35'inin Çiftçi Kayıt Sistemi'ne dâhil olmaması göz önünde bulundurulduğunda, çiftçi başına düşen ortalama arazi miktarının daha da aşağılarda seyrettiği anlaşılmaktadır. Bunun gibi ana gelişmeler, mobilitenin artması ve sosyal imkânların kısıtlı olması gerçekleriyle birleşip köy, kırsal mahalle ve beldelerdeki gizli işsiz nüfusun bir kısmının ilçelere ve illere göç etmesine neden olmuştur. Bireyselden kitlesele dönüşen bu trend, zaten sorunlu bir sosyoekonomik yapıya sahip olan yerleşimlerin stresini artırmaktadır.

OECD ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) iş birliğinde hazırlanan Tarıma Bakış 2019-2028 (OECD-FAO, 2019) çalışmasına göre dünyada tarımsal üretimin 2028 yılına kadar %15 artması beklenmekte, tarımsal arazi kullanımında anlamlı bir değişim öngörülmemektedir. Tarımsal üretimin artırılmasının yolu sermaye, emek, su, teknoloji vb. değişken üretim faktörlerinin optimize edilerek doğru şekilde kullanılmasından geçmektedir.

Türkiye'de 2010 yılında toplam tarım arazisi varlığı 24,4 milyon ha iken 2021 yılında 23,5 milyon ha'a düşmüştür. Diğer taraftan ekili alanlarda azalış, dikili alanlarda ise artış yaşanmıştır. 2010 yılında ülkenin toplam bitkisel üretim miktarı 134,5 milyon ton iken 2021 yılında 153 milyon tonu aşmıştır (TÜİK, 2021). Bu veriler tarımda verim artışı sağlandığını göstermekle birlikte daha nitelikli ürünlere yönelmek gerektiğine de işaret etmektedir. Bölgenin jeotermal kaynaklarının etkin ve yerinde kullanılarak örtü altı sebze ve meyve yetiştiriciliğinin geliştirilmesine, organik gıda üretimi ve iyi tarım uygulamalarına daha fazla geçilmesine ihtiyaç vardır. Özellikle dijitalleşmeye ve verimlilik uygulamalarına geçilmesine daha uygun olan örtü altı bitkisel ürün yetiştiriciliği bölge için yüksek öneme sahiptir.

Tarımin çevre, iklim ve insan sağlığı üzerinde birçok etkisi bulunmaktadır. Sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları toprak, su, hava, gıda kirliliğine ve doğal kaynakların aşırı kullanımına yol açmaktadır. Bölgede tarım yapılan arazilerin genelinde yüksek pH ve kireç bulunmakta olup organik madde miktarı ise son derece düşüktür. Bununla birlikte makro besin elementlerinin bazıları ve mikro besin elementlerinin çoğunluğu da eksiktir.

Bölge kırsalının en önemli geçim kaynağı olan tarım sektörünün yürütüldüğü arazilerin durumuna ilişkin genel görünüme göre tedbir geliştirmek önemlidir. Yağışların azlığı nedeniyle Türkiye'deki topraklarda kireç birikmekte ve Avrupa ülkelerine kıyasla daha fazla kireç barındırmaktadır. Yıllık ortalama yağış miktarının Türkiye ortalamasından daha düşük olduğu TR71 Bölgesi'nde, söz konusu durum daha baskındır.

İç Anadolu Bölgesi'ne bakıldığında, yapılan çalışmalar (Akın ve Taşova, 2019) toprakların büyük kısmının (%75,9) tınlı ve killi-tınlı, geriye kalanının ise (%23,7) killi ve ağır-killi olduğunu; toprak reaksiyonu bakımından ise İç Anadolu Bölgesi'nin büyük bölümünü (%89,2) hafif alkali toprakların oluşturduğunu göstermektedir.

Organik madde kapsamı açısından, İç Anadolu Bölgesi'ndeki toprakların büyük bir kısmının (%85,5) az ve çok az organik madde içeren topraklardan oluştuğu belirtilmektedir (Akın ve Taşova, 2019). Dolayısıyla bu durum tarımsal üretimden yüksek verim alınmasını sınırlamakta, özellikle organik gübre ve yeşil gübreleme yöntemlerinin kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Bir makro element olan fosfor bakımından bölgedeki toprakların büyük ölçüde (%75,4) çok az, az ve orta seviyede fosfor içerdiği yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır (Akın ve Taşova, 2019).

Mikro elementler açısından ise bölgedeki toprakların yaklaşık yarısının (%44,8) yarayışlı demir içeriğinin noksan olduğu, yarayışlı çinko içeriğinin ise bölge topraklarının büyük bölümünde (%75,3) görüldüğü ortaya konulmuştur (Akın ve Taşova, 2019). Mikro elementlerinden bir diğeri olan mangan bakımından ise bölge topraklarının büyük bölümünde (%92,3) noksanlık gözlemlendiği ifade edilmektedir. Yine bir mikro element olan bakır kapsamının ise bölge topraklarının büyük bölümünde (%98,8) yeterli düzeyde olduğu anlaşılmaktadır (Akın ve Taşova, 2019). Mikro ve makro elementlerin mutlak gerekli elementler olduğu göz önünde bulundurulacak olursa, bitkinin gelişimi açısından bu eksikliklerin giderilmesi elzemdir.

Bölgede tarım alanlarında sodiklik, çoraklaşma ve drenaj sorunları yaşanmaktadır. Tuzluluk ve sodiklik problemi genellikle yetersiz drenaj nedeniyle yüksek taban suyu, kurak iklim, yüksek sıcaklık, kalitesiz sularla yapılan aşırı sulama, düşük yağış ve bilinçsiz gübrelemeden kaynaklanmaktadır. Bunun için etkin drenaj kanalları oluşturulmalı, sulama suyu kalitesi artırılmalı ve gerekli alanlarda yıkama faaliyetleri ile toprak analiz sonuçlarına göre dengeli ve yeterli organik/inorganik gübreleme yapılmalıdır.

Organik ve inorganik gübrelemenin, yanlış işleme ve ürün yetiştirme sonucunda fiziksel ve kimyasal olarak bozulmuş olan bölge topraklarının genelinde uygulanması gerekmektedir. Organik madde miktarı çok düşük olan tarım arazilerinde toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini iyileştirecek sürdürülebilir tarım uygulamalarına ihtiyaç vardır. Bozulan toprak yapısının dengelenmesi amacıyla yeşil gübreleme, çiftlik gübresi ve kompost kullanımına yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

Türkiye'deki tarım arazilerinin %6,92'sini bünyesinde barındıran ve bu yönüyle düzey 2 bölgeleri arasında 3. sırada gelen TR71 Bölgesi'nde de, ülke genelinde olduğu gibi tarım yapılan arazilerin ortalama parsel büyüklüğü ölçek oluşturacak düzeyde değildir. Parçalanmış arazi yapısı sebebiyle geçimlik ailelerden oluşan küçük ölçekli tarım işletmelerinin verimliliği ve rekabet edebilirlikleri düşüktür. Söz konusu küçük ölçekli işletmeler için organik ve iyi tarım uygulamaları, yüksek katma değer yaratma potansiyeli ile bir fırsat sunmaktadır.

Organik tarımsal faaliyetler, konvansiyonel tarıma nazaran daha yüksek maliyetler karşılığında daha düşük verim vadedmesine rağmen pazarlama avantajına sahip olup yüksek fiyatlandırmaya da imkân vermektedir. Türkiye’de organik bitkisel ürün üretim miktarı 2002 yılında 310 bin ton iken 2010 yılında 331 bin tona, 2021 yılında ise 1 milyon 100 bin tona ulaşmıştır.

2010 yılından sonra ivmelenen organik bitkisel ürün üretimi bu dönem içinde %255 oranında artış göstermiştir. TR71 Bölgesi’nde 2002 yılında bin ton olan üretim miktarı, 2010 yılında 27 bin tona, 2021 yılında da 112 bin tona ulaşmıştır (TOB, 2021). Organik bitkisel ürün üretimine çok hızlı şekilde adapte olan, üretim alanını ve miktarını yüksek oranda artıran bölgenin bu iştahı farklı mekanizmalarla desteklenmelidir.

Organik hayvansal ürün üretiminde 2004 yılında hiç üretimi olmayan bölgenin 2021 yılındaki üretim miktarı 6 bin ton (süt) olarak gerçekleşmiş ve bu üretimin tamamı sadece bir işletmede yapılmıştır (TOB, 2021). Organik hayvansal üretim miktarının artırılması için teşvik edici faaliyetlere ve destekleyici altyapılara ihtiyaç bulunmaktadır.

Niğde ve Aksaray’ın ilçelerinde organik tarımsal üretimin diğer bölge yerleşimlerine nazaran daha yaygın olduğu görülmektedir. 634 çiftçinin 7.192 ha alanda yaklaşık 112 bin ton organik bitkisel ürün üretiminin yapıldığı bölgede bu üretimin %99’dan fazlası Niğde’de gerçekleşmektedir (TOB, 2021). Yumuşak çekirdekli meyveler, mısır ve silajlık mısır başta olmak üzere tahıllar, yem bitkileri en çok organik tarım uygulamalarının yapıldığı ürünlerdir. Bunlarla beraber hem Niğde ilçelerinde hem de bölgenin diğer ilçelerinde sert çekirdekli meyveler ve sert kabuklu meyveler özelinde deneme üretimi mahiyetinde yatırım yapan girişimciler bulunmaktadır.

İyi tarım uygulamaları kapsamında Niğde’de 217 çiftçi tarafından, 65.297 daa alanda, 143 bin ton; Aksaray’da 127 çiftçi tarafından 34.177 daa alanda, 60 bin ton; Nevşehir’de 32 çiftçi tarafından, 9.908 daa alanda, 43 bin ton; Kırşehir’de 5 çiftçi tarafından, 94.071 daa alanda, 34 bin ton; Kırıkkale’de 6 çiftçi tarafından, 247 daa alanda, 36 ton tarımsal ürün üretilmektedir. Bölgede iyi tarım uygulamaları toplam 387 üretici tarafından yaklaşık 204.000 daa alanda yapılmakta ve 280 bin ton üretim gerçekleştirilmektedir (TOB, 2021).

Ayrıca Ağaçören, Akçakent, Altunhisar, Boztepe, Çamardı, Çelebi, Çiftlik, Eskil, Gülağaç, Gülşehir, Güzelyurt, Hacibektaş, Karakeçili, Sarıyahşi, Sulakyurt, Ulukışla gibi erişilebilirlikleri düşük ve karayollarına uzak olan ilçelerde sertifikasyon gereklilikleri daha kolay sağlanabileceği için organik tarım altyapısının kurulması anlamlı gözükmektedir. Organik tarım, iyi tarım uygulamaları gibi yenilikçi alanlarda girişim yapmaya uygun olan gençlerin, yeteneklerini kullanarak alternatif gelir modeli oluşturmaları önemli görülmektedir. Bu sayede geleneksel tarım uygulamalarının dönüştürülmesi, kırsalda sayısı ve oranı düşük olan bu gençlerin potansiyelinden faydalanılması hedeflenmektedir.

YER-SİS çalışmasında teyit olunduğu üzere Acıgöl, Ağaçören, Aksaray Merkez, Altunhisar, Çamardı, Çiçekdağı, Çiftlik, Derinkuyu, Gülağaç, Güzelyurt, Kırıkkale Merkez, Nevşehir Merkez, Ortaköy, Ulukışla ve Ürgüp ilçelerinde arıcılık faaliyetlerinde kümelenme; Çelebi, Delice, Keskin, Niğde Merkez, Sarıyahşi ve Yahşihan ilçelerinde de kümelenme potansiyeli bulunmaktadır. Hem geleneksel arıcılık faaliyetlerinin artarak devam etmesi hem de organik arıcılık faaliyetlerinin bu ilçelerde desteklenmesi ve yaygınlaştırılması yerinde olacaktır.

Pestisit, anti-mikrobiyal, fungusit, herbisit, insektisit, akarisit, rodentisit, mollussisit gibi bitki koruma ürünlerinin bilinçsiz ve aşırı doz kullanımı su ve toprak başta olmak üzere çevre kirliliğine, insan ve hayvan sağlığına, doğal ekosisteme çok boyutlu zarar vermektedir. 2021 yılında Aksaray'da 285 bin kg-l, Kırıkkale'de 50 bin kg-l, Kırşehir'de 160 bin kg-l, Nevşehir'de 487 bin kg-l ve Niğde'de 136 bin kg-l olmak üzere bölgede toplam 1,12 milyon kg-l bitki koruma ürünü kullanılmıştır (TOB, 2021). Başta AYM olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uyum sağlanması ve hedeflere ulaşılabilmesi için bölgede yaygın olarak kullanılan bitki koruma ürünlerinin azaltılması önemli bir diğer husustur.

Kimyasal gübrelerin büyük ölçüde ithal ediliyor oluşu göz önünde bulundurulduğunda, ekonomik büyümenin yavaşladığı daralma dönemlerinde kimyasal gübre kullanımının azaldığı bilinmekle beraber bu hususta yerel potansiyelin harekete geçirilerek organik gübre kullanımının, kompost ve yeşil gübreleme uygulamalarının artırılması gerekmektedir. Özellikle Nevşehir'de üretim potansiyeli yüksek olan at gübresi ile hem Nevşehir hem de Niğde'de üretim potansiyeli yüksek olan patates yaprakları, mısır koçanı ve saplarının organik gübre üretiminde girdi olarak kullanılması önemli görülmektedir. Gübreleme konusunda dikkat edilmesi gereken bir başka önemli husus da işlenmemiş hayvan gübresi kullanımına bölgede devam edilmesidir. İşlenmemiş hayvan gübresinde, özellikle karbon ile azot gibi besin maddeleri arasındaki oran dengeli olmadığından, bu hayvan gübresinin yanlış bir şekilde gübre olarak kullanılmasının önüne geçilmesi gerekli görülmektedir.

TR71 Bölgesi tarımsal üretim açısından hem bitkisel hem de hayvansal ürün üretiminin yoğunlaştığı ve bu sektörün ülke çapında rekabetçi olduğu bir bölge olarak ayırt edici bir özelliğe sahiptir. Bölge, su kaynakları kısıtlı olmasına rağmen tarıma uygun bir topoğrafik yapıya ve köklü bir üretim kültürüne sahiptir. Bölgenin bazı başat bitkisel ürünleri yıl içinde arz edilmek üzere yine bölge içinde düşük işletme giderleriyle doğal soğuk hava depolarında muhafaza edilebilmektedir. Buna karşın bölgenin ülke üretiminde söz sahibi olduğu bazı tarımsal ürünler, işlenmeden bölge dışına ham madde olarak satıldığından katma değerli üretime döndürülemede, hasat dönemlerinde arz yığılması sebebiyle fiyat dalgalanmaları yüksek seyretmektedir.

YER-SİS çalışmasına göre Niğde kırsalında bulunan yerleşim yerlerinin %53'ünün, Nevşehir kırsalında bulunan yerleşim yerlerinin %10'unun soğuk hava deposu talebi bulunmaktadır. Bölgede yaklaşık 1.400 adet doğal soğuk hava deposu bulunmasına rağmen bölge kırsalında üretilen katma değeri yüksek ürünlerin uygun koşullarda muhafaza edilerek pazara sunuş süresini artırmak amacıyla rekabetçi soğuk hava depolarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Tarım sektöründe sermaye birikiminin yavaş olması, sektörün doğal ve ekonomik risklere açık olması, işletme gelirlerinin büyük bölümünün aile geçimine harcanması ve genel olarak da sektörde verimsiz üretim yapılması otofinsanman güçlükleri yaşanmasına neden olmaktadır. Bölge tarımındaki bazı ürünlerde kıtlık, bazı ürünlerde bolluk yaşanması, üreticilerin düşük eğitim düzeyine sahip olması, tarım arazilerinin parçalı olması, sulanabilir arazi miktarının azlığı gibi genele yaygın yapısal bozukluklar ve mekanizasyonun düşüklüğü, bilinçsiz ve aşırı sulama, toprağın yanlış hazırlanması gibi üretim tekniğiyle ilgili sorunlar bu durumu daha da kötüleştirmektedir. İç Anadolu Bölgesi ülkenin en geniş tarım arazisine sahip iken mekanizasyonda 4. sırada yer almaktadır (Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü [TEPGE], 2020).

Türkiye tarımsal üretim değerinin %4,54'ünü yaratan bölgenin başat bitkisel ürünleri olan patates, elma, çerezlik kabak, lahanaya hem geçimlik amaçlı aile işletmeleri tarafından hem de profesyonel sayılabilecek ölçek ekonomisinden faydalanan işletmeler tarafından üretilmektedir. Bu durum her iki kitleye de uygun olacak kapsayıcı tedbirleri ve politika setini uygulamayı gerektirmektedir. Geçimlik düzeyde üretim yapan, kırsalda yaşayan, düşük miktar üretimleriyle piyasa şartlarına ayak uydurmak zorunda kalan küçük ölçekli üreticilerin ürünlerinin değerinde fiyatlara pazarlanması gerekirken; değişen ve dönüşen yeni nesil köylülük esaslarına göre daha modern şekilde ve ölçek ekonomisinden faydalanarak üretim yapan büyük üreticilerin de ürün fiyatlarının öngörülebilir olmasını beklediği görülmektedir. Her iki kesimin ortak sorunu ise finansmana erişim ve finansman darboğazıdır.

Bir alanda üretim yapmak için temel motivasyonlardan biri o alandan gelir elde edebilmeyi ummaktır. Bununla birlikte eksik hissedilen gelir de o alanda üretime devam edilmemesini tetikleyen uzun vadeli menfi bir olgudur. Kırsalda tarımsal üretimle iştigal eden kesimin öngörülebilir bir gelire, ürünlerini değerinde satarak ulaşmasını sağlamak bu açıdan kritik öneme sahiptir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) sektör mali tablolarına ilişkin 2009-2021 yılları verileri derlenip risk analizi yapıldığında tarım sektörünün özellikle kısa vadeli borç yükünün oldukça fazla olduğu, sektörde kısa vadeli likidite sıkışıklığı yaşandığı tespit edilmiştir. Mezkûr dönemde sektörün enflasyondan arındırılmış toplam borç yükü %530 artmıştır. Buna karşın imalat sanayii sektörünün toplam borç yükü %296, inşaat sektörünün ise %273 artmıştır. Sektörün 2009 yılında kaynaklarının %49'unu öz kaynaklar oluştururken, 2021 yılı sonu itibarıyla bu oran %32 seviyelerine kadar düşmüştür. Aynı dönem içinde tarımın GSYH'deki payının da mutad şekilde azalması sektördeki düşük verimlilik sorununu teyit etmektedir. Makro gelişmeler mikro ölçekte bölgede de aynı şekilde tezahür etmiştir. Sektörün doğası ve yapısı sebebiyle sermaye devir hızının düşük olması, tabiat koşullarına aşırı bağlı ve bağımlı olması, tasarrufa ve yatırıma yönlendirebilecek bir artık değer yaratılmaması kısa vadeli finansman ihtiyacının en büyük nedenleri olarak gösterilebilir.

Tarımsal ürünler, diğer mal ve hizmetlerden farklı konumlandırılmakta ve insan yaşamı için olmazsa olmaz niteliktedir. Gıda güvenliğinin ve arzının teminat altına alınması üreticilerin uzun vadeli gelir beklentileriyle yakından ilgilidir. Zira girişimcilerin ve üreticilerin faaliyette bulunmalarının ana motivasyonu geleceğe ilişkin gelir beklentileridir. Bu sebeplerle tarımsal faaliyette bulunan üreticilerin finansman ihtiyaçlarının alternatif araçlarla karşılanması, üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması, öngörülebilir fiyatlar sayesinde tüketicilerin korunması ve fiyat dalgalanmalarının düşürülmesi açısından ciddi önemi haizdir.

Bitkisel ürünlerde hasat döneminde arz yığılması sebebiyle fiyat düşüşleri yaşanmakta, kısa vadede finansmana erişmesi gereken üreticiler bu durumdan muzdarip olmaktadır. Bu durum hem üreticilerin gelirinin düşük kalmasına sebep olmakta hem de uzun dönemde üretime devam etme niyetlerine zarar vermektedir. Bir önceki yılın fiyatına bakılarak üretim yapılan tarım ürünlerinde arzın fiyat esnekliği yüksek olduğundan, talebin %10 fazlası üretildiğinde fiyatlar %10'dan çok daha yüksek oranda düşmektedir. Depolanabilir olan ürünlerin, üreticilerin de lehine olacak şekilde finansman olanaklarıyla donatılması; depolanması sorunlu olan ürünlerin de tarıma dayalı sanayi işletmelerinde değerlendirilmesi son derece önemlidir.

AYM'de belirtildiği üzere; yeşil dönüşümün her alanda ve tüm sektörlerde yakın zamanda yaşanacağı, temiz üretim tekniklerinin ve yenilenebilir enerjinin tercihten öte bir zorunluluk olacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Son 50 yılda ham maddelerin küresel kullanımının artış oranı, nüfus artış oranını geride bırakarak yaklaşık 4 katına çıkmıştır. 1972 yılında Roma Kulübü tarafından "The Limits to Growth (Ekonomik Büyümenin Sınırları)" yayımlandığında dünya 28,6 milyar ton ham madde tüketirken; 2000 yılına gelindiğinde bu 54,9 milyar tona yükselmiş, 2019 yılı itibarıyla 100 milyar tonu aşmıştır. Ancak doğrusal ekonominin temel kurgusu olan al-kullan-at yaklaşımı, bu 100 milyar ton ham maddeyi %90'ın üzerinde israf etmektedir. Diğer bir deyişle bu ham maddelerin sadece %8,6'sı ekonomiye döndürülmektedir. Daha da kötü olan durum ise, 2018 yılında %9,1 olan küresel döngüsellik oranının 2020'de %8,6'ya düşmüş olmasıdır (Veldhoven ve ark., 2022).

TR71 Bölgesi'nde yürütülen hayvansal üretim faaliyetleri sonucunda her yıl 9 milyon ton, bitkisel üretim faaliyetleri sonucunda ise yaklaşık 5 milyon ton atık ortaya çıkmaktadır (ETKB, 2021). Bu atıkların her biri farklı kimyasal ve fiziksel özelliklere sahip olup bölgede bir kısmı farklı alanlarda değerlendirilmektedir. TR71 Bölgesi'nde yedisi bitkisel ve hayvansal atıklara dayalı, dördü kentsel atık ve çöplere dayalı, ikisi de diğer kaynaklara dayalı olmak üzere toplam 13 adet Biyokütle Enerji Santrali (BES) bulunmaktadır. Bölgede lisanslı olarak üretim yapan biyogaz tesislerinin yıllık atık işleme kapasitesi yaklaşık 2 milyon ton olup bu tesisler yenilenebilir enerji üretiminde, karbon emisyonunun azaltılmasında, atıkların çevreci yöntemlerle ekonomiye kazandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Tarımsal faaliyetler sonucunda 14 milyon ton atık yaratılmasına rağmen bölgedeki biyogaz tesislerinin kapasite kullanım oranı ortalaması %53 seviyesindedir.

Yüksek yatırım maliyetleri ile kurulmuş olan ve lisanslı şekilde enerji üretimi yapan biyogaz tesislerinin düşük kapasite kullanım oranları ile faaliyet göstermesi sorunu, 2019 yılı sonrasında belirginleşmiştir. Atık toplama mekanizmasının olmaması, işin organize bir şekilde yapılmıyor olması, tesislerin atık teminini münferit girişimler ve bağlantılar üzerinden yürütmesi ham madde maliyetlerinde ve işletme giderlerinde öngörülemez dalgalanmalara sebep olmaktadır. Bu durum da enerji arzının öngörülememesine, enerji arz referans değerlerinden uzaklaşılmasına yol açmaktadır. Son derece çevreci bir enerji üretim yöntemi olan BES'in temel değer önermesi 17 birim karbonun doğadan çekilerek enerji çıktısı yaratıldıktan sonra 1 birim karbona indirilmesidir.

Bölgede yer alan bitkisel ve hayvansal atıkların bir kısmı, tesislerin kendi organizasyonu ile BES işletmelerine ulaştırılmaktadır. Buna karşın özellikle küçük hayvancılık ve depoculuk işletmelerinde ortaya çıkan atıkların toplanması kârlı görülmediğinden ekonomiye kazandırılmamaktadır. Özellikle Nevşehir ve Niğde illerinde yoğunlaşan yaklaşık 1.400 adet doğal soğuk hava depolarında her yıl ortalama 140 bin ton limon ve 3 milyon ton patates depolanmaktadır. Bu depolardan yıllık ortalama 11 bin ton limon ve 120 bin ton patates atığı çıkmakta olup büyük kapasiteli depoların atıkları geri dönüştürülmek üzere biyogaz tesislerine gönderilmekte, nispeten küçük kapasiteli depoların atıkları ise vahşi yöntemlerle bertaraf edilmektedir. Bu atıkların hem ekonomiye kazandırılması hem de çevreye olan olumsuz etkilerinin yok edilmesi için ölçek oluşturacak şekilde mekân ve yöre bazlı planlamalar yapılmalıdır.

Bir birim bitkisel atığın kabaca 30 birim hayvansal atığın yarattığı enerjiye eş değer olduğu ve bölgedeki biyogaz tesislerinin hayvansal atığa erişebilirliğinin yüksek olduğu göz önünde bulundurulduğunda; 130 bin ton bitkisel atığın yaklaşık 3,9 milyon ton hayvansal atık ile eş değer verimliliğe sahip olduğu hesaplanmaktadır. Bunların dışında bölgede geniş üretim alanlarında ekim-dikim yapılan lahanalar, şeker pancarı ve sebzelerin atıkları da değerlendirilememektedir. Bölgedeki şeker pancarı hasadı sonrasında yaklaşık 800 bin ton yaprak atığı tarlalarda kalmaktadır. Yeşil gübreleme potansiyeli yüksek olan ve aynı zamanda da biyogaz tesislerinde enerji üretiminde kıymetli olan bu atıkların, enerjiye ve ürünlere dönüştürülmesi hem yeşil dönüşüm hem de ekonomik çeşitliliğin artırılması adına kıymetlidir.

Su kullanımı yüksek olan bitkilerin üretim verileri incelendiğinde domates üretiminde 200 bin ton üretim ile Niğde'nin bölgede ilk sırada yer aldığı, bu ili 109 bin ton ile Aksaray'ın ve yaklaşık 54 bin ton üretimle Nevşehir illerinin izlediği görülmektedir. Çilek üretiminde ise 2.500 ton üretimle yine Niğde'nin bölgede ilk sırada yer aldığı, bu ili 1.330 ton ile Nevşehir ve 714 ton üretim ile Aksaray illerinin izlediği anlaşılmaktadır (TÜİK, 2021). Bölgedeki tüm illerin yıllık ortalama yağış miktarının, Türkiye ortalamasının (643 mm) altında olduğu göz önüne alındığında, su kaynaklarının kullanımı konusunda verimliliğin sağlanması ve özellikle üretim deseninde bir dönüşüm yaşanması gerekliliği daha iyi anlaşılmaktadır. Bununla birlikte damlama sulama sisteminin genellikle domates ve çilek üretiminde kullanıldığı, TOB desteklerinden yararlanabilmek için de mısır üretiminde bu sulama sisteminin kurulmasının zorunlu olduğu bilinmektedir.

Hayvancılık faaliyetleri için hayati öneme sahip olan meralar, otlatma açısından değerli bitkilerini kaybedebilmekte, değersiz ve istilacı bitkiler tarafından işgale uğrayabilmekte ve genel yapıları bozulabilmektedir. Bölgede de hem yağış rejiminin düzensizleşmesi hem de bilinçsiz otlatma sonucunda mera varlığında ve vafında büyük oranda düşüşler yaşanmıştır. Mera bozulması, erken otlatma, aşırı otlatma, kontrolsüz otlatma, kuraklık, istilacı otların işgali ve yakma gibi sebeplerle oluşmaktadır.

TR71 Bölgesi'nde yaklaşık 16,2 milyon daa tarım alanı, 7,6 milyon daa mera alanı bulunmaktadır. Bölge yüz ölçümünün %24'ünü oluşturan meralar hem bölgenin iktisadi faaliyet gelenekleri için hem de flora ve faunası için son derece önemlidir. Mera alanları bölgede en fazla Niğde ilinde yer almakta olup Nevşehir ili mera alanlarında bölgenin en fakir ili olarak gözükmektedir. Yapılan bir çalışma (Gürer ve Ulutaş, 2021) merada küçükbaş hayvanların otlatıldığı ortalama süre Aksaray'da 228,6 gün iken Niğde'de 196,9 gün olduğunu, merada otlatma süresiyle faaliyeti devam ettirme arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu göstermektedir.

Potansiyeliyle entegre olmuş güçlü bir kırsal alan yaratmak amacıyla içsel ve dışsal risklerin iyi tanımlanması ve yönetilmesi için politikalar geliştirilip uygulanması bölge için önemli görülmektedir. Kadim bir kırsal geleneğe sahip olan bölgenin direncinin artırılması her anlamda katılımcı kalkınma anlayışına katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte On İkinci Kalkınma Planı'nın amaç, tedbir ve politikaları arasında yer alan doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, döngüsel ekonomiye yönelik faaliyetlerin artırılması, kırsalda yaşayan başta kadınlar ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren gruplara yönelik programların hayata geçirilmesi, turizmin çeşitlendirilerek tüm ülkeye yayılması amacıyla alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi, mera alanları ıslahının hızlandırılması, biyokütle varlığının katma değerli alanlarda kullanılması, hayvansal ve bitkisel atıkların biyogaz tesislerinde işlenmesi amacıyla altyapıların kurulması, finansman imkânlarının tüm alanlarda geliştirilmesi, tarımsal sulamada verimliliği ve iklim değişikliğini esas alan uygulamaların önceliklendirilmesi, organik ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, organik ve organomineral gübrelerin kullanımının artırılması, üretici örgütlerinin, kooperatifçiliğin ve STK'lerin güçlendirilmesi, sertifikalı tohum üretiminin ve kullanımının sağlanması ve tarımsal üretimin katma değerinin yükseltilmesi hususlarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır

Kalkınma sürecinin başlangıcında, gelişme bölgeleri konumundaki doğal büyüme kutupları, sundukları mal, hizmet, istihdam ve sosyal imkânlar sebebiyle hem üretim faktörleri için hem de bireyler için çekim odakları olmaktadır. Doğal büyüme kutbu olmayan/olamayan bölgeler ise bu durumdan faydalanamamakta hatta negatif çekim etkisine maruz kalmaktadır. Negatif çekim etkisinde olan bu bölgeler başta nüfus kayıplarıyla olmak üzere birçok olumsuz durumla mücadele etmek zorundadırlar. Bu devinim sonucunda ilçe, belde ve köylerin oluşturduğu kırsal alanda istihdam ve ekonomi yaratımı sınırlı kalmakta, nüfusun satın alma gücü sürekli düşmekte, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler gelişmemektedir. Diğer taraftan çekim merkezlerine doğru göç eden nüfus göç alan kent merkezlerine baskı oluşturmakta, altyapı yetersizlikleri ve planlama sorunları yaratmaktadır. Sonuç olarak, göç hem alan hem de veren yerleşimler için kısa ve uzun vadede bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişmişlik düzeyi düşük olan ilçeler daha hızlı nüfus kaybetmekte, ekonomik çeşitlilik yaratamamakta, yeterli sosyal imkân sağlayamamaktadır. Kırsal ilçeleri sadece tarım sektörü ile bağdaştırarak kalkınma politikaları uygulamak yeterli olmamaktadır. Bölgenin kırsal ilçelerinin tarım sektörü ile yakın ekonomik ve sosyal ilişkileri olması elbette tedbirleri belirlerken etkili olmuştur. Bunun yanında kırsal ilçeler turizm potansiyelleri, üretim altyapısı varlığı, tarihî ve doğal varlıkları gibi değerler üzerinden analiz edilmiştir. Kırsal ilçelerin sosyal altyapılarının iyileştirilmesi, üretim faaliyetlerine rekabetçi olabilecekleri alanlarda dâhil olmaları, bireysel mobilitenin artırılması, erişilebilirliğin derinleştirilmesi ve turizm merkezleriyle entegrasyonun artırılması eksenlerinde tedbirler geliştirilmiştir.

Tedbir 1.1.1. Kırsal ilçelerin turizm merkezleriyle ticari ve sosyal ilişkileri geliştirilecektir.

Bölge ilçeleri turizm odağı, tarım odağı ve sanayi odağı olarak mekânsal boyutta ele alınarak tasnif edilmiştir. Bu çerçevede her kırsal ilçenin alternatif turizm alanlarından hangilerinde potansiyeli olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Bu kapsamda vadi, inanç, kırsal, etnografik, termal, hava sporları turizmi başta olmak üzere gerekli altyapılar tesis edilecek, çekirdek Kapadokya'nın saçılım etkisinden diğer ilçeler de faydalandırılacaktır. Ayrıca turizmde nitelikli iş gücünün ortaya çıkarılması ve sürdürülebilir bir istihdam politikası kapsamında ilçeler ile turizm merkezleri arasında güçlü bir bağ kurulmasına odaklanılacaktır.

Tedbir 1.1.2. Kırsal ilçelerde sertifikalı tohum, fide, fidan ve doku kültürü üretimi desteklenecektir.

Bölgede tarıma dayalı gıda sanayii veya sertifikalı tohum, fide, fidan ve doku kültürü üretimi alanında altyapısı olan ve en az bir bitkisel üründe yoğun üretimi olan Acıgöl, Avanos, Bor, Boztepe, Çamardı, Delice, Derinkuyu, Eski, Gülşehir, Kaman, Mucur, Ortaköy, Ulukışla, Ürgüp, Yahşihan ilçelerinde tarım ürünleri yetiştiriciliğini tamamlayıcı nitelikte olan alanlarda yapılacak yatırımlar ve çalışmalar desteklenecektir.

Tedbir 1.1.3. Kırsal ilçelerde sosyal hizmet imkânlarının geliştirilmesi sağlanacaktır.

Bölgenin kırsal ilçelerinin en önemli kırılganlıklarının başında, bu ilçelerin verdikleri göç ve nüfuslarının yaşlanması gelmektedir. Kırsalın cazibesinin artırılmasına yönelik eğitim, sağlık gibi temel sosyal hizmet imkânlarının ve diğer yenilikçi sosyal hizmetlerin fiziki ve sunum açısından geliştirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede On İkinci Kalkınma Planı'nda belirtilen kırsal nüfusun nitelikli sağlık hizmetleri ve tüm eğitim hizmetlerine erişiminin sağlanmasına yönelik politikasına katkı sağlanması planlanmaktadır.

Tedbir 1.1.4. Kırsal ilçelerin örgütlenme kapasiteleri artırılacak ve gelişimleri desteklenecektir.

Bölge kırsalının genelinde farklı bitkisel ve hayvansal ürünler kırsal ilçelerin çeperinde ya da yakınında üretilmektedir. Bu yerel ürünlerden bazıları geçimlik üretimin ötesinde pazara sunulmak üzere üretilmekte fakat üreticiler toptan pazarlama ve satış konusunda sorunlar yaşamaktadır. Bu sebeplerle pazarlama teknikleri, pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanması, markalaşma konularında birlikte hareket eden örgütlenmiş bir yapı oluşturularak sosyal ve ekonomik fayda sağlanacaktır. Küçük ve orta ölçekli geçimlik aile işletmelerinin ürünlerinin tüketiciyle doğrudan buluşturulması için üretim ve pazarlama kooperatiflerinin kurulması desteklenecektir. Bu örgütlenme vasıtasıyla ilçe merkezlerinde üretici pazarları oluşturulması, altyapılarının iyileştirilmesi ve bu yolla kırsal bütünleşmenin derinleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 1.1.5. Kırsalda kadınlar, gençler, engelliler gibi özel politika gerektiren gruplar ile geçimlik aile işletmeleri güçlendirilecektir.

Toplumsal kırılganlıkların azaltılarak toplumun dayanıklılığın artırılmasına yönelik olarak kırsalda kadınlar, gençler, engelliler gibi dezavantajlı gruplar ile geçimlik aile işletmelerinin güçlendirilmesi önemli bir politika alanı olarak görülmektedir. Toplumun ekonomik güçlükler, iklim değişikliği etkileri, sektörel dönüşümler, beceri yetmezliği ve diğer riskler karşısında dayanıklılığının artırılması amacıyla kırsal ilçeler özelinde uygulamalar, projeler ve programlar yürütülecektir. Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin istihdama erişim imkânları iyileştirilecektir.

Bölge kırsalında örtü altı sebze ve meyve yetiştiriciliği, mantarcılık, organik ve iyi tarım işletmeciliği küçük ölçekli arazilerde yapılabilmektedir. Bu gibi nitelikli ürünlerin üretiminde, büyük ölçekli arazilere ve işletmeciliğe ihtiyaç diğer ürünlerin üretimine nazaran daha az hissedilmektedir. Başta özel politika gerektiren grupta yer alan girişimcilere yönelik işletmecilik, pazarlama ve örgütlenme gibi hususlarda eğitimler sağlanacak ve başta kırsal ilçelerin çeperlerinde olmak üzere bu grupların girişimleri desteklenecek, kırsalın ekonomik ve sosyal açıdan gelişmesine katkı sağlanacaktır.

Tedbir 1.1.6. Aksaray Kargın, Bor, Eski, Kozaklı, Mucur, Ortaköy ve Sultanhanı ilçelerinde OSB kurulumları tamamlanacak, sektörel öncelikler ve rekabetçi oldukları alanlar doğrultusunda yatırımlar desteklenecektir.

Aksaray Kargın, Bor ve Kozaklı'da tarıma dayalı ihtisas OSB; Eski, Mucur, Ortaköy ve Sultanhanı'nda karma OSB (gıda sanayiine yönelik yatırımlar öncelikli olacak şekilde) kurulum çalışmaları yürütülecektir. Bu planlı sanayi alanlarında yapılacak olan yatırımlara yönelik özelleştirilmiş alanlar desteklenecektir.

Tedbir 1.1.7. Kırsal ilçelerin sosyal, kültürel, tarihî ve doğal varlıkları doğrultusunda ulusal ve uluslararası ağlara katılmaları, markalaşmaları sağlanacaktır.

Avanos'un Avrupa Seramik Rotası, Kozaklı ve Kırşehir'in Avrupa Tarihî Termal Kentler Birliği, Güzelyurt'un Cittaslow gibi uluslararası ağlara katılmaları ve markalaşmaları sağlanacaktır.

Tedbir 1.1.8. Kırsal ilçelerde mobilitenin ve erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.

Bölgedeki kırsal ilçelerin en büyük sorunlarından biri ilçe içi ve dışı toplu ulaşım imkânlarının sınırlı olmasıdır. İlçe içi, birbiriyle sosyal ve ticari ilişkileri olan ilçeler arası ve tüm ilçelerin merkez ilçeler arasındaki toplu ulaşım imkânları nicelik ve nitelik olarak artırılacaktır.

Tedbir 1.1.9. Bölge kırsalında rekabetçi ve yeşil soğuk hava depoculuğunun geliştirilmesi desteklenecektir.

Soğutma amacıyla enerji tüketim ihtiyacı bulunmayan doğal soğuk hava depolarının kapasitesinin ve sayısının artırılması ve yeni kurulacak depoların da yeşil enerji altyapısına sahip şekilde tesis edilmesi bölgenin değişen iklim ve piyasa şartlarına direncini artırması açısından önemli görülmektedir. Bu tedbirle katılımcı kalkınma anlayışının bir tezahürü olarak kırsaldaki beklentilerin karşılanmasına katkı sağlanacaktır. Ayrıca yeni yapılacak doğal depoların katma değeri daha yüksek olan başka alanlarda kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Tedbir 1.1.10. İlçelerde sosyal, kültürel imkânların çeşitlendirilmesi ve mevcut olanların iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Uzaktan çalışma eğilimleri ve dijitalleşmenin arttığı günümüzde, kırsalın hem yaşanabilir hem de çalışılabilir alanlar olması için daha cazip mekânlara dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu alanlarda yaşanacak gelişmeler ile gençlerin kırsal alanlara yerleşmesine ve kırsalda yaşlanmanın durdurulmasına katkı sağlanacaktır. Bölgenin kırsal ilçelerinin genelinde sinema, tiyatro salonu, spor merkezi, açık hava dinlenme ve eğlence alanı gibi sosyal ve kültürel imkânlarının sağlanması hem kentleşme bileşenlerinin oluşturulması hem de başta gençler olmak üzere bireylerin yaşadıkları yerler ile ilişkisinin geliştirilmesi açısından önemli görülmektedir. Buna yönelik proje ve program temelli yaklaşımlarla çözümler geliştirilecektir.

Proje Önerisi 1.1.1. Kırıkkale İli Gübre Üretim Tesisi

Proje Önerisi 1.1.2. Kırşehir İli Su Ürünleri İşleme ve Paketleme Tesisi

Hedef 1.2. Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır

Son 10 yılda organik bitkisel ürün üretim miktarını %256 oranında artırmayı başaran bölgenin destekleyici ve cesaretlendirici politikalara ihtiyacı bulunmaktadır. Organik hayvansal gıda üretimi konusunda henüz tam anlamıyla adım atmamış olan bölge bu alanda gelişime açıktır. Plan döneminde lider üreticiler vasıtasıyla pilot üretimlerin yapılması, sertifikasyon ve kontrol mekanizmalarına erişilebilirliğinin artırılması, genç girişimcilerin bu alana adapte edilmesi, üretimi tamamlayıcı nitelikte olan ürünlerin bölge içinden ve yerel pazarlardan tedariki, pazarlama faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, ürün yelpazesinin genişletilmesi, tüm alanlarda eğitim ve yayım faaliyetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 1.2.1. Gönüllü işletmelerde demonstrasyon üretimleri gerçekleştirilecek ve lider üreticiler vasıtasıyla eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.

Organik gıda üretimine geçmek isteyen üreticiler ilk yıllarda çok düşük gelir elde edebilmektedir. Bu durum zaten finansman açığı olan küçük ölçekli geçimlik aile işletmeleri için oldukça zorlayıcı olmakta ve üretimden randıman sağlanıncaya kadar desteklenmelerini zorunlu kılmaktadır. Yörelerde belirlenen lider çiftçiler ve işletmelerde demonstrasyon üretimi gerçekleştirilecek, düşük gelir sağlanabilen ilk yıllarda finansman açıkları giderilecektir.

Tedbir 1.2.2. Bölgede organik tarım sertifikasyonuna ve kontrol mekanizmalarına yönelik faaliyetler organize edilecektir.

Organik tarım üretimini destekleyici ve tamamlayıcı hizmetlerin bölgede organize edilmesi, üreticilerin bu hizmetlere erişiminin artırılması örgütlenmiş yapılarla kurulacak iş birlikleri üzerinden sağlanacaktır. Bölge genelinde alınacak bu tedbirin yanında, organik tarım üretim değerinin, çiftçi sayısının ve üretim alanının yüksek olduğu Niğde'de Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Merkezi kurulacaktır.

Tedbir 1.2.3. Organik ve iyi tarım ürünlerinin piyasa penetrasyonu sağlanacaktır.

Nitelikli gıdaya erişimin kolaylaştırılması, üreticilerin ve üretici örgütlerinin güçlendirilmesi amacıyla semt pazarlarında organik ürün ve iyi tarım ürünü satış yerleri ayrılacak, semt hallerinde yer tahsisi yapılacaktır. Ayrıca kooperatiflerin, birliklerin vb. örgütlü yapıların ulusal çaptaki çevrim içi platformlarda yer almaları ve ürünlerini pazarlamaları sağlanacaktır.

Tedbir 1.2.4. Organik gübre, organomineral gübre, kompost üretiminin ve kullanımının yaygınlaştırılması desteklenecektir.

Organik gıda üretiminin olmazsa olmaz bileşenlerinden biri olan organik gübre, organomineral gübre ve kompostun, Aksaray, Kırşehir ve Niğde'de üretilmesi ve kullanılması sağlanacaktır. Biyogaz tesislerinin katı ve sıvı atıklarının tarımda kullanılabilir hâle getirilmesi için AR-GE faaliyetleri yürütülecektir. Aksaray'da solucan gübresi üretimi desteklenecek ve özellikle sebze üretim alanlarında toprak verimini artırması amacıyla kullanımı teşvik edilecektir. Ayrıca yeşil ve kahverengi atıkların düzenli toplanması, işlenmesi ve gübre hâline getirilmesi yoluyla biyobozunur yapılması gibi çevreci ve doğal çözümlerle bölgesel tarımın sürdürülebilir yapısının güçlendirilmesine katkı sunulacaktır.

Tedbir 1.2.5. Gençlerin ve kadınların nitelikli tarım uygulamalarına yönelik girişimleri desteklenecektir.

Hem gençlere alternatif gelir kaynakları yaratmak hem yaş ortalaması yüksek olan kırsal alanların demografik yapısının sağlıklı kalmasına katkı sağlamak amacıyla genç girişimcilere yönelik özel ve nitelikli destek programları/faaliyetleri yürütülecektir. Yenilikçi uygulamalara ve alternatif gelir modellerine daha açık olan gençlere yönelik yönderlik çalışmaları organize edilecektir. Bölgede kadınların toprak sahipliği oranı düşük olduğundan daha küçük tarım arazilerinde de yürütülebilen organik tarım faaliyetlerinin kadın girişimciler için bir fırsat sunduğu düşünülmektedir. Kırsal alanlarda kadınların nitelikli tarım uygulamalarına yönelik girişimleri desteklenecek ve mülk sahipliğinin artırılması konusuna katkı sağlanacaktır.

Tedbir 1.2.6. Organik ve iyi tarım ürünlerinin turizm sektöründe kullanılması sağlanacaktır.

Kapadokya Bölgesi'nde yılın 12 ayı turizm aktivitesi devam etmekte ve çok farklı profillerde turistlere hizmet verilmektedir. Bölgedeki otel, yiyecek-içecek işletmelerinin nitelikli gıda ürünü talebi yılın tüm dönemlerinde olmaktadır. Üretilen nitelikli ürünlerin bölgedeki turizm işletmelerinde katma değeri yüksek şekilde sunulması, arz sürekliliğinin sağlanmasına bağlıdır. Bu çerçevede B2B görüşmeler gibi sinerji yaratacak organizasyonlar düzenlenecektir.

Tedbir 1.2.7. Yeşil gübreleme uygulamasının bölge tarımına kazandırılması sağlanacak ve yaygınlaştırılacaktır.

Yağış miktarı yeşil gübrelemeye elverişli olan Nevşehir başta olmak üzere bölge tarımının verimliliğini ve toprağın organik madde miktarını artırmak amacıyla yeşil gübrelemenin bölge tarımına kazandırılması hedeflenmektedir.

Tedbir 1.2.8. Yumuşak çekirdekli meyve, tahıllar ve yem bitkilerinin organik üretim alanının genişletilmesi sağlanacaktır.

Bölgenin organik tarımsal ürün üretiminde lider ili olan Niğde'de meyve, tahıllar ve yem bitkilerinin üretim alanının genişletilmesi ve ürün çeşitliliğinin artırılması sağlanacaktır.

Tedbir 1.2.9. Kümelenmeye ve kümelenme potansiyeline sahip olan ilçelerde organik arıcılık faaliyetleri desteklenecektir.

Katma değeri yüksek bir üretim olan arıcılık faaliyetleri, bölgenin organik arıcılığa uygun olan yerlerinde çevresel kirliliğin giderilmesi, flora ve faunanın korunması ile daha değerli hâle getirilecektir. Arıcılık faaliyetinde kümelenmeye ve kümelenme potansiyeline sahip olan Acıgöl, Ağaçoören, Aksaray Merkez, Altunhisar, Çamardı, Çelebi, Çiçekdağı, Çiftlik, Delice, Derinkuyu, Gülağaç, Güzelyurt, Kaman, Keskin, Kırıkkale Merkez, Kırşehir Merkez, Nevşehir Merkez, Niğde Merkez, Ortaköy, Sarıyahşi, Ulukışla, Ürgüp ve Yahşihan ilçelerinde organik arıcılık faaliyetleri özendirilecek ve desteklenecektir. Agro turizm faaliyetlerinden olan arıcılığın ve bal üretiminin turizm ile entegrasyonu sağlanacaktır.

Tedbir 1.2.10. Tarımsal eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecek ve desteklenecektir.

Kimyasal gübrelerin bilinçsiz ve aşırı kullanımı toprak ve su kaynaklarında kirliliğe sebep olmakta ve her anlamda olumsuz etki yaratmaktadır. Yanlış ya da bilinçsiz gübrelemenin önüne geçmek amacıyla ve kimyasal gübre kullanımına yönelik bilinçlendirici ve bilgilendirici eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 1.2.11. Bitki koruma ürünlerinin bilinçli şekilde kullanımının sağlanması ve bu kimyasalların kullanımının azaltılması teşvik edilecektir.

Yerinde ve zamanında kullanıldığında üretim verimliliğini artırmaya katkısı olan bitki koruma ürünlerinin, bilinçsiz kullanıldığında başta insan sağlığı olmak üzere birçok alanda zararları vardır. Zamanında ve doğru teknikle uygulanması, doz aşımı yapılmadan kullanılması için başta Aksaray ve Nevşehir'de olmak üzere üreticilere yönelik bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri yürütülecektir.

Proje Önerisi 1.2.1. Niğde İli Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Merkezi

Proje Önerisi 1.2.2. Kırşehir İli Jeotermal Isıtımlı Sera Tesisi

Hedef 1.3. Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir

Türkiye'de olduğu gibi bölgede de tarım hem sektör olarak hem de sektörde yer alan ekonomik birimler olarak önemli finansman sorunlarıyla karşı karşıyadır. Kalkınmanın aşamaları teorilerinde sektörler arası ilişkilerin zamana bağlı olarak önemli değişikliklere uğradığı, karmaşıklaştığı anlatılır. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş aşamasında, özellikle kalkış (take-off) olarak tabir edilen aşamada tarım sektörünün kazançları sanayileşmenin finansmanında kullanılmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde ise tarım sektöründen böyle bir beklenti bulunmamaktadır.

Geleneksel araçların dışında tarımsal üretimin öncesinde, sırasında ve sonrasında üreticilerin finansmanı için kullanılabilir araçların kurgulanması gerekmektedir. Gerek arz yığılmasının olduğu hasat dönemlerinde gerekse üretim faktörlerinin bir araya getirilmesi esnasında ihtiyaç duyulan kaynağın üreticilere yenilikçi yöntemlerle sunulması, ürün fiyatlarındaki dalgalanmaların azaltılmasına ve üreticilerin motivasyonunu artırarak arz güvenliğinin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Lisanslı depoculuk, doğal depo sistemlerinin finansal araçlara entegre edilmesi, selem sözleşmeleri ile üretici ve alıcı arasındaki ilişkinin planlı şekilde başlatılması, sözleşmeli tarım uygulamalarının uygulandığı ürün çeşidinin artırılması gibi bölgeye uygun mekanizmaların kurgulanması ve devreye alınması hedeflenmektedir. Bu tip finansman yöntemleri;

- Mikro ölçekteki geçimlik aile işletmelerinin ürünleri karşılığında aldıkları ürün senetleri/teminat mektupları/sertifikaları aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlamalarına,
- Kaliteli ve standardı belli ürünlerin üretilmesinin teşvik edilmesine,
- Tarım ürünleri ticaretinin kaydileştirilmesine, kayıt altına alınmasına,
- Gıda ürünleri arzının öngörülebilmesine,
- Tacir ve sanayicilerin standardı belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünleri kolayca teminine,
- Ürünlerin, fiziki mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri/elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılmasına,
- Üretimde ve fiyatlandırmada kamu müdahalelerinin asgariye indirilmesine, bu alana yönelik yapılan harcamalardan tasarruf sağlanmasına, serbest piyasada fiyat oluşumunu bozan müdahalelerden uzaklaşılmasına imkân vermektedir.

Türkiye’de hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, fındık, kuru kayısı, pamuk, zeytin, zeytinyağı, Antep fıstığı, kuru üzüm ve süt ürünleri özelinde lisanslı depoculuk faaliyetlerine ilişkin tebliğler mevcut olup tüm iktisadi aktörlerin istifadesine sunulmuştur. Tebliği olan bazı ürünlerin lisanslı depoculuk için gerekli özel sektör yatırıma henüz mazhar olmadığı; bazı yatırımların ise tanıtım, farkındalık ve bilinç eksikliğinden dolayı çiftçiler tarafından yeterince lehte kullanılmadığı görülmektedir. Tüm bunların dışında bazı tarımsal ürünlere ilişkin lisanslı depoculuk tebliği bulunmamakta ve finansman ihtiyacını azaltıcı yönde kullanılmamaktadır. Binaenaleyh hem lisanslı hem de lisanssız depoculuk faaliyetlerine ilişkin tüm iktisadi aktörleri koruyarak toplam faydayı artıracak çok boyutlu tedbirlere ve faaliyetlere ihtiyaç vardır.

Tedbir 1.3.1. Sözleşmeli tarım ve selem sözleşmesi gibi yenilikçi yöntemlerin bölgede uygulanması yaygınlaştırılacaktır.

Bölgede patates, elma, kiraz, karpuz, domates, yağlık ayçiçeği gibi ürünlerde sözleşmeli tarım uygulamaları yaygındır. Başta hububat tohumluğu, salçalık biber, büyükbaş besi olmak üzere diğer ürünlerde sözleşmeli tarım ve selem sözleşmesi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

Tedbir 1.3.2. Lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamına yeni ürünlerin dâhil edilmesi sağlanacaktır.

Bölgede üretim hacmi yüksek olan ve Türkiye genelinde üretimin büyük kısmının yapıldığı çerezlik kabak, aspir ve çerezlik ayçiçeği başta olmak üzere depolanabilir özellikte olan bitkisel ürünlerin lisanslı depoculuk faaliyetlerine dâhil olabilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır. Bununla birlikte tebliğ kapsamında olan ürünlerin lisanslı depo yatırımları desteklenecek, üreticilerin bu sistemden ve imkândan faydalanması için bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 1.3.3. Bölgenin depolanabilir olan başat tarımsal ürünlerine yönelik teminatlı finansman yöntemleri kurgulanacaktır.

Yılın belli bir döneminde hasat edilen ve arz yığılması sebebiyle fiyat dalgalanmalarının yüksek olduğu çerezlik kabak ve sarımsak gibi ürünlere yönelik emtia teminatlı finansman sağlanmasına yönelik yöntemler uygulanacaktır.

Program Önerisi 1.3.1. Tarımsal Emtia Teminatlı Faizsiz Kredi Desteği Programı

Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır

Bölgede tarımsal faaliyetler sonucu ortaya çıkan atıkların organize bir şekilde toplanabilmesi, organik ve organomineral gübre, kompost ve enerji üretimi başta olmak üzere çeşitli alanlarda değerlendirilmesi için destek mekanizmaları harekete geçirilecektir.

Tedbir 1.4.1. Bitkisel atıkların toplanarak BES tesislerinde değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Hasat sonrası tarlada kalan şeker pancarı yaprakları, lahanalar ve diğer sebze atıklarının yerinde ve anında toplanması için gerekli mekanizasyonun üretilmesi sağlanacak ve kullanımı yaygınlaştırılarak bu atıkların Aksaray, Kırşehir ve Niğde’deki BES tesislerinde kullanılacaktır.

Tedbir 1.4.2. Bitkisel ve hayvansal biyokütle atıkların nizami şekilde toplanmasını sağlamak amacıyla bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri yürütülecektir.

Bitkisel ve hayvansal atıkların toplanması ve alternatif alanlarda kullanılması çevresel ve ekonomik fayda sağlamaktadır. Hayvan üreticilerinin atık biriktirme havuzları tesis etmeleri, atıklarını bu havuzlarda nizami şekilde muhafaza etmeleri ve BES tesislerine organize şekilde sevk etmeleri için bilinçlendirme, eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 1.4.3. Doğal ortamlardaki biyokütle atıkları değerlendirilecektir.

Kızılırmak Havzası boyunca ırmak içinde farklı noktalarda irili ufaklı hidroelektrik santralleri bulunmaktadır. Bu santrallerin sağlıklı şekilde çalışabilmesi için ırmak içinde kendiliğinden yetişen yarı odunsu bitkiler temizlenmekte ve bunlar atık olarak doğada birikmektedir. Atıl şekilde bekletilen bu atıkların bölgede bulunan BES tesisinde kullanılması sağlanacaktır. Bununla beraber ırmak yatağı boyunca yetişen bu bitkilerin toplanması hususunun uzun vadedeki çevresel etkileri araştırılacaktır.

Proje Önerisi 1.4.1. Biyokütle Atığı Toplama ve Terfi Merkezleri

Proje Önerisi 1.4.2. Biyodizel Üretim Tesisi

Proje Önerisi 1.4.3. Kırıkkale İli Biyoetanol Üretim Tesisi

Hedef 1.5. Mera Alanları Islah Edilerek Nitelikleri Artırılacaktır

Çayır ve mera ıslahı, yem kaynaklarını ıslah etmek veya bu yemi otlayan hayvanların yararlanmalarını kolaylaştırmak için mera üzerinde özel işlemlerin uygulanması, geliştirici tedbirlerin alınması ve bazı tesislerin yapılmasıdır. Mera vasfını yitirmiş alanların ıslahında havalandırma, gübreleme, herbisit uygulama, yakma, drenaj, sulama ve otlatma sisteminin düzenlenmesi gibi yöntemler bulunmaktadır. Bölgenin önemli gelir kaynaklarından biri olan hayvancılık faaliyetlerine hizmet etmesi, maliyetlerin düşürülmesi ve desteklenmesi amacıyla mera alanlarının iyileştirilmesi, kalitelerinin artırılması gerekmektedir. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu ilçelerde mera alanlarının vasfını artıracak iyileştirmelerin yapılması, mera vasfını yitirmiş alanlara bölgeye uygun bitkiler adapte edilmesi, mera yönetim birliklerinin işlevsel hâle getirilmesi yoluyla bölge hayvancılığına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Tedbir 1.5.1. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu kırsal ilçelerde mera alanlarının vasfını artıracak iyileştirmeler yapılacaktır.

Mera alanlarının ıslahında kullanılan yöntemlerden olan üst gübreleme çalışmalarının yürütülmesi ve otlatma sisteminin düzenlenmesine yönelik alınacak tedbirler başta olmak üzere küçükbaş hayvancılığının yaygın olduğu Altınhisar, Bor, Çamardı, Çiçekdağı, Çiftlik, Eskil, Gülşehir, Kaman, Ortaköy, Sultanhanı ve Ulukışla ilçelerinde ve kırsal yörelerde faaliyetler yürütülecektir.

Tedbir 1.5.2. Üreticilerin mera alanlarını nizamî şekilde kullanmalarına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.

YER-SİS çalışmasında bölgedeki kırsal yerleşimlerde mera alanlarının izinsiz ve bilinçsizce kullanıldığı belirtilmiştir. Bu olumsuz durumun bertarafı amacıyla bilinçlendirmeye yönelik eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 1.5.3. Direnci yüksek mera bitkilerinin mera vasfını yitirmiş alanlarda yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Susuzluğa dayanıklılığı yüksek, bölge iklim ve doğa şartlarına uygun mera bitkilerinin tespit edilerek mera vasfını yitirmiş alanlarda bölge topoğrafyasına, iklimine ve toprak yapısına uygun olarak yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 1.5.4. Mera yönetim birliklerinin işlevsel hâle getirilmesi sağlanacaktır.

Köy veya belediyede oturan hayvancılıkla uğraşan çiftçiler arasından oluşturulan mera yönetim birliklerinin mera alanlarının kullanılması ve korunmasına yönelik iş birliği olanakları değerlendirilecek ve birliklerin işlevsel hâle getirilmesi desteklenecektir.

Hedef 1.6. Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

Üretim kapasitesi, ürün çeşitliliği, tarımsal ürün değeri ve niş alanlardaki ürünler ile Türkiye'nin en önemli tarımsal üretim bölgelerinden biri olan TR71 Bölgesi'nde, tarım sektörü hem bölgede üretilen katma değer hem de bölgesel istihdam yapısı itibarıyla stratejik bir öneme sahiptir. Turizm başta olmak üzere hizmetler ve sanayi sektöründe bölgenin belirli alanlarında yoğunlaşma ve yığılma görülürken tarım sektörü, bölgenin tamamı için önemli bir ekonomik faaliyettir. Plan ile mevcut tarımsal ürünlerin katma değerinin hem dikey entegrasyonlar hem de markalaşma yoluyla artırılması hedeflenmektedir. Tarım ve tarıma bağlı sektörlerin başat ekonomik faaliyet olduğu kırsal alanlarda ekonomik, sosyal ve fiziki altyapının iyileştirilmesine yönelik kırsal kalkınma politikaları da planın genel hedefleri arasında yer almıştır.

Tedbir 1.6.1. Sezonluk meyve ve sebzelerin işlenerek raf ömrünün uzatılması sağlanacaktır.

Aksaray, Nevşehir ve Niğde başta olmak üzere bölge illerinde yetiştirilen meyve ve sebzelerin hem katma değerinin artırılması hem de yıl geneline yaygın olarak arzının sağlanması amacıyla kurutma, işleme vb. tesislerin başta kooperatifler ve birlikler tarafından kurulması ve işletilmesine yönelik girişimler desteklenecektir.

Tedbir 1.6.2. Süt ve et üretiminin gıda sanayii ile entegrasyonunun derinleştirilmesi desteklenecektir.

Bölgenin süt üretim merkezi olan Aksaray ve Niğde'de, kırmızı et üretim merkezi olan Kırşehir'de et ve sütün katma değerinin ve gıda sektörü özelinde bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması amacıyla imalat sanayii ile entegrasyonunu derinleştirecek et işleme entegre tesisi, süt tozu üretim tesisi başta olmak üzere yatırımlar teşvik edilecektir.

Tedbir 1.6.3. Bölgenin tarımsal ürünlerinin AB Coğrafi İşaret tescili alması sağlanacaktır.

Başta Derinkuyu Kuru Fasulyesi, Kaman Cevizi, Cemele Biberi, Kılıçlar Soğanı, Darboğaz Kirazı olmak üzere bölgede üretilen tarımsal ürünlerin ve gastronomi ürünlerinin Avrupa Komisyonu (AB Coğrafi İşaret) tarafından tescil edilmesi için çalışmalar yürütülecektir.

Tedbir 1.6.4. Hastalıktan ari işletmelerin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Hastalıktan ari işletmelerin desteklenmesi hayvan sağlığının korunması yanında, kaliteli ve sağlıklı süt üretilmesi ile süt sektörünün AB'ye süt ve süt ürünleri ihracatı yapabilmesi için temel teşkil etmektedir. Bölgedeki süt hayvancılığı işletmelerinin hastalıktan ari işletmeye dönüştürülmesi ve yenilerinin kurulması için bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri yürütülecek, yatırımlar desteklenecektir.

Proje Önerisi 1.6.1. Aksaray İli Nitelikli Süt Tozu Üretim Tesisi**Proje Önerisi 1.6.2. Kabak Çekirdeği Yağı Üretim Tesisi****Proje Önerisi 1.6.3. Kırşehir İli Et İşleme Entegre Tesisi****Proje Önerisi 1.6.4. Aksaray ve Niğde İlleri Akredite Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu****Proje Önerisi 1.6.5. Nevşehir İli Dondurulmuş Patates ve Patatesten Mamul Ürünler Üretim Tesisi****Proje Önerisi 1.6.6. Kırşehir İli Balık Yemi Üretim Tesisi****Proje Önerisi 1.6.7. Kırşehir İli Hayvansal Yenilebilir Jelatin Üretim Tesisi****Proje Önerisi 1.6.8. Kırşehir İli Jeotermal Kaynaklı Meyve ve Sebze Kurutma Tesisi****Proje Önerisi 1.6.9. Niğde İli Konserve Gıda Ürünleri İmalatı****Hedef 1.7. Tarımsal Sulamada Bölgenin Su Bütçesi Dengeli Kullanılacaktır**

Su bütçesi bir bölgede belirli bir zaman periyodundaki toplam su kaynakları ile toplam su kullanımı arasındaki dengeyi ifade etmektedir. Buharlaşmayı önlemesi ve bitkinin ihtiyaç duyduğu su ve besin maddelerini doğru miktar ve zamanda almasını sağladığı için özellikle su kaynağının kısıtlı olduğu yerleşimlerde damlama sulama ve diğer basınçlı sulama sistemlerinin kurulması tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte damlama sulama sisteminin genellikle domates ve çilek üretiminde kullanıldığı, TOB desteklerinden yararlanabilmek için de mısır üretiminde bu sulama sisteminin kurulmasının zorunlu olduğu bilinmektedir. Su bütçesinin dengeli kullanılmasına katkı sağlayan daha az toprak işleme gerektiren erozyonun önlenmesinde ve tarımsal sürdürülebilirlikte önemli bir yöntem olan koruyucu tarım tekniklerinin (şerit toprak işleme, anıza doğrudan ekim vb.) yaygınlaştırılması önemli görülmektedir.

Bu çerçevede bölgenin mücadele ettiği alanlardan biri olan ve sessiz afet olarak da adlandırılan kuraklık, buna bağlı diğer afetlere yönelik önlem alınması ve hazırlıklı olunması önemli görülmektedir. Su kaynaklarının kısıtlılığı durumu göz önünde bulundurularak üreticilerin bitki bazlı net sulama suyu ihtiyaçları konusunda bilinçlendirilmesi, arazilerin drenaj sorunlarının giderilmesi için çalışmalar yapılması hedeflenmektedir.

Tedbir 1.7.1. Üreticilerin net sulama suyu ihtiyacı konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.

Bölge genelinde üretim alanı ve miktarı yüksek olan tarımsal ürünlerin toprak, iklim şartları ve topoğrafya özelinde ele alınıp net sulama suyu ihtiyaçları belirlenecektir. Üretilen bu bilgilerin çiftçilere aktarılması sağlanacak ve bölgenin su bütçesi dengeli kullanılacaktır.

Tedbir 1.7.2. Modern sulama tekniklerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

Damlama sulama, basınçlı sulama sistemleri gibi modern sulama tekniklerinin bölgedeki iklim yapısına, toprak ve bitki çeşidine göre kullanılması teşvik edilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Tedbir 1.7.3. Tarla içi geliştirme hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.

Yüzeysel ve yer altı drenaj bozuklukları olan arazilerde etüt çalışmaları yapılarak tarla içi geliştirme hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.

Tedbir 1.7.4. Susuz tarıma geçiş desteklenecektir.

Susuz tarıma uygun olan ürünlerin tespit edilmesi için pilot bölgelerde deneme üretimleri yapılacak, bu ürünlerin belirlenen lider çiftçiler vasıtasıyla üretiminin sağlanması ve bölgeye tutundurulması sağlanacaktır.

Tablo 6: TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 1 Hedef ve Tedbirler

Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılmalara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi	
Hedefler	Tedbirler
Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır	Tedbir 1.1.1. Kırsal ilçelerin turizm merkezleriyle ticari ve sosyal ilişkileri geliştirilecektir.
	Tedbir 1.1.2. Kırsal ilçelerde sertifikalı tohum, fide, fidan ve doku kültürü üretimi desteklenecektir.
	Tedbir 1.1.3. Kırsal ilçelerde sosyal hizmet imkânlarının geliştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.1.4. Kırsal ilçelerin örgütlenme kapasiteleri artırılabilecek ve gelişimleri desteklenecektir.
	Tedbir 1.1.5. Kırsalda kadınlar, gençler, engelliler gibi özel politika gerektiren gruplar ile geçimlik aile işletmeleri güçlendirilecektir.
	Tedbir 1.1.6. Aksaray Kargın, Bor, Eskil, Kozaklı, Mucur, Ortaköy ve Sultanhanı ilçelerinde OSB kurulumları tamamlanacak, sektörel öncelikler ve rekabetçi oldukları alanlar doğrultusunda yatırımlar desteklenecektir.
	Tedbir 1.1.7. Kırsal ilçelerin sosyal, kültürel, tarihi ve doğal varlıkları doğrultusunda ulusal ve uluslararası ağlara katılmaları, markalaşmaları sağlanacaktır.
	Tedbir 1.1.8. Kırsal ilçelerde mobilitenin ve erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 1.1.9. Bölge kırsalında rekabetçi ve yeşil soğuk hava depoculuğunun geliştirilmesi desteklenecektir.
	Tedbir 1.1.10. İlçelerde sosyal, kültürel imkânların çeşitlendirilmesi ve mevcut olanların iyileştirilmesi sağlanacaktır.
	Proje Önerisi 1.1.1. Kırıkkale İli Gübre Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 1.1.2. Kırşehir İli Su Ürünleri İşleme ve Paketleme Tesisi
Hedef 1.2. Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır	Tedbir 1.2.1. Gönüllü işletmelerde demonstrasyon üretimleri gerçekleştirilecek ve lider üreticiler vasıtasıyla eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.
	Tedbir 1.2.2. Bölgede organik tarım sertifikasyonuna ve kontrol mekanizmalarına yönelik faaliyetler organize edilecektir.
	Tedbir 1.2.3. Organik ve iyi tarım ürünlerinin piyasa penetrasyonu sağlanacaktır.
	Tedbir 1.2.4. Organik gübre, organomineral gübre, kompost üretiminin ve kullanımının yaygınlaştırılması desteklenecektir.
	Tedbir 1.2.5. Gençlerin ve kadınların nitelikli tarım uygulamalarına yönelik girişimleri desteklenecektir.
	Tedbir 1.2.6. Organik ve iyi tarım ürünlerinin turizm sektöründe kullanılması sağlanacaktır.
	Tedbir 1.2.7. Yeşil gübreleme uygulamasının bölge tarımına kazandırılması sağlanacak ve yaygınlaştırılacaktır.
	Tedbir 1.2.8. Yumuşak çekirdekli meyve, tahıllar ve yem bitkilerinin organik üretim alanının genişletilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.2.9. Kümelenmeye ve kümelenme potansiyeline sahip olan ilçelerde organik arıcılık faaliyetleri desteklenecektir.
	Tedbir 1.2.10. Tarımsal eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülecek ve desteklenecektir.
	Tedbir 1.2.11. Bitki koruma ürünlerinin bilinçli şekilde kullanımının sağlanması ve bu kimyasalların kullanımının azaltılması teşvik edilecektir.
	Proje Önerisi 1.2.1. Niğde İli Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Merkezi
	Proje Önerisi 1.2.2. Kırşehir İli Jeotermal Isıtımlı Sera Tesisi
Hedef 1.3. Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir	Tedbir 1.3.1. Sözleşmeli tarım ve selem sözleşmesi gibi yenilikçi yöntemlerin bölgede uygulanması yaygınlaştırılacaktır.
	Tedbir 1.3.2. Lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamına yeni ürünlerin dâhil edilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.3.3. Bölgenin depolanabilir olan başat tarımsal ürünlerine yönelik teminatlı finansman yöntemleri kurgulanacaktır.
	Program Önerisi 1.3.1. Tarımsal Emtia Teminatlı Faizsiz Kredi Desteği Programı
Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır	Tedbir 1.4.1. Bitkisel atıkların toplanarak BES tesislerinde değerlendirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.4.2. Bitkisel ve hayvansal biyokütle atıkların nizami şekilde toplanmasını sağlamak amacıyla bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri yürütülecektir.
	Tedbir 1.4.3. Doğal ortamlardaki biyokütle atıkları değerlendirilecektir.
	Proje Önerisi 1.4.1. Biyokütle Atığı Toplama ve Terfi Merkezleri
	Proje Önerisi 1.4.2. Biyodizel Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 1.4.3. Kırıkkale İli Biyoetanol Üretim Tesisi
Hedef 1.5. Mera Alanları İslah Edilerek Nitelikleri Artırılacaktır	Tedbir 1.5.1. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu kırsal ilçelerde mera alanlarının vasfını artıracak iyileştirmeler yapılacaktır.
	Tedbir 1.5.2. Üreticilerin mera alanlarını nizami şekilde kullanmalarına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.
	Tedbir 1.5.3. Direnci yüksek mera bitkilerinin mera vasfını yitirmiş alanlarda yetiştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.5.4. Mera yönetim birliklerinin işlevsel hâle getirilmesi sağlanacaktır.
Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır	Tedbir 1.6.1. Sezonluk meyve ve sebzelerin işlenerek raf ömrünün uzatılması sağlanacaktır.
	Tedbir 1.6.2. Süt ve et üretiminin gıda sanayii ile entegrasyonunun derinleştirilmesi desteklenecektir.
	Tedbir 1.6.3. Bölgenin tarımsal ürünlerinin AB Coğrafi İşaret tescili alması sağlanacaktır.
	Tedbir 1.6.4. Hastalıktan ari işletmelerin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
	Proje Önerisi 1.6.1. Aksaray İli Nitelikli Süt Tozu Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 1.6.2. Kabak Çekirdeği Yağı Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 1.6.3. Kırşehir İli Et İşleme Entegre Tesisi
	Proje Önerisi 1.6.4. Aksaray ve Niğde İlleri Akredite Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu
	Proje Önerisi 1.6.5. Nevşehir İli Dondurulmuş Patates ve Patatesten Mamul Ürünler Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 1.6.6. Kırşehir İli Balık Yemi Üretim Tesisi
Proje Önerisi 1.6.7. Kırşehir İli Hayvansal Yenilebilir Jelatin Üretim Tesisi	
Proje Önerisi 1.6.8. Kırşehir İli Jeotermal Kaynaklı Meyve ve Sebze Kurutma Tesisi	
Proje Önerisi 1.6.9. Niğde İli Konserve Gıda Ürünleri İmalatı	
Hedef 1.7. Tarımsal Sulamada Bölgenin Su Bütçesi Dengeli Kullanılacaktır	Tedbir 1.7.1. Üreticilerin net sulama suyu ihtiyacı konusunda bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 1.7.2. Modern sulama tekniklerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
	Tedbir 1.7.3. Tarla içi geliştirme hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.
	Tedbir 1.7.4. Susuz tarıma geçiş desteklenecektir.

4.2. Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması

Sanayi üretimi, yüksek gelirli ülkelere kaymaya devam etmektedir. Buna bağlı olarak AB ve OECD ülkelerinde sanayi sektörünün GSYH içindeki payı her geçen yıl düşmektedir. Dünya genelinde 2020 yılında sanayinin GSYH içindeki payı %26 seviyelerinde gerçekleşmiştir (Dünya Bankası, 2022). Bu oran Türkiye genelinde %34,80 iken bölgede %31,95 seviyesindedir (TÜİK, 2021).

Türkiye, sanayi ürünleri ihracatı ile dünya ticaretindeki yerini ve hacmini yıllar itibarıyla artırmıştır. 1980 yılında ihracat hacmi sıralamasında 68. sırada olan Türkiye, 1990 yılında 41. sıraya, 2010 yılında 33. sıraya, 2021 yılında ise 30. sıraya yükselmiştir (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı [UNCTAD], 2022). Geleneksel noktada sıralamada ülkenin önünde yer alan diğer ülkelerin ihracat ürünlerinin teknoloji düzeyi ve kompleksitesinin yüksek olması rekabet edebilirliğin artırılmasını daha da önemli hâle getirmektedir.

Bölgenin ihracatının büyük çoğunluğunu orta, orta-düşük ve düşük teknoloji yoğunluğuna sahip ürünler oluşturmaktadır. TR71 Bölgesi'nde yüksek teknoloji içerikli ürün ihracatının toplam ihracatı içerisindeki payı %0,012 gibi çok düşük bir orana sahiptir. Son yıllarda patent başvurularının tescile dönüşmesi konusunda bölge ilerleme kaydetse de ülke genelinde sadece %0,59'luk pay edinebilmiştir. Türkiye'deki patent tescillerinde %0,33'lük paya sahip olan bölge, 2020 yılında 386 milyon TL, 2021 yılında da 1,44 milyar TL AR-GE harcaması yapmıştır. 2021 yılı itibarıyla, bölgedeki AR-GE harcamalarının Türkiye içerisindeki payı %1,42 gibi küçük bir orandır. Bölgenin inovasyon, AR-GE ve teknoloji yatırımlarının yeterli düzeyde olmaması ve beyaz yakalı istihdam yaratma potansiyelinin düşük olması; dijital dönüşümün, teknoloji transferinin ve teknolojiyi içselleştirmenin önündeki en büyük engellerdir. İşletmelerin rekabetçiliklerini geliştirmesi, pazar payını artırması ve konumunu koruması, sürdürülebilir biçimde yeniliğe ayak uydurabilmesi açısından dijital dönüşümü bünyelerine entegre etmeleri çağın gereklilikleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple, dijital dönüşümü sağlayacak ilk adımın atılması ve dijitalleşme sürecinin başlatılması için gerekli bileşenlere sahip olması işletmeler için son derece önemlidir.

Bölgede 10 tane OSB ve 32 tane KSS faal durumda olup bunların dışında planlama ve kamulaştırma aşamasında 5 tane OSB, 1 tane endüstri bölgesi, 2 tane tarıma dayalı ihtisas OSB ve kurulum aşamasında 3 tane KSS bulunmaktadır. Genç bir imalat sanayii altyapısına sahip olan bölge, ülkede bu sektörde faaliyet gösteren işletmelerin %1,13'üne ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede imalat yapan işletmelerin %26,05'i gıda imalatı sektöründe faaliyet göstermektedir (SGK, 2021). Bu sektörün bölge ihracatındaki payı ise %8,37 düzeyindedir. Bu yığılmanın olgun bir kümeye dönüşmesi için bileşenlerinin sağlanması, üretimde katma değer, çeşitliliğinin artırılması ve tedarik zincirinin geliştirilmesi yönünde desteklenecektir. Bölgenin tarımsal üretimdeki tecrübesi ve geçmişi bunu sağlayacak düzeyde derinliğe sahiptir. Zira gıda imalatı, bölgenin ihracat yapma ve ihracatını artırma potansiyeli olan sektörlerinden biri olarak görülmektedir.

Bölgenin ve bölge illerinin rekabetçilik durumunun detaylı bir şekilde ortaya çıkarılması için Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından 2022 yılında "TR71 Bölgesi Sektörel Rekabet Edebilirlik Analizi" çalışması hazırlanmış, Üç Yıldız Analizi yöntemi uygulanarak sonuçlar değerlendirilmiştir. Sektörlerin ihracat, ithalat, faaliyet giderleri, yurt içi satışları, firma sayısı gibi verileri ile çıkan sonuçlar çapraz analize tabi tutulmuş ve doğrulukları sınanmıştır. Bu analize göre; TR71 Bölgesi kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, mineral ürünlerin imalatı, madencilik, konaklama, bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerinde ülke genelinde rekabetçi çıkmaktadır.

Üretim faktörleri açısından büyümenin kaynaklarından biri olan toplam faktör verimliliği, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin temel kaynağıdır. Ekonomik büyümenin ana unsurları olarak gösterilen istihdam ve sermaye artışının dışındaki tüm faktörlerden oluşan üretim değerleri bütünü tanımlayan toplam faktör verimliliğinin, ülke genelinde olduğu gibi bölgede de büyümeye katkısı çok düşük seyretmektedir.

Üretilen çıktının girdilerden sadece birine oranlanması olarak tanımlanan kısmi faktör verimliliği kavramının hesaplanması çok kolay olmasına rağmen, toplam çıktının girdilerin toplamına oranlanması olarak özetlenebilecek toplam faktör verimliliği kavramının hesaplanması daha karmaşıktır.

Üretimdeki artışın sadece iş gücü ve sermaye girdilerinin artırılması ile açıklanamayacağı, nicel ve nitel diğer tüm girdilerin optimizasyonunun sağlanmasını toplam faktör verimliliği ifade eder. Sermaye ve iş gücü girdisi sürekli artırılamayacağından, sosyoekonomik gelişimin en büyük payını oluşturan özel sektör girişimlerinin sürdürülebilirliğini ve kâr artışlarını sağlayacak tek yöntem toplam faktör verimliliğini artırmaktır. Organizasyonel sermaye, kurumsallaşma, ileri teknoloji kullanımı, endüstriyel beceriler, yeniliklerden faydalanma kapasitesi ve beceri yoğun işletmelerin kurgulanması gibi katma değeri ve verimliliği artıran birçok faktör bölge işletmelerinin gündeminde geri planda kalmaktadır. Bölgenin somut yatırımları devam ederken soyut yatırımları da gündemine alması ve kurgulaması ihtiyacı bulunmaktadır.

Kırıkkale

Rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı, mobilya imalatı, metal ürünleri imalatı ve ana metal sanayii sektörlerinde,

Aksaray

Motorlu kara taşıtı imalatı, gıda ürünlerinin imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, giyim eşyalarının imalatı, bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerinde,

Niğde

Atığın toplanması ve geri dönüştürülmesi, tekstil ürünlerinin imalatı, madencilik, bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerinde,

Nevşehir

Mineral ürünlerin imalatı, konaklama, madencilik, bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerinde,

Kırşehir

Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, madencilik, bitkisel ve hayvansal üretim sektörlerinde,

Bilgi, beceri, yetkinlik ve nitelikler işletmelerin başta teknoloji ve dijitalleşme olmak üzere tüm alanlardaki gelişmeleri takip etmesini ve uygulamasını kolaylaştırmakta, yenilikçiliğin oluşumunu ve gelişimini hızlandırmakta ve nihai olarak verimlilik artışı sağlamaktadır. İşletmeler bu bileşenleri beşerî sermayeleri vasıtasıyla devşirebilecekleri için ilk adımda ana eğitimin, tamamlayıcısı olarak da mesleki eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda “Educare” (eğitmek, şekil vermek) ve “Educere” (içsel olanı dışarı çıkarmak, ileriye götürmek, yön göstermek) dengesinin doğru bir şekilde kurulması, farklı bir ifade ile eğitimin içsel ve dışsal amaçları arasında optimum bir dengenin sağlanması önemlidir (Beltekin, 2014).

Heterojen bir yapıya sahip olan iş gücü arz piyasası kurumsal kapasitenin yetersiz olması nedeniyle bölgedeki iş yerleri tarafından sanki homojen bir yapıya sahipmiş gibi ücretlendirilmekte ve bu durum hâlihazırda sınırlı olan nitelikli personel istihdamının gelişimini kısır bir döngüye sokmaktadır. Yükseköğretimin kitlesel bir kimlik kazanması bir yandan haklı olarak öğrencilerin iş yerinden ücret ve diğer sosyal beklentilerini artırırken; diğer yandan da iş gücü arzı ile talebi arasındaki uyumsuzluğun artmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu durum “Educare” ve “Educere” arasındaki dengenin “Educare” lehine bozulması ile sonuçlanmaktadır.

İŞKUR tarafından 2022 yılında yapılan İş Gücü Piyasası Araştırması'na göre açık iş sayısı en fazla olan meslekler; garson, makineci (dikiş), satış danışmanı, dokuma konfeksiyon, temizlik görevlisi, gazaltı (mig-mag) kaynakçısı, perakende satış elemanı (gıda), ön muhasebeci, şoför (yük taşıma) ve paketleme işçisidir. Aynı çalışmada yükseköğretim mezunlarına yönelik açık iş olan meslekler incelendiğinde; makine mühendisi, yazılım geliştiricisi, yazılım mühendisi, ön muhasebeci, çağrı merkezi müşteri temsilcisi, elektrik mühendisi, satış danışmanı, bilgisayar mühendisi, ziraat mühendisi, yazılım destek uzmanı meslekleri öne çıkmaktadır. Aranılan mesleklerden dördünün dijitalleşme beşinin de mühendislik alanlarıyla doğrudan ilgili olması, beşerî sermaye kapasitesini artırıcı politikalar uygulanmasını ve tedbirler geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Aynı çalışmada iş gücü piyasasında, temininde güçlük çekilen mesleklerin ise makineci (dikiş), garson (servis elemanı), dokuma konfeksiyon makineci, satış danışmanı, inşaat işçisi, kaynakçı (oksijen ve elektrik), soğuk demirci, temizlik görevlisi, konfeksiyon işçisi ve düz dikiş makineci olduğu görülmektedir. Söz konusu meslekler büyük oranda uzmanlık, ustalık ve teknik bilgi gerektiren mesleklerdir. Bu açıdan ihtiyaca göre tasarlanmış ve teknik bilgiyi yerinde öğreten ve içselleştirilmesini sağlayan programların bölgede düzenlenmesi gerekmektedir.

Sektörlerin personel temininde güçlük çekmelerinin başında gerekli mesleki beceriye, niteliğe ve yeterli iş tecrübesine sahip personel bulunmaması gelmektedir. Bu çalışmada gelecek on yılda ön plana çıkması beklenen mesleklerin neler olduğu sorulmuş ve alınan cevapların neredeyse tamamı CRM uzmanı, araç içi yazılım uzmanı gibi dijital teknolojiler alanında olmuştur. Bu çerçevede beceri seti uyumsuzluklarını giderici, bölge ihtiyaçlarına cevap veren modüler eğitim programı vasıtasıyla sorunların bertaraf edilmesi hedeflenmektedir.

Verimliliğin artırılmasına katkı sağlayan en önemli bileşenlerden biri de dijitalleşme ve dijital dönüşümdür. Dijital teknolojilerin üretimin ve lojistiğin her alanına entegrasyonu ile birlikte vasıfsız, yarı vasıflı iş gücüne olan bağımlılık ve talep düşecek, üretimde israf azalacak, verimlilik artacak ve nihai olarak üretim maliyetlerinde de azalma mümkün olacaktır. Sermaye verimliliğinin artması anlamına gelen bu süreç, ucuz iş gücünün cazibesini azaltacağından teknoloji yoğun üretim yapan ülkelerin yeniden rekabet avantajına sahip olmasına sebep olacaktır. Bu gelişmeler günümüzde rekabetçi üretim yapabilen gelişmekte olan ülkeler için tehdit olarak değerlendirilmektedir.

Boston Consulting Group tarafından gerçekleştirilen Küresel İmalat Sanayii Maliyet Endeksi çalışmasına göre; 2019 yılında Fransa 122, İsviçre ve Danimarka 120 endeks değeri ile en yüksek maliyetle imalat yapan ülkeler iken Endonezya 81, Malezya 83, Meksika ve Tayland 86, Rusya, Hindistan ve Türkiye 87 endeks değeri ile en düşük maliyetle imalat yapan ülkeler konumundadır. Gelişmiş ülkelerde endeks değerinin yüksek çıkmasına sebep olan en büyük unsur beşerî sermaye maliyetleridir. Dijitalleşme ve dijital dönüşüm ile birlikte üretimde beşerî sermayenin maliyet değerinin düşmesi ve imalat sanayii yatırımlarının yönünün de bu doğrultuda değişmesi beklenmektedir (Rose ve ark., 2019). Bu açıdan bölgenin özellikle STEM alanındaki (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik disiplinlerini bütünleştiren öğrenme, uygulama ve geliştirme yaklaşımı) mezunlarına yönelik beceri geliştirici ve tamamlayıcı programlar uygulanmalıdır.

Bölgenin eğitim durumuna göre iş gücündeki en büyük kitleyi lise ve altı eğitim düzeyine sahip bireyler oluşturmaktadır. TR71 Bölgesi'nde ilk ve ortaöğretim düzeyinde mezun kişilerin oranı istihdamda Türkiye ortalamasına yakın iken, bu oranın yükseköğretim düzeyinde ortalamanın altında olduğu görülmekte; bu yönüyle bölgenin gelişimi için yetişmiş insan kaynağına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla birlikte bölgede iş gücü piyasasında yaygın olarak görülen uyumsuz eşleşme sorununa yönelik işletmelerin yapılarında ve rekabetçiliklerinde yaratılacak iyileşmeler en anlamlı çözüm olarak görülmektedir. Zira aldıkları eğitimden daha düşük seviyede eğitim düzeyi ve/veya nitelik gerektiren işlerde istihdam edilmeleri çalışan-işveren barışının tesis edilememesine neden olmaktadır.

Ülke genelinde 13'ü kurulum aşamasında, 80'i faaliyette olmak üzere toplam 93 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TGB) bulunmaktadır. Aksaray'da (2022), Kırıkkale'de (2013), Nevşehir'de (2018) ve Niğde'de (2013) birer tane olmak üzere bölgede toplam dört tane TGB faaliyet göstermektedir (STB, 2022). Kurulumu 2022 yılında tamamlanan Aksaray TGB'nin plan döneminde fiziki şartlarının ve altyapısının iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi ve istihdamının sağlanması açısından TGB'ler modüler eğitim programlarının ve atölyelerin oluşturulması konusunda her anlamda fonksiyonel görev üstleneceklerdir.

Duygusal zekâ, kişisel gelişim, yaratıcılık, farklılaşan eğitim modülleri beşerî sermayenin değerini ve verimliliğini artıran unsurların başındadır. Özel sektör işletmelerinin sürdürülebilirliklerinin sağlanması kurumsallaşma süreçlerini başlatabilmeleri ya da tamamlayabilmeleri, verimliliklerini ve rekabetçiliklerini artırabilmeleri sahip oldukları nitelikli iş gücü ile yakından ilgilidir. Eğitim, istihdam öncesinde ve esnasında her yönüyle hayat boyu öğrenme yaklaşımı ile ele alınması gereken temel bir gerekliliktir. Zira OECD raporlarında eğitimde geçirilen ilave her yılın, iş gücü verimliliğinde ortalama %5 artış yarattığından bahsedilmektedir (OECD, 2020).

Bölgelerin kalkınma başarılarındaki ana etken; nitelikli insan sermayesi ile birlikte yereldeki güçlü, yeniliği içselleştiren ve yenilik icat eden dinamik kurumsal yapılanmalar, AR-GE'ye odaklanan, uluslararası serbest piyasa koşullarında teknolojik gelişmeleri dikkate alan, trendleri takip eden, piyasanın istediği kalitede mal ve hizmeti üretip rekabetçi fiyattan sunan, sürdürülebilir işletme ilkeleri çerçevesinde faaliyet gösteren işletmelerin ve iktisadi karar vericilerin varlığıdır.

İş gücü piyasası açısından Türkiye, dünyadan çok farklı bir konumda olup çalışma çağındaki nüfusun payı hem ülke hem de bölge özelinde %70'e ulaşmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan projeksiyonda 2023 yılına kadar bu oranın ivmelenecek artacağı; 2023-2040 arasında ise ivme kaybederek artacağı öngörülmektedir (UNDP, 2008). Fırsat penceresi açık iken bu durumun iyi değerlendirilmesi gerektiği, aksi takdirde ilerleyen yıllarda ekonomi üzerinde bir yük oluşturacağı aşikârdır. TR71 Bölgesi'nin nüfus yapısı göz önüne alındığında, özellikle 20-24 yaş aralıklı yaş grubunda bir yığılma olduğu görülmekte, bu yığılmanın beceri uyumsuzluğunu ve uyumsuz eşleşmeyi giderici politikalar ile bertaraf edilmesi ve istihdamının sağlanması gerekmektedir. Bugüne kadar uygulanan palyatif tedbirlerin özellikle işsizlik konusundaki sorunları çözmekten uzak olduğu görülmüş, bunun yerine doğrudan istihdam artırmaya yönelik aktif iş gücü politikalarının uygulanması gerektiği anlaşılmıştır. Zira On İkinci Kalkınma Planı'nda, demografik fırsat penceresinden azami ölçüde yararlanılması ve ihracata dayalı istikrarlı bir büyüme yaklaşımının izlenmesi hedeflenmektedir.

TR71 Bölgesi'nde imalat sanayiinin yapısı incelendiğinde, kadınlara yönelik istihdam yaratan sektörlerin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, bölge özelinde kadınların iş gücüne katılım oranı ve istihdam oranı gibi temel iş gücü göstergelerinin Türkiye ortalamasından oldukça düşük seyrettiği, dolayısıyla sosyal kalkınmaya yeteri kadar katkı sağlamadığı ve sosyal hayatı olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

İmalat sanayiinde çalışan kişi başına katma değer endeks değeri, 2010 yılında 1-9 çalışan sayısı aralığında 100 iken 2020 yılına gelindiğinde 95,95 olarak gerçekleşmiştir. Aynı endeks, 50-249 çalışan sayısı aralığında 2010 yılında 100 iken 2020 yılına gelindiğinde 139,78 değerini almıştır. İmalat sanayiinde emek maliyeti başına katma değer endeks değeri ise; 2010 yılında 1-9 çalışan sayısı aralığında 100 iken 2020 yılında 91,86 olarak gerçekleşmiştir. Aynı endeks, 50-249 çalışan sayısı aralığında ise 2010 yılında 100; 2020 yılına 130,02 değerini almıştır (GBS, 2020). Bu verilerden hareketle, imalat sanayiinde firma ölçeği büyüdükçe çalışan kişi başına katma değer ve emek maliyeti başına katma değer artış gösterdiği sonucuna ulaşmak mümkündür. Bununla birlikte; küçük ölçekli işletmelerde 2010-2020 yılları arasında her iki endeks değerinde de düşüş meydana geldiği göze çarpmaktadır. Bu durum, imalat sanayiinde ölçek ekonomisinin önemini göstermekte; çalışan sayısındaki artışın, verimliliği ölçek ekonomisi kaynaklı olarak artırdığını ifade etmektedir.

Kurumsallaşma, insan kaynağı faktörü ile başlatılıp geliştirilen, yine insan kaynağının içerdiği risklerin bertaraf edilmesi amacıyla bir dizi uygulamaların, tüzel kişiliklerin sürdürülebilirliklerini sağlamak üzere hayata geçirildiği bir süreçtir. Bölgede yürütülen saha çalışmalarında, sektör raporlarında, çalıştaylarda ve toplantılarda TR71 Bölgesi'ndeki işletmelerin kurumsallaşma düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmektedir. Bölge işletmelerinin rekabetçiliklerinin önündeki önemli bir sorun olan düşük kurumsal yapılanma sadece aile işletmelerinin değil, tek sahipli ya da çok ortaklı işletmelerin de sorunudur.

Düşük kurumsallaşma düzeyi sadece sonraki kuşakların bir sorunu olmanın ötesinde toplam kalite yönetiminden markalaşmaya, AR-GE faaliyetlerinden yenilikçiliğe, verimli yatırım kararlarından, etkin bilanço yönetimine kadar birçok konuyu etkilemekte ve işletmelerin gündeminin çoğunu meşgul ettiği kabul edilen birçok soruna da temel teşkil etmektedir.

Kurumsallaşma, bilhassa rekabetin yoğun olduğu pazarlarda işletmelerin varlıklarını devam ettirmeleri, pazarın isteklerini ve beklentilerini karşılayabilmeleri açısından manevra kabiliyeti yaratan bir gerekliliktir. Aynı zamanda, işletmedeki görev ve iş tanımlarının net biçimde çizilmesi, gerekli nitelik ve becerilerin tasnif edilmiş olması gibi hususlar sebebiyle istihdam edilen bireylerin alanlarında uzmanlaşmasını sağlayacak birtakım aksiyonlar alabilmeye de katkı sağlamaktadır.

Bölgede, Türkiye’de olduğu gibi aile şirketleri büyük çoğunluğu oluşturmakta, sermaye şirketleri azınlıkta kalmaktadır. Bunun yanında 2021 yılı itibarıyla bölge illerinde kurulan şirketlerdeki yabancı sermaye miktarı 153,5 milyon TL düzeyinde olup bu miktar ülke toplamının sadece %0,009’unu oluşturmaktadır. Hülasa, yabancı sermaye yatırımlarının seyrekliği ve düşüklüğü de kurumsallaşma kültürünün bölge işletmelerine transferine imkân vermemektedir.

Bölgede imalat sanayii ve madencilik sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin ulusal ve uluslararası bağlantılarını kuvvetlendirmesi, fon, destek ve hibelere erişimlerini, ihracat kapasitelerini ve kabiliyetlerini artırması, bilgiyi içselleştirerek kendi bünyesinde tutması amacıyla kurumsallaşma süreçlerine hız vermeleri gerekli görülmektedir. Soyut yatırımlar olarak tanımlanan danışmanlık hizmeti gibi bilgi transferinin sağlandığı faaliyetler, işletmelerin kurumsal dönüşümlerini gerçekleştirebilmeleri için iyi bir araç olarak tanımlanmaktadır.

Dünya Bankası tarafından TR71 Bölgesi için 2016 yılında hazırlanan Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirilmesi raporuna göre yatırımcıların faaliyetlerini gerçekleştirmelerinin önündeki en önemli engeller %28 ile vergi oranları, %22 ile finansmana erişim ve %21 ile kayıt dışı ekonomi ile rekabet olarak tespit edilmiştir. İmalat sanayiinde faaliyet gösteren işletmelerin %10’u iş gücünün yetersiz eğitim düzeyini en büyük engel olarak görürken, %9’u vergi idaresini en büyük engel olarak belirtmiştir. TR71 Bölgesi’nde imalat sanayiinde firma ölçeği büyüdükçe çalışanın eğitim düzeyini yetersiz görenlerin oranı %28’e çıkmaktadır. Ölçek küçüldükçe en büyük engelin %25 oran ile finansmana erişim olduğu görülmektedir. Bunlarla birlikte bölgede 10 yıl ve üzerinde faaliyette bulunan işletmelerin istihdam yaratma istekleri ve kapasiteleri düşmektedir. Bu açıdan öncelikle mevcut kurulu işletmelerin istihdam yaratma kabiliyetlerinin artırılması hedeflenmektedir.

Kitlesel üretim yapıları bireysel bilgi, beceri ve yetenekler ile tasarım, markalaşma gibi soyut kavramlar sayesinde ürün farklılaştırmasını sağlayabilmektedir. İş gücünün bu donanımları, diğer faktörlere göre özellikle son yıllarda gelişen ve büyüyen bölgesel ekonomi merkezlerinin ana itici gücü olmaya ve üretim için ihtiyaç duyulan faktörler arasında daha fazla öne çıkmaya başlamıştır. Bölgeler, sahip oldukları ve ürettikleri bilgiler sayesinde daha fazla buluş ve yenilik yapabilmekte; sürekli öğrenmekte, öğrendiğini ürüne dönüştürüp ticarileştirebilmekte ve bu yolla ulusal ve uluslararası çapta yumuşak güç elde edebilmektedir.

Bu döngüyü ve ekosistemi sağlayan bölgesel ekonomilerin iş gücü verimliliği de daha yüksek olmakta, bölgeler ulusal ve küresel iş bölümünde katma değeri yüksek sektörlerde uzmanlaşmaktadır. Bireylerin eğitim, öğrenme, yetenek ve tecrübeleri ile kazandıkları bilgi, beceri ve donanımlar bölgenin orta ve uzun vadede rekabet edebilirliğinin ve üretimde sürdürülebilirliğin olmazsa olmazıdır. Bu sebeple, bölgede akademik ve mesleki alanda eğitim sunan kurumlar ile sanayi arasında organik bağlar kurularak eklektik çağın bir gereği olan inşacı-yaratıcı eğitim felsefesi temeline dayanan, bireylerin öğrenmeyi öğrenme ve öğrenme kapasitesini artırıcı, becerilerini geliştirici tedbirler bölgede uygulanacaktır.

İstihdamın, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamanın temel unsurlarından biri olması; tüm sosyal grupların istihdam edilebilirliklerinin artırılarak hiçbir ayırım gözetilmeksizin politika uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu temel ihtiyaç doğrultusunda; eğitim içeriklerinin ve altyapısının ihtiyaçlara göre yeniden belirlenmesine, özellikle dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliklerinin artırılarak iş gücü piyasasının çeşitlendirilmesine ve etkinliğinin yükseltilmesine, istihdamdaki cinsiyet eşitsizliğini giderici ve piyasa taleplerine cevap verici esnekliğin kazandırılmasına odaklanılacaktır.

Kadınların iş gücüne dâhil olmama nedenlerinin başında gelen “ev işleriyle meşgul olma durumu”nun payı TR71 Bölgesi’nde %40,62 olup Türkiye ortalaması olan %32,89’un oldukça üzerindedir (TÜİK, 2022). Söz konusu durum kadınların istihdam edilmesinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu sebeple, kadınların iş gücüne katılımını artırmaya yönelik olarak ev işleriyle meşgulliyet durumunu azaltacak önlem ve tedbirlere planda yer verilmektedir.

2010-2021 yılları arasında hem ülkede hem de bölgede sanayi ve hizmetler sektöründeki istihdam oranında artış, tarım sektöründeki istihdam oranında ise gerileme yaşanmıştır. Bölgenin tarımdan kopan iş gücünü soğurma kapasitesinin düşük olduğu ve istihdam alanı yaratma konusunda Türkiye ortalamasının altında kaldığı gözlenmektedir. Tarım sektöründe gizli işsiz olan bireyler kente göç sonrasında iş gücü piyasasına baskı yaratmakta ve bunun sonucu olarak da kayıt dışı istihdama sürüklenmektedir. Ne eğitimde ne istihdamda olan, bilhassa kent iş gücü havuzuna yeni dâhil olmuş bireylerin kayıtlı istihdamlarının sağlanması için tüm alanlarda politika yürütülecektir.

Beceri Seti Analizi’ne göre bölgedeki imalat sanayiinin işe alımda en çok değer atfettiği kriterin deneyim olduğu tespit edilmiştir. Bu durum özellikle genç nüfusun fazla olduğu ve 20-24 yaş grubunda bölgedeki tüm illerde meydana gelen yığılmanın imalat sanayiinde istihdam edilme ihtimalini düşürmektedir. Uzun süre iş gücü piyasasına dâhil olmak için başvuruda bulunmuş fakat çeşitli sebepler ile başarılı olamamış bireyler “iş bulma ümidi olmayanlar” olarak nitelendirilmekte ve sosyal dışlanmışlığa sürüklenmektedir. Bu durum, uzun vadede toplumsal huzura zarar veren boyutlara gelebilme riski taşımaktadır. İş bulma ümidi olmayanların payı TR71 Bölgesi’nde %3,75 olup Türkiye ortalaması olan %5,43’ün gerisindedir (TÜİK, 2022). Bu veri, bölge açısından her ne kadar olumlu bir görünüm arz etse de iş bulma ümidi olmayanların sayısının bölgede 23 bin kişiye ulaşması aslında sorunun ne denli ciddi boyutlara ulaştığının bir tezahürüdür.

TR71 Bölgesi’nde 10 adet faal OSB bulunmakta olup bu OSB’lerde enerji, ulaşım, atık yönetimi, su ve atık su arıtma altyapılarında eksiklikler bulunmaktadır. Aynı zamanda, yeterli sayıda insan kaynağına sahip olmaması, OSB müdürlüklerinin kurumsallaşma süreçlerini sekteye uğratmış, kurumsallaşma kapasitesinin güçlendirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

Tüm bunlardan hareketle, TR71 Bölgesi içerisindeki planlı sanayi alanlarının altyapılarının, kalitelerinin ve hizmet sunma kapasitelerinin geliştirilerek bölgenin yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Avrupa'nın net sera gazı emisyonunu 2030 yılına kadar %50-55 oranında azaltmayı ve 2050 yılına kadar karbon nötr olmayı hedefleyen AYM kapsamında, sanayi sektörü başta olmak üzere tüm sektörlerde temiz ve sürdürülebilir enerjinin kullanılması, yenilikçi ve çevre dostu üretimin gerçekleştirilmesi, çevrenin ve ekosistemin korunması, döngüsel kullanıma olanak tanınması ve atıkların azaltılmasını temel alan yapısal bir yeşil dönüşüm ifade edilmektedir. Yeşil dönüşüm; zehirli maddelerin minimize edilmesi ve sıfır kirliliğe ulaşan bir çevre için, sınırda karbon düzenlemelerini, yeşil ve döngüsel ekonomiden faydalanmayı, yeşil finansmanı, bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerini kapsamaktadır. Karbon sızıntılarını önlemek, karbon nötr kıta olma amaçlarının gerçekleştirilmesi için ithalatçıların ticarete yönelik ürünlerinin karbon emisyonlarını tespit etmesi ve raporlaması zorunluluğu getirileceği ifade edilmektedir.

AYM'de SKD'ye ilişkin önceliklendirilen beş sektör: çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre ve elektrik olarak belirlenmiştir. Üreticinin doğrudan sorumlu olduğu sabit yakma kaynaklı emisyonlar ile üretim girdilerinin sebep olduğu emisyonlar sınıflandırılmış ve sektörel bazlı karbon maliyetleri çıkartılmıştır. Buna göre, karbon maliyeti en fazla olan sektörler çimento, makine, otomotiv, tekstil ve demir çelik olarak tespit edilmiştir.

TR71 Bölgesi'nde kauçuk ve plastik, çimento, otomotiv, ana metal sanayii, gıda, tekstil ve tarım sektörlerinde yoğun şekilde üretim yapılmakta olup özellikle bu sektörlerle yönelik karbon düzenlemesi için gerekli aksiyonların alınması elzem hâle gelmiştir. Üretim ve üretici kaynaklı karbon emisyonunun yoğun olarak görüldüğü çimento ve tarım sektörlerinde, sektörel düzeyde düzenlemeler yapılması gerekliliği hasıl iken; otomotiv ve tekstil sektörlerinde, karbon emisyonunun kullanılan girdiler kaynaklı yüksek maliyetli seyretmesinden ötürü, maliyeti düşürebilmek için ekonomi düzeyinde bir dönüşüme ihtiyaç duyulmaktadır.

Bölgeden 2021 yılında kauçuk ve plastik sektöründe 293 milyon USD (toplam bölge ihracatının %44,40'ı), otomotiv sektöründe 147 milyon USD (toplam bölge ihracatının %22,20'si), ana metal sanayii ve fabrikasyon metal ürünleri sektöründe 78 milyon USD (toplam bölge ihracatının %11,70'i), gıda ve içecek ürünlerinin imalatı sektöründe 60 milyon USD (toplam bölge ihracatının %9,07'si), tekstil sektöründe 17 milyon USD (toplam bölge ihracatının %2,60'ı), tarım sektöründe 11 milyon USD (toplam bölge ihracatının %1,60'ı) ihracat gerçekleştirilmiştir (TÜİK, 2022). Bölgede üretim faaliyetinde bulunan fakat gerçekleştirdikleri ihracatı büyükşehirlerdeki merkezleri üzerinden yapan ulusal ve uluslararası işletmelerin dış ticaret hacimleri de göz önünde bulundurulduğunda bu tutarların çok daha yüksek seviyelerde olduğu bilinmektedir.

2021 yılı itibarıyla kauçuk ve plastik sektörünün aktif toplamı 5,86 milyar TL (bölge imalat sektörü aktif toplamının %22,53'ü), gıda ve içecek ürünlerinin imalatı sektörünün aktif toplamı 5,74 milyar TL (bölge imalat sektörü aktif toplamının %22,07'si), ana metal sanayii ve fabrikasyon metal ürünleri sektörünün aktif toplamı 5,25 milyar TL (bölge imalat sektörü aktif toplamının %20,20'si), otomotiv sektörünün aktif toplamı 1,54 milyar TL (bölge imalat sektörü aktif toplamının %5,88'i), tekstil ürünlerinin imalatı sektörünün toplam aktifi 1,27 milyar TL (bölge imalat sektörü aktif toplamının %4,85'i) seviyelerindedir (GBS, 2022).

Bölgenin imalat sanayii sektörü aktif toplamının %75,62'sini oluşturan bu sektörlerin sürdürülebilir ve rekabetçi üretim altyapılarının tesis edilmesi ve ihracatta kayıp yaşanmaması için gerekli müdahaleler yapılacaktır.

2021 yılında gıda ve içecek ürünlerinin imalatı sektörünün net satışları 6,63 milyar TL (bölge imalat sektörü net satışlarının %25,90'ı), kauçuk ve plastik sektörünün net satışları 5,99 milyar TL (bölge imalat sektörü net satışlarının %23,40'ı), ana metal sanayii ve fabrikasyon metal ürünleri sektörünün net satışları 5,42 milyar TL (bölge imalat sektörü net satışlarının %21,18'i), otomotiv sektörünün net satışları 1,62 milyar TL (bölge imalat sektörü net satışlarının %6,34'ü) olarak gerçekleşmiştir (GBS, 2022). Aktif toplamında büyük bir öneme sahip olan bölgenin önde gelen bu sektörleri, net satışlarda da bölgenin büyük bir yükünü taşımaktadır. Bölge ve ülke kaynaklarının etkin değerlendirilmesi için marjinal maliyeti en düşük olan emisyon azaltım fırsatları tespit edilecek ve uygulanmaları sağlanacaktır.

Bunlarla birlikte bölgedeki imalat sanayii sektöründe istihdamın %18,21'i gıda ve içecek ürünleri sektöründe, %17,91'i ana metal ve fabrikasyon metal ürünleri sektöründe, %17,22'si tekstil sektöründe, %11,33'ü kauçuk ve plastik sektöründe, %9,75'i diğer metalik olmayan mineral ürünleri sektöründe ve %6,86'sı da otomotiv sektöründe yaratılmaktadır (SGK, 2022).

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) "yeşil iş"i çevresel kalitenin korunmasına veya eski hâline getirilmesinde önemli ölçüde katkıda bulunan tarım, imalat, araştırma ve geliştirme, idari ve hizmet faaliyetlerinde çalışmak olarak tanımlamaktadır. Bu kavram; istihdam, çevre, enerji ve bunları tamamlayıcı diğer tüm konuların bir arada ele alınması gerektiğini ifade etmektedir (UNEP, 2008). Plan döneminde altyapının yeşil dönüşüme uygun hâle getirilmesi için tüm aktörlere birçok alanda görev düşmektedir. İnşa edilecek olan yenilikçi altyapılar ve mekanizmaların işletmeler için pozitif dışsallıklar sağlaması hedeflenmektedir. Zira altyapısı bu dönüşümü teşvik etmeyen, desteklemeyen bölgeler önümüzdeki dönemde bu hassasiyete sahip işletmelerin yatırımlarına mazhar olmayacaklar ve zarar göreceklendir.

Ekonomi, teknoloji ve üretim alanındaki gelişmeler toplum içinde iş birliği, örgütlenme ve uyumlu bütünleşmediği sürece sürdürülebilir kalkınma sağlanamaz. Sosyal sermaye kavramı ile ortak iş yapma, ortak iş birliğini mümkün hâle getiren normlar, standartlar ve ağların varlığı kastedilmekte; bilhassa bölgesel çapta önemi vurgulanmaktadır. Toplum içindeki tüm iktisadi ve sosyal gruplar arasında gelişen ortak eylem, dayanışma, güven, sosyal bağlılık, ilişki, bilgi ve iletişim ağı hem kamu politikalarının hem de özel sektör girişimlerinin başarı şansını artırmaktadır. Hülasa, sosyal sermayenin güçlendirilmesi en başta yoksulluk ve yoksunluk olmak üzere birçok sosyoekonomik sorunun çözümünde kritik öneme sahiptir.

Artan nüfus ve kentleşmenin yarattığı sonuçlar yaşam kalitesini farklı açılardan etkilemektedir. Yaşam kalitesinin yükseltilmesi için kentsel ve bölgesel ölçekte mekânsal düzenlenmeler yapılması gerekmekte olup bu doğrultuda uygulama aracı olarak çevre düzeni, nazım imar ve uygulama imar planlarının mekânsal ve sektörel gelişme eğilimleri dikkate alınarak hazırlanması ve etkili bir araç olarak kullanılması önemlidir.

Mekânsal planların afet riski, iklim değişikliği, doğal ve tarihî değerlerin gözetilmesi, erişilebilirliğin artırılması (hareket kısıtlılığı olan bireylere duyarlı), açık ve yeşil alanların korunması ve miktarının artırılması, kontrolsüz kentsel gelişmenin tarım, turizm ve sanayi alanları üzerinde oluşturduğu baskının önlenmesi gibi unsurlar esas alınarak kurgulanması sağlanacaktır. Yerel yönetimlerin akıllı şehir stratejilerini ve izleyecekleri yol haritalarını hazırlamaları teşvik edilecek ve akıllı şehir uygulamalarının hayata geçirilmesi sağlanacaktır.

Bununla birlikte On İkinci Kalkınma Planı'nın amaç, tedbir ve politikaları arasında yer alan; tüm alanlarda ikiz dönüşümün sağlanması, sanayide teknoloji, yenilikçilik, ürün kalitesi, verimlilik ve ihracat kapasitesi artışı, endüstriyel kapasitenin dönüştürülmesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, rekabetçiliğin artırılması, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, iş gücünün niteliğinin ve becerilerinin artırılması, yeni nesil mesleklere yönelik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, sanayi sektöründeki aktörlerin kurumsallaşmasının sağlanması, yeni nesil üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, TGB'lerin etkinliğinin artırılması, yüksek teknoloji ürün üretiminin desteklenmesi, danışmanlık ve yönderlik uygulamalarının yaygınlaştırılması, yatay ve dikey iş birliği olanaklarının ve sosyal sermaye varlığının geliştirilmesi, herkes için erişilebilir kentsel hizmetlerin sunulması, kamusal alanların erişilebilirlik ve kapsayıcılık ilkesi çerçevesinde oluşturulması hususlarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

İşlerin ölçülebilir, yönetilebilir, sürdürülebilir hâle gelmesi, denetlenmesi ve iyileştirilmesi, etkin ve etkili şekilde kurgulanabilmesi açısından önemli olduğu gibi insan kaynağının uzmanlaşması, motivasyonu, örgüte bağlılığı gibi hususları da doğrudan etkileyen kurumsallaşma; örgütsel kültürün oluşturulması ve ilkeleştirilmesi, net bir hiyerarşik yapının dizayn edilmesi ve ilişkilerin belirli kurallara oturtulması, örgütsel adaletin sağlanması, işletme içi çatışmaların ve anlaşmazlıkların daha kolay çözümlenmesi ve bu yollar ile insan kaynağının veriminin artırılması için son derece kritiktir. Bölge imalat sanayiinin iş gücü verimliliğinin artırılması ve kurumsallaşma sürecine ilişkin diğer bileşenler birlikte ele alınacaktır.

Yönetimsel takip mekanizması oluşturulması, sorunların daha net biçimde görülebilmesi, işletmelerin teknolojik gelişmelere daha hızlı adapte olabilmesi, her alanda verimlilik artırıcı uygulamaların yapılabilmesi, hedef odaklı ilerleyebilme gibi avantajlar sağlaması bakımından kurumsallaşma kapasitesinin artırılması, insan kaynağının yapılandırılmasını sağlayacağından, imalattaki verimliliği de dolaylı yoldan artıracaktır. Kurumsallaşma bileşenlerini oluşturan tüm bu soyut uygulamalar, esasında işletmelerin gizli ihtiyaçlarını ortaya çıkarmakta ve etkisini çok hızlı sürede göstermektedir. İşletmelerin ve aktörlerin bu gizli ihtiyaçlarını görebilmelerini ve günün şartlarına uygun çevik şirketlerden biri olabilmelerini sağlayacak yönderlik faaliyetleri planın genel misyonlarından biridir.

Güçlü bir kurumsal yapıya sahip işletmelerin değişim ve dönüşüme daha yatkın olduğu, piyasada ve diğer dış çevre unsurlarında meydana gelen gelişmeleri daha yakından takip edebildiği ve bu kapsamda önlem alabildiği, üretim süreçlerine yönelik inovasyon fırsatlarını yakalayabildiği, yeni ürün ve yeni pazarlar hakkında daha isabetli ve kapsamlı analizler yapabildiği, ulusal ve uluslararası alanda daha rekabetçi olduğu bilinmektedir. Bu sebeple kurumsallaşma kapasitesinin artırılması, işletmelerin profesyonelleşme süreçleri ve sürdürülebilirlikleri için önemli görülmektedir.

Tedbir 2.1.1. İnsan kaynakları yatırımları ve hizmet alımları teşvik edilecektir.

Dijitalleşme, dijital dönüşüm sadece bir yazılımı ya da sistemi işletmeye entegre ederek sağlanamamaktadır. Bu kavramlar bir olguyu ifade etmekte ve bunun için işletmelerin veriyi oluşturma, toplama, işleme ve anlamlandırma süreçlerini tasarlayacak, sistemleri birbiriyle entegre edecek mühendislik yeteneklerine ve bunları gerçekleştirecek insan kaynağına ihtiyaç bulunmaktadır. BGUS'ta rekabet nüvesi illerden biri olarak konumlandırılan Aksaray başta olmak üzere işletmelerin veri temelli yönetim ilkelerini içselleştirmeleri yönünde yapacakları insan kaynakları yatırımları ve danışmanlık hizmeti alımları desteklenecektir.

Tedbir 2.1.2. İşletmelerin yönetim danışmanlığı hizmetlerine yönelik faaliyetleri desteklenecektir.

Dijitalleşme, dijital dönüşüm, yalın üretim teknikleri, enerji verimliliği, aile anayasası, veri analitiği, atık yönetimi, ihracatta derinleşme, temiz üretim, endüstriyel simbiyoz gibi alanlarda danışmanlık hizmetine erişilebilirliğin artırılması için bölgeye nitelikli bilgi ve tecrübe transferi sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birlikleri tesis edilecektir.

Tedbir 2.1.3. Destek sağlayıcı kuruluşlara erişiminin artırılmasına yönelik teknik destek sağlanacaktır.

Ulusal ve uluslararası fon, hibe ve destek sağlayıcı kuruluşlara bölge işletmelerinin erişiminin artırılması için bölgenin farklı kurumlarındaki yetişmiş insan kaynağı vasıtasıyla işletmelere teknik destek sağlanacaktır. Bununla birlikte bu kuruluşlarla bölgesel ve sektörel düzeyde iş birlikleri tesis edilecektir.

Tedbir 2.1.4. Bölgenin dış dünyayla ilişkisinin kuvvetlendirilmesi ve ihracat yeteneklerinin artırılması sağlanacaktır.

Bölgenin ulusal çapta rekabetçi ve üretim değerinin yüksek olduğu başta gıda, tekstil, ana metal sanayii, fabrikasyon metal ürünleri sektörleri başta olmak üzere dış dünyayla ilişkisini kuvvetlendirmek ve ihracat yeteneklerini artırmak amacıyla dış ticaret istihbarat ofislerinin kurulması, ihracata yönelik sertifikasyon, test ve analiz laboratuvarlarının tesis edilmesi sağlanacak, işletmelerin bu hizmetten faydalanmaları desteklenecektir.

Tedbir 2.1.5. Maden kaynaklarının katma değerinin artırılması sağlanacaktır.

Aksaray, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde'deki maden yataklarından çıkarılan kaynakların farklı alanlarda ve daha nitelikli sektörlerde değerlendirilmesi için yapılacak araştırmalar, çalışmalar desteklenecektir. Üniversitelerin bu alandaki çalışmalarının yatırıma dönüşmesi sağlanacaktır.

Tedbir 2.1.6. AR-GE, ÜR-GE çalışmaları ve yatırımları desteklenecektir.

TGB'lerde ve işletmelerin kendi tesislerinde yapacakları AR-GE, ÜR-GE faaliyetleri desteklenecektir. Bölgede kurulacak AR-GE ve tasarım merkezlerine yönelik altyapılar oluşturulacaktır.

- Proje Önerisi 2.1.1. Gıda ve İlaç Sanayiine Yönelik Mikronize Kalsit Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.2. Niğde İli Open-End Pamuk İpliği Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.3. Çelik Çekme Boru Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.4. Granül Kalsit (Kompaund) Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.5. Kırıkkale İli Silah Parçaları Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.6. Kırıkkale İli Mangan Sülfat-Sentetik Mangan Dioksit Üretimi
- Proje Önerisi 2.1.7. Kırşehir İli Cam Ambalaj İmalatı
- Proje Önerisi 2.1.8. Kırıkkale İli Membran Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.9. Niğde İli Fotovoltaik Panel Üretim Tesisi
- Proje Önerisi 2.1.10. Niğde İli Maden İşleme ve Taş Ocağı Makinaları İmalatı
- Proje Önerisi 2.1.11. Niğde İli Endüstriyel Kalsit Üretimi Tesisi

Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

Çeşitli teşvik mekanizmaları ile kentleşmenin meydana getirdiği sanayileşme sorunlarını bertaraf etmeyi amaçlayan, sanayi faaliyetlerini toplulaştıran, mevcut yatırımcıları destekleyerek yeni yatırımcıları bünyesine katmayı hedefleyen planlı sanayi alanlarının gelişebilmesi, daha etkin hâle getirilmesi, hem il hem de bölge bazındaki üretim faaliyetlerini artıracak, sanayi sektörünü güçlendirecek, ili ve bölgeyi yatırım için cazibe merkezi hâline getirecek önemli bir unsurdur. Yerli ve yabancı yatırımların bölgeye çekilebilmesi açısından, planlı sanayi alanlarının sağladığı teşviklerin yanı sıra altyapılarının yeterli düzeyde olması da işlerde aksamaların meydana gelmemesi, fire ve kayıp ürün miktarının minimum düzeyde tutulması ve lojistik imkânlarının elverişli olması, yatırımcıların göz önünde bulundurduğu hususlar arasındadır. İşletmede üretim, belirli bir plan çerçevesinde yürütülen, girdi ve çıktıları zaman ve maliyet bazında değerlendiren bir sistem olduğundan; altyapıdan kaynaklı herhangi bir aksaklık üretimde ciddi kayıp ve firelere yol açabilmektedir.

Tedbir 2.2.1. Planlı sanayi alanlarının kurumsal kapasitelerinin ve hizmet sunma altyapılarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Bölgede yer alan OSB'lerin büyük kısmında insan kaynağı, hizmet binası, itfaiye, kreş gibi altyapı ve üstyapı eksiklikleri mevcuttur. Hem mevcut üreticilere sunulan asli ve tamamlayıcı hizmetlerin kalitesinin artırılması hem de bölgede yatırım yapmayı düşünen potansiyel yatırımcılar için OSB'lerin cazip hâle getirilmesi gerekmektedir. Bunun dışında insan kaynağı altyapısı yeterli olan OSB müdürlüklerinin endüstriyel simbiyoz ve atık yönetimi konuları özelinde kurumsal kapasiteleri artırılacaktır.

Tedbir 2.2.2. Planlı sanayi alanlarının altyapı eksikliklerinin giderilmesi, mevcut altyapıların iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Acıgöl OSB, Kaman OSB, Keskin OSB, Kırıkkale Silah İhtisas OSB, Mucur OSB, Nevşehir OSB'nin enerji ve ulaşım altyapıları ve diğer üstyapı eksiklikleri giderilecektir. Bunun dışında bölgedeki tüm KSS'lerin ve diğer OSB'lerin üstyapıları iyileştirilecektir.

Tedbir 2.2.3. Gençlerin yeşil iş odaklı teknogirişimleri desteklenecektir.

Gençlerin yeşil iş odaklı teknogirişimlerine yönelik yürüteceği çalışmalar desteklenecek, kitlesel fonlama,

yatırım ortaklığı gibi mekanizmalar vasıtasıyla girişimlerinin fonlanması sağlanacaktır.

Tedbir 2.2.4. OSB'ler ile teknik mesleki liselerin entegrasyonunun artırılması sağlanacaktır.

Bölge imalat sanayii ve madencilik sektörlerinin en önde gelen sorunlarından birinin dış ticaret personeli temininde yaşanan zorluklar olduğu saha çalışmaları ve çalıştaylarda tespit edilmiştir. Bu gerekçeden hareketle 2021 yılında altı ilde uygulamaya konulan dış ticaret mesleki ve teknik liselerinin bölge ekosistemine kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca modüler eğitim programları ve atölyeler tasarlanarak uygulamaya alınacak ve OSB'ler ile teknik mesleki liselerin entegrasyonu artırılacaktır.

Tedbir 2.2.5. İmalat sanayii ile üniversiteler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Yükseköğretimin kitlesel hâle gelmesinin bir tezahürü olarak uygulama alanı gerektiren fakültelerin altyapı eksikliklerinin yaygın olduğu görülmektedir. STEM alanları olarak tanımlanan teknik alanlarda atölyelerin oluşturulması ve üniversitede üretilen bilginin üretime aktarılması sağlanacaktır. Bölge üniversitelerinde üretilen bilgilerin AR-GE çalışmalarına altyapı oluşturması sağlanacak; üniversiteler her anlamda kuluçka merkezi hâline getirilecektir.

Tedbir 2.2.6. Sanayi iş birliği diyalog mekanizmaları oluşturulacaktır.

Değer zincirlerinde yer alan ekonomik aktörlerin iş birliği kapasitesini artıracak ulusal ve bölgesel kümelenme programları ile bölgenin ve illerin rekabetçiliği ve sürdürülebilirliği geliştirilecektir. BGUS'ta da rekabet nüvesi illerde (Aksaray) ve gelişen yerel ekonomilerde (Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde) küme kapasitesini artırıcı faaliyetlerin desteklenmesi gerektiği belirtilmekte olup illerdeki kümelerin bölgesel kümelere dönüşmesi sağlanacaktır.

Proje Önerisi 2.2.1. Veri Merkezi (Kaya Oyma) Tesisi

Proje Önerisi 2.2.2. Aksaray İli Emniyet Kemerli İmalatı Tesisi

Proje Önerisi 2.2.3. Nevşehir İli Tarım Makineleri İmalatı Tesisi

Proje Önerisi 2.2.4. Nevşehir İli Karavan Üretim Tesisi

Proje Önerisi 2.2.5. Aksaray İli Motosiklet, Mopet ve Motorlu Bisiklet İmalatı Tesisi

Proje Önerisi 2.2.6. Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları İçin Airbag Üretimi Tesisi

Proje Önerisi 2.2.7. Aksaray İli Motosiklet, Bisiklet ve Skuter Dış Lastiği Üretim Tesisi

Proje Önerisi 2.2.8. Aksaray İli Galvaniz Sıcak Daldırma Tesisi

Proje Önerisi 2.2.9. Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları İçin Treyler, Yarı Treyler, Karoser, Kabin, Kupa, Dorse ve Damper İmalatı Tesisi

Proje Önerisi 2.2.10. Aksaray İli Plastik Enjeksiyon Kalıbı İmalatı Tesisi

Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir

Bölgedeki ilgili sektör firmalarının emisyon azaltım fırsatlarının tespit edilmesi ve firmaların SKD için altyapılarının iyileştirilmesi gerekli görülmektedir. Bölgenin üretim sürekliliğini tehdit edebilecek muhtemel gelişmelerden biri olan SKD uygulamaya girmeden bölge aktörlerinin hazırlıklı olmaları elzem bir durumdur.

Bu sebeple plan döneminde imalat sanayii ve madencilik sektör eylem planlarının hazırlanması, bilinçlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi, yeşil dönüşüme yönelik yatırımların desteklenmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 2.3.1. Sektör eylem planlarının hazırlanması sağlanacaktır.

Başta ihracat yapan sektörler olmak üzere tüm alanlarda emisyon azaltım fırsatlarının tespiti amacıyla eylem planları hazırlanacaktır.

Tedbir 2.3.2. Yeşil dönüşüm hakkında bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.

Tüm aktörlerin yeşil dönüşüm, SKD ve AYM hakkında bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 2.3.3. İşletmelere teknik ve mali destek sağlanacaktır.

Başta bölgenin kritik sektörleri olmak üzere tüm imalat sanayii ve madencilik işletmelerine SKD'ye hazırlanmaları için teknik ve mali destek sağlanacaktır.

Tedbir 2.3.4. Tüm ölçekteki işletmelerin yeşil dönüşümü finanse etme kabiliyetlerinin artırılması desteklenecektir.

Sektörel özellikler göz önünde bulundurularak tüm işletmeler ayrı ayrı tasnif edilecek ve işletmelerin yeşil dönüşümü finanse etme kabiliyetlerine göre destek mekanizmaları geliştirilecektir. Yeşil dönüşümün sağlanması için yapılması gereken soyut ve somut iyileştirmelerin uygulamaya konulması hedeflenmektedir.

Tedbir 2.3.5. Yeşil ekonomik faaliyetler, yatırımlar ve iş gücü boyutuyla desteklenecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Bölge genelinde yeşil iş odaklı yatırımlar ve faaliyetler öncelikli olarak desteklenecek, bu faaliyetlerin gerektirdiği insan kaynağının yetiştirilmesine yönelik mesleki eğitim, yeniden eğitim, beceri kazandırma ve geliştirme faaliyetleri öncelikli olarak desteklenecektir.

Program Önerisi 2.3.1. Yeşil Dönüşüm Finansman Desteği Programı

Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır

Yeşil dönüşüm çok boyutlu bir kavram olup kısa zamanda az sayıda aktörün çabasıyla dönüşümün gerçekleştirilebilmesi kolay görünmemektedir. İşletmelerin gereken yatırımları yapmış olmaları dönüşümü sağlamaları anlamına gelmemektedir. Zira tedarik zincirinde yer alan tüm aktörlerin aynı dönüşüm süreci içinde olmaları ve üretim yapılan alanların da bu dönüşümü destekler nitelikte olması gerekmektedir. Bu açıdan yaklaşarak, ekosistemdeki tüm karar vericilerin aynı hedefe görevleri ve misyonları doğrultusunda ilerlemelerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yeşil dönüşümün sağlanabilmesi için farklı bileşenler olduğu kabul edilmekte ve bileşenlerin aktörler tarafından sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması düşünülmektedir. Yeşil tarife ve YEK-G Sistemi, bölgenin atık su arıtma altyapısı, katı atık yönetimi, yenilenebilir enerji, geri dönüşüm, endüstriyel simbiyoz alanlarında başta planlı sanayi alanları özelinde olmak üzere yüksek çarpan etkisi yaratacak kaynak etkin bir yöntemle müdahaleler ve tedbirler uygulanması hedeflenmektedir.

Tedbir 2.4.1. Yeşil Tarife ve YEK-G Sisteminin bölgeye penetrasyonu sağlanacaktır.

YEK-G Belgesi, yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak üretilen elektriğin kaynak türünü tüketiciye ifşa eden, kanıtlayan ve ticareti yapılabilen bir üründür. Her belge, 1 MWe saat yenilenebilir kaynaktan elektrik üretimini temsil eder. Enerji Piyasaları İşletme A.Ş.'nin (EPIAŞ) blokzincir teknolojisini kullanarak geliştirdiği bu sistem yenilenebilir enerjiyi herkes için talep edilebilir ve ulaşılabilir hâle getirmektedir. Belgelendirilmiş yeşil enerjiye kullanıcıların erişebilmesi ve satın aldığı enerjinin kaynağında tercih hakkı olması, Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası anlaşmalardaki taahhütlerini yerine getirmesine katkı sağlayacaktır. Bu gerekçeden hareketle Yeşil Tarife ve YEK-G Sistemi ile ilgili altyapı, bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları yürütülecek ve aktörler sisteme katılması için desteklenecektir.

Tedbir 2.4.2. Atık su arıtma çamurları katma değerli hâle getirilecektir.

Bölgede yerel yönetimler ve OSB'ler başta olmak üzere işletilen atık su arıtma tesislerinde ortaya çıkan çamurların yan ürün, ham madde ve ek yakıt olarak alternatif alanlarda değerlendirilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 2.4.3. Endüstriyel simbiyoz olanaklarının harekete geçirilmesi ve bu mekanizmanın kurumsal kimliğe kavuşturulması sağlanacaktır.

Ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan fayda sağlaması amacıyla mevzuat hükümlerine uygun endüstriyel simbiyoz olanakları değerlendirilecektir. Bölgenin başta maden çıkarma ve kesme, hayvancılık faaliyetleri, ana metal sanayii, fabrikasyon metal ürünleri ve gıda sanayii alanlarında ortaya çıkan atıkların başka sektörlerde ve alanlarda yan ürün ve/veya ham madde girdisi olarak kullanılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte endüstriyel simbiyoz mekanizmasının kurumsal kimliğe kavuşturulması için ilgili kurumlar arasında iş birlikleri geliştirilecek ve aktörlerin atık yönetimi konusunda kapasiteleri artırılacaktır. Planlı sanayi alanlarının atık yönetimi altyapılarının iyileştirilmesi ve kaynak verimliliği temelli uygulamalara geçişleri sağlanacaktır.

Tedbir 2.4.4. Yeni nesil planlı sanayi alanları kurgulanacaktır.

On İkinci Kalkınma Planı'nda, planlı sanayi alanlarının ülke yüz ölçümüne oranının plan döneminde üç kattan daha fazla artacağı öngörülmekte ve hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda bölgede yeni kurulacak olan OSB ve KSS'lerin yeşil işleri teşvik edici altyapılara sahip olması ve yeşil dönüşüme uygun şekilde kurgulanması sağlanacaktır.

Tedbir 2.4.5. Yenilenebilir enerji tüm aşamalarda desteklenecektir.

Bölgede yapılacak olan yenilenebilir enerji yatırımları desteklenecektir. Bununla birlikte yenilenebilir enerji alanında ithalatın engellenmesi ve ürünlerin yerlileştirilmesine yönelik makine, ekipman ve teknoloji üretimleri yeni nesil teşvik mekanizmalarıyla desteklenecektir. Ayrıca ömrünü tamamlamış yenilenebilir enerji yatırımlarının geri dönüşümüne yönelik Aksaray, Nevşehir ve Niğde'de yürütülecek AR-GE faaliyetleri desteklenecek ve yatırıma dönüştürülmesi sağlanacaktır. Bölgenin güneş radyasyonu değeri yüksek illeri olan Aksaray, Nevşehir ve Niğde'de toplam 400 MWe kurulu güce sahip 433 adet Güneş Enerjisi Santrali (GES) bulunmaktadır. Bor ilçesinde kurulmuş olan ve Sultanhanı ilçesinde de kurulması hedeflenen YEKA GES yatırımlarının önümüzdeki dönemde yapılacağı göz önünde bulundurulduğunda yeşil iş kapsamında önemli bir geri dönüşüm alanı karşımıza çıkacaktır. Geri dönüşüm sektöründe deneyimi ve yatırımları olan bu illerin GES panel ve hücrelerinin geri dönüşümüne yönelik AR-GE çalışmaları ve yatırımları desteklenecektir.

Tedbir 2.4.6. Atık su arıtma tesislerinin nitelikleri artırılacaktır.

OSB'lerde ve ilçelerde kurulu olan atık su arıtma tesislerinin nitelikleri artırılarak su çıkış kaliteleri iyileştirilecektir. Arıtılan suların tarım, imalat sanayii ve başka alanlarda kullanılabilir hâle getirilmesi ve yeniden kullanılması sağlanacaktır. Ayrıca yeşil ve gri su varlığının etkin değerlendirilerek planlı sanayi alanlarında kullanılması için altyapı oluşturulacaktır.

Tedbir 2.4.7. İklim değişikliği yerel eylem planlarının oluşturulması sağlanacaktır.

Bölgede iklim değişikliğine yönelik ilçe ve il bazlı yerel eylem planları oluşturulacak, ulusal ve uluslararası fonlardan istifade edilerek planın uygulamaya geçmesi sağlanacaktır.

Proje Önerisi 2.4.1. Atık Kâğıtlardan Kraft Torba Üretim Tesisi

Program Önerisi 2.4.1. Endüstriyel Simbiyoz Finansman Desteği Programı

Hedef 2.5. Sosyal Sermaye Varlığı Harekete Geçirilecektir

Bireylerin istedik davranışları neticesinde beşerî sermayeye yapmış oldukları katkı, sosyal sermaye unsuru ile birlikte sinerji oluşturarak kalkınmayı besleyen ve ona analitik derinlik kazandıran bir faktör hâline gelmektedir. Beşerî sermaye; bilginin, becerinin ve yetkinliğin toplamı neticesinde ortaya çıkan iş gücünün iktisadi değer üretme potansiyelini ifade etmektedir. Toplumsal konulara duyarlı, ulusal ve uluslararası gelişmeler ile yakın ilişkiler içinde, haklarının ve sorumluluklarının bilincinde olan her birey ise sosyal sermayenin bireysel görünümüdür.

Sosyal sermaye, yeni nesil bölgesel kalkınma politikalarında ve literatürde güncel olmaya başlayan bir kavram olmasına rağmen TR71 Bölgesi'nde 13. yy.dan beri varlığını Ahilik Teşkilatı adı altında sürdürmektedir. Ahilik geleneğinin bölgede tesis edilip tüm civar yerleşimlere ihraç edilmesi, köklü bir sosyal sermaye geçmişine işaret etmektedir. Bölgenin bu geleneğinin, serbest piyasa ekonomisi ile uyumlu hâle getirebilmesi, ulusal ve uluslararası trendleri takip edebilmesi için geliştirilmeli ve kullanılmalıdır.

Tedbir 2.5.1. Kadın ve gençler öncelikli olmak üzere bölgede kapsayıcı istihdam teşvik edilecektir.

Kadınların ve gençlerin yer aldıkları işletmelerin, toplumsal kalkınmaya yönelik amaçlarını gerçekleştirmede ve karşılaştıkları engelleri aşmada daha başarılı oldukları görülmekte ve bu açıdan kapsayıcı sosyal sermayenin çok önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Kadınların tüm alanlarda istihdam edilebilirliklerinin artırılması için bakım yükümlülüklerinin kurumsal hizmetlerle karşılanmasına yönelik destekler sağlanarak cinsiyet eşitsizliğini azaltıcı uygulamalar yaygınlaştırılacaktır. Bununla birlikte, kadınların ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin geliştirilmesine yönelik güçlendirme programlarının derinleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 2.5.2. Ortak kullanıma yönelik altyapıların tesisi desteklenecektir.

Ortak kullanıma yönelik altyapı, atölye ve üretim alanları hem iktisadi anlamda sermayenin etkin kullanılmasını hem de sosyal açıdan aktörler arası iş birliğinin geliştirilmesini sağlamaktadır. AR-GE merkezi, tasarım merkezi, kumlama tesisi, kaplama tesisi gibi işletmelerin sürekli ihtiyaç duymadığı ama üretimleri için destekleyici nitelikte olan yatırımların hayata geçirilmesi ve bölge aktörlerinin birlikte iş yapma kültürünün geliştirilmesi desteklenecektir.

Tedbir 2.5.3. Bölgedeki STK'lerin örgütlenme ve kurumsal kapasiteleri artırılabilecektir.

STK'ler, sosyal sermayenin unsurları olan güven, dayanışma, karşılıklık, iş birliği, paylaşım gibi normların, değerlerin ve ağların sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda toplumsal bütünleşmenin ve dayanışmanın aracısı olan STK'ler aynı zamanda sosyal sermayenin önemli aktörleri arasında yer almaktadır. Bölgedeki işletmeleri daha güçlü kılmak için iş birlikleri tesis etmeleri ve ortak amaçlara birlikte ilerlemelerini sağlamak amacıyla kurulan STK'lerin etkinliklerini artırması için desteklenecektir. STK'lerin proje kültürü, hazırlama ve yürütme yetenekleri geliştirilecektir. Bunlarla birlikte bölgede sosyal girişimcilik ve sosyal kooperatifçilik kültürünün geliştirilmesi sağlanacak, mevcut olanların etkinliği artırılacaktır.

Hedef 2.6. Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır

Yaşam kalitesini tanımlayan faktörlerin kentsel mekânda; insanların, hayvanların ve bitkilerin yaşam döngülerini kapsayan bütünleşik uygulama ve stratejiler geliştirilecektir. Kentsel ve kırsal alanlardaki yaşam kalitesini artırır nitelikteki faaliyetlerin, kullanımların ve alanların sürekliliği sağlanacak ve birbirleri ile entegrasyonu iklim değişikliği tehdidi kapsamında yeşil çözümler ile sağlanacaktır. Bu bağlamda mekânsal gelişme perspektifinde bölgenin mekânsal sürekliliğinin, dirençliliğinin artırılması ve sürdürülebilir kent formları dikkate alınarak genişlemesi öncelenecektir.

Yenilikçi çözümler ile kentsel alanda var olan bütün canlılara yönelik afet risklerinin de azaltılması hedeflenecek; yeşil, kapsayıcı, yaşam kalitesini arttırıcı tedbirler kurgulanacaktır. Yenilikçi çözümler ile kentsel alanda var olan bütün canlılara yönelik afet risklerinin de azaltılması hedeflenecek; yeşil, kapsayıcı, yaşam kalitesini arttırıcı tedbirler kurgulanacaktır.

Tedbir 2.6.1. Kentsel rekreasyon alanlarının niteliği ve erişilebilirliği artırılacaktır.

Kentlerin açık ve yeşil alan ihtiyacı başta olmak üzere eğlence, dinlenme, piknik ihtiyaçlarının karşılanabildiği, kent içinde günübirlik kullanıma yönelik olarak belirlenmiş yerleri ifade eden rekreasyon alanlarının, farklı ölçeklerdeki kullanımlar çerçevesinde tasarım kurgusunun oluşturulması ve bu alanlara farklı ulaşım modları vasıtasıyla erişilebilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 2.6.2. Kentsel ulaşımın merkez faaliyetler ile entegrasyonu sağlanacak ve yeşil ulaşımı teşvik edici altyapılar tesis edilecektir.

Kent içi ulaşımın çalışma hayatı, birey mobilitesi, gündelik yaşam gerçekleri kapsamında yeniden tasarlanarak kapsayıcı ve verimli uygulamaların hayata geçirilmesi plan döneminin önceliklerinden biridir.

Kentsel alanlarda bisiklet, paten gibi hem yeşil ulaşımına katkı veren hem de sosyal aktiviteye imkân sağlayan alternatifleri destekleyecek şekilde bisiklet yollarının uzunluğu, kalitesi ve birbiriyle olan bağlantısı artırılacaktır.

Tedbir 2.6.3. Akıllı şehir faaliyetlerinin uygulanması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Akıllı şehir uygulamaları merkez ilçelerin öncelikleri ve mücadele alanları göz önünde bulundurularak coğrafi bilgi sistemleri, afet ve acil durum yönetimi, akıllı altyapı, toplu taşıma, trafik ve otopark çözümleri, temiz enerji ve aydınlatma gibi alanlarda kurgulanacaktır.

Tedbir 2.6.4. Merkez ilçelerde kentsel kimliğe katkı sağlayacak altyapı ve üstyapılar tesis edilecektir.

Merkez ilçelerde şehrin kentsel kimliğini tanımlayan bileşenlerin (meydan, bina, cadde, sokak, yapı vb.) kent kültürü ile bağdaştırılması sağlanacak ve gerekli kentsel faaliyetler ile kurgusu oluşturulacaktır. Başka bir bakımdan kent kimliğini tanımlayan kentsel öğelerin değerlendirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması, koruma kullanma dengesinin sağlanması ile gerçekleştirilecektir.

Tedbir 2.6.5. Kent merkezlerinde yer alan sanayi kullanımlarının ve alanlarının kent çeperine desantralize edilmesi sağlanacaktır.

Önceki yerleşim kurgularının küçük bir alanda kurulu olması nedeniyle günümüzde fiziki açıdan büyüyen ve yayılım gösteren kentler, sanayi alanlarını içerisine almıştır. Kent merkezinde bulunan sanayi alanları, yerleşim alanlarından uzakta ve çevresinin tampon alanlar ile çevrildiği bölgelere taşınması sağlanarak kentsel yaşam kalitesinin artırılması ve taşınan sanayi alanlarında kamu yararı gözeterek kente katılımı sağlanacaktır.

Tedbir 2.6.6. Hareket kısıtlılığı olan bireylerin kamuya açık alanlara, yapılı çevreye ve ulaşım hizmetleri dâhil kentsel hizmetlere erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.

Hareket kısıtlılığı olan bireylerin gündelik yaşam türleri göz önünde bulundurularak kentsel faaliyetlere ve hizmetlere erişilebilirliklerinin artırılması amacıyla ulaşım, toplu taşıma ve bireysel ulaşım konularında gerekli altyapı ve üstyapı süreçleri yürütülerek bireylerin yaşam kalitesi artırılabacaktır.

Tedbir 2.6.7. Afet ve acil durumların yol açacağı tehlikelerin azaltılması ve toplumsal duyarlılığın artırılmasına yönelik farkındalık çalışmaları artırılacak ve koruyucu unsurlar devreye alınacaktır.

Sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde üretimin ve canlı yaşamının kesintiye uğramadan idame etmesine yönelik bölgeye özgü ve katılımcı anlayışla kent kimlikleriyle uyumlu, mekân altyapısını ve kalitesini ön planda tutan yaşam alanları oluşturulması için afet risklerine karşı önleyici, dönüştürücü ve denetleyici yaklaşımlar hayata geçirilecektir. Kentlerin direncinin artırılması, riskli alanların ortadan kaldırılması ile afet risklerinin yenilikçi çözümler sayesinde en aza indirilmesi sağlanacaktır. Mekânsal dönüşümler; erken uyarı ve takip sistemleri, altyapıların iyileştirilmesi ve yenilenmesi gibi unsurlar devreye sokularak gerçekleştirilecektir. Depreme dayanıksız yapılar olan kargir ve kerpiç binalar başta olmak üzere kırılabilirliklerin tespit edilmesi, zemin yapısı da göz önünde bulundurularak riskli alan ve yapılara yönelik can ve mal kaybının önlenmesi sağlanacaktır.

İmar planına esas jeolojik-jeoteknik veya mikrobölgeleme etüt jeolojik ve jeoteknik etütler güncellenecek, mikrobölgeleme çalışmaları yapılacak/güncellenecek, belirlenen afet tehlikeleri ve yerleşime uygunluk durumları plan notlarına işlenerek plan aşamasında dikkate alınacak, sakinim planları ilkelerini de gözetecek şekilde mekânsal planlar yenilenecektir. Mevcut kültürel varlıkların afetlere karşı dirençliliği artırılacaktır.

Proje Önerisi 2.6.1. İçme Suyu Kaynaklarında Endokrin Bozucu Kimyasalların Takip Edilmesi Projesi

Tablo 7: TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 2 Hedef ve Tedbirler

Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması	
Hedefler	Tedbirler
Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır	Tedbir 2.1.1. İnsan kaynakları yatırımları ve hizmet alımları teşvik edilecektir.
	Tedbir 2.1.2. İşletmelerin yönetim danışmanlığı hizmetlerine yönelik faaliyetleri desteklenecektir.
	Tedbir 2.1.3. Destek sağlayıcı kuruluşlara erişiminin artırılmasına yönelik teknik destek sağlanacaktır.
	Tedbir 2.1.4. Bölgenin dış dünyayla ilişkisinin kuvvetlendirilmesi ve ihracat yeteneklerinin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.1.5. Maden kaynaklarının katma değerinin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.1.6. AR-GE, ÜR-GE çalışmaları ve yatırımları desteklenecektir.
	Proje Önerisi 2.1.1. Gıda ve İlaç Sanayiine Yönelik Mikronize Kalsit Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.1.2. Niğde İli Open-End Pamuk İpliği Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.1.3. Çelik Çekme Boru Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.1.4. Granül Kalsit (Kompaund) Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.1.5. Kırıkkale İli Silah Parçaları Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.1.6. Kırıkkale İli Mangan Sülfat-Sentetik Mangan Dioksit Üretimi
	Proje Önerisi 2.1.7. Kırşehir İli Cam Ambalaj İmalatı
	Proje Önerisi 2.1.8. Kırıkkale İli Membran Üretim Tesisi
Proje Önerisi 2.1.9. Niğde İli Fotovoltaik Panel Üretim Tesisi	
Proje Önerisi 2.1.10. Niğde İli Maden İşleme ve Taş Ocağı Makinaları İmalatı	
Proje Önerisi 2.1.11. Niğde İli Endüstriyel Kalsit Üretimi Tesisi	
Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir	Tedbir 2.2.1. Planlı sanayi alanlarının kurumsal kapasitelerinin ve hizmet sunma altyapılarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 2.2.2. Planlı sanayi alanlarının altyapı eksikliklerinin giderilmesi, mevcut altyapıların iyileştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 2.2.3. Gençlerin yeşil iş odaklı teknogirişimleri desteklenecektir.
	Tedbir 2.2.4. OSB'ler ile teknik mesleki liselerin entegrasyonunun artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.2.5. İmalat sanayii ile üniversiteler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 2.2.6. Sanayi iş birliği diyalog mekanizmaları oluşturulacaktır.
	Proje Önerisi 2.2.1. Veri Merkezi (Kaya Dyma) Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.2. Aksaray İli Emniyet Kemeri İmalatı Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.3. Nevşehir İli Tarım Makineleri İmalatı Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.4. Nevşehir İli Karavan Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.5. Aksaray İli Motosiklet, Mopet ve Motorlu Bisiklet İmalatı Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.6. Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları İçin Airbag Üretimi Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.7. Aksaray İli Motosiklet, Bisiklet ve Skuter Dış Lastiği Üretim Tesisi
	Proje Önerisi 2.2.8. Aksaray İli Galvaniz Sıcak Daldırma Tesisi
Proje Önerisi 2.2.9. Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları için Treyler, Yarı Treyler, Karoser, Kabin, Kupa, Dorse ve Damper İmalatı Tesisi	
Proje Önerisi 2.2.10. Aksaray İli Plastik Enjeksiyon Kalıbı İmalatı Tesisi	
Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir	Tedbir 2.3.1. Sektör eylem planlarının hazırlanması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.3.2. Yeşil dönüşüm hakkında bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.
	Tedbir 2.3.3. İşletmelere teknik ve mali destek sağlanacaktır.
	Tedbir 2.3.4. Tüm ölçekteki işletmelerin yeşil dönüşümü finanse etme kabiliyetlerinin artırılması desteklenecektir.
	Tedbir 2.3.5. Yeşil ekonomik faaliyetler, yatırımlar ve iş gücü boyutuyla desteklenecek ve yaygınlaştırılacaktır.
	Program Önerisi 2.3.1. Yeşil Dönüşüm Finansman Desteği Programı
Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır	Tedbir 2.4.1. Yeşil Tarife ve YEK-G Sisteminin bölgeye penetrasyonu sağlanacaktır.
	Tedbir 2.4.2. Atık su arıtma çamurları katma değerli hâle getirilecektir.
	Tedbir 2.4.3. Endüstriyel simbiyoz olanaklarının harekete geçirilmesi ve bu mekanizmanın kurumsal kimliğe kavuşturulması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.4.4. Yeni nesil planlı sanayi alanları kurgulanacaktır.
	Tedbir 2.4.5. Yenilenebilir enerji tüm aşamalarda desteklenecektir.
	Tedbir 2.4.6. Atık su arıtma tesislerinin nitelikleri artırılabilecektir.
	Tedbir 2.4.7. İklim değişikliği yerel eylem planlarının oluşturulması sağlanacaktır.
	Proje Önerisi 2.4.1. Atık Kağıtlardan Kraft Torba Üretim Tesisi
	Program Önerisi 2.4.1. Endüstriyel Simbiyoz Finansman Desteği Programı
	Tedbir 2.5.1. Kadın ve gençler öncelikli olmak üzere bölgede kapsayıcı istihdam teşvik edilecektir.
Hedef 2.5. Sosyal Sermaye Varlığı Harekete Geçirilecektir	Tedbir 2.5.2. Ortak kullanıma yönelik altyapıların tesisi desteklenecektir.
	Tedbir 2.5.3. Bölgedeki STK'lerin örgütlenme ve kurumsal kapasiteleri artırılacaktır.
	Tedbir 2.6.1. Kentsel rekreasyon alanlarının niteliği ve erişilebilirliği artırılabilecektir.
Hedef 2.6. Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır	Tedbir 2.6.2. Kentsel ulaşımın merkez faaliyetler ile entegrasyonu sağlanacaktır.
	Tedbir 2.6.3. Akıllı şehir faaliyetlerinin uygulanması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.6.4. Merkez ilçelerde kentsel kimliğe katkı sağlayacak altyapı ve üstyapılar tesis edilecektir.
	Tedbir 2.6.5. Kent merkezlerinde yer alan sanayi kullanımlarının ve alanlarının kent çeperine desantralize edilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 2.6.6. Hareket kısıtlılığı olan bireylerin kamuya açık alanlara, yapılı çevreye ve ulaşım hizmetleri dâhil kentsel hizmetlere erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 2.6.7. Afet ve acil durumların yol açacağı tehlikelerin azaltılması ve toplumsal duyarlılığın artırılmasına yönelik farkındalık çalışmaları artırılacak ve koruyucu unsurlar devreye alınacaktır.
	Proje Önerisi 2.6.1. İçme Suyu Kaynaklarında Endokrin Bozucu Kimyasalların Takip Edilmesi Projesi

4.3. Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması

Bölgesel ve ulusal kalkınma için en hızlı geri dönüş sağlayan ve yüksek katma değer yaratan sektör olan turizm; iş, istihdam ve vergi gelirleri oluşturulmasına, ödemeler dengesinin iyileştirilmesine imkân vermektedir. Ülkenin olduğu gibi bölgenin de kalkınma hedeflerine yönelik uygulanan politikalarda önemli bir araç olan turizm sektörünün refah ve gelişmişlik düzeyinde dengesizliklere yol açmayacak şekilde kurgulanması hedeflenmelidir. Kapadokya Bölgesi merkez olacak şekilde yıllık yaklaşık 3,6 milyon geceleminin yapıldığı Türkiye'nin en önemli turizm destinasyonlarından biri olan TR71 Bölgesi, turizmi bölge halkının refah seviyesini topyekûn artırmayı, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını azaltmayı, doğal, tarihî, kültürel ve sosyal çevreyi korumayı, iyileştirmeyi ve geliştirmeyi esas alacak şekilde kurgulamayı hedeflemektedir.

Turizm sektöründe ulusal ve uluslararası trendlere bakıldığında, doğal çevreye her anlamda en fazla zarar veren, tüketim odaklı olarak dizayn edilen, büyük gruplar hâlinde yapılan kitle turizmi yerini bireysel ilgi alanlarının ön plana çıktığı ekoturizm, agro turizm, kırsal turizm, glamping, dağcılık gibi katma değeri daha yüksek ve daha geniş kitlelere sosyoekonomik fayda sağlayan turizm çeşitlerine bırakmaktadır. Elbette kitlesel turizm önemini korumakta ve hâlâ turizm hareketliliğinin çok büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu turizm yönteminin çevresel hassasiyetlere, ulusal ve uluslararası politikalara ve karbonsuzlaşma hareketine uyumlu hâlâ getirilmesi için dönüşüme ihtiyacı vardır. Zira turizm sektörü sanıldığı ve uzun yıllar boyunca anıldığı gibi bacasız sanayi değildir.

Birçok analizde farklı açılardan ele alındığı üzere bölge ilçeleri ve kırsalında tarım sektörünün istihdam oranı yıllar itibarıyla tarımdan elde edilen gelirlerin azalması ve diğer kısıtlı sosyal imkânlar sebebiyle düşmüştür. Bunun gibi sebepler ile kırsal alandan ve ilçelerden turizm sektöründe çalışmak üzere göç eden kitleler hem sektörün iş gücü piyasası üzerinde baskı yaratmakta hem de gerekli formasyon ve eğitimden geçmemiş olan bireyler hizmet kalitesinin düşmesine yol açmaktadır. Turizmin belirli bir merkezden kurtarılarak Kapadokya Bölgesi'nin çeperlerine uygun temalar ile yayılması ve bölgeye entegre edilmesi için gerekli bileşenlerin bir araya getirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. BGUS'ta Kırıkkale, Kırşehir ve Niğde illeri bu durumu teyit edecek şekilde gelişen yerel ekonomiler olarak sınıflandırılmıştır.

Nevşehir'de turizm sektörünün diğer sektörleri gölgede bırakacak şekilde baskın oluşu, iş gücü arzındaki nitelikli personelin bu sektörde istihdam edilmesine yol açmakta ve diğer sektörleri dışlayıcı etki yaratabilmektedir. İstihdamın bölgedeki sektörel dağılımına bakıldığında, tarım sektörü istihdamının Türkiye ortalamasından oldukça yüksek olduğu, sanayi sektörü istihdamının ise Türkiye ortalamasından oldukça düşük olduğu görülmektedir.

TR71 Bölgesi'nde istihdam edilen kadınların sektörel dağılım oranları hizmetler sektöründe %52,80, tarım sektöründe %38,50, sanayi sektöründe ise %8,70; erkeklerin sektörel dağılım oranları ise hizmetler sektöründe %51,20, sanayi sektöründe %26,70 ve tarım sektöründe ise %22,10 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2022). Hizmetler sektörünün istihdamda cinsiyet dağılımını dengeleyici özelliği bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla tarımdan kopan nüfusun özellikle kadın istihdamını olumsuz etkilediği ve bu dengesizliğin giderilmesi için turizm sektöründeki istihdam politikalarının kadınların lehine olacak şekilde tasarlanması gerektiği değerlendirilmektedir. Özellikle kadınların ikiz dönüşüm kapsamında beceri uyumsuzluğunun giderilmesi bu açıdan önemlidir.

Bölgenin jeolojik ve jeomorfolojik dokusunu bozmayacak turizm anlayışı çerçevesinde alternatif turizm olanaklarının çeşitlendirilmesi, turizm altyapısının iyileştirilmesi, çevreye duyarlı uygulamaların turizm ile entegrasyonunun sağlanması, kırsal alanların potansiyelinin turizm sektörü kapsamında değerlendirilmesine yönelik aksiyonlar alınması, turizm alanlarına ulaşım için gerekli altyapının iyileştirilmesi, hareket kısıtlılığı olan bireylerin turizm bölgelerine erişebilirliğinin ve turizmde ürün çeşitlendirmesinin sağlanması sorumlu turizm anlayışı ile doğrudan ilişkilidir. Köklü ve zengin tarihi, doğal yapıları ve gelenekleri ile kültürel bir miras olarak nitelendirilen, volkanik peyzaj coğrafyası olan Kapadokya Bölgesi, gerek ülke gerekse bölge turizmi açısından kıymetli bir destinasyondur. Hâlihazırda büyük bir turistik değer hâline gelmiş Kapadokya Bölgesi'nin turizm imajının güçlendirilerek destinasyon markalaşması alanında sorumlu turizm anlayışını benimseyen bir bölge olarak konumlandırılması, Kapadokya marka imajının ve bölge turizmin sürdürülebilirliği açısından gerekli görülmektedir.

Turizm pazarlaması, bir turistin ilgili destinasyonu tercih etmesi için kurgulanan birtakım tanıtım ve farkındalık faaliyetleri ile başlayarak; ilgili turistin destinasyona ulaşımı, konaklaması, aktiviteleri, harcama yaptığı tüm noktalar ve nihayetinde turistik destinasyondan ayrılışına kadarki tüm süreci kapsamaktadır. Yoğun ilişkiler ağı ve temas barındırması sebebiyle, turistin deneyimlediği tüm unsurlar turizmin kalitesi bakımından birer gösterge olarak değerlendirilmekte; deneyimlerden hareketle toplanan tüm veriler turist zihninde müspet ya da menfi bir destinasyon imajının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bu sebeple, turizm faaliyetlerinin her bir basamağını ayrı ayrı iyileştirmek ve nihayetinde tüm süreci bütüncül şekilde ele alarak değer zincirinin her bir halkasını oluşturan paydaşları ve faaliyetleri göz önünde bulundurmak, deneyimsel ve ilişkisel pazarlama kapsamında ve turist odaklılık çerçevesinde faaliyetler tanımlamak elzemdir.

Turizm faaliyetleri kapsamında görev yapan tüm halkaların hizmet deneyimi oluşturacak şekilde birleşerek bir zincir hâlinde nihai tüketiciye doğru değer akışı sağlamasını ifade eden değer zincirinin iyileştirilmesi, bütünleştirilmesi, zincirdeki zayıflık ve eksikliklerin tespit edilerek giderilmesi turizm kalitesinin iyileştirilmesine ve imajın kuvvetlendirilmesine doğrudan katkı sağlayacak; paydaşlar arası iletişim, iş birliği ve etkileşim turiste doğrudan yansıtacaktır. Sorumlu turizm anlayışını temel almak suretiyle, iyileştirmenin değer zincirinin tamamı gözetilerek sağlanması, turist zihnindeki değerini güçlendirilmesi ve turistik deneyim algısının pozitif seyretmesi için gerekli görülmüştür.

Turistik ürünlerin doğal ve tarihî dokularının zedelenmemesi, bu yapıların koruma altına alınarak gelecek nesillere aktarılması, hem bölge kültürünün devamlılığı için hem de turizm sürdürülebilirliği için gerekliliktir. Sorumlu turizm anlayışı ilkelerinden hareketle, değerlerin korunması, yapıların tanıtılması, denetiminin sağlanması, somut ve somut olmayan kültürel mirasların varlığını sürdürmesi için çalışmalar yürütülmesi ile birlikte; turistlerin bölgeye erişimi, özellikle hareket kısıtlılığı olan bireylere yönelik erişilebilirliğin artırılması, turist deneyimlerinin tatmin edici düzeye getirilmesi, hizmet kalitesinin standardize edilmesi, gerekli tüm altyapı ve üstyapı donanımlarının yeterli ve uygun ölçüde sağlanması, tüm bunların yeşil dönüşüme hizmet edecek şekilde karbonsuzlaşma hareketi çerçevesinde kurgulanması gerekmektedir. Aynı zamanda, yerel halkın yaşam kalitesini artırmaya, turistik destinasyonun sosyokültürel yapısının muhafazasına ve yerel kalkınma kapsamında bölge halkının turizmden pay almasına atıfta bulunan sorumlu turizm kavramı; turizm temelli entegre kalkınma fırsatları oluşturulması için zemin hazırlamaktadır.

Kır ve kent entegrasyonunun sağlanabilmesi açısından özellikle kırsal turizm fırsatlarının değerlendirilmesi, alternatif turizm alanlarından olan agro turizm ve ekoturizm gibi kırsala yönelik uygulamaların ve kırsala adapte edilebilen glamping turizmi konseptlerinin bölgede yaygınlaştırılması önceliklendirilecektir. Bu kapsamda, özellikle tarım ve turizm sektörlerinde entegrasyon sağlanarak turizm çeşitliliğinin kırsala yaygınlaştırılması ve kırsalda yaşayanların sadece emek sunan haneler olmaktan çıkarılarak girişimcilik düzeyinde becerilere sahip olmasının sağlanması; kır ve kent entegrasyonunun önemli bir basamağıdır.

Turizm ürünleri arasında yer alan hediyeelik eşyalar, hem turistlerin ziyaretleri sonucundaki deneyimlerinin hatırası olarak değer görmekte hem de bölgeye ait bir unsurun turist vasıtasıyla diğer kişilere tanıtımının yapılmasını mümkün kılmaktadır. Bu açıdan, hediyeelik eşyaların niteliği ve kalitesi yalnızca bölgeyi ziyaret eden ve/veya ürünü satın alan turistler açısından değil aynı zamanda ürün ile karşılaşacak ve ürün vasıtasıyla bölge hakkında nispeten fikir edinecek diğer kişiler açısından da önemli bir imaj unsuru olarak değerlendirilmektedir. Hediyeelik eşyaların standart kalite koşullarında üretilmesi, mümkün olduğunca bölge kültürünü yansıtmaları, ilgi çekici olması ve bölgeye dair oluşturulmak istenen imaja pozitif katkı sağlaması kıymetlidir.

Günümüzde standart hediyeelik eşyaların emek ucuz ülkelerde üretiliyor ve buralardan tedarik ediliyor oluşu, bölge imalat sanayiinin harekete geçmesini engellemekte ve bu durum bölgenin değerlerini yansıtan farklı ürünlerin ortaya çıkartılmasını gerekli kılmaktadır. Bölgeye has özellikler barındıran, farklılaştırılmış ürünlerin piyasaya sunulması ve bu ürünlerin bölge içinden üretiminin sağlanması; bir yandan ili üretim becerileri bakımından farklı bir konuma taşırken diğer yandan sermayenin tabana yayılmasına katkı sağlamaktadır.

Bölge içi gelişmişlik farklarını da azaltıcı özelliği olan ve aynı zamanda gastronomi turizmi gibi alanları da harekete geçirici, ileri bağlantısı yüksek el sanatları ürünlerinin kırsaldaki ticari faaliyetleri artırdığı bilinmektedir. Özellikle bölgedeki hediyelik eşya unsurlarından olan çömlekçiliğin, kır ve kent bütünleşmesinin sağlanmasında önemli bir payının olduğu ve Nevşehir’i kırsaldaki ticari tesislerden el sanatları satış yeri sayısı bakımından Türkiye’deki 3 ilden biri yaparak farklı bir konuma taşıdığı görülmektedir (YER-SİS, 2020). Aynı zamanda, Nevşehir Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanter Listesi’nde yer alan çömlekçilik kültürünün tanıtılması, yaygınlaştırılması ve üretiminin kırsala yayılması sağlanarak belirli bir kalite standardına oturtulması hedeflenmektedir.

Bölgeye ciddi anlamda katkı sağlayan el sanatları ve üzüm yetiştiriciliğinin sırasıyla gastronomi ve glamping turizmi gibi farklı alt sektörleri harekete geçirme özelliği sayesinde bu alanda standart reçetelerin hazırlanarak coğrafi işaret alınmasını sağladığı ve imalat sanayiini harekete geçirdiği bilinmektedir. Bu unsurlar bir yandan bölgenin markalaşma sürecine katkı sağlarken diğer yandan ucuz emek ile üretilen standart hediyelik eşyaların aksine bölgede farklılık yaratan kaliteli ürünleri ortaya çıkarmaktadır.

Turistleri yalnızca rasyonel bireyler olarak değil aynı zamanda duygusal karar vericiler olarak gören deneyimsel ekonomi anlayışı çerçevesinde; turist istek ve beklentilerine odaklanan, turist taleplerine yeterli düzeyde ve esnek bir biçimde cevap verebilmeyi önceliklendiren ve bu yolla kişi başına turizm gelirlerinin artırılmasını hedefleyen bir turizm felsefesinin benimsenmesi, günümüz rekabetçi piyasasında yeterli paya sahip olabilmek adına kritik görülmektedir. Bu sayede turist çekme kapasitesi oldukça yüksek olan bölgenin turizm gelirlerinden de aynı oranda pay alabilmesini sağlamak, ancak geleneksel turizm anlayışından yenilikçi turizm anlayışına geçmek ile mümkündür.

Bölge içinde çok sayıda doğal değer bulunmakta; termal turizm, dağcılık ve mağara turizmi gibi alternatif turizm çeşitlerinin bölgeye entegre edilebilme imkânı bulunmaktadır. Özellikle Kırşehir, Nevşehir ve Niğde’de yoğunlaşan termal kaynaklar, gümüş turist terimi ile tanımlanan 65 yaş üstü bireyleri hedefleyen ve sağlık turizmi kapsamında değerlendirilen yüksek potansiyelli doğal kaynaklardır. Yine 65 yaş üstü bireyleri doğrudan hedef pazar olarak tanımlayan geriatri turizmi bölgeye entegre edilebilme potansiyeli bulunan diğer alternatif turizm türüdür. Çiftlik, Gülağaç, Güzelyurt, Kırşehir Merkez, Kozaklı, Niğde Merkez, Sarıyahşi, Ulukışla T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanan “Turizm Merkezleri ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri” listesinde termal turizm gelişim alanlarında yer almaktadır.

Turizmin çeşitlendirilmesi, farklı turistik alanlarda alternatifler sunulması ve pazar segmentasyonunun tüketici kitlesi bazında ayrıştırılarak sağlanması turist profilini çeşitlendirecek, turist sayısını artıracak ve bölgedeki üniversitelerde sağlık bilimleri ve tıp fakültelerinden mezun olan nitelikli iş gücünün yine bölge içinde istihdamının kolaylaşmasına katkıda bulunacaktır. Bu noktada, dikkate alınması gereken bir başka unsur alternatif turizmin kurgulanması esnasında tüketici zihninde bölge imajı açısından karışıklık meydana getirmeyecek ve karmaşık sinyaller vermeyecek mesajlar ile turizmin çeşitlendirilmesinin sağlanması olmalıdır. Zira, belirli bir destinasyon için oluşturulan turizm marka imajının bütünleşiklik esaslı olarak, birbiriyle çelişmeyecek şekilde tasarlanmış mesajlar vasıtasıyla iletilmesi; ilgili imajın kolaylıkla tanımlanabilmesi, ortalama çoğunluk tarafından benimsenebilmesi, tüketici zihninde sağlam bir yer edinmesi ve nihayetinde bölge için markalaşmadan söz edilebilmesi adına elzemdir.

Turizm çeşitlendirmesi esnasında, turizm türlerinin hedeflediği farklı pazar kitlelerinin birbiri ile uyumu, destinasyon içerisinde öne çıkan esas turizm türünün net biçimde tanımlanmış olması gerekmektedir; hedef profillerinin ve turizm aktivitelerinin birbirlerini marka değerine zarar verici boyutta yıkıcı olmasını engelleyici nitelikte kurgulanması önemli bir gereksinimdir. Bu kapsamda, Kapadokya Bölgesi'nin öne çıkan türü olan kültür turizmi korunarak baki kalacak; turizm çeşitlendirmesi kapsamında alternatif diğer türlerin bütünlük ve uyumluluk esaslı olarak bölgeye uyarlanması için faaliyetler tasarlanacaktır.

Gümüş ekonomi kapsamında entelektüel sermayesi yüksek ve sosyal turizm anlayışı çerçevesinde faaliyet gösteren turizm tesislerinin hem nicel hem de nitel yönden geliştirilmesi, bölgedeki geleneksel turizm anlayışının değişmesine ve böylece kişi başına turizm gelirlerinin artırılarak nihayetinde dönüşüm sürecine girilmesine olanak sağlayacaktır. Ancak bu unsurların yalnızca özel sektörün girişimleri ile yapılamayacağı, özellikle dezavantajlı grupta yer alan yaşlı ve engellilere yönelik ulaşım, sağlık ve diğer tamamlayıcı sosyal imkânların sağlanması ve bu alanda faaliyet göstermesi planlanan tesislerin uygun bir şekilde dizayn edilmesi için kamu sektörünün de bu sürece dâhil olması ve özel sektörü destekleyici şekilde faaliyette bulunması gerektiği aşikârdır.

Turizm merkezlerinde sunulan kamu hizmetlerinin markalaşma sürecine katkı sağlaması için yenilikçi, insan odaklı ve gelecek vadeden yöntemlerle ele alınması planlanmaktadır. Şebeke sularında endokrin bozucu kimyasalların takip edildiği, arsenik içermeyen yüksek nitelikli suyun sunulduğu, atık suların nitelikli şekilde artırıldığı, atıkların kaynağında doğru şekilde ayrıştırılıp doğaya ve ekonomiye yeniden kazandırıldığı bir turizm destinasyonu kurgulayarak uluslararası alanda özel bir konuma erişilmesi hedeflenmektedir.

Hizmet kalitesini artıran ve güvenliği ön planda tutan bir yaklaşımla sürdürülebilirliğin teminat altına alınması, cari işlemler açığını dengeleyici özelliği olan turizm sektörünün gelişmesine fayda sağlayacaktır. Yıl geneline yayılma potansiyeli yüksek olan sıcak hava balonu turizminin lokomotif etki yaratarak alt faaliyetleri, geleneksel turizm anlayışına dayalı bölgelerden daha fazla harekete geçireceği aşikârdır. Aynı zamanda imalat sanayiini harekete geçirme potansiyeli yüksek olan turizm sektörünün çarpan etkisi yaratarak bölgedeki temel sorunlardan biri olan kadın istihdamı önündeki engelleri ortadan kaldıran bir araç olarak kullanılması mümkündür. Böylece On İkinci Kalkınma Planı'nda belirtilen turizm gelirleri bakımından sektörün dünyada üçüncü sıraya yerleşmesine katkı sağlanacaktır. Bununla birlikte geri bağlantısı yüksek olan turizm sektörünün organik ürün talebi gibi unsurları hayata geçirerek ve alım garantisi oluşturarak tarım sektöründe bir dönüşüm başlatabileceği düşünülmektedir.

Sektör ve pazar yapısı hakkında daha kapsamlı veri toplanmasına, toplanan verilerin en uygun şekilde optimize edilmesine, işlenmesine, büyük veri tabanlarının oluşturulmasına, anlamlandırılmasına ve teknolojinin iş hayatına entegre edilmesine imkân sağlayan dijitalleşme kavramının bölge işletmelerinin gündemine alması hedeflenmektedir. İşletmelerde dijital kültürün oluşturulması; doğru veri ve bilgilerin etkili şekilde işlenmesine, ekip iş yükünün hafifletilmesine, üretkenliğin artırılmasına ve nihayetinde işletmelerin büyümesine katkı sağlamaktadır. Dijitalleşme ile toplanan büyük verilerin depolanması, ayrıştırılması ve kişiselleştirilmiş deneyimler sunulması açısından altlık oluşturulması mümkün olup işletmelerin dijital dönüşümün sürecinin ilk adımının atılması çağın gerekliliklerinden biri hâline gelmektedir. Bu doğrultuda destinasyon yönetiminin en önemli gerekliliklerinden biri olan dijital altyapıların oluşturulması ve sektörün kullanımına sunulması hedeflenmektedir.

Bununla birlikte On İkinci Kalkınma Planı'nın amaç, tedbir ve politikaları arasında yer alan; tüm alanlarda ikiz dönüşümün sağlanması, turizmin çeşitlendirilerek 12 aya ve tüm ülkeye yayılması amacıyla alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi ve tanıtılması, çağdaş müzecilik anlayışı içerisinde müzelerin niceliğinin ve niteliğinin artırılması, başta kadınlar ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren grupların girişimlerinin desteklenmesi, tüm ulaştırma modları arasında güçlü bağlantıların sağlandığı sürdürülebilir sistemlerin oluşturulması, erişilebilirliğin tüm alanlarda geliştirilmesi, turizmin tüm çeşitlerinin etkin şekilde tanıtılması ve pazarlanması hususlarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Hedef 3.1. Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır

Turizm sektöründe hizmet, değer zincirindeki her bir unsur vasıtasıyla turiste iletildiğinden, bu zincirde bulunan her bir aktörün nitelik ve kapasitesi hizmet kalitesini doğrudan etkilemektedir. Turistik deneyiminin tamamını kapsayan ve ifade eden algılanan turizm kalitesi, turistlerin maruz kaldığı her türlü faktörden etkilenecektir.

Bu sebeple; hizmet sunma kapasitesi, işletmelerin hizmeti üretme becerileri, insan kaynağı niteliği, satış gücünün yönetimi ve müşteri ilişkileri becerileri gibi hususların geliştirilmesi son derece önemlidir. Aynı zamanda, sektörün içerisinde yer alan ve nihai hizmeti oluşturan her bir parçanın birbiri ile uyumlu ve bütünlük şeklinde hareket etmesi, iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu sebeple, planın içinde sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi, var olan insan kaynağının niteliğinin artırılması, hizmet sunma kapasitesini artırıcı önlemler tasarlanması, sektör çalışanlarının memnuniyetine yönelik aksiyonlar alınarak devamlılığının sağlanması konularına yer verilmiştir.

Tedbir 3.1.1. Akademik ve mesleki eğitim alanlarında insan kaynağının gelişimine yönelik hazırlanacak müfredat ve program niteliklerinin sektör talepleri ile örtüşmesi sağlanacaktır.

Bölgedeki sektör ihtiyacına uygun olarak gastronomi alanında ihtisaslaşması hedeflenen mesleki ve teknik liseler ile geriatri turizmini destekler nitelikte sağlık fakültesindeki ilgili bölümlerin açılması ya da kapasitelerinin artırılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte insan kaynağı niteliğinin artırılmasına katkı sağlaması beklenen modüler eğitim programlarının ilgili kurumlar iş birliğinde uygulanması hedeflenmektedir.

Tedbir 3.1.2. Bölgedeki aktörlerin hizmet sunma kabiliyetlerinin ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi desteklenecektir.

Bölgedeki iktisadi ve politika uygulayıcı tüm aktörlerin hizmet sunma kabiliyetlerini artırıcı ve kurumsal kapasitelerini geliştirici yönde sağlayacağı danışmanlık ve eğitim faaliyetleri desteklenecektir.

Tedbir 3.1.3. Yeşil dönüşüme yönelik bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.

Sektördeki aktörlerin sundukları hizmetleri yeşil dönüşüm ve karbonsuzlaşma hareketi çerçevesinde yeniden ele alması ve kurgulamasına katkı sağlamak için bilinçlendirme, eğitim faaliyetleri yürütülecek ve desteklenecektir.

Proje Önerisi 3.1.1. Nevşehir İli Sıcak Hava Balonu ve Ekipmanları Üretim Tesisi

Hedef 3.2. Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır

Teknoloji günümüzde hızlı gelişme kaydeden dinamik bir sektördür. İşletmeler gelişebilmek, büyüebilmek, müşteri istek ve beklentilerini yönetebilmek ve nihayetinde sürdürülebilirliklerini devam ettirebilmek adına müdahale edemediği dış çevre unsurlarından biri olan teknolojik gelişmeleri takip etmek, öngörmek ve kendilerine entegre etmek suretiyle dış çevreye adapte olabilmek becerisine sahip olmalıdır. Globalleşen dünya, yaygınlaşan küresel ağlar, dünya çapında coğrafi ve kültürel mesafelerin kısılması gibi hususlar teknolojideki gelişmelere bağlı olup bu gelişmeler ile birlikte hem pazarda hem de tüketici davranışlarında teknoloji tabanlı ciddi değişiklikler meydana gelmiştir.

Sayıllaştırma (digitization) analog süreçlerin, bilgilerin ve verilerin makine tarafından okunabilir bir formata dönüştürülmesidir. Dijitalleşme (digitalization) ise dijital teknolojilerin ve verilerin kullanılmasının yanında yeni faaliyetlerin sonuçları ve mevcut faaliyetlerdeki değişikliklerin arasındaki köprü vaziyetindeki bağlantıdır. Dijital dönüşüm de sayıllaştırma ve dijitalleşmenin ekonomik ve sosyal boyutunu ifade etmektedir (OECD, 2020). Bulut bilişim, yapay zekâ, büyük veri, sanal/artırılmış gerçeklik, otomasyon, mobil teknolojiler, blok zinciri gibi teknolojiler turizm sektöründe süreç verimliliğinin ve rekabetçiliğinin artırılmasına katkı sağlayan dijital teknolojilerdir.

İşletmelerin dijitalleşme süreçlerini başlatabilmesi, yönetebilmesi ve geliştirebilmesinin son derece önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda; bu alandaki kapasitelerinin artırılması, profesyonel şekilde veri toplaması, bu verileri ayıklaması ve analiz etmesi, dijitalleşme süreçlerini yönetebilecek nitelikli insan kaynağına sahip olması gibi hususlarda desteklenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte turizm destinasyon yönetimi gerekliliklerinden olan büyük verinin toplanmasını sağlayacak altyapıların kurulması da gerekli görülmektedir.

Tedbir 3.2.1. Veri temelli destinasyon yönetim ilkelerinin uygulanması desteklenecektir.

Sektöre ilişkin büyük verinin toplanması ve analiz edilmesi için gerekli sistemlerin kurulması ve veri temelli destinasyon yönetim ilkelerinin uygulanması desteklenecektir. Akıllı turizm destinasyonu ülküsünü besleyecek her ölçekteki girişimler teşvik edilecektir.

Tedbir 3.2.2. İnsan kaynağının bölge içinden karşılanması sağlanacaktır.

Dijitalleşme unsurları ve ardıl hizmetlerine yönelik insan kaynağının bölge içinden karşılanması amacıyla yetiştirme ve eğitim programları düzenlenecek, modüler uygulamalar geliştirilecektir.

Tedbir 3.2.3. İşletmelerin mevcut dijital altyapılarının iyileştirilmesi sağlanacaktır.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından yapılan bir çalışmada 2017 yılından 2025 yılına kadar turizm sektöründe dijitalleşmeye bağlı olarak 305 milyar USD ek değer yaratılacağı ve bu tutarın 100 milyar USD'lik kısmının geleneksel aktörlerden yenilikçi altyapılara sahip olan dijital rakiplere aktarılacağı belirtilmiştir (WEF, 2017). Bu dönüşüm sürecinden bölge işletmelerinin faydalanması ve dijital altyapıların kurulması desteklenecek ve sürecin olumsuz etkileri bertaraf edilecektir.

Tedbir 3.2.4. Küçük ölçekli turizm işletmelerin eğitim ve danışmanlık faaliyetleri desteklenecektir.

Bölgedeki küçük ölçekli işletmelerin dijital pazarlama ve SEO yönetimi gibi alanlarda yetkinliklerini artırması amacıyla eğitim ve danışmanlık destekleri sağlanacaktır. Pazarlama ve reklam giderlerinin düşmesi amacıyla ortak iş yapmaları ve iş birlikleri kurmaları teşvik edilecektir.

Proje Önerisi 3.2.1. Kapadokya Bölgesi Veri Temelli Destinasyon Yönetimi Projesi**Hedef 3.3. Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır**

Turizm sektöründe, turistik destinasyonun tüketiciler için cazibe merkezi hâline getirilmesi, gelişim için gerekli olan önemli unsurların başında yer almaktadır. Tüketici deneyimleri odaklı gelişen ve büyüyen bir sektör olan turizm, her daim tüketici isteklerini takip eden ve bu doğrultuda aksiyonlar alabilen esnek bir yapıya bürünmelidir.

Destinasyonun tercih edilirliliğini artırabilmek, cazip ve farklı deneyimler sunabilmek adına turistik ürün çeşitliliğinin artırılması yöntemi kurgulanacaktır. Aynı zamanda yerel halkın turistik faaliyetler ile entegrasyonun sağlanması ve turizmden daha fazla pay alması, bölgenin somut olmayan kültürel mirasının canlandırılması ve yaşatılması, bölgeye özgü unsurların ön plana çıkarılması ve özellikle hediyelik eşyalar ile destinasyonun desteklenmesi planlanmaktadır.

Tedbir 3.3.1. Envanter güncelleme çalışmaları yürütülecektir.

Bölgedeki somut olmayan kültürel mirasın canlandırılması ve turizme kazandırılması amacıyla envanter güncelleme çalışmaları yürütülecektir. Yeni bir dil ve anlayışla güncellenecek olan envanter sayesinde turistik ürün çeşitliliğine katkı sağlayacak unsurlar tespit edilecektir.

Tedbir 3.3.2. Hediyelik eşyaların kalitelerinin ve çeşitliliğinin artırılması sağlanacaktır.

Bölge turistik ürünlerinden olan hediyelik eşyalar ve el sanatları ulusal ölçekli yarışma ve organizasyonlar düzenlenerek çeşitlendirilecek, bölgeye özgü yeni tasarımların ortaya çıkarılması ve üretimi desteklenecektir.

Tedbir 3.3.3. Hediyelik eşyaların etiketlenmesi sağlanacaktır.

Hediyelik eşyaların "kadın girişimci, kırsal girişimci, genç girişimci, eko tasarım, eko etiket" gibi etiketlere sahip olmaları ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan son derece önemli görülmektedir. Bu açıdan bölge girişimcilerine yönelik eğitim, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin organize edilmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 3.3.4. Tarımsal ürün ve gastronomi ilişkisi kuvvetlendirilecektir.

Bölgede üretilen niş tarımsal ürünlerin gastronomi alanında kullanılması amacıyla reçetelerin

hazırlanması sağlanacaktır. Kırsal turizmin bölgeye entegrasyonunun önemli unsurlarından biri olarak görülen gastronominin çarpan etkisinden faydalanmak önemli görülmektedir. Bunun için hazırlanan reçetelerin kullanımının sağlanması için bilinçlendirme ve yayım faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 3.3.5. Kırıkkale ve Kırşehir'in yaratıcı endüstriler alanındaki potansiyelinin turizm unsuru olarak öne çıkarılması sağlanacaktır.

2019 yılından beri müzik alanında UCCN'de olan Kırşehir'in bu alanda marka değerinin artırılması, bu etiketin turizm unsuru olarak kullanılması için müzik söyleşileri ve atölyeleri gerçekleştirilecektir. Ayrıca Kırıkkale'nin büyük bölümünde de hâkim olan Bozlak müziği kültürü Kırşehir ile birlikte ele alınacak ve saçılım etkisi yaratılacaktır.

Tedbir 3.3.6. Dijital ve bağımsız müzik kompozitörlüğü, fotoğrafçılık gibi alanlarda genç girişimciler desteklenecektir.

Dijital ve bağımsız müzik kompozitörlüğü, fotoğrafçılık gibi yenilikçi ve katma değeri yüksek alanlarda uygun altyapı ve ekosistemin tesis edilmesi sağlanacaktır. Turizme kolay ve hızlı şekilde uyum sağlayacak alanlardan olan dijital temelli sanat ürünlerinin bölge illerindeki gençler tarafından üretilmesi hedeflenmektedir.

Tedbir 3.3.7. Bölgede tematik müzelerin sayısı ve çeşitliliği artırılabacaktır.

Film müzesi, bağcılık müzesi, halı-kilim müzesi gibi bölgenin öne çıkan kültür değerleri ve turistik unsurlarının sergilendiği tematik müzelerin teşkil edilmesi ve destinasyona entegre edilmesi sağlanacaktır.

Proje Önerisi 3.3.1. Nevşehir İli Bağcılık Müzesi

Hedef 3.4. Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Azaltılacaktır

AYM kapsamında sektörlerin çevresel etkilerinin azaltılması ve yeşil dönüşümün gündeme alınması gerektiği ifade edilmektedir. Turizm sektörünün negatif çevresel etkilerinin tespit edilmesi ve azaltılması adına sektörel atıkların geri dönüşümü, sektörün su ayak izinin hesaplanması ve turizm faaliyetlerinden ötürü meydana gelen hava kirliliği hususları önceliklendirilecektir. Aynı zamanda, işletmelerin faaliyetlerini çevreye duyarlı ve doğayı koruyan yaklaşımlar ile sürdürdüğünü garantileyerek bunu tüketicilere sunan yeşil sertifikalandırma uygulamalarının yaygınlaştırılması ve yeşil yıldız sahibi turizm işletmelerinin artırılması hedeflenmektedir.

Tedbir 3.4.1. Sektör atıklarının tekno-ekonomik şartlar doğrultusunda geri kazanımı sağlanacaktır.

Döngüsel ekonomi kapsamında sektörün atıklarının organize ve nitelikli bir şekilde toplanması sağlanacaktır. Organik atıkların kompost üretiminde, inorganik atıkların ise uygun alanlarda değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Cam şişe, seramik ve çömlek gibi inorganik atıkların ise katma değeri yüksek alanlarda kullanılmak üzere dönüştürülmesi sağlanacaktır.

Tedbir 3.4.2. Sektörün su ayak izi hesaplama kapasitesinin oluşturulması ve artırılması desteklenecektir.

Bölgenin önemli kırılma noktalarından biri olan su kaynaklarının kısıtlılığı tüm sektörleri etkileyecek bir tehlike olarak görülmektedir. Sektördeki aktörlerin bu konuda bilinçlenmesi ve harekete geçmesi, bölgenin ve sektörün direncini artıracak etki yaratacaktır. Bu çerçevede ulusal ve uluslararası fon destekleriyle su ayak izi hesaplama kapasitesinin oluşturulması ve artırılması hedeflenmektedir.

Tedbir 3.4.3. Yeşil yıldız ve yeşil etiket başvuruları desteklenecektir.

Bölgedeki otellerin yeşil yıldız sahibi olmaları ve diğer turizm işletmelerinin de yeşil etiket (EU Ecolabel vb.) almaları konusunda işletmelere teknik ve mali destek sağlanacaktır.

Hedef 3.5. Bölgenin Yerel, Ulusal ve Uluslararası Erişilebilirliği Artırılacaktır.

Bölge turizminin merkezi olan Kapadokya'ya çok farklı yaş ve meslek gruplarında, çeşitli milliyetlerden turistler gelmektedir. Bölgedeki en önemli turistik ürünlerin başında gelen peribacaları jeomorfolojik açıdan engebeli olduğundan bilhassa gümüş turist segmentinde yer alan misafirler için zorlayıcı olabilmektedir. Dünyada ve özellikle gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfusun artıyor olması da bölge için erişilebilirliğin önemini daha da ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca bölgeye uzun geceleme yapmak amacıyla gelen ve toplu taşıma araçlarıyla mobil olan turistler için de ulaşım hususu öne çıkmaktadır. Bunlarla beraber hareket kısıtlılığı olan bireylerin turizm deneyimlerini istedikleri düzeyde yaşayabilecekleri bileşenler önemlidir. Başta dezavantajlı gruplara yönelik olmak üzere bölgenin tüm ulaşım modlarında ve toplu taşıma sistemlerinde, yürüyüş ve gezi güzergâhlarında erişilebilirliğin artırılması hususu hem markalaşma sürecine katkı sağlayacak hem de uzun vadeli planlamalarda kolaylık yaratacaktır. Uluslararası bir marka bilinirliği olan Kapadokya yerel bir destinasyon gibi sadece tek bir uçuş bağlantısına sahiptir. Bölgenin hava yoluyla erişilebilirliğinin artırılması tüm sektörlerde ekonomik ve sosyal fayda yaratacağından, bu doğrultuda çalışmalar yürütülecektir.

Tedbir 3.5.1. Tüm turistik mekânların altyapısının evrensel dizayna uygun hâle getirilmesi sağlanacaktır.

Bölgede ulaşım ve yürüyüş güzergâhları başta olmak üzere hareket kısıtlılığı olan bireyler ve tüm kesimlerin beklentilerini karşılayacak şekilde doğal yapıya zarar vermeden düzenlenecektir. Hem turizm aktivitelerine erişimin artırılması hem de bölgenin turistik mekânlarının görüntüsünün iyileştirilmesi hedeflenmektedir. Bölgenin hizmet, mimari, altyapı ve üstyapı özellikleri iyileştirilecek ve birbiriyle uyumlu hâle getirilecektir.

Tedbir 3.5.2. Bölgedeki turizm alanlarına toplu taşıma araçları ile erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.

Bölgede öncelikle kırsal turizm faaliyetlerinin yürütüldüğü ve potansiyel barındıran yörelere toplu ulaşım imkânları ile erişilebilmesi sağlanacaktır. Ayrıca ilçeler arasında da ulaşım oldukça büyük bir sorun olarak görülmekte ve bu durum turizm sektörünün istihdam edeceği personeli bulmakta zorlanmasına da sebep olabilmektedir. Bu sebeple ilçeler arası toplu taşıma imkânlarının artırılması hedeflenmektedir.

Tedbir 3.5.3. Bölgenin hava yolu ile erişilebilirliği artırılacaktır.

Hâlihazırda sadece İstanbul ile karşılıklı olarak tarifeli uçuş ağına sahip olan Kapadokya Havalimanı'nın hem yurt içinde bağlantı sayısı artırılacak hem de yurt dışı uçuş ağına sahip olması için çalışmalar yürütülecektir.

Hedef 3.6. Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır

Şehirlerin markalaşması ve marka şehir hâline gelmesi günümüzde pek çok çalışmaya konu olmuş ve popülerleşmiş, güncel ve nispeten yeni kavramlardır. Marka şehir, şehir yapısı ve unsurları doğrultusunda; tarihî değerler, turistik mekânlar, yaşam kalitesi, kültürel imkânlar, istihdam olanakları gibi faktörlerde rekabet üstünlüğü sağlama süreci şeklinde tanımlanmaktadır. Markalaşma; yatırımcılar, turistler, çalışan ve/veya iş arayan kesim ve yerleşik halk için diğer şehirlere kıyasla rekabet avantajı sağlaması, uygun altyapılar oluşturması, imajı kuvvetlendirmesi ve tercih edilirliliği artırması gibi unsurlar sebebiyle şehrin değerini artıran ve şehre cazibe katan son derece önemli bir husustur. Markalaşma yolunda adım atan şehirler tüketici zihninde pozitif bir etki oluşturarak rakip şehirler ile iş, yatırım, ziyaret sıklığı, organizasyonlar, sosyal imkân ve aktiviteler gibi konularda yarışmaktadır. Mevcut durumda özellikle turizm sektöründe güçlü bir marka imajına sahip olan bölgenin, marka değerini artırmaya yönelik faaliyetler kurgulanacak ve yürütülecektir.

Tedbir 3.6.1. Bölgenin tüm mecralarda tanıtımı sağlanacaktır.

Bölgenin nitelikli tanıtımına ilişkin faaliyetler, ulusal ve uluslararası iş birliği olanakları kullanılarak artırılacaktır. Mevcut pazar profilinin veri temelli çıkarılması ve hedef pazarlarının tanımlanması sağlanacak ve her pazar için ayrı tanıtım stratejileri kurgulanacaktır.

Tedbir 3.6.2. Bölge illeri farklı temalarla ekran turizmi imkânlarından faydalandırılacaktır.

Sosyal medya ve dijital mecralarda yürütülecek tanıtım faaliyetlerinin dışında illerin öne çıktıkları tema doğrultusunda ulusal ve uluslararası yayınlarla tanıtılması sürdürülebilir turizm çerçevesinde sağlanacaktır.

Tedbir 3.6.3. Sağlıklı turizm bölgesi imajı için gerekli altyapıların tesis edilmesi desteklenecektir.

Hem yeni nesil turizm anlayışını bölgeye adapte etmek hem de bölgeye gelen turist profilinin yükseltilmesine katkı sağlamak amacıyla Avanos, Nevşehir Merkez ve Ürgüp ilçelerinde ve ilçelerin beldelerinde turist sağlığını gözeten altyapılar oluşturulacaktır. Bununla birlikte yavaş yemek gibi (slow food) akımların bölgeye adapte edilmesi, makro ve mikro besin ögesi içeriği yüksek yöresel yemekler sunan bir bölge olarak anılması sağlanacaktır.

Tedbir 3.6.4. Kırsal ilçelerin tanıtımları desteklenecektir.

Turizm potansiyeli taşıyan kırsal ilçeler başta olmak üzere tüm kırsal ilçeler yerli turistlere "hemşehri" temasıyla hedef grup belirlenerek tanıtımları sağlanacaktır.

Tedbir 3.6.5. Bölgenin turizm taşıma kapasitesi gözetilecektir.

Bölgenin turistleri ağırladığı süre boyunca hem bölge halkı hem de turistler için tatminsizliğe yol açmadan taşıyabileceği maksimum turist sayısı hesaplanarak ortaya konacaktır. Turizmin tüm paydaşlarının iş birliğinde taşıma kapasitesinin gözetilmesi ve turistlerin maksimum düzeyde tatmin olmuş şekilde turizm deneyimlerini sonlandırması hedeflenmektedir.

Proje Önerisi 3.6.1. Nevşehir İli Kapadokya Film Platosu Projesi

Hedef 3.7. Bölgedeki İlçe ve Yörelere Bünyesinde Barındırdığı Turizm Potansiyelleri Farklı Temalar Kullanılarak Harekete Geçirilecektir

Bölge halkının turizmden daha fazla pay alması ve turizm faaliyetlerinden elde edilen kazancın tabana yayılması amacıyla turistik faaliyetlerin canlandırılması ve turizm çeşitliliğinin artırılması gerekmektedir. Alternatif turizm faaliyetleri ile hedef pazarda farklılaştırma stratejisi kurgulanacak ve çeşitlendirilen turist profili ile bölge turizmde daha fazla paya sahip olacaktır. Doğal ve tarihî değerler, konaklama kapasitesi ve diğer altyapılar, pazara yakınlık gibi hususlar gözetilerek belirlenmiş, potansiyeli olan ilçelerin ve yörelere ilgili potansiyelini harekete geçirebilmek ve farklılaştırılan hedef pazar profillerinin istek ve beklentilerine hizmet edecek faaliyetleri ilgili ilçe ve yörelerde kurgulayabilmek adına çalışmalar yürütülmüş; bu doğrultuda gerekli tedbirlere planda yer verilmiştir.

Tedbir 3.7.1. Vadi ve inanç turizmi geliştirilecektir.

Gülşehir, Gülağaç, Güzelyurt, Hacıbektaş, Kırıkkale Merkez, Kırşehir Merkez ve Niğde Merkez ilçelerinde vadi ve inanç turizmi geliştirilecektir. Gülşehir, Gülağaç, Güzelyurt ve Hacıbektaş ilçeleri Kapadokya'nın saçılım etkisinden azami düzeyde faydalandırılacaktır. Bununla birlikte, farklı konseptlerde yürüyüş ve bisiklet rotaları çıkarılacak, inanç turizmi noktaları belirlenecektir. Tüm bu çalışmalar mobil uygulama vasıtasıyla turistlerin hizmetine sunulacaktır.

Tedbir 3.7.2. İnanç turizmine yönelik olan eserler turizme kazandırılacaktır.

İnanç turizminin adapte edileceği bölge yerleşimlerindeki eserler restore edilerek veya iyileştirilerek turizme kazandırılacaktır.

Tedbir 3.7.3. Bektaşilik, Ahilik ve Yunus Emre temalı turizm koridoru oluşturulacaktır.

Balışeyh, Delice, Hacıbektaş, Kırşehir Merkez, Kırıkkale Merkez, Sulakyurt ve Ortaköy ilçeleri arasındaki aksın Bektaşilik, Ahilik ve Yunus Emre temalı turizm koridoru olması sağlanacak, turizm altyapıları iyileştirilecek ve yatırımlar desteklenecektir.

Tedbir 3.7.4. Kongre turizmi desteklenecek ve geliştirilecektir.

Bor, Çiçekdağı, Kaman, Merkez ilçeler, Mucur, Ortaköy ve Yahşihan ilçelerinde kongre turizmine yönelik gerekli altyapının tesis edilmesi için özel sektör desteklenecek ve eylem planları hazırlanacaktır. Kongre turizminin bölgedeki kervansaray, han, konak, kültür evi gibi tarihî alanlarda gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Tedbir 3.7.5. Bireysel ve ticari yamaç paraşütü alanlarına yönelik altyapılar oluşturulacaktır.

Aksaray Merkez (Hasan Dağı), Kırıkkale Merkez (Ahılı Tepesi), Kırşehir Merkez (Kervansaray Dağı), Nevşehir Merkez (Aşıklı Dağı-Güvercinlik Köyü), Narlıgöl ve Nenezi Tepesi'nde bireysel ve ticari yamaç paraşütü faaliyetlerinin yapılması için gerekli altyapılar tesis edilecektir. Bu noktalarda ulusal ve uluslararası organizasyonlar gerçekleştirilmesi sağlanacak ve bu faaliyetler desteklenecektir.

Tedbir 3.7.6. Dağcılık, kampçılık, kayak ve macera turizmi geliştirilecektir.

Eskil, Gülşehir, Güzelyurt, Kırıkkale, Niğde Bolkarlar, Ketençimeni ve Aladağlar'da dağcılık, kampçılık, tırmanış, kayak ve macera turizminin geliştirilmesi için altyapı eksikleri giderilecek ve tamamlayıcı nitelikte tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.

Tedbir 3.7.7. Agro turizmin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Akpınar, Avanos, Çamardı, Çiçekdağı, Delice, Derinkuyu, Gülşehir, Güzelyurt, Hacıbektaş, Kaman, Nevşehir Merkez, Niğde Merkez, Sulakyurt, Ulukışla ve Ürgüp ilçelerinde agro turizmin geliştirilmesi için nitelikli altyapılar tesis edilecek ve kırsal turizmin ulusal merkezlerinden biri olmaları sağlanacaktır.

Tedbir 3.7.8. Su sporlarının geliştirilmesine yönelik destekler sağlanacaktır.

Çamardı'da, Hirfanlı Barajı'nda ve Kızılırmak güzergâhında su sporlarının geliştirilmesi için altyapılar oluşturulacak ve destekler sağlanacaktır.

Tedbir 3.7.9. Termal turizme dayalı turizm çeşitlendirmesi sağlanacaktır.

Çiftehane, Kozaklı ve Kırşehir'de termal turizm altyapısının iyileştirilmesi için reenjeksiyon sistemleri gibi yatırımların yapılması ve iyileştirilmesi sağlanacaktır. Bu bölgelerde termal turizmin gümüş turist kitlesine yönelik geriatri turizmi kapsamında ele alınması hedeflenmektedir.

Proje Önerisi 3.7.1. Kırıkkale İli Kamp Karavan Alanı Projesi

Tablo 8: TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Stratejik Öncelik 3 Hedef ve Tedbirler

Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması	
Hedefler	Tedbirler
Hedef 3.1. Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır	Tedbir 3.1.1. Akademik ve mesleki eğitim alanlarında insan kaynağının gelişimine yönelik hazırlanacak müfredat ve programların sektör talepleri ile örtüşmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 3.1.2. Bölgedeki aktörlerin hizmet sunma kabiliyetlerinin ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi desteklenecektir.
	Tedbir 3.1.3. Yeşil dönüşüme yönelik bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.
	Proje Önerisi 3.1.1. Nevşehir İli Sıcak Hava Balonu ve Ekipmanları Üretim Tesisi
Hedef 3.2. Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır	Tedbir 3.2.1. Veri temelli destinasyon yönetim ilkelerinin uygulanması desteklenecektir.
	Tedbir 3.2.2. İnsan kaynağının bölge içinden karşılanması sağlanacaktır.
	Tedbir 3.2.3. İşletmelerin mevcut dijital altyapılarının iyileştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 3.2.4. Küçük ölçekli turizm işletmelerin eğitim ve danışmanlık faaliyetleri desteklenecektir.
Proje Önerisi 3.2.1. Kapadokya Bölgesi Veri Temelli Destinasyon Yönetimi Projesi	
Hedef 3.3. Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır	Tedbir 3.3.1. Envanter güncelleme çalışmaları yürütülecektir.
	Tedbir 3.3.2. Hediyeelik eşyaların kalitelerinin ve çeşitliliğinin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 3.3.3. Hediyeelik eşyaların etiketlenmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 3.3.4. Tarımsal ürün ve gastronomi ilişkisi kuvvetlendirilecektir.
	Tedbir 3.3.5. Kırıkkale ve Kırşehir'in yaratıcı endüstriler alanındaki potansiyelinin turizm unsuru olarak öne çıkarılması sağlanacaktır.
	Tedbir 3.3.6. Dijital ve bağımsız müzik kompozitörlüğü, fotoğrafçılık gibi alanlarda genç girişimciler desteklenecektir.
	Tedbir 3.3.7. Bölgede tematik müzelerin sayısı ve çeşitliliği artırılacaktır.
Proje Önerisi 3.3.1. Nevşehir İli Bağcılık Müzesi	
Hedef 3.4. Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Azaltılacaktır	Tedbir 3.4.1. Sektör atıklarının tekno-ekonomik şartlar doğrultusunda geri kazanımı sağlanacaktır.
	Tedbir 3.4.2. Sektörün su ayak izi hesaplama kapasitesinin oluşturulması ve artırılması desteklenecektir.
	Tedbir 3.4.3. Yeşil yıldız ve yeşil etiket başvuruları desteklenecektir.
Hedef 3.5. Bölgenin Yerel, Ulusal ve Uluslararası Erişilebilirliği Artırılacaktır	Tedbir 3.5.1. Tüm turistik mekânların altyapısının evrensel dizayna uygun hâle getirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 3.5.2. Bölgedeki turizm alanlarına toplu taşıma araçları ile erişilebilirliğin artırılması sağlanacaktır.
	Tedbir 3.5.3. Bölgenin hava yolu ile erişilebilirliği artırılacaktır.
Hedef 3.6. Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır	Tedbir 3.6.1. Bölgenin tüm mecralarda tanıtımı sağlanacaktır.
	Tedbir 3.6.2. Bölge illeri farklı temalarla ekran turizmi imkânlarından faydalandırılacaktır.
	Tedbir 3.6.3. Sağlıklı turizm bölgesi imajı için gerekli altyapıların tesis edilmesi desteklenecektir.
	Tedbir 3.6.4. Kırsal ilçelerin tanıtımları desteklenecektir.
	Tedbir 3.6.5. Bölgenin turizm taşıma kapasitesi gözetilecektir.
Proje Önerisi 3.6.1. Nevşehir İli Kapadokya Film Platosu Projesi	
Hedef 3.7. Bölgedeki İlçe ve Yörelere Bünyesinde Barındırdığı Turizm Potansiyelleri Farklı Temalar Kullanılarak Harekete Geçirilecektir	Tedbir 3.7.1. Vadi ve inanç turizmi geliştirilecektir.
	Tedbir 3.7.2. İnanç turizmine yönelik olan eserler turizme kazandırılacaktır.
	Tedbir 3.7.3. Bektaşilik, Ahilik ve Yunus Emre temalı turizm koridoru oluşturulacaktır.
	Tedbir 3.7.4. Kongre turizmi desteklenecek ve geliştirilecektir.
	Tedbir 3.7.5. Bireysel ve ticari yamaç paraşütü alanlarına yönelik altyapılar oluşturulacaktır.
	Tedbir 3.7.6. Dağcılık, kampçılık, kayak ve macera turizmi geliştirilecektir.
	Tedbir 3.7.7. Agro turizmin geliştirilmesi sağlanacaktır.
	Tedbir 3.7.8. Su sporlarının geliştirilmesine yönelik destekler sağlanacaktır.
	Tedbir 3.7.9. Termal turizme dayalı turizm çeşitlendirmesi sağlanacaktır.
Proje Önerisi 3.7.1. Kırıkkale İli Kamp Karavan Alanı Projesi	

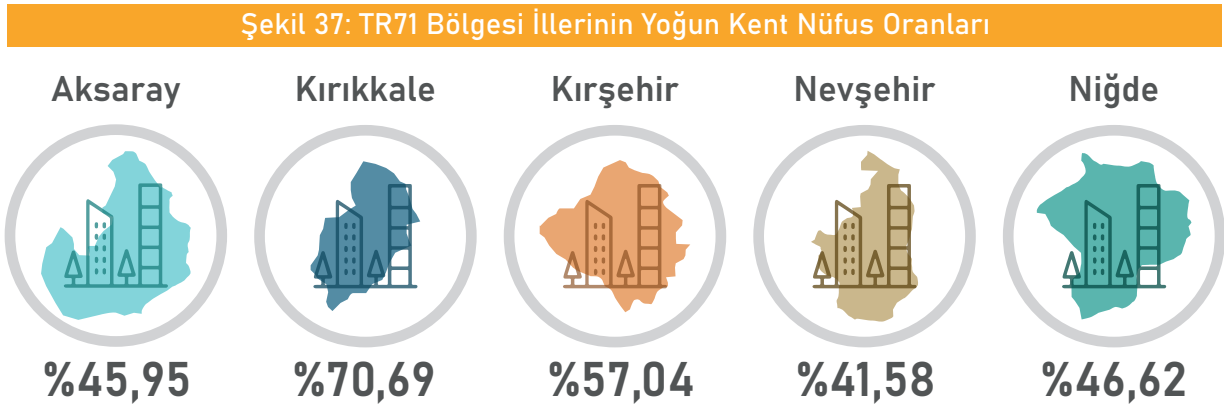
05 MEKÂNSAL VE SEKTÖREL GELİŞİM KURGUSU

Alt Bölgeler ve Sektörel Gelişim Şemaları
Sanayi Sektörü Gelişim Şeması
Hayvancılık Sektörü Gelişim Şeması
Bitkisel Üretim Sektörü Gelişim Şeması
Turizm Sektörü Gelişim Şeması
Yenilenebilir Enerji Sektörü Gelişim Şeması
TR71 Bölgesi Mekânsal Gelişim Şeması

TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı bölgenin ve illerinin bünyesinde barındırdığı ayırt edici özelliklere, sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlüklere dayanarak kalkınma sürecini, iktisadi ve sosyal gelişimini hızlandıracak ve bölgede yaşayan tüm topluluklar için hayat kalitesini iyileştirecek katkılar sağlayacaktır.

Bölgenin jeopolitik konumundan ve topoğrafik yapısından kaynaklı avantajları bulunduğu başta ulaştırma altyapısının ve sistemlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi hem sosyal hem de ekonomik gelişme açısından kritik önem taşımaktadır. Bölgenin sahip olduğu iktisadi üstünlük daha ziyade belli yörelerde yoğunlaşan turizm ve sanayi sektörlerine ve genele yayılan tarım sektörüne dayanmaktadır. Turizm sektörü başta Kapadokya markasını bünyesinde barındıran Nevşehir ili olmak üzere Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir ve Niğde illeri kentsel ve kırsal alanları için de iktisadi ve sosyal gelişmeye katalizör olabilecek konumdadır.

TÜİK'in Mahalle Köy Düzeyinde Kent-Kır Sınıflandırma Sonuçları çalışmasına göre Aksaray nüfusunun %36,96'sı, Kırıkkale nüfusunun %16,76'sı, Kırşehir nüfusunun %23,11'i, Nevşehir nüfusunun %35,72'si ve Niğde nüfusunun %41,42'si kırsal alanlarda yaşamaktadır. Bu çalışmaya göre yoğun kent alanlarında yaşayan nüfusun il bazında oranları aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Kaynak: TÜİK, 2022

Bölgenin kırsal nüfusunun fazla oluşu kırsal alanlara yönelik özelleştirilmiş stratejiler geliştirilmesini gerektirmektedir. Kırsal alanda ekonomi tarım sektörüne dayanırken bu sektörde yaşanan verimlilik sorunlarının aşılması ve sektörden kopan iş gücünün bölgenin daha katma değerli sektörlerinde yeterli yeteneklere ve donanımına sahip olarak istihdam edilmesi hem yıllardır yaşanan göçün menfi etkilerinin bertaraf edilmesi hem de dengeli kalkınmanın sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu anlamda tarım istihdamında yaşanan çözümler karşısında kırsal alanda tarım dışı istihdam alanlarının artırılması, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kır-kent entegrasyonunun sağlanması ve kırsalda hayat kalitesinin yükseltilmesi önem arz etmektedir (Stratejik Öncelik 1).

Bunlarla birlikte tarım sektöründe verimliliğin ve çeşitliliğin artırılmasındaki temel girdilerden olan su ve toprak kaynaklarının sürdürülebilir biçimde kullanılması bölgenin ve ülkenin gıda arzı güvenliği ve geleceği açısından hayati öneme sahiptir.

Bölgenin bazı yerleri yerli ve yabancı turistlerin ilgisine mazhar olduğundan turizm sektörü hem kentsel alanlar hem de kırsal alanlar için önemli konumdur. Kırsal alanlarda ekonominin çeşitlendirilmesi, sosyal hayatın canlandırılması için turizm sektörü itici kuvvet olarak kullanılmaktadır. Bölgeyi ziyaret eden turist sayısının mutlak şekilde artmasına rağmen sektörden elde edilen gelirin geniş bir sosyoekonomik tabana yayılmadığı, turizmin çeşitlendirilemediği görülmektedir. Geniş kitlelerin yaratılan değerden istifade etmeleri için nitelikli tanıtım faaliyetlerinin yapılması, hizmet kalitesinin artırılması, altyapı eksikliklerinin giderilmesi, markalaşma bileşenlerinin oluşturulması, sosyal olanakların iyileştirilmesi gibi tamamlayıcı tedbirlerin alınması gerekmektedir (Stratejik Öncelik 1 ve 3).

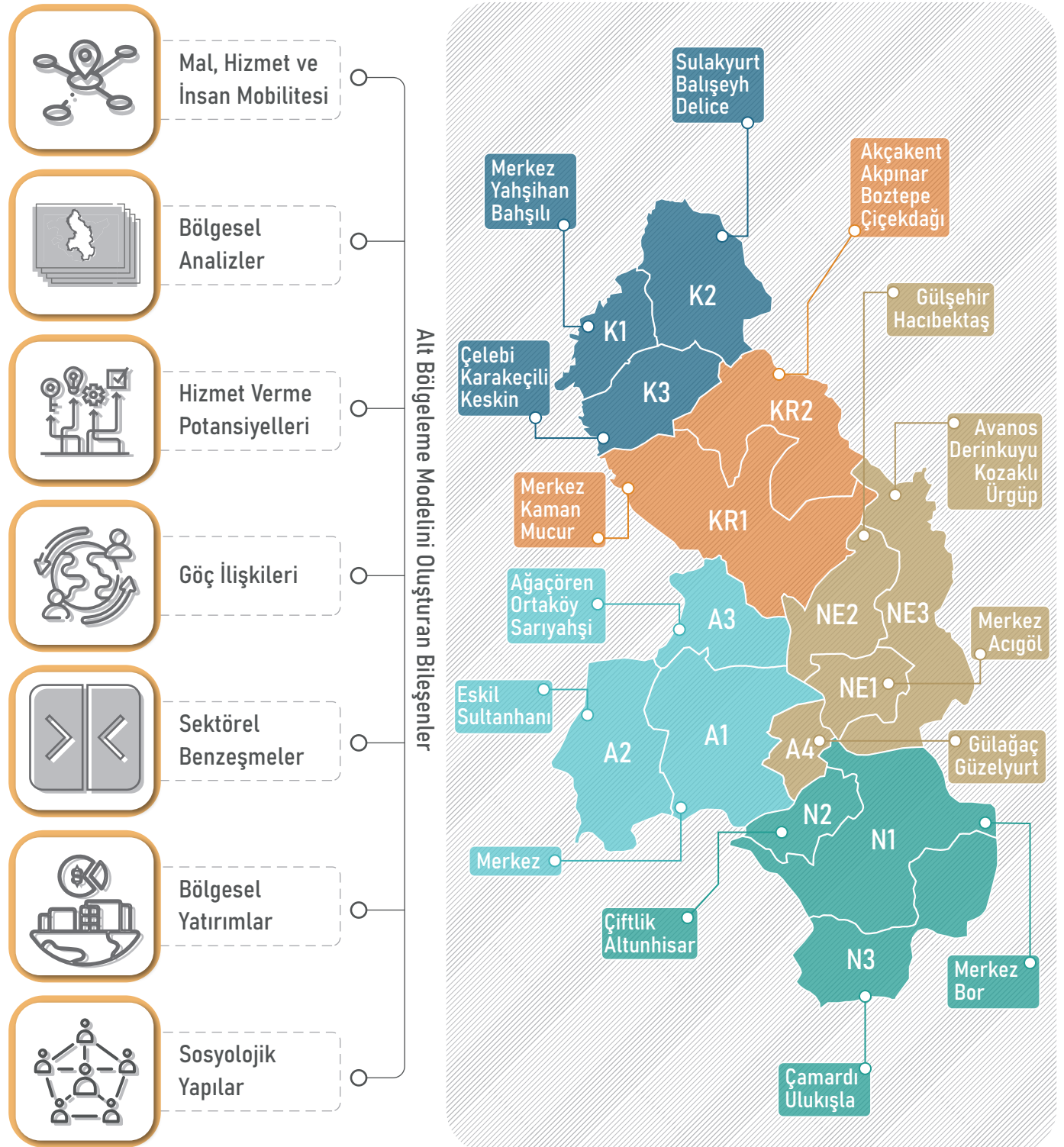
Bölgede sanayi sektörü Aksaray, Kırıkkale ve Kırşehir’de kamu eliyle yapılan büyük ölçekli yatırımlarla başlamış, ulusal ve uluslararası ölçekte üretim yapan bazı büyük firmaların eklenmesi ile devam etmiştir. Bölge sanayisi bu birkaç büyük ölçekli yatırımın dışında KOBİ niteliğindeki aile işletmelerinden oluşmaktadır. Binaenaleyh, başta kurumsallaşma ve verimlilik olmak üzere bölgede sanayi sektörünün nitelikli beşerî sermaye, yenilikçilik ve AR-GE faaliyetlerinin artırılması, katma değerli üretimin yaygınlaştırılması ihtiyacı hasıldır. Zira bölge ülke genelinde birçok tarımsal üründe söz sahibi olduğundan tarıma dayalı sanayinin gelişmesi için gerekli destek ve faaliyetlerin kurgulanması sektöre ivme kazandıracaktır. Başta et, süt, yumuşak çekirdekli meyve, patates, çerezlik kabak, lahana ve fasulye ürünlerinde olmak üzere tarım sektöründe oluşan kümelenmenin, tecrübenin ve sermaye birikiminin tarıma dayalı sanayi sektörüne aktarılması hedeflenmektedir. Uzun dönemde ise sanayi sektöründe oluşan sermaye birikiminin hizmetler sektöründe kullanılması bölge kalkınması için önem taşımaktadır (Stratejik Öncelik 2).

5.1. Alt Bölgeler ve Sektörel Gelişim Şemaları

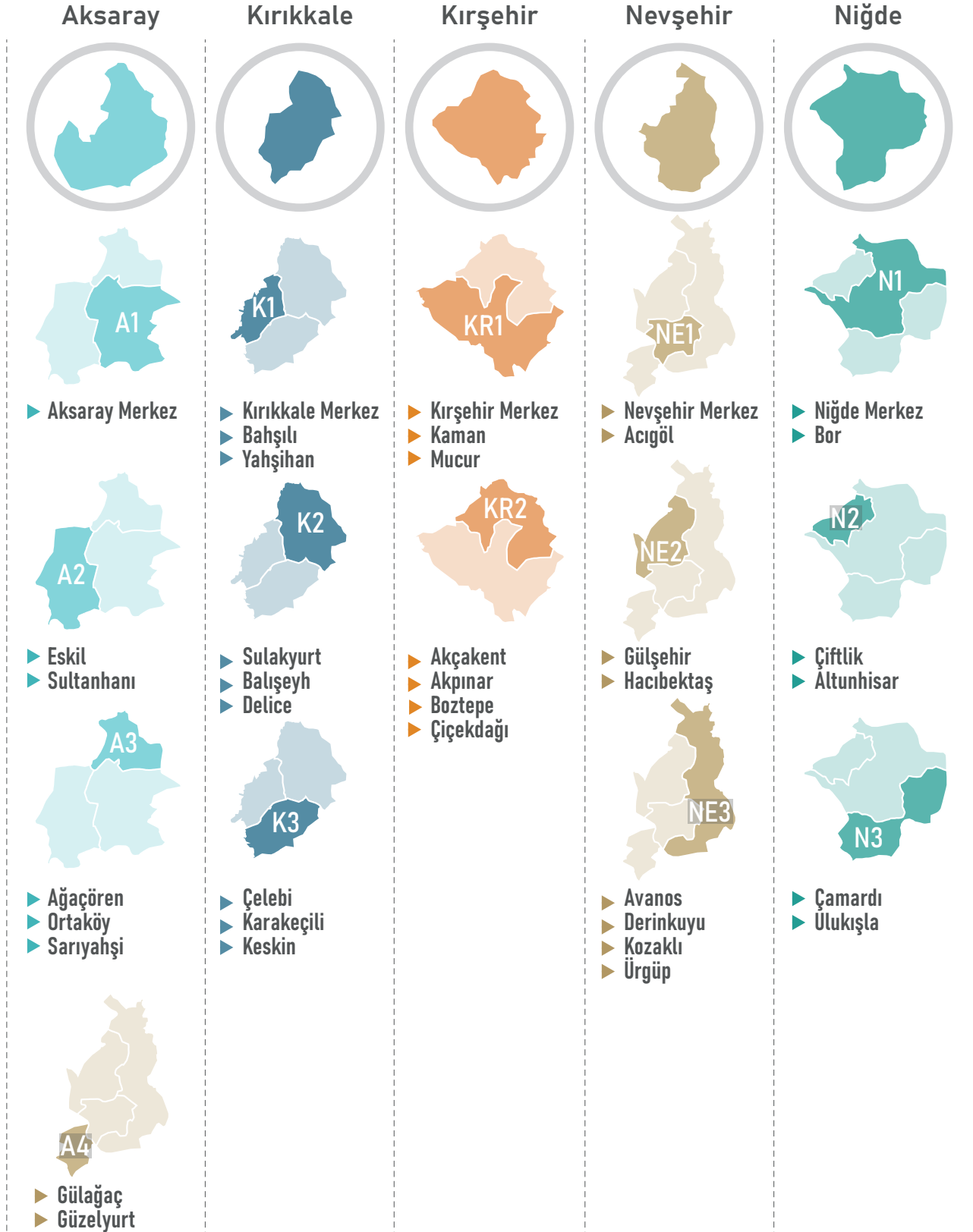
Alt bölgeler yönetimsel sınırları idari sınırlarla çakışmayan yani fonksiyonel, iktisadi ve sosyal ilişkiler açısından o sınırları aşabilen mekânsal oluşumlardır. Mal, hizmet ve insan mobilitesi bakımından bazı ilçelerin diğer ilçeleri etkisi altına aldığı, görece hizmet verme kapasitesinin ve potansiyelinin yüksek olduğu, komşu ilçelerden göç aldığı görülmektedir. Tüm bu unsurlar sektörel benzeşmeler, kırımlar ve yığınlaşmalar, bölgesel yatırım teşvik uygulamaları, sosyolojik yapılar ile birlikte değerlendirilmiş ve TR71 Bölgesi 15 alt bölgeye ayrılmıştır.

Şekil 38: Alt Bölgeleme Modeli

TR71 Bölgesi'ndeki yoğunlaşmalar, kümelenmeler ve çeşitli veriler göz önünde bulundurularak sektörel bazlı mekânsal gelişme şemaları oluşturulmuştur. TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı, stratejik öncelikler çerçevesinde ele alınacak olan hedefler, tedbirler ve mekânsal gelişme şemaları ile uyumlu ve bunları tamamlayıcı şekilde hazırlanmıştır.

Şekil 39: İl Bazında Alt Bölgeler

5.2. Sanayi Sektörü Gelişim Şeması

Türkiye’de iktisadi sektörlerin GSKD içindeki paylarına bakıldığında sanayinin %34,80 payla hizmetler sektöründen sonra en çok katma değer sağlayan sektör olduğu görülmektedir. TR71 Bölgesi’nde de sanayi sektörü %31,95 payla ülke geneline benzer şekilde hizmetler sektöründen sonra en çok katma değer sağlayan sektördür. Bölge son 10 yıllık dönemde sanayi sektöründen yarattığı katma değeri artırmış olsa da ülke ortalamasından yaklaşık 3 puan geride olmaya devam etmektedir. Tarımın payı ise bölgede %21,34 iken ülke genelinde %6,20’dir. Bu yönüyle bölge karakteristiği ülke genelinden ayrılmaktadır. TR71 Bölgesi Türkiye’deki GSKD’nin %1,32’sini üretiyorken, tarım sektöründe bu oran %4,54’e çıkmaktadır. Bu veriler, bölgenin ikinci büyük sektörü olmasına rağmen sanayi sektörünün tarım sektörünün gerisinde ve gölgesinde kaldığını göstermektedir.

Aksaray’da 1.298 ha, Kırıkkale’de 353 ha, Kırşehir’de 485 ha, Nevşehir’de 240 ha ve Niğde’de 1.420 ha olmak üzere toplam 3.796 ha faal OSB alanı olan bölgede, plan döneminde de yeni planlı sanayi alanlarının oluşturulması hedeflenmektedir. Bu çerçevede Aksaray’da 1.332 ha (542 ha OSB, 790 ha endüstri bölgesi), Kırşehir’de 50 ha, Nevşehir’de 200 ha, Niğde’de 3.040 ha (501 ha OSB, 2.539 ha endüstri bölgesi) alanın planlı sanayi alanı olarak üretime katılması için çalışmalar yürütülecektir. Planlanan bu sanayi alanlarının da tahsise açılmasıyla beraber, bölgede 8.418 ha OSB ve endüstri bölgesi büyüklüğüne ulaşılabilecektir.

Bölgedeki OSB’lerde toplam 1.977 imarlı sanayi parselinde 776 firma imalat yapmakta ve 27.763 kişi istihdam edilmektedir (STB, 2023). Bölge imalat sanayiinde istihdamın %34,61’i Aksaray’da, %21,87’si Niğde’de, %17,61’i Kırıkkale’de, %13,41’i Nevşehir’de ve %12,50’si Kırşehir’de yaratılmaktadır. Ayrıca sektördeki firmaların %28,95’i Aksaray’da, %21,61’i Nevşehir’de, %21,08’i Niğde’de, %14,28’i Kırıkkale’de, %14,08’i Kırşehir’de üretim yapmaktadır (SGK, 2021). Silah ve mühimmat imalatı sektöründe bölgenin tüm firmaları Kırıkkale’de üretim yapmakta, dolayısıyla bu sektördeki istihdamın tamamı bu ilde yaratılmaktadır.

Bölge ekonomisinin gelişimi, komşusu olan büyükşehirlerin ve çekim merkezlerinin etkisinde ve güdümünde seyretmektedir. Aksaray ve Kırıkkale illerinin, bölgenin sanayi alanında iki ana üretim merkezi olarak konumlandırılması uygun görülmüştür. Kırıkkale, savunma sanayii ana merkezi iken Aksaray, bölgenin sanayi ana merkezidir. Kırıkkale’nin kamu eliyle yapılan büyük ölçekli yatırımlar sayesinde edindiği bilgi, tecrübe ve altyapıyı başta savunma sanayii, metal ürünleri imalatı ve ana metal sanayii sektörlerinde olmak üzere özel sektör girişimlerine aktarmasıyla orta ve yüksek teknoloji marifetiyle sanayinin ilde gelişmesi sağlanacaktır. Ankara ile yakın organik ve iş ilişkileri olan Kırıkkale sanayi sektöründe uzun vadeli yapısal dönüşümün kısa vadeli hedefi, bilgi ekonomisini devşirmek olacaktır (Hedef 2.1.-2.2.-2.5.).

Kırıkkale K1 Alt Bölgesi, sanayi sektörü gelişim şemalarında savunma sanayii, metal ürünleri imalatı ve ana metal sanayii sektörlerinde ana merkezdir. Bu alt bölgede iki faal OSB ve iki faal KSS bulunmaktadır. Kırıkkale Silah İhtisas OSB’yi bünyesinde barındıran K1 Alt Bölgesi savunma sanayiinde ihtisaslaşmaya devam edecektir. Diğer yandan da bu alt bölgede metal ürünleri imalatı, ana metal sanayii, gıda ve mobilya alt sektörlerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

K1 Alt Bölgesi'nin savunma sanayii başta olmak üzere metal ürünleri imalatı ve ana metal sanayii sektörlerinde TR51 Bölgesi ile organik ilişkiler geliştirmesi, ekosisteme entegrasyonunun artırılması için özel tedbirlere plan içinde yer verilmiştir. Bu bağlamda K1 Alt Bölgesi'nin gelişim koridoru olarak belirlenen TR51 Bölgesi ile karşılıklı etkileşim hâlinde uzun vadeli bir büyüme sürecine girilmesi öngörülmektedir (Hedef 2.2.-2.4.-2.5.).

Savunma sanayii sektörünün ihracat yapma durumu birçok açıdan ulusal politikalara ve uluslararası ilişkilere bağlı olduğundan bölgesel düzeyde uygulanacak politikaların ihracata etki düzeyinin sınırlı kalacağı düşünülmektedir. Bu sebeple savunma sanayii firmalarının mevcut üretim altyapısıyla alternatif sektörlerle yönelik üretim yapma becerilerinin geliştirilmesi ve ihracata yönlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu alt bölgede ihracat yapma potansiyeli olan sektörler metal ürünleri imalatı ve mobilya imalatı sektörü olarak görülmektedir. Buna yönelik tedbirler alınması bölge planının hedeflerindedir (Hedef 2.1.-2.2.).

K1 Alt Bölgesi'nin kuzeydoğusunda yer alan K2 Alt Bölgesi'nde sanayi sektörü faaliyetinden ve varlığından söz edilememektedir. Bu alt bölgede sadece bir adet henüz faal olmayan KSS yer almaktadır. İlin güneyinde yer alan K3 Alt Bölgesi'nde ise bir adet OSB ve bir adet KSS bulunmaktadır.

Bölgenin birçok alanda öncüsü olan ve yüksek gelişme gösteren ili olan Aksaray, 4 alt bölgeye ayrılmıştır. A1 Alt Bölgesi, TR71 Bölgesi'nin sanayi ana merkezidir. Bu bölgede bir OSB ve biri henüz faal olmayan iki KSS bulunmaktadır. Alt bölgede otomotiv (kara taşıtları imalatı), tekstil ve gıda sektörlerinde yığınlaşma bulunmakta; bu sektörlerin gelişimi hızla devam etmektedir. Elektrikli ulaşım araçları alanında yeşil dönüşüm çerçevesinde yaşanan hızlı değişime A1 Alt Bölgesi'nin adapte olması sağlanacaktır. TR71 Bölgesi genelinde üretilen bitkisel ve hayvansal ürünlerin katma değerli ürünlere dönüştürüldüğü bu ana sanayi merkezinin, hem gıda arz güvenliği hem de bölgenin iktisadi ve sosyal gelişimi açısından geliştirilmesine devam edilecektir. Ülkenin büyük ölçekli üretim yapan ve markalaşmış tekstil işletmeleri bu bölgeye yatırım yapmaya devam etmekte olduğundan küme gelişmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi için nitelikli iş gücü temini, AR-GE ve tasarım gibi alanlarda desteklenecektir (Hedef 2.1.-2.2.-2.3.-2.4.-2.5.).

Kurulum aşamaları devam eden iki OSB'yi ve bir faal KSS'yi bünyesinde barındıran A2 Alt Bölgesi, Aksaray'da sanayi sektörünün yeni gelişim koridoru olmaya adaydır. İlde süt veriminde lider olan bu alt bölgede (Eskil 1,17 ton/baş, Sultanhanı 1,04 ton/baş) süt verimi nispeten düşük olan yerli ırk varlığı yok denecek kadar azdır (TÜİK, 2019). İlin ve bölgenin batıdaki büyükşehirler ile bağlantısını sağlayan güzergâh üzerinde olan bu alt bölge, tarımsal üretim yoğunluğundan dolayı gıda sanayii alanında geliştirilecektir. Tarımsal ürünlerin bölge içinde katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi ülküsünü besleyebilecek bu alt bölgenin potansiyeli harekete geçirilecektir. Plan dönemi sonunda bu alt bölgenin A1 Alt Bölgesi'ne yakınsaması ve ikisinin tek bir alt bölgeyi oluşturacak şekilde entegre olması hedeflenmektedir (Hedef 1.1.-1.3.-1.6.-2.2.-2.4.).

Henüz faal olmayan bir OSB'nin ve üç KSS'nin (ikisi faal, biri faal olmayan) bulunduğu A3 Alt Bölgesi gıda sanayii alt merkezidir. Bu alt bölgenin sanayi çekim merkezi olan Ortaköy ilçesinin süt verimi de ortalamaların üzerinde (0,96 ton/baş) seyretmektedir. Bu sebeple Ortaköy ilçesi başta süt ve süt ürünleri, bu sektörü tamamlayıcı nitelikte olan hazır yem üretimi alanlarında gelişimini sürdürecektir ve alt bölgenin diğer ilçelerine liderlik edecektir. Plan döneminde bu alt bölgeye yeni OSB'ler kurulması için çalışmalar yürütülecek ve bu alt bölgenin A1 Alt Bölgesi'ne entegrasyonu artırılacaktır (Hedef 1.1.-1.3.-1.6.-2.2.-2.4.).

Gıda, kauçuk ve plastik ürünler, maden ve mobilya sanayiinin gelişimini sürdürdüğü Kırşehir ili 2 alt bölgeye ayrılarak değerlendirilmiştir. Kırşehir Merkez, Kaman ve Mucur ilçelerinin içinde bulunduğu KR1 Alt Bölgesi mezkûr sektörlerin sanayi merkezidir. Bu alt bölgede üç OSB (ikisi faal biri de faal olmayan) ve beş faal KSS bulunmaktadır. Alt bölgenin rekabetçi olduğu bu sektörlerin gelişmesi sağlanacaktır. Bu sektörlerin dışında Kırşehir'in ulusal çapta rekabetçi olduğu kırmızı et üretiminin gıda sanayiine entegre edilerek katma değerli hâle gelmesi ve olgun bir küme görüntüsü vermesi hedeflenmektedir. Planda gıda sanayii KR1 Alt Bölgesi'nin gelişiminde önemli bir faktör olarak görülmüş ve bu şekilde konumlandırılmıştır (Hedef 1.1.-1.4.-1.6.-2.1.-2.2.-2.3.-2.4.).

Üç alt bölgede incelenen Nevşehir; gıda, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, tarım makineleri ve otomotiv sanayiinin (treylar ve yarı treylar imalatı alanında) ön plana çıktığı bir ildir. İki faal OSB ve beş faal KSS'yi bünyesinde barındıran NE1 Alt Bölgesi'nde, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı başta olmak üzere gıda, tarım makineleri ve otomotiv sanayii geliştirilecektir. İki KSS'nin bulunduğu NE2 Alt Bölgesi'nde yoğunlaşmış bir sanayi faaliyeti bulunmamakta; buna karşın büyük ölçekli üretim yapan münferit işletmeler yer almaktadır. Bu alt bölgede rekabetçi olabilecek tarıma dayalı gıda ve tohum sanayii ile emek yoğun sektör olan tekstil sanayii gelişmesi için desteklenecektir. Altı KSS'nin bulunduğu NE3 Alt Bölgesi'nde seramik ve süs eşyası imalatı başta olmak üzere diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinin katma değerli bir şekilde üretime devam etmesi sağlanacaktır. Bunun yanında, bu alt bölgede jeotermal seracılığa, seramik ve süs eşyasına, el sanatlarına dayalı ihtisaslaşmanın sağlanması ve katma değerler bölge içinde kalması için planlı sanayi alanları teşkil edilecektir (Hedef 1.1.-1.6.-2.1.-2.2.-2.3.-2.4.).

Üç alt bölgeden oluşan Niğde; gıda, tekstil, maden, deri ve geri dönüşüm sanayiinin aktif olduğu merkezdir. Niğde Merkez ve Bor ilçelerini kapsayan N1 Alt Bölgesi bahsedilen bu sanayilerinin tamamının merkezidir. N1 Alt Bölgesi'nde üç OSB (ikisi faal ve biri faal olmayan), bir faal olmayan ihtisas OSB, bir faal olmayan endüstri bölgesi, dört faal KSS bulunmaktadır. Bu alt bölgenin rekabetçi olduğu mezkûr sektörlerde gelişimine devam etmesi sağlanacaktır. Ayrıca bölgenin geri dönüşüm sanayii alanında güçlü bir üretim altyapısı ve kültürü vardır. Bu tecrübenin yenilenebilir enerji alanında kullanılan makine, teçhizat ve ekipmanın geri dönüşümünde kullanılması ve bu konuda bölgesel merkez olması için N1 Alt Bölgesi'nin AR-GE çalışmaları ve bu yöndeki yatırımları teşvik edilecektir. Bu konu yenilenebilir enerji alanında teknoloji üretimi konusu ile birlikte ele alınacak ve ekosistem oluşturulması desteklenecektir (Hedef 2.1.-2.2.-2.3.-2.4.).

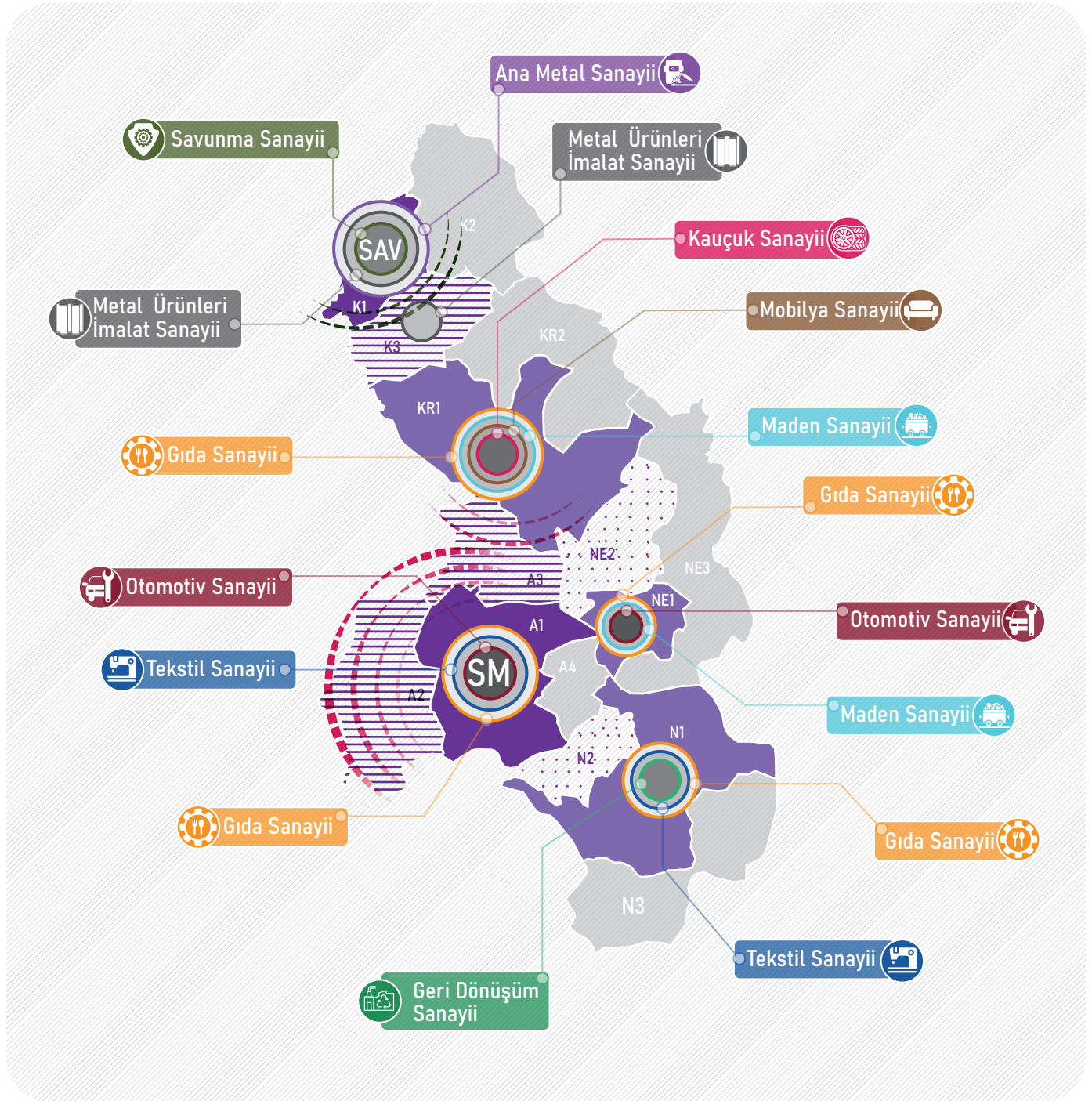
Sanayi gelişimi ve sektör yapılanmasının zayıf olduğu, hinterlandında sadece bir KSS'nin yer aldığı N2 Alt Bölgesi, tekstil sektörünün emek yoğun olduğu alt alanlarında geliştirilecektir (Hedef 1.1.-2.2.). Planlı sanayi alanı bulunmayan N3 Alt Bölgesi, sanayi gelişim koridoru için uygun bir topoğrafyaya ve altyapıya sahip değildir.

Bölgede yer alan OSB'lerin hiçbirinde demir yolu iltisak hattı bulunmamaktadır. Kırıkkale ve Niğde'de yük taşıma amacıyla hizmette olan demir yolu ağı istasyonlarına yükleme boşaltma sahası yapılması ve sanayi sektörünün lojistik sorununa çözüm getirilmesi hedeflenmektedir. Bölgenin ana sanayi merkezi olan Aksaray'ın sanayi sektöründe ivme kaybetmeden devam edebilmesi için demir yolu ile liman bağlantısının kurulması önemli görülmektedir (Hedef 2.2.-2.4.).

Bunun dışında OSB'lerle bağlantılı olan il ve devlet kara yollarının trafik hacim değerinin yüksekliği ve mevcut altyapılarının yetersizliği, lojistik hizmeti sağlayan ağır tonajlı araçlar trafik güvenliğine ve iş verimliliğine olumsuz etki yapmaktadır. Bu durumun giderilmesi için OSB giriş-çıkış yerlerinde yol genişletme, emniyet şeridi ve hızlanma şeridi tesis edilmesi gibi optimum kavşak çözümlerinin devreye alınması hedeflenmektedir (Hedef 2.2.-2.6.).

Şekil 40: TR71 Bölgesi Sanayi Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması

SANAYİ KADEMELENMESİ

- 1. Kademe Sanayi Alt Bölgesi
- 2. Kademe Sanayi Alt Bölgesi
- 3. Kademe Sanayi Alt Bölgesi
- 4. Kademe Sanayi Alt Bölgesi

SEKTÖR KADEMELENMESİ

- 1. Derece Önemli Sektör
- 2. Derece Önemli Sektör
- 3. Derece Önemli Sektör

SEKTÖREL GELİŞİM

- Otomotiv Sanayii
- Tekstil Sanayii
- Gıda Sanayii
- Kauçuk Sanayii
- Mobilya Sanayii
- Metal İmalat Sanayii
- Ana Metal Sanayii
- Maden Sanayii
- Geri Dönüşüm Sanayii
- Savunma Sanayii

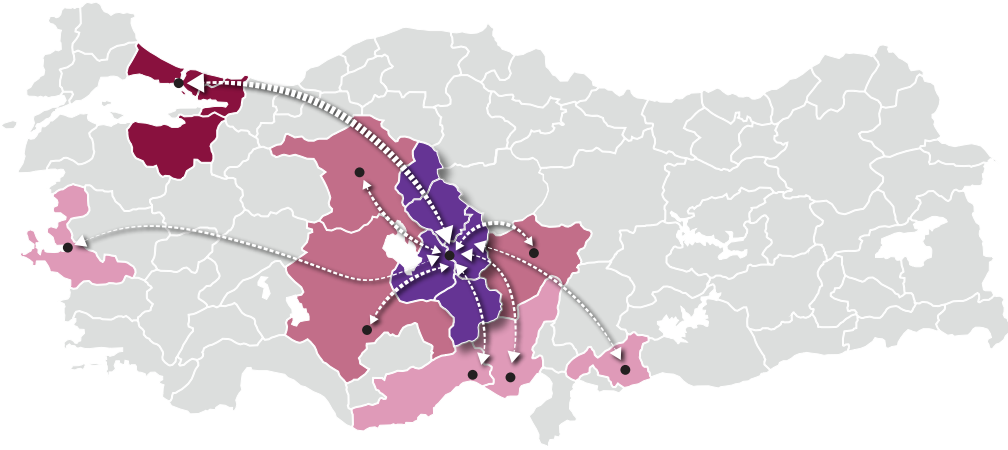
SEKTÖREL YAYILIM

- 1. Derece Gıda Sanayii Yayılım Yönü
- 2. Derece Gıda Sanayii Yayılım Yönü
- 2. Derece Metal Sanayii Yayılım Yönü

ANA MERKEZLER

- (SM) Sanayi Ana Merkezi
- (SAV) Savunma Sanayii Ana Merkezi

TR71 Bölgesi'nin Diğer İller ile Sanayi İlişkisi

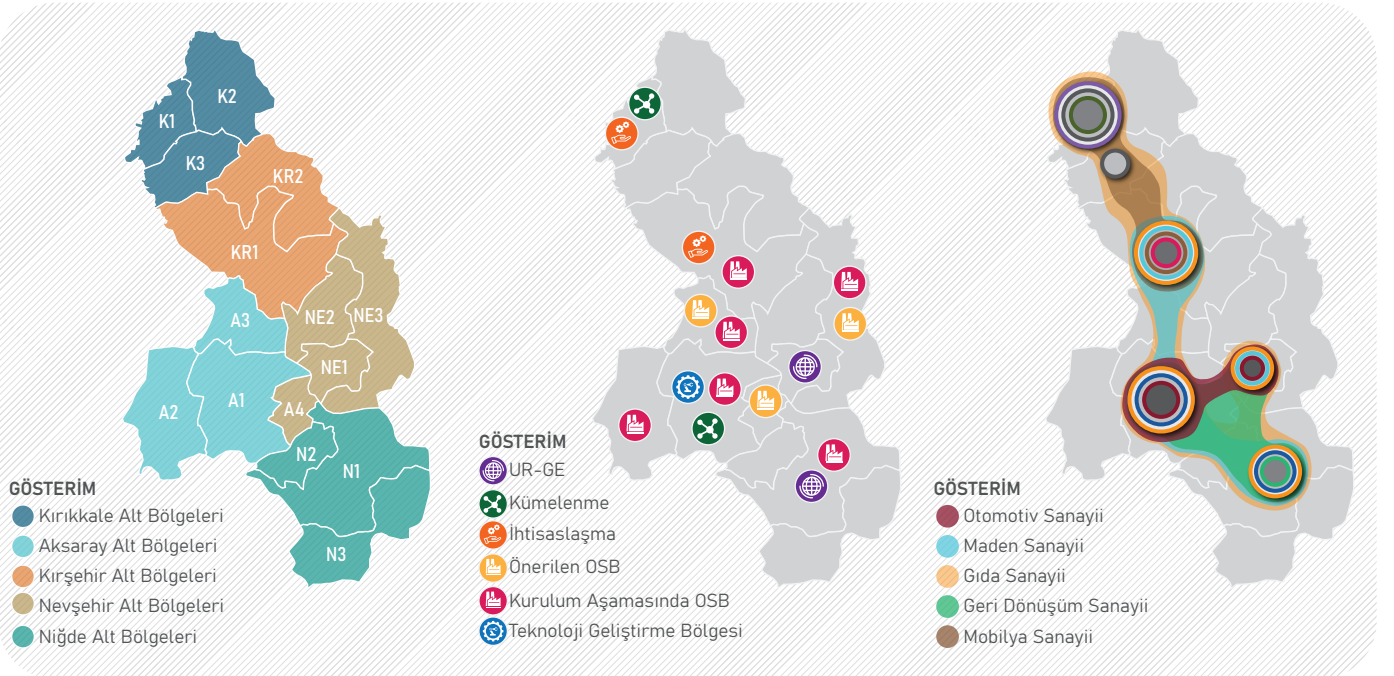
GÖSTERİM

- TR71 Bölgesi
- 1. Derece Sanayi İlişkisi
- 2. Derece Sanayi İlişkisi
- 3. Derece Sanayi İlişkisi

Alt Bölgeler

Geliştirilecek Alanlar

Gelişim Koridorları

GÖSTERİM

- Kırıkkale Alt Bölgeleri
- Aksaray Alt Bölgeleri
- Kırşehir Alt Bölgeleri
- Nevşehir Alt Bölgeleri
- Niğde Alt Bölgeleri

GÖSTERİM

- UR-GE
- Kümelendirme
- İhtisaslaşma
- Önerilen OSB
- Kurulum Aşamasında OSB
- Teknoloji Geliştirme Bölgesi

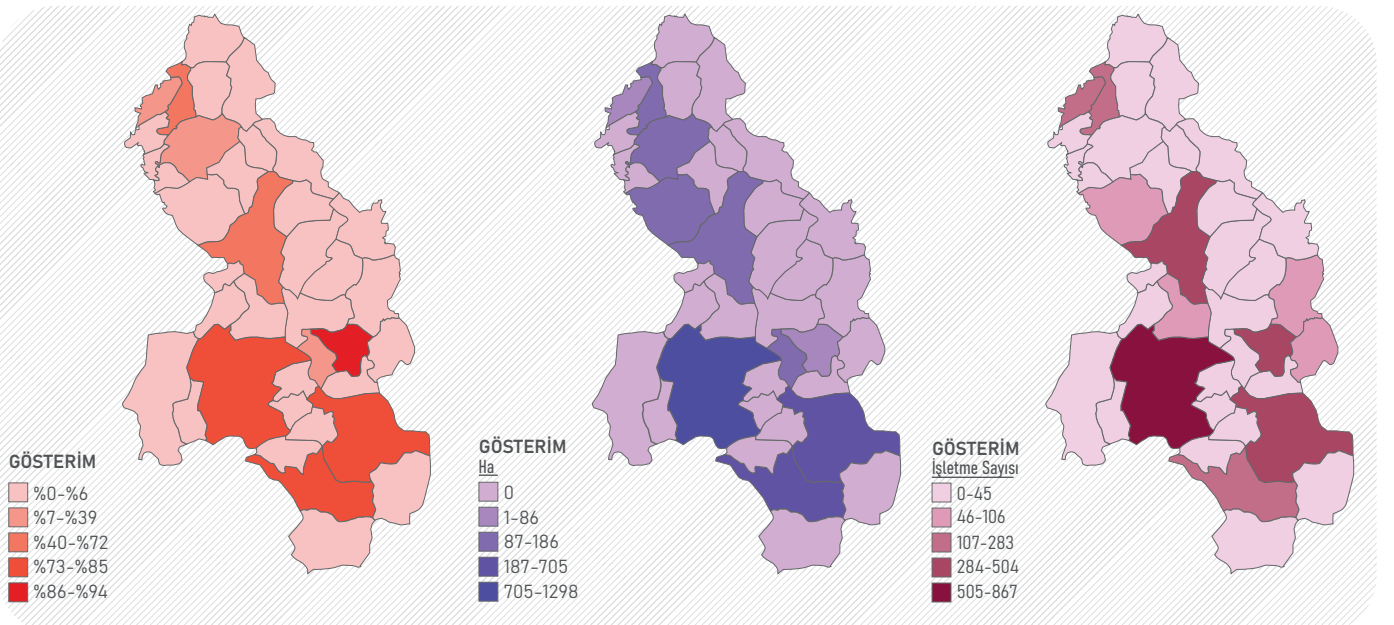
GÖSTERİM

- Otomotiv Sanayii
- Maden Sanayii
- Gıda Sanayii
- Geri Dönüşüm Sanayii
- Mobilya Sanayii

OSB Doluluk Oranları

OSB Alanları

İmalat Sanayii İşletme Sayısı

GÖSTERİM

- %0-%6
- %7-%39
- %40-%72
- %73-%85
- %86-%94

GÖSTERİM

- 0
- 1-86
- 87-186
- 187-705
- 705-1298

GÖSTERİM

- 0-45
- 46-106
- 107-283
- 284-504
- 505-867

5.3. Hayvancılık Sektörü Gelişim Şeması

Ülkedeki büyükbaş hayvan varlığının %5,44'ünü, küçükbaş hayvan varlığının da %4,13'ünü bünyesinde barındıran TR71 Bölgesi hayvancılık faaliyetleri açısından ülke için oldukça büyük öneme sahiptir. Hayvancılık faaliyetleri bitkisel üretim faaliyetleriyle birlikte önümüzdeki dönemde artan nüfus, hayvansal gıda talebi ve gıda arz güvenliğinin daha kritik hâle gelmesi sebebiyle hem ulusal hem de bölgesel ölçekte önemini muhafaza etmeye devam edecektir.

Kırmızı et ve süt ürünleri alanında ülkenin ihtiyacı olan güvenilir hayvansal gıdayı karşılamak üzere görev üstlenen bölgenin, Orta Anadolu'da hayvancılık konusunda üs konumuna gelmesi amaçlanmaktadır. TR71 Bölgesi'nde Kırşehir merkezli KR1 Alt Bölgesi kırmızı et ve et ürünleri imalatının ve büyükbaş hayvan ticaretinin, Aksaray merkezli A1 Alt Bölgesi ise süt ve süt ürünleri imalatının ana merkezi olarak konumlandırılmıştır.

Kırmızı et ve et ürünleri alanında KR1 Alt Bölgesi'nin kümelenme yaklaşımı kullanılarak ihtisaslaşması sağlanacak ve bölgenin ana merkezi olma durumu güçlendirilecektir. Bu alt bölgede ve bölgenin komşu alt bölgelerinde yem bitkileri ve kesif yem üretiminin yapıyor olması Kırşehir'e büyükbaş hayvancılıkta ve et üretimi konusunda avantaj sağlamaktadır. KR1 Alt Bölgesi ülkedeki önemli kırmızı et tüketim pazarlarına ağırlıklı olarak işlenmemiş ya da yarı işlenmiş ürün satışı gerçekleştirmektedir. Katma değerli üretimin bölge içine kaydırılması için TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı döneminde, KR1 Alt Bölgesi özelinde kırmızı et ve et ürünleri sektöründe tamamlayıcı altyapılar tesis edilecek ve özel sektör girişimleri desteklenecektir. Sektörün geliştirilmesi ve ihtisaslaşması için üreticilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, hayvan koruyucu sağlık önlemlerinin alınması, hayvan refahının iyileştirilmesi, kırmızı et ürünleri entegre tesis yatırımlarının desteklenmesi ve sektör atıklarının ekonomiye eksiksiz kazandırılması bölge planının hedefleri arasındadır (Hedef 1.1.-1.2.-1.4.-1.6.-2.2.-2.3.-2.4.-2.5.-2.6.).

Kırmızı et ve et ürünleri ticaretinin gelişme koridoru, büyük bir tüketim pazarı olan Ankara'ya yakınlığı sebebiyle Kırıkkale ilinde bulunan K1 Alt Bölgesi olup ürünler bu koridor vasıtasıyla diğer ana tüketim merkezlerine de ulaştırılacaktır. Büyükbaş besi hayvanı yetiştiriciliği alt gelişim bölgesi ve koridoru ise KR2'dir. Kırşehir'deki iki alt bölgenin kırmızı et ve et ürünleri imalatı alanında hem coğrafi ve kültürel yakınlık hem de sosyal bağ uyumu kullanılarak Orta Anadolu Bölgesi'nde üs konumuna gelmesi sağlanacaktır (Hedef 1.1.-1.4.-1.5.).

Süt üretiminde ülke genelinde Aksaray ili 9. sırada, Niğde ili ise 23. sıradadır (TÜİK, 2019). Aksaray merkezli A1 Alt Bölgesi'nde süt ve süt ürünleri imalatı alanında yığınlaşma bulunmakta ve bu bölgede rekabetçi şekilde üretim yapılmaktadır. Bu alt bölgede ve bölgenin tüm komşu alt bölgelerinde yem bitkileri, kaba yem ve kesif yem üretiminin yapıyor olması Aksaray'a büyükbaş hayvancılıkta, süt ve süt ürünleri üretimi konusunda avantaj sağlamaktadır. Bu alt bölge TR71 Bölgesi'nin süt ve süt ürünleri imalatı alanında ana merkezi olduğundan küme bileşenlerinin kuvvetlendirilmesi, sektör ürün çeşitliliğinin ve katma değer artırılması, süt toplama merkezi kuruluş yeri seçimi optimizasyonu ve nitelikli yatırımların desteklenmesi bölge planının hedeflerindedir (Hedef 1.2.-1.3.-1.5.-1.6.-2.1.-2.2.-2.4.-2.5.-2.6.).

A1 Alt Bölgesi'nin bu hedeflere ulaşabilmesi için su kaynaklarının etkin kullanılması, sulama sistemlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, yem bitkisi üretiminin daha verimli hâle getirilmesi, hayvan barınakları ve koruyucu sağlık önlemlerinin alınması ile hayvan refahının iyileştirilmesi, entegre süt işleme tesislerinin kurulması, süt ürünlerine dayalı sanayinin AR-GE ve markalaşma temelli geliştirilmesi sağlanacaktır. Diğer süt üretim merkezleri ise Aksaray ili alt bölgelerinden A2 ve A3, Niğde ili alt bölgelerinden N1, Kırşehir ili alt bölgelerinden KR1, Nevşehir ili alt bölgelerinden NE1 ve NE2 alt bölgeleri olarak belirlenmiştir. Bu alt bölgelerin, bölgenin süt ve süt ürünleri imalatının ana merkezi olan A1 Alt Bölgesi ile sinerji geliştirmesi ve pozitif dışsallıklardan faydalanması sağlanacaktır (Hedef 1.1.-1.3.-1.5.-1.6.-1.7.-2.1.-2.2.-2.4.-2.6.).

Nevşehir'de yer alan NE1 ve NE2 alt bölgeleri süt ürünleri ana merkezi olan A1 Alt Bölgesi'nin yem bitkileri ihtiyacını karşılamasında önemli rol oynamaktadır. Süt ve süt ürünleri imalatı alanında ana merkez etrafında konumlanmış olan bu süt ürünleri alt merkezleri, bölgenin bu alanda bölge içi gelişim koridorları olarak görülmektedir (Hedef 1.7.).

Bilhassa A2 Alt Bölgesi'nin üretimi artan trend ile devam ettiğinden ve bu alt bölgeye iki OSB kurulması planlandığından, ham maddenin katma değerli üretime yönlendirilmesi için gerekli altyapıların tesis edilmesi ve özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi planlanmaktadır. Süt üretiminin gıda sanayii ile entegre olması hedefi çerçevesinde küme bileşenlerinin oluşturulması, hizmetlerin ve yarı mamullerin bölge içinden temin edilmesi sağlanacaktır. A2 Alt Bölgesi, aynı zamanda TR71 Bölgesi'nin batısında yer alan politik ve ticari merkezlere açılan gelişim koridorunda yer almaktadır (Hedef 1.1.-1.3.-1.5.-1.6.-2.2.).

TR71 Bölgesi'nde yoğun şekilde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği faaliyeti de yürütülmekte olup bölge geneli bu alanda köklü bir geleneğe sahiptir. Bölgede Aksaray merkezli A1 Alt Bölgesi ve Niğde merkezli N1 Alt Bölgesi, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin ana merkezleridir. Bu ana merkezlerin küçükbaş hayvan yetiştiriciliği hususunda altyapı eksikliklerinin giderilerek ölçek ekonomisinden daha fazla faydalanması ve ham maddenin katma değerli ürünlere dönüştürülmesi için geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda üreticilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, hayvan ağıllarının tesis edilmesi ve iyileştirilmesi, seyyar ağılların yaygınlaştırılması, mera alanlarının ıslah edilmesi, küçükbaş hayvan atıklarının ve yünlerinin farklı alanlarda katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi ve entegre tesis yatırımlarının desteklenmesi sağlanacaktır (Hedef 1.5.-1.6.).

Aksaray merkezli A2 ve A3, Kırşehir merkezli KR1 ve Nevşehir merkezli NE2 alt bölgeleri ise küçükbaş hayvan gelişim alanı ve koridoru olarak konumlandırılmıştır. Ana merkez ve gelişim koridoru olarak konumlandırılan tüm alt bölgelerde üretim ortamının iyileştirilmesi ve bölgelerin rekabetçiliklerinin artırılması için gerekli alanlarda tedbirlerin uygulanması plan döneminin hedeflerindedir (Hedef 1.4.-1.5.-1.6.).

Şekil 41: TR71 Bölgesi Hayvancılık Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması

HAYVANCILIK KADEMELENMESİ

- 1. Kademe Hayvancılık Alt Bölgesi
- 2. Kademe Hayvancılık Alt Bölgesi
- 3. Kademe Hayvancılık Alt Bölgesi

SEKTÖR KADEMELENMESİ

- 1. Derece Önemli Sektör
- 2. Derece Önemli Sektör

SEKTÖREL GELİŞİM

- Et ve Et Ürünleri
- Küçükbaş Hayvancılık
- Süt ve Süt Ürünleri
- Arıcılık

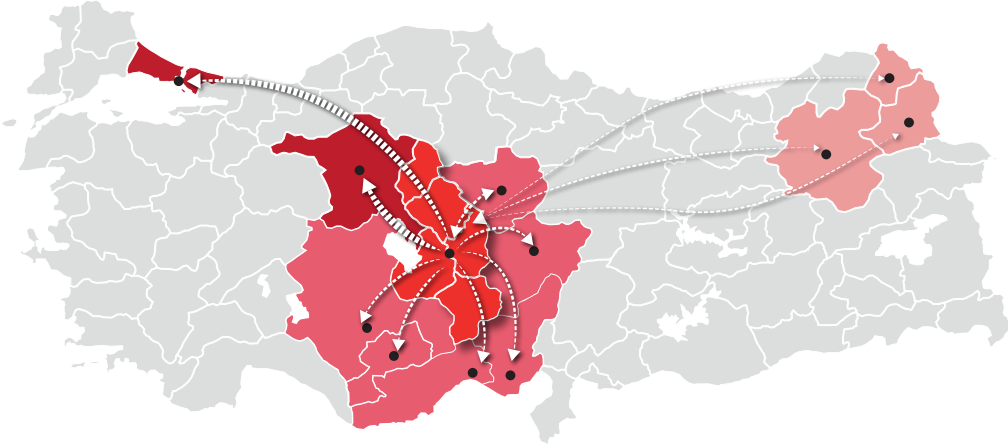
SEKTÖREL YAYILIM

- 1. Derece Hayvancılık Yayılım Yönü
- 2. Derece Et Ürünleri Yayılım Yönü
- 2. Derece Küçükbaş Hayvancılık Yayılım Yönü

ANA MERKEZLER

- ET Et ve Et Ürünleri Ana Merkezi
- SKB Süt ve Küçükbaş Hayvancılık Ana Merkezi
- KB Küçükbaş Hayvancılık Ana Merkezi

TR71 Bölgesi'nin Diğer İller ile Hayvancılık Sektörü İlişkisi

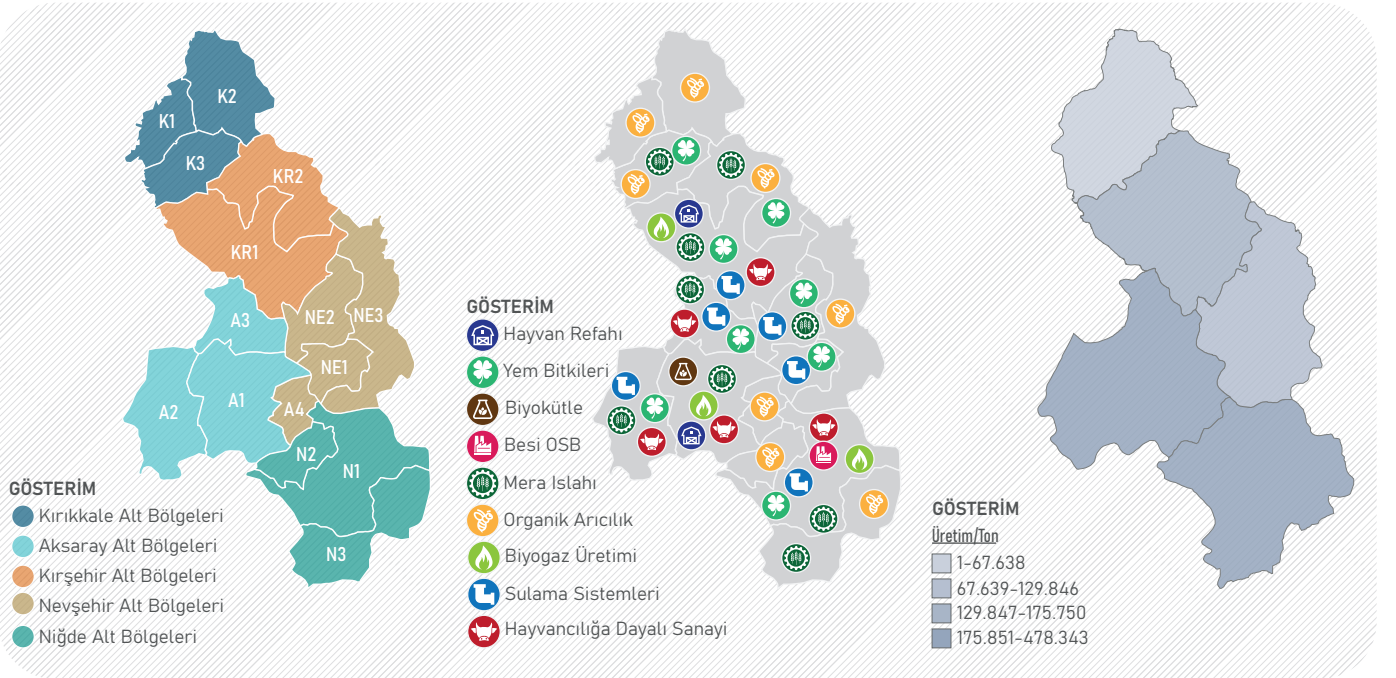
GÖSTERİM

- TR71 Bölgesi
- 1. Derece Hayvancılık İlişkisi
- 2. Derece Hayvancılık İlişkisi
- 3. Derece Hayvancılık İlişkisi

Alt Bölgeler

Geliştirilecek Alanlar

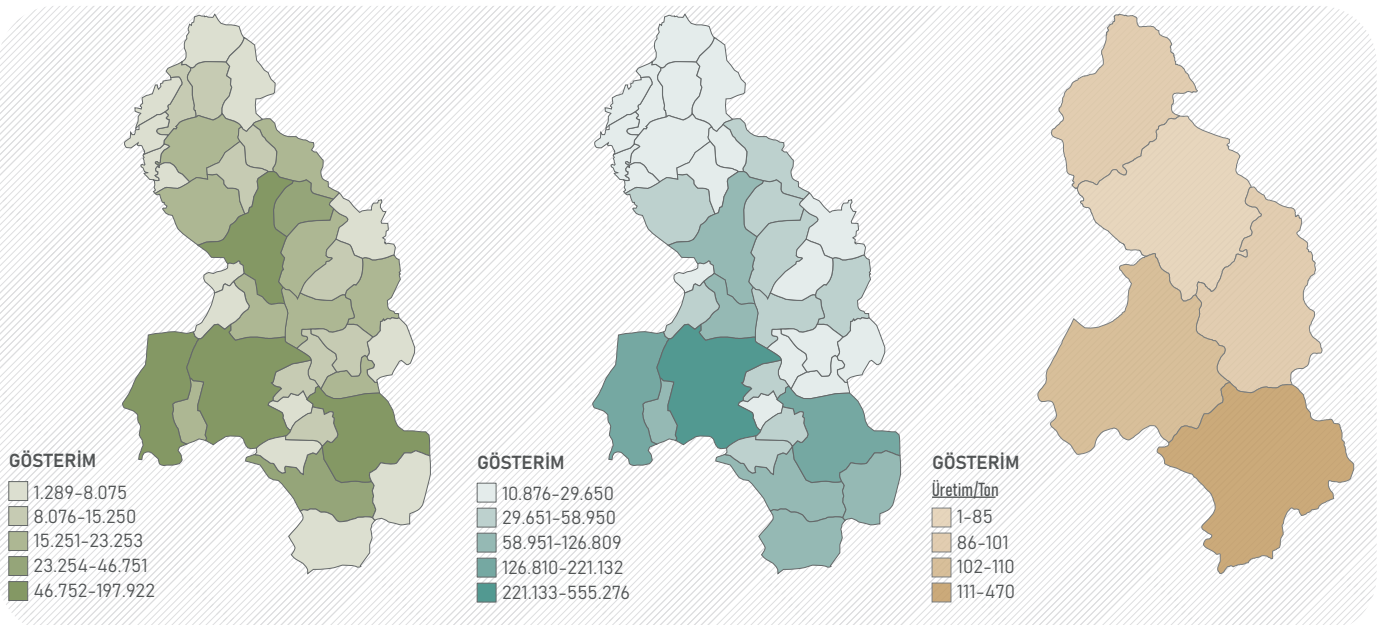
Toplam Süt Üretimi

Toplam Büyükbaş Hayvan Varlığı

Toplam Küçükbaş Hayvan Varlığı

Toplam Bal Üretimi

5.4. Bitkisel Üretim Sektörü Gelişim Şeması

TR71 Bölgesi birçok sebze, meyve, içecek ve baharat bitkileri, tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin üretiminde ülke genelinde söz sahibidir. Aksaray merkezli A1 ve A3 alt bölgeleri ve Kırşehir merkezli KR1 Alt Bölgesi, bölgenin tahıl ana üretim merkezleridir. Bu alt bölgelerde rekoltenin artırılması, kompost kullanımı, yeşil gübreleme uygulamasının yaygınlaştırılması ve tarımsal finansman olanaklarının azami şekilde kullanımının sağlanması geliştirilecek alanlardır (Hedef 1.2.-1.3.). Tahıl üretimi, bölgenin geneline yayılmış ve üretim tekniğinin kolay olması sebebiyle tercih edilen bir faaliyettir.

TR71 Bölgesi'nin hayvancılık, imalat sanayii ve yenilenebilir enerji alanındaki başarısına katkı sağlayan, tamamlayıcı üretim unsuru olarak görev yapan diğer bitkisel ürünlerde (yonca, yeşil ot, yonca tohumu, şeker pancarı, patates, aspir tohumu ve baklagiller) ana üretim merkezi Aksaray merkezli A1, A2 ve A4, Niğde merkezli N1 ve N2, Kırşehir merkezli KR1 ve KR2, Nevşehir merkezli NE2, Kırıkkale merkezli K3 alt bölgeleri olarak belirlenmiştir. Ana merkez ve alt üretim merkezlerinde su ve toprak kaynaklarının dengeli kullanılması, kompost kullanımı ve yeşil gübreleme faaliyetlerinin adapte edilmesi, mevcut depolama altyapılarının iyileştirilmesi, alternatif depolama imkânlarının devreye alınması, sözleşmeli tarım uygulama alanının genişletilmesi, münavebe uygulamasının benimsetilmesi hedeflenmektedir (Hedef 1.2.-1.3.-1.4.-1.7.-2.4.). Bu ürünlerin üretim merkezi detayları şöyledir:

- Yonca, yeşil ot ve yonca tohumu üretiminin merkezi A1, A2 ve N1 alt bölgeleri,
- Patates üretiminin merkezi N1, N2, NE1 ve A4 alt bölgeleri,
- Baklagil üretiminin merkezi N1, KR1, KR2 ve K3 alt bölgeleri,
- Şeker pancarı üretiminin merkezi A1, A2, KR1 ve NE2 alt bölgeleridir.

Niğde merkezli N1 Alt Bölgesi, TR71 Bölgesi'nin sebze üretim ana merkezidir. Bu ana merkezi N2, N3, NE1, NE3 ve A1 alt bölgeleri izlemekte olup bu bölgeler sebze alt üretim merkezi olarak konumlandırılmıştır. Bu ana merkez ve alt üretim merkezlerinde sözleşmeli tarımın geliştirilmesi, lisanslı depoculuk faaliyetlerinin adapte edilmesi, selem sözleşmelerinin uygulamaya geçirilmesi, örgütlenme, su ve toprak kaynaklarının etkin kullanılması, sulama altyapılarının ve sistemlerinin iyileştirilmesi, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, örtü altı üretimin desteklenmesi, ürünlerin katma değerinin artırılması hedeflenmektedir (Hedef 1.1.-1.2.-1.3.-1.6.-1.7.-2.3.-2.5.). Bu ürünlerin üretim merkezi detayları şöyledir:

- Lahana üretiminin merkezi N1 ve N2 alt bölgeleri,
- Domates üretiminin merkezi N1, A1, NE2 ve N2 alt bölgeleri,
- Çerezlik kabak üretiminin merkezi NE1 ve NE3 alt bölgeleri,
- Sarımsak üretiminin merkezi A1 ve NE1 alt bölgeleridir.

Niğde merkezli N1 ve N3 alt bölgeleri ve Nevşehir merkezli NE1 ve NE3 alt bölgeleri; meyveler, içecek ve baharat bitkileri üretiminin ana merkezidir. Bu ana merkezi NE2, K2, A1, KR2 ve K3 alt bölgeleri izlemekte olup bu alt bölgeler meyve, içecek ve baharat bitkileri alt üretim merkezi olarak konumlandırılmıştır. Bu ana merkez ve alt üretim merkezlerinde örgütlenme, su ve toprak kaynaklarının etkin kullanılması, sulama altyapılarının ve sistemlerinin iyileştirilmesi, organik ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, ürünlerin katma değerinin artırılması ve ürün deseninin genişletilmesi hedeflenmektedir (Hedef 1.1.-1.2.-1.6.-1.7.-2.5.). Bu ürünlerin üretim merkezi detayları şöyledir:

- Üzüm üretiminin merkezi NE3, NE1, NE2 ve K2 alt bölgeleri,
- Elma üretiminin merkezi N1 ve N3 alt bölgeleri,
- Zerdali üretiminin merkezi NE3, NE2 ve NE1 alt bölgeleri,
- İğde üretiminin merkezi A1 Alt Bölgesi,
- Çörek otu tohumu üretiminin merkezi KR2 ve K3 alt bölgeleridir.

Şekil 42: TR71 Bölgesi Bitkisel Üretim Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması

BİTKİSEL ÜRETİM KADEMELENMESİ

- 1. Kademe Meyve, İçecek ve Baharat Bitkileri Üretim Alt Bölgesi
- 2. Kademe Meyve, İçecek ve Baharat Bitkileri Üretim Alt Bölgesi
- 1. Kademe Diğer Bitkisel Üretim Alt Bölgesi
- 1. Kademe Tahıl Üretim Alt Bölgesi
- 1. Kademe Sebze Üretim Alt Bölgesi

SEKTÖREL YAYILIM

- - - 2. Derece Sebze Üretimi Yayılım Yönü
- - - 2. Derece Diğer Bitkisel Üretim Yayılım Yönü

SEKTÖREL GELİŞİM

- Yonca, Yeşil Ot ve Yonca Tohumu
- Çörekotu Tohumu
- Şeker Pancarı
- Çerezlik Kabak
- Sarımsak
- Domates
- Tahıl
- Elma
- Patates
- Baklagil
- Lahana
- Üzüm

ANA MERKEZLER

- TM Tahıl Ana Merkezi
- DB Diğer Bitkisel Ürünler Ana Merkezi
- SM Sebze ve Meyve Ana Merkezi

SEKTÖR KADEMELENMESİ

- 1. Derece Önemli Ürün
- 2. Derece Önemli Ürün
- 3. Derece Önemli Ürün
- 4. Derece Önemli Ürün

TR71 Bölgesi'nin Diğer İller ile Bitkisel Üretim Sektörü İlişkisi

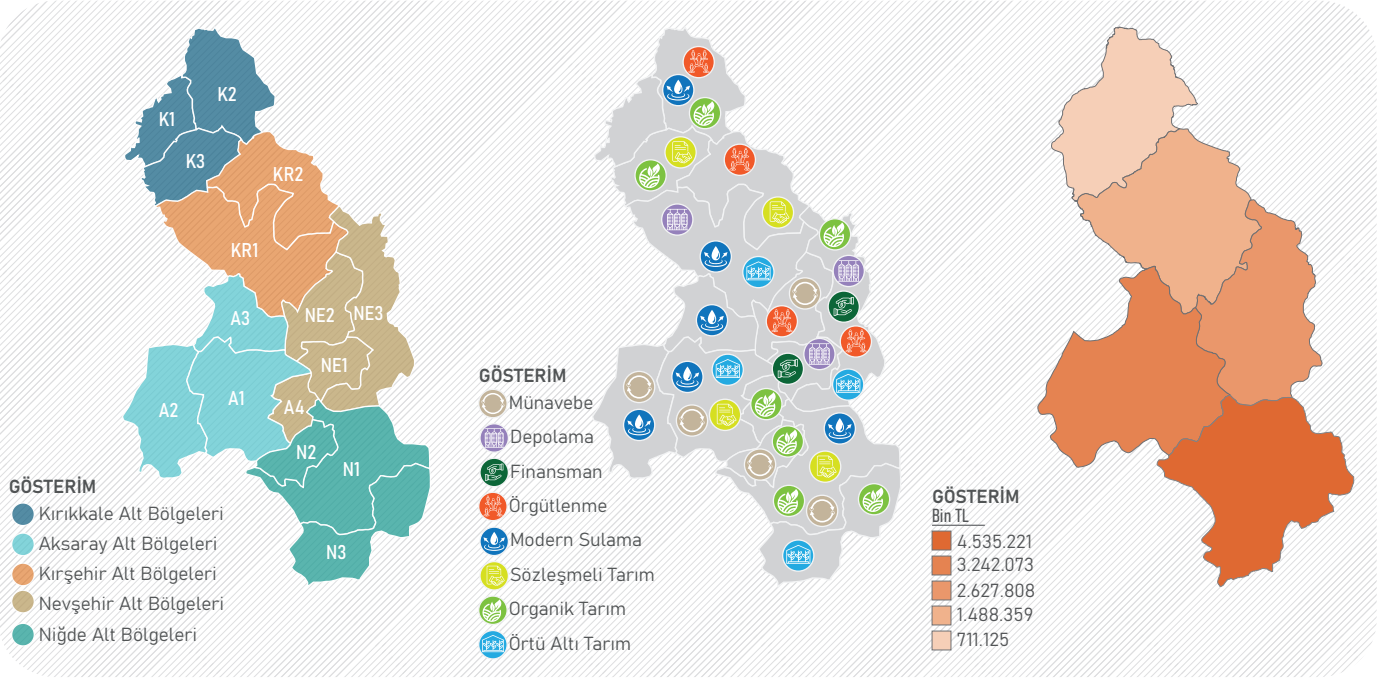
GÖSTERİM

- TR71 Bölgesi
- 1. Derece Bitkisel Üretim İlişkisi
- 2. Derece Bitkisel Üretim İlişkisi

Alt Bölgeler

Geliştirilecek Alanlar

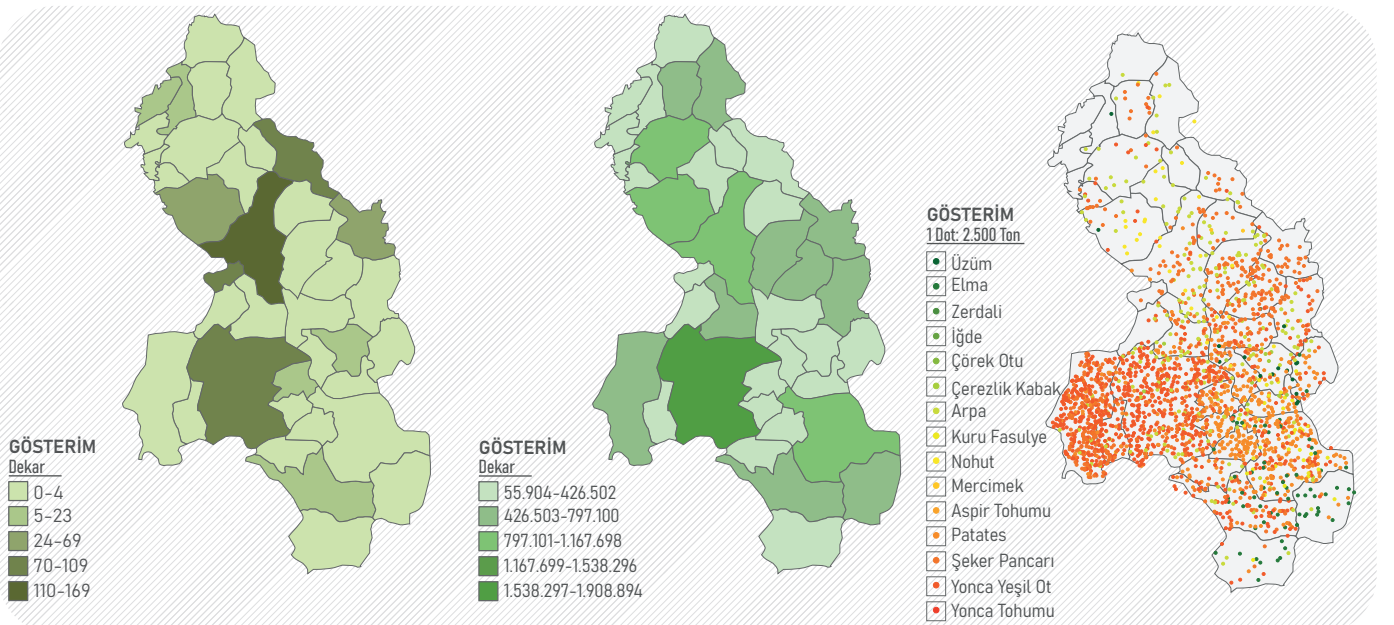
Bitkisel Üretim Değerleri

Örtü Altı Tarım Alanları

Tarım Alanları

Bitkisel Ürünlerin Dağılımı

5.5. Turizm Sektörü Gelişim Şeması

TR71 Bölgesi doğal, kültürel ve tarihî varlıklar bakımından ülkenin en zengin bölgelerinden biridir. Bölgenin tüm illerinde somut ve somut olmayan kültürel miraslar farklı yoğunluklarda bulunmaktadır. Nevşehir merkezli NE1 ve NE3 alt bölgeleri, bölge turizminin ana merkezi konumundadır. Bu alt bölgelerde yürütülen turizm faaliyetlerinin çeşitliliği ve hizmet kalitesi artırılarak cazibe merkezi olma özelliğinin korunması ve geliştirilmesi TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı'nın hedeflerindedir (Stratejik Öncelik 3). Ana turizm bölgesinde değer zincirindeki tüm unsurlarla beraber sosyoekonomik faydanın artırılması, tabana yayılması, sektörde katma değer artışının sağlanması, bölgenin tüm ulaşım modlarında erişilebilirliğinin ve marka değerinin artırılması sağlanacaktır. Gelecek beş yıl boyunca bu alt bölgelerde kültür turizmi, doğa temelli turizm, kırsal turizm, agro turizm, sağlık turizmi, inanç turizmi, kongre ve fuar turizmi, hava sporları turizmi geliştirilmesi öngörülen alanlar olarak belirlenmiştir (Stratejik Öncelik 3).

Turizm ana merkezi çeperlerinde de benzer turizm faaliyetleri yürütülmektedir. Aksaray merkezli A4 alt bölgesi, Nevşehir merkezli NE2 Alt Bölgesi ve Niğde merkezli N1 Alt Bölgesi, ana turizm merkezine eklenmiş ve karşılıklı olarak yoğun ilişki geliştirmiş bölgelerdir. TR71 Bölgesi'nin ikinci turizm alt merkezi olarak konumlandırılan bu bölgelerde erişilebilirliğin artırılması, insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi, turistik ürün çeşitliliğinin sağlanması, tanıtım faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, turizm altyapılarının iyileştirilmesi ve özel sektör girişimlerinin desteklenmesi hedeflenmektedir (Hedef 3.1.-3.2.-3.3.-3.5.-3.6.-3.7.). Kırsal, doğa temelli, termal turizm ile inanç, hava sporları, kültür ve kış sporları turizmi bu alt bölgelerde geliştirilecek alanlar arasında yer almaktadır (Hedef 3.7.). NE1, N3, A1 ve A4 alt bölgeleri tarihî İpekyolu üzerinde bulunduğundan İpekyolu'nun yeniden canlandırılması, yol boyu turizminin imkânlarından faydalanılması için çalışmalara destek verilecektir (Hedef 3.7.).

Kırşehir merkezli KR1 Alt Bölgesi ve Niğde merkezli N3 Alt Bölgesi, Aksaray merkezli A1, A2 ve A3 bölgeleri üçüncü turizm alt merkezi olarak konumlandırılmıştır. KR1 Alt Bölgesi'nde kültür turizmi, termal turizm, su sporları turizmi, kuş gözlemi turizmi, doğa temelli turizm, inanç turizmi, kırsal turizm ve etnografik turizm ön plana çıkarken; N3 Alt Bölgesi'nde kış sporları turizmi, doğa temelli turizm ve termal turizm ön plandadır. A1, A2, ve A3 alt bölgelerinde üçüncü turizm alt merkezi olan bu bölgelerde mevcut olan turizm çeşitlerine kırsal turizmin ve inanç turizminin eklenerek geliştirilmesi hedeflenmektedir. K1, K2 ve K3 alt bölgelerini bünyesinde barındıran turizm faaliyetlerinin sınırlı bir alanda ve son derece zayıf şekilde yürütüldüğü Kırıkkale ili genelinde kültür turizmi, doğa temelli turizm ve yol boyu turizmi ön plandadır. Bu alt bölgelerde geliştirilecek olan alanlar ise etnografik turizm, su sporları turizmi, kent ve iş turizmi olarak belirlenmiştir (Hedef 3.3.-3.7.).

Şekil 43: TR71 Bölgesi Turizm Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması

TURİZM KADEMELENMESİ

- 1. Kademe Turizm Alt Bölgesi
- 2. Kademe Turizm Alt Bölgesi
- 3. Kademe Turizm Alt Bölgesi

SEKTÖR KADEMELENMESİ

- 1. Derece Önemli Turizm Türü
- 2. Derece Önemli Turizm Türü
- 3. Derece Önemli Turizm Türü
- 4. Derece Önemli Turizm Türü
- 5. Derece Önemli Turizm Türü

SEKTÖREL GELİŞİM

- İnanç Turizmi
- Doğa Turizmi
- Balon Turizmi
- Kültür Turizmi
- Kış Sporları Turizmi
- Hava Sporları Turizmi
- Kırsal Turizm
- Macera Turizmi
- Termal Turizm

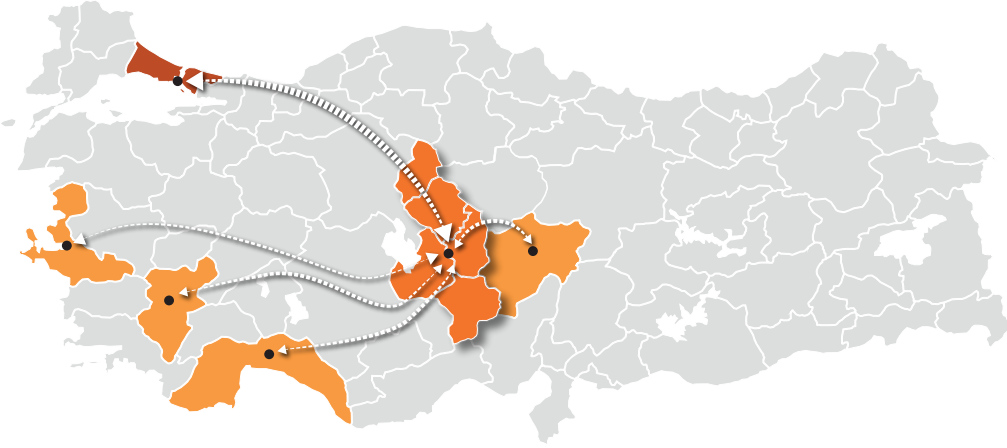
SEKTÖREL YAYILIM

- ⤴ 1. Derece Turizm Yayılım Yönü
- ⤴ 2. Derece Turizm Yayılım Yönü
- ➔ Turizm Aksı

ANA MERKEZLER

- TM Turizm Merkezi

TR71 Bölgesi'nin Diğer İller ile Turizm Sektörü İlişkisi

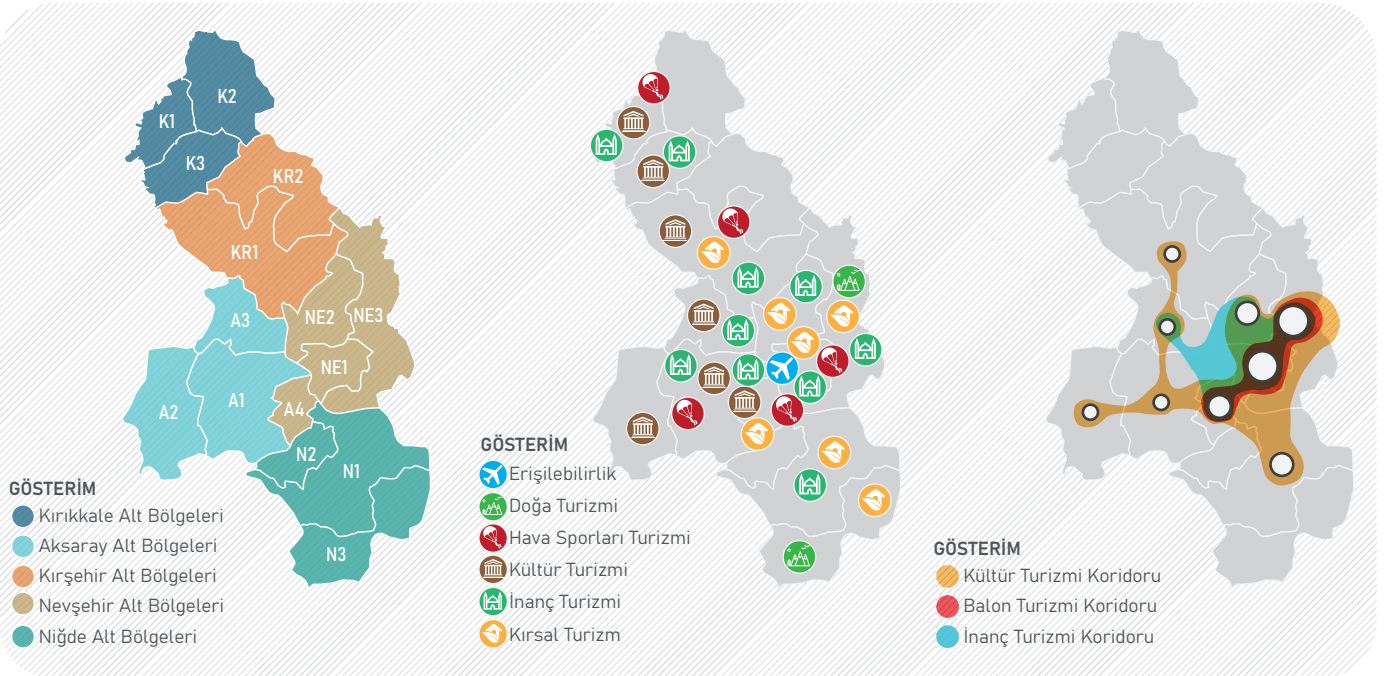
GÖSTERİM

- TR71 Bölgesi
- 1. Derece Turizm İlişkisi
- 2. Derece Turizm İlişkisi

Alt Bölgeler

Geliştirilecek Alanlar

Gelişim Koridorları

GÖSTERİM

- Kırıkkale Alt Bölgeleri
- Aksaray Alt Bölgeleri
- Kırşehir Alt Bölgeleri
- Nevşehir Alt Bölgeleri
- Niğde Alt Bölgeleri

GÖSTERİM

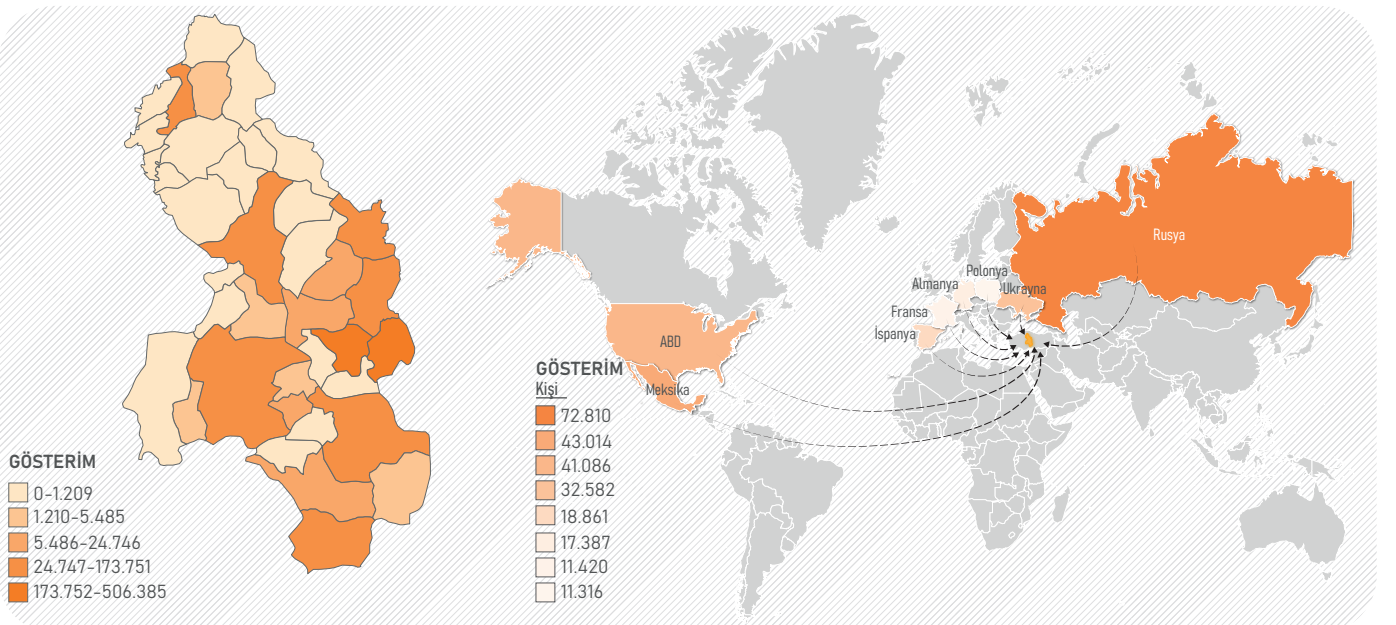
- ✈️ Erişilebilirlik
- 🌳 Doğa Turizmi
- 🏆 Hava Sporları Turizmi
- 🏛️ Kültür Turizmi
- 🕌 İnanç Turizmi
- 🏡 Kırsal Turizm

GÖSTERİM

- Kültür Turizmi Koridoru
- Balon Turizmi Koridoru
- İnanç Turizmi Koridoru

Toplam Turist Sayısı

Milliyetlerine Göre TR71 Bölgesi'ne Gelen Turist Sayısı

GÖSTERİM

- 0-1.209
- 1.210-5.485
- 5.486-24.746
- 24.747-173.751
- 173.752-506.385

GÖSTERİM

- 72.810
- 43.014
- 41.086
- 32.582
- 18.861
- 17.387
- 11.420
- 11.316

5.6. Yenilenebilir Enerji Sektörü Gelişim Şeması

TR71 Bölgesi güneş enerjisi, biyokütle enerjisi ve rüzgâr enerjisi alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgenin güney illerinin güneşlenme süresi yüksek olup yıllık toplam ışınlam değeri 1.550-1.800 kWh/m² aralığında hesaplanmaktadır. Bölgede kurulu olan GES'lerde 1 MWe kurulu güce karşılık üretilen GWh değerlerinde Niğde (1,38) ve Nevşehir (1,37) illerinin yüksek verimlilik rasyoları tespit edilmekte, bu durum potansiyel radyasyon değerleriyle örtüşmektedir (ETKB ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi [TEİAŞ] verilerinden derlenerek hesaplanmıştır). Bu rasyo Aksaray (1,29), Kırşehir (1,27) ve Kırıkkale'de (1,26) daha düşük seviyelerde hesaplanmıştır.

Niğde ili Bor ilçesinde toplamda 1.000 MWe kapasitenin sağlanacağı bir ihtisas bölgesi (YEKA) bulunmakta olup güneş enerjisi ana merkezi N1, N2 ve NE3 alt bölgeleri olarak konumlandırılmıştır. Ana merkezin haricinde A1, A2 ve NE1 alt bölgeleri de güneş enerjisi YEKA olma potansiyeli taşıdığından, bu alt bölgeler gelişim koridoru olarak belirlenmiştir. Diğer alt bölgelerin de potansiyelleri paralelinde gelişimleri desteklenecektir. Güneş enerjisi alanında üretim yapan ekipman tedarikçilerinin, teknoloji geliştiricilerinin ve kurulum hizmeti sunanların yatırımları ve AR-GE faaliyetleri desteklenecektir (Hedef 2.1.-2.3.-2.4.). Farklı değer ve tedarik zincirlerinde yer alan N1, K1 ve A1 alt bölgelerinde güneş enerjisi sektöründe ihtisaslaşma bileşenlerinin sağlanması hedeflenmektedir.

TR71 Bölgesi'nde sürdürülen bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetlerinin bir çıktısı olarak tezahür eden biyokütle atıkları Kırıkkale ve Nevşehir ili haricindeki diğer illerde tesis edilmiş olan BES'lerde temiz enerji üretiminde kullanılmaktadır. Bölgede kurulu olan BES'lerde 1 MWe kurulu güce karşılık üretilen GWh değerlerinde Kırşehir (3,04) ve Aksaray (2,20) illerinin yüksek verimlilik rasyoları dikkat çekmekte, bu durum yüksek bitkisel ve hayvansal üretim değerleriyle örtüşmektedir (ETKB ve TEİAŞ verilerinden derlenerek hesaplanmıştır). Bu rasyo Niğde (1,51), Nevşehir (0,46) ve Kırıkkale'de (0,42) daha düşük seviyelerde hesaplanmıştır. Bölgenin biyokütle enerjisi merkezleri KR1, A1 ve N1 alt bölgeleridir. Bu merkezlerin komşusu olan KR2, A2, A3, NE1, NE2 alt bölgeleri BES'ler için yüksek atık potansiyeli barındıran ve tedarik eden gelişim koridorlarıdır.

Biyokütle kaynaklı yaklaşık 3,1 milyon TEP/yıl enerji potansiyeli bulunan bölgenin, atıkların organize ve optimum şekilde toplanması ve biyokütle tesislerine ulaştırılması, atıkların nitelikli muhafazasının sağlanması, kırsalda ekonominin çeşitlendirilmesi, temiz enerji üretiminin artırılması ve karbonsuzlaşma konularında desteklenmesi sağlanacaktır (Hedef 1.2.-1.4.-2.3.-2.4.-2.6.-3.1.-3.4.).

KR1 Alt Bölgesi'nde 168 MWe kurulu güce sahip RES bulunmaktadır. Türkiye'nin ana rüzgâr koridorlarından birinde yer alan KR1 Alt Bölgesi'ndeki bu santral ülkenin 5. büyük kurulu güce sahip santralidir. Bölgede RES bulunan bir diğer alt bölge de K3 Alt Bölgesi'dir.

Bölgede kurulu olan RES'lerde 1 MWe kurulu güce karşılık üretilen GWh değerlerinde Kırıkkale (2,23) ve Kırşehir (1,69) illerinin yüksek verimlilik rasyoları dikkat çekmekte, bu durum rüzgâr koridoru haritalarıyla örtüşmektedir. (ETKB ve TEİAŞ verilerinden derlenerek hesaplanmıştır). TR71 Bölgesi'nde RES kurulumu ve imalatı alanında üretim yapan ya da hizmet sunan bir alt bölge bulunmamaktadır. KR1 ve K3 alt bölgelerinin dışında K2 Alt Bölgesi RES gelişim koridoru olarak görülmekte olup rüzgâr enerjisi alanında yeni santral kurulum yerlerinin tespiti için çalışmalar yürütülmesi ve bölgeye yatırımcı çekilmesi hedeflenmektedir (Hedef 2.2.-2.4.).

Şekil 44: TR71 Bölgesi Yenilenebilir Enerji Sektörü Mekânsal Gelişim Şeması

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI KADEMELENMESİ

- 1. Kademe Yenilenebilir Enerji Alt Bölgesi
- 2. Kademe Yenilenebilir Enerji Alt Bölgesi
- 3. Kademe Yenilenebilir Enerji Alt Bölgesi

SEKTÖREL YAYILIM

- 1. Derece Biyokütle Atık Tedarik Yönü

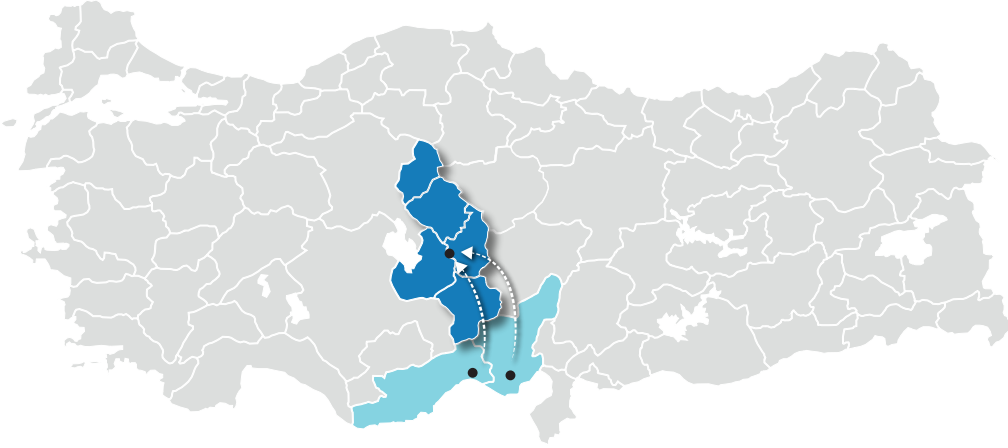
SEKTÖR KADEMELENMESİ

- 1. Derece Önemli Enerji Kaynağı
- 2. Derece Önemli Enerji Kaynağı

SEKTÖREL GELİŞİM

- Rüzgâr Enerjisi
- Güneş Enerjisi
- Biyokütle Enerjisi

TR71 Bölgesi'nin Diğer İller ile Enerji Sektörü İlişkisi

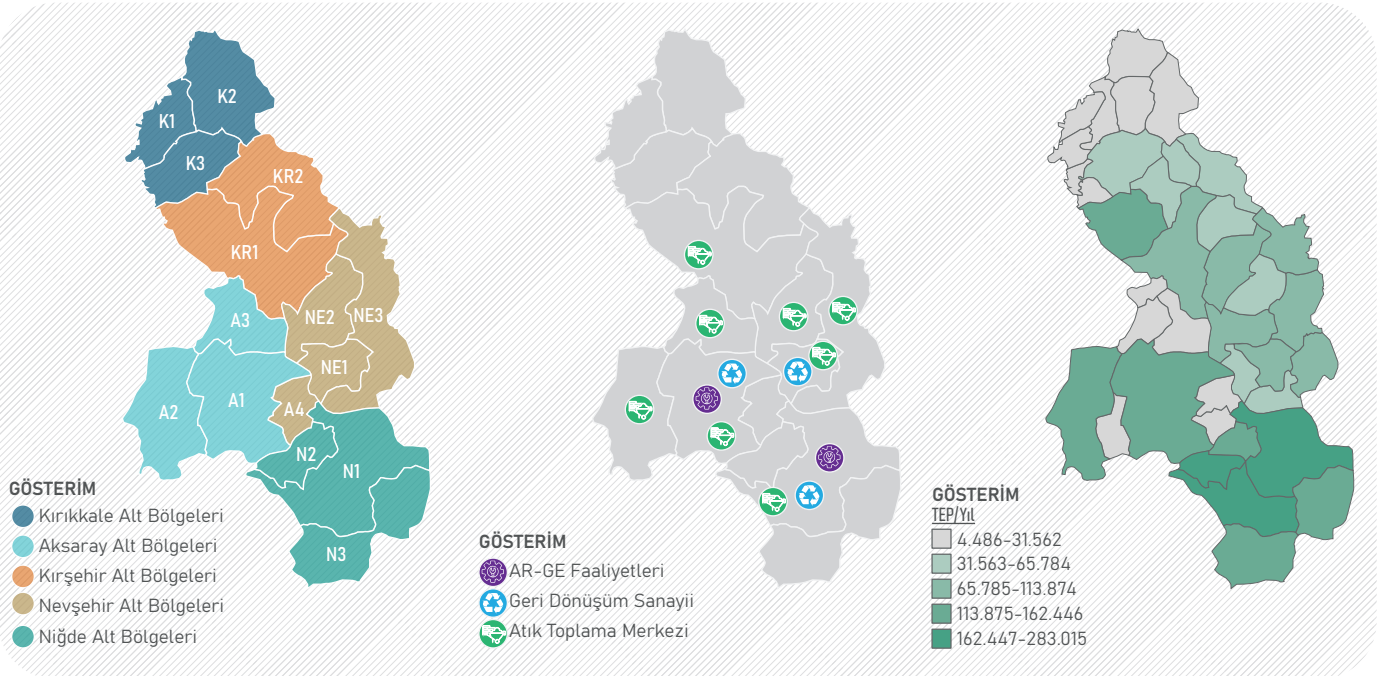
GÖSTERİM

- TR71 Bölgesi
- 1. Derece Biyokütle Tedarik İlişkisi

Alt Bölgeler

Geliştirilecek Alanlar

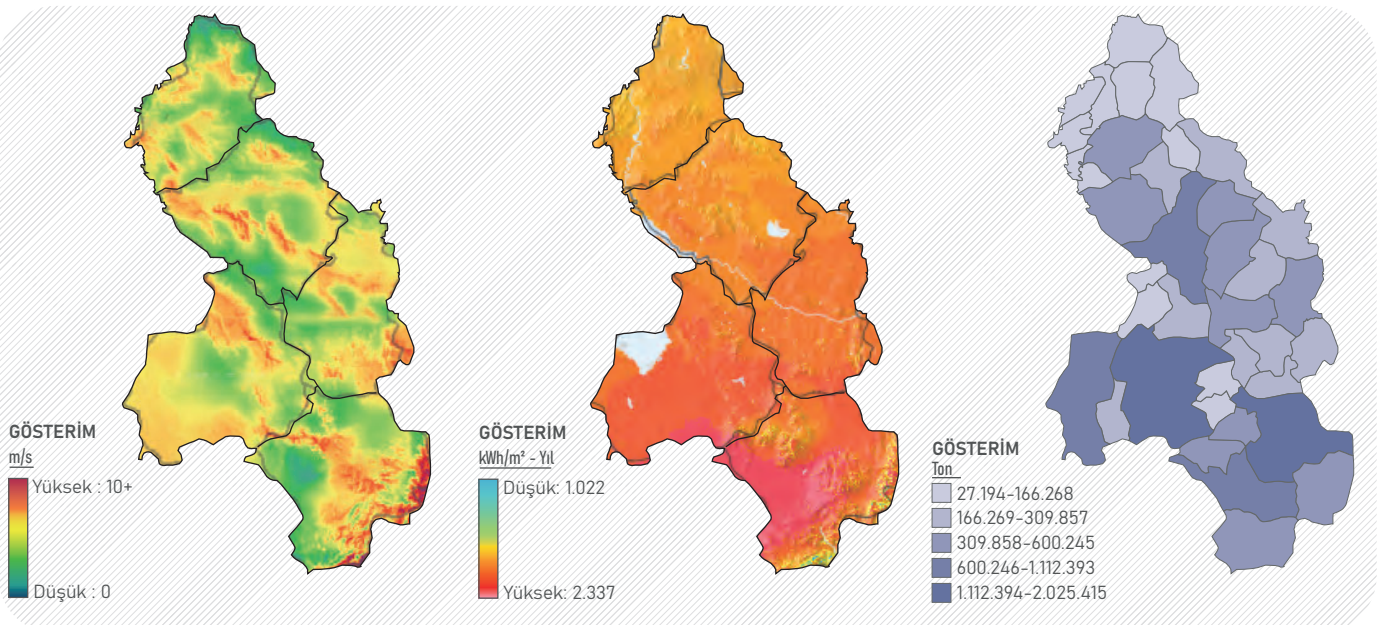
Toplam Enerji Eş Değeri

Rüzgâr Koridorları

Güneş Radyasyonu

Toplam Biyokütle Atığı

5.7. TR71 Bölgesi Mekânsal Gelişim Şeması

Mekânsal gelişim şeması kurgusunun oluşturulmasında alt bölgeleme modeli ve sektörel kümelenme modeli temelli yaklaşımlar belirlenmiştir. TR71 Bölgesi'nde bulunan 15 alt bölgede; sanayi, hayvancılık, bitkisel üretim, turizm ve yenilenebilir enerji başlıkları altında mevcut potansiyeller ve gelişim öngörülürleri değerlendirilerek gelişme eksenleri çerçevesinde plan matrisi oluşturulmuştur.

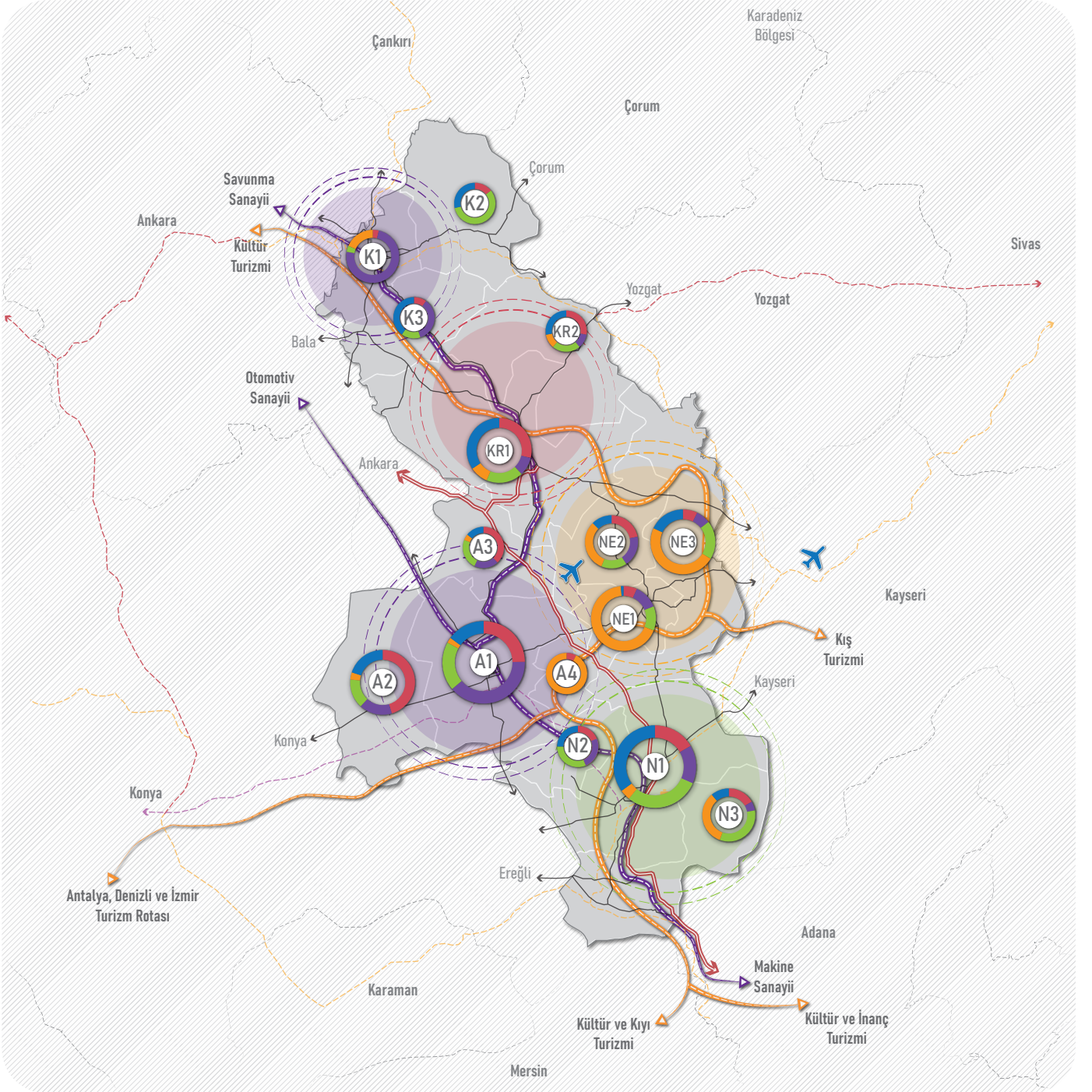
Oluşturulan plan matrisinin sonucunda Aksaray ve Kırıkkale sanayi, Kırşehir hayvancılık, Nevşehir turizm ve Niğde bitkisel üretim alanlarında gelişme eksenleri olarak belirlenmiştir. Alt bölgeler, illerin belirlenen gelişme eksenleri doğrultusunda benzerlik gösteren diğer alt bölgeler ile çeşitli sektörel ilişkiler ve kümelenme kurguları oluşturulmuştur.

Bölgenin ulusal, bölgesel ve yerel ilişkilerinin veriler ile analizleri doğrultusunda sanayi ve turizm odaklı gelişme koridorları ortaya konmuştur. Aksaray ve Kırıkkale'nin Konya, İzmir, İstanbul, Ankara, Kayseri, Mersin ve Gaziantep başta olmak üzere sanayi bağlantıları ve ilişkileri kuvvetlendirilmiştir. Plan dönemi içerisinde bölgenin bu sanayi koridorlarında konumunun güçlendirilmesi ve mevcut ulaşım sistemleri ile entegre edilmesi hedeflenmiştir.

Dünyanın önde gelen turizm destinasyonlarından biri olan Kapadokya'yı bünyesinde barındıran bölge; İzmir, Denizli, Antalya, İstanbul ve Kayseri illeri ile farklı turizm temalarında güçlü bağlara sahiptir. Bunlarla beraber bölgenin güneydoğu illerindeki inanç koridoru ve doğusunda bulunan kış turizm koridorları ile entegrasyonunun artırılması sağlanacaktır.

Trans-Avrupa Kuzey-Güney Otoyolu (TEM) projesi kapsamında tamamlanan Niğde-Ankara Otoyolu, bölgenin bünyesinde barındırdığı en önemli ulaşım arteridir. 2029 yılında tamamlanması planlanan Aksaray-Konya hızlı tren hattı ile birlikte bölgenin planda kurgulanan koridorlar içerisindeki etkinliğinin derinleşeceği öngörülmektedir.

Şekil 45: TR71 Bölgesi Mekânsal Gelişim Şeması

GÖSTERİM

- İl Sınırı
- Alt Bölge Sınırı
- Kara Yolu
- Otoyol
- Demir Yolu
- YHT Hattı
- İnşaat Aşamasında Olan Demir Yolu
- Planlanan YHT
- Havalimanları

BÖLGESEL KÜMELENME

- Hayvancılık Kümelenmesi
- Sanayi Kümelenmesi
- Bitkisel Üretim Kümelenmesi
- Turizm Kümelenmesi

ALT BÖLGE GELİŞİM EKSENLERİ

- 1. Derece Gelişim Eksenleri
- 2. Derece Gelişim Eksenleri
- 3. Derece Gelişim Eksenleri
- 4. Derece Gelişim Eksenleri

SEKTÖREL GELİŞİM ODAKLARI

- Hayvancılık
- Sanayi
- Bitkisel Üretim
- Turizm
- Yenilenebilir Enerji

GELİŞİM KORİDORLARI

- Sanayi Koridoru
- Turizm Koridoru

06 ULUSAL POLİTİKA BELGELERİYLE VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARIYLA UYUMLULUK

Ulusal Politika Belgeleriyle Uyumluluk
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk

6.1. Ulusal Politika Belgeleriyle Uyumluluk

Tablo 9: Ulusal Politika Belgeleriyle Uyumluluk

Stratejik Öncelik 1: Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi					
AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı	İklim Değişikliği Eylem Planı	Yeşil Mutabakat Eylem Planı	DSİ Ulusal Atık ve Eylem Planı (2016-2023)	On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)
5.1.3 - 1. Amaç	Strateji 15.1	Hedef T2.2	Eylem Planı 2.5	Hedef 3.2	Madde 4, 256, 276, 299, 367, 490, 490.6, 491, 492, 492.3, 492.6, 494.5, 494.6, 495.2, 495.4, 496, 497, 497.1, 497.3, 497.4, 497.5, 497.7, 504, 504.2, 563, 619, 619.8, 728, 728.6, 750, 774.2, 825, 875, 880.6, 895, 897, 897.1, 897.3, 898.3, 899, 899.1, 899.2
	Eylem 15.1.2	Hedef U02.5		Hedef 3.3	
	Hedef 15			Hedef 3.4	
				Hedef 5.3	
Stratejik Öncelik 2: Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması					
AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi	Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı 2023	İklim Değişikliği Eylem Planı	Yeşil Mutabakat Eylem Planı	2023 Eğitim Vizyonu	On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)
5.1.3 - 2. Amaç	7. Stratejik Hedef	Hedef S1.2	Eylem Planı 2.2	Mesleki ve Teknik Eğitim Hedef 1	Madde 9, 11, 268, 281, 290, 293, 300, 312, 319, 321, 323, 333, 341, 357.3, 419, 425, 426, 427, 427.2, 427.3, 427.4, 427.5, 427.6, 427.11, 427.12, 432, 432.3, 432.4, 506, 508.2, 517.1, 519, 558, 559, 594, 601, 679, 680, 795, 826, 827, 831.4, 851.3, 857, 864, 865.3, 866, 870, 874, 878, 891, 893, 938
5.4.3 - 1. Amaç	12. Stratejik Hedef		Eylem Planı 2.4	Mesleki ve Teknik Eğitim Hedef 2	
5.4.3 - 4. Amaç	16. Stratejik Hedef		Eylem 2.4.2	Mesleki ve Teknik Eğitim Hedef 3	
			Hedef 2.1	Mesleki ve Teknik Eğitim Hedef 6	
				Mesleki ve Teknik Eğitim Hedef 7	
				Özel Öğretim Hedef 2	
Stratejik Öncelik 3: Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması					
AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı	OVP 2022-2024	Yeşil Mutabakat Eylem Planı	Türkiye Turizm Stratejisi 2023	On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)
5.1.3 - 4. Amaç	Strateji 9.1	İstihdam 3.2	Eylem Planı 2.2	Strateji 3.1	Madde 278, 364, 522, 523, 523.1, 523.2, 523.7, 524.2, 525.4, 527.5, 528, 529, 779, 780.8, 800, 864, 866, 875
	Strateji 9.3	Ödemeler Dengesi 5.18	Eylem 2.4.2	Hedef 3.2	
	Eylem 9.1.3		Eylem 2.7.1	Hedef 3.3	
	Strateji 14.1			Hedef 3.4	

6.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk

Tablo 10: Stratejik Öncelik 1 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk

Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi			
Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	Alt Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri
Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır	SKA 8 SKA 11.7	SKA 8.9 SKA 11.7.a	SKA 8.9.1 SKA 8.9.2
Hedef 1.2. Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır	SKA 3 SKA 2	SKA 3.9 SKA 2.4	SKA 3.9.3 SKA 2.4.1
Hedef 1.3. Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir	SKA 2	SKA 2.3	SKA 2.3.1 SKA 2.3.2
Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır	SKA 12	SKA 12.3	SKA 12.3.1
Hedef 1.5. Mera Alanları Islah Edilerek Nitelikleri Artırılacaktır	SKA 2	SKA 2.3	SKA 2.3.1 SKA 2.3.2
Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır	SKA 8	SKA 8.2	SKA 8.2.1
Hedef 1.7. Tarımsal Sulamada Bölgenin Su Bütçesi Dengeli Kullanılacaktır	SKA 6	SKA 6.3 SKA 6.4	SKA 6.3.2 SKA 6.4.1 SKA 6.4.2

Tablo 11: Stratejik Öncelik 2 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk

Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması			
Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	Alt Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri
Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır	SKA 8	SKA 8.2 SKA 8.3	SKA 8.2.1 SKA 8.3.1
Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir	SKA 8	SKA 8.10	SKA 8.10.2
Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir	SKA 12	SKA 12.4	SKA 12.4.2
Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır	SKA 12	SKA 12.c	SKA 12.c.1
Hedef 2.5. Sosyal Sermaye Varlığı Harekete Geçirilecektir	SKA 4 SKA 10	SKA 4.3 SKA 10.2	SKA 4.3.1 SKA 10.2.1
Hedef 2.6. Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır	SKA 11	SKA 11.2 SKA 11.3 SKA 11.4 SKA 11.7	SKA 11.2.1 SKA 11.3.1 SKA 11.4.1 SKA 11.7.1 SKA 11.7.2

Tablo 12: Stratejik Öncelik 3 ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla Uyumluluk

Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması			
Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	Alt Hedefler	Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri
Hedef 3.1. Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır	SKA 9	SKA 9.3	SKA 9.3.1 SKA 9.3.2
Hedef 3.2. Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır	SKA 4 SKA 11	SKA 4.4 SKA 11.a	SKA 4.4.1 SKA 11.a.1
Hedef 3.3. Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır	SKA 8	SKA 8.9	SKA 8.9.1 SKA 8.9.2
Hedef 3.4. Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Azaltılacaktır	SKA 12	SKA 12.4	SKA 12.4.1 SKA 12.4.2
Hedef 3.5. Bölgenin Yerel, Ulusal ve Uluslararası Erişilebilirliği Artırılacaktır	SKA 11	SKA 11.1 SKA 11.2 SKA 11.3	SKA 11.1.1 SKA 11.2.1 SKA 11.3.2
Hedef 3.6. Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır	SKA 11	SKA 11.6	SKA 11.6.1 SKA 11.6.2
Hedef 3.7. Bölgedeki İlçe ve Yörelere Bünyesinde Barındırdığı Turizm Potansiyelleri Farklı Temalar Kullanılarak Harekete Geçirilecektir	SKA 8 SKA 12	SKA 8.9 SKA 12.b	SKA 8.9.1 SKA 8.9.2 SKA 12.b.1

Nevşehir, Kayaşehir

07 PLANIN İZLENMESİ VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Planın İzlenmesi
Performans Göstergeleri

7.1. Planın İzlenmesi

Planın stratejik öncelikleri doğrultusunda hedeflerine yönelik gerçekleştirmelerin takip edilmesi amacıyla plan izleme komitesi oluşturulacaktır. Bu komite, her yılın sonunda gelinen noktanın tespit edilmesini, gerçekleştirilen faaliyetler ve sonuçlarının değerlendirilmesini, gerçekleştirilemeyen faaliyetler, yarattığı sonuçlar ve nedenleri ile sonraki yıllarda yapılması öngörülen çalışmaların ortaya konmasını üstlenecektir. Bununla birlikte, bu komite planın bölge paydaşları tarafından sahiplenilmesini sağlayacak tedbirler geliştirecektir. TR71 Bölgesi paydaşlarının katılımıyla oluşturulacak komitenin içinde tematik alanlarda izleme ekipleri oluşturulacaktır. Komitenin ana görevi planın ilgili kısımlarına detay girdi vermek ve tavsiyelerde bulunmaktır.

7.2. Performans Göstergeleri

TR71 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı performans göstergeleri, genel olarak planın stratejik önceliklerine, hedeflerine ve uygulanmasına yönelik olarak belirlenmiştir. Performans gerçekleştirmeleri plan izleme komitesi tarafından takip edilecek ve yıllar itibarıyla raporlanacaktır.

Tablo 13: Stratejik Öncelik 1 Performans Göstergeleri

Stratejik Öncelik / Hedef		Performans Göstergeleri	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Stratejik Öncelik 1	Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi	Tarımsal Ürünlerde Katma Değer Artışı	Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Merkezi Kuruluşu	Adet	0	1	TOB
		Nüfus Artışı	Nüfus Artışı Sağlanan Kırsal İlçe Sayısı	Adet	5	12	TÜİK
		Nüfus Yoğunluğu	Kırsal Alanların Nüfus Yoğunluğu	Kişi	24,11	27	TÜİK
		İlçe SEGE Sıralaması	SEGE Sıralamasında Yükseliş Gösteren Kırsal İlçe Sayısı	Adet	-	5	STB
Hedef 1.1	Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır	Planlı Sanayi Alanı Sayısı	Kırsal İlçelerde Yer Alan OSB, Endüstri Bölgesi ve Tarıma Dayalı İhtisas OSB'ler	Adet	5	8	OSBÜK
		Yetkili Tohum Kuruluşları	Sertifikalı Tohum, Fide, Fidan Ve Doku Kültürü Üretimi Yapan Tesis Sayısı	Adet	60	75	TOB
		Markalaşan İlçe Sayısı	Ulusal ve Uluslararası Ağlara/Rotalara Dahil Olan İlçe Sayısı	Adet	0	3	AHIKA
		Kooperatif Sayısı	Üretim ve Pazarlama Kooperatifi Sayısı	Adet	6	15	T.C. Ticaret Bakanlığı
		Kooperatif Ortağı Sayısı	Üretim ve Pazarlama Kooperatifleri Ortak Sayısı	Kişi	69	130	T.C. Ticaret Bakanlığı
Hedef 1.2	Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarına Yönelik Düzenlenen Eğitim Sayısı	Adet	-	30	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, AHIKA, Ziraat Odaları
		Eğitime Katılan Kişi Sayısı	Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarına Yönelik Düzenlenen Eğitime Katılan Kişi Sayısı	Kişi	-	600	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, AHIKA, Ziraat Odaları
		Organik Tarım Çiftçi Sayısı	Organik Tarım Faaliyeti Yürüten Çiftçi Sayısı	Kişi	634	1.200	TÜİK
		Organik Tarım Üretim Miktarı	Organik Bitkisel Ürün Üretim Miktarı	Ton	111.777	210.000	TÜİK
		Organik Tarım Üretim Alanı	Organik Bitkisel Üretim Faaliyeti Yürütülen Alan Miktarı	Hektar	7.192	14.000	TÜİK
		İyi Tarım Uygulamaları Çiftçi Sayısı	İyi Tarım Uygulamaları Faaliyeti Yürüten Çiftçi Sayısı	Kişi	498	750	TOB
		İyi Tarım Üretim Miktarı	İyi Tarım Uygulamaları Kapsamında Üretilen Ürün Miktarı	Ton	434.000	650.000	TOB
		İyi Tarım Üretim Alanı	İyi Tarım Uygulamaları Kapsamında Üretim Yapılan Alan Miktarı	Dekar	99.250	150.000	TOB
		Kovan Sayısı	Organik Bal Üretimi Yapılan Kovan Sayısı	Adet	0	200	TOB
		Organik Bal Çiftçi Sayısı	Organik Bal Üretimi Yapan Çiftçi Sayısı	Kişi	0	20	TOB
Hedef 1.3	Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir	Finansman Desteği Programı Sayısı	Tarımsal Ürün Teminatlı Uygulanan Finansman Desteği Programı	Adet	-	2	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, Ticaret Borsaları, AHIKA
		Lisansız Depoculuk Tebliği Sayısı	Lisansız Depoculuk Faaliyetleri Kapsamında Tebliği Yayımlanan Ürün Sayısı (Bölgenin Başat Tarımsal Ürünlerini İçerecek Şekilde)	Adet	-	1	T.C. Ticaret Bakanlığı
Hedef 1.4	Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır	Kurulan Terfi Merkezi Sayısı	Bitkisel ve Hayvansal Atıkların Toplanması Yönelik Kurulan Terfi Merkezi	Adet	0	2	Bölge Belediyeleri, AHIKA
		Kapasite Kullanım Oranı	Biyokütle Enerji Santrallerinin Kapasite Kullanım Oranı Artışı	Yüzde	53	70	AHIKA
Hedef 1.5	Mera Alanları İslah Edilerek Nitelikleri Artırılacaktır	İslah Edilen Mera Alanı	Bölge Genelinde İslah Edilen Mera Alanı	Dekar	2.100	10.000	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
		Gübreleme Yapılan Alan	Bölge Genelinde Üst Gübreleme Yapılan Mera Alanı	Dekar	1.200	10.000	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
		Düzenlenen Eğitim Sayısı	Mera Kullanımına Yönelik Düzenlenen Bilinçlendirme Eğitimi Sayısı	Adet	-	20	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
		Eğitim Alan Çiftçi Sayısı	Mera Kullanımına Yönelik Eğitim Alan Çiftçi Sayısı	Kişi	-	500	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri
Hedef 1.6	Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır	Tescillenen Tarımsal Ürün Sayısı	Avrupa Komisyonu (AB Coğrafi İşaret) Tescilli Alan Ürün Sayısı	Adet	0	2	TÜRKPATENT
		Bitkisel Üretim Değeri	Bölgenin Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	TL	7.782	20.000	TÜİK
		Hayvansal Üretim Değeri	Bölgenin Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri	TL	2.107	6.000	TÜİK
Hedef 1.7	Tarımsal Sulamada Bölgenin Su Bütçesi Dengeli Kullanılacaktır	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Net Sulama Suyu İhtiyacı Konusunda Düzenlenen Eğitim Sayısı	Adet	-	33	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, KOP BKi
		Eğitime Katılan Kişi Sayısı	Net Sulama Suyu İhtiyacı Konusunda Düzenlenen Eğitime Katılan Kişi Sayısı	Kişi	-	1.650	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, KOP BKi
		Yapılan Etüt Sayısı	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Kapsamında Yapılan Etüt Sayısı	Adet	-	33	İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, KOP BKi
		Hazırlanan Su Bütçesi Raporu Sayısı	Yöre ve Mekân Bazlı Su Bütçesi Raporu Sayısı	Adet	-	5	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, DSİ, AHIKA

Tablo 14: Stratejik Öncelik 2 Performans Göstergeleri

Stratejik Öncelik / Hedef		Performans Göstergeleri	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Stratejik Öncelik 2	Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması	Yeşil OSB	Bölgede Kurulan Yeşil OSB Sayısı	Adet	0	1	OSBÜK
		Akıllı Şehir Sayısı	Akıllı Şehir Uygulamalarına Geçiş Yapan İlçe Sayısı	Adet	-	2	Bölge Belediyeleri, AHİKA
		Ortak Kullanım Alanı	Ortak Kullanıma Yönelik Olarak Kurulan AR-GE Merkezi, ÜR-GE Merkezi, Tasarım Merkezi, Arıza Erken Tespit Sistemi vb. Sayısı	Adet	0	2	AHİKA, OSB'ler
Hedef 2.1	İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır	Geliştirilen İş Birliği Sayısı	Bölgeye Nitelikli Bilgi ve Tecrübe Transferi Sağlayacak Kurum ve Kuruluşlarla Geliştirilen İş Birliği Sayısı	Adet	2	5	AHİKA, İlgili Kurumlarla Yapılan İş Birliği Protokolleri
		Yönetim Danışmanlığı Hizmeti Alan İşletme Sayısı	Aile Anayasası, Yalın Üretim, Dijitalleşme, Dijital Dönüşüm, İhracatta Derinleşme gibi Alanlarda Yönetim Danışmanlığı Hizmeti Alan İşletme Sayısı	Adet	32	100	AHİKA, İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, KOSGEB
		Fon Sağlanan İşletme Sayısı	Ulusal ve Uluslararası Fonlardan Destek Sağlanan İşletme Sayısı	Adet	8	30	AHİKA, Ulusal ve Uluslararası Fon Sağlayıcı Kuruluşlar
		Dönüşüm Başlatan İşletme Sayısı	Dijital Dönüşüm Süreci Başlatan Firma Sayısı	Adet	1	10	STB, AHİKA
		İhracata Başlayan İşletme Sayısı	Bölge Genelinde İhracata Başlayan İşletme Sayısı	Adet	375	500	GBS
		İhracat Artışı	İmalat Sanayii ve Madencilik Sektörü İhracatı	USD	548 milyon	1 milyar	GBS
		Dış Ticaret İstihbarat Ofisi Sayısı	Bölgede Kurulan Dış Ticaret İstihbarat Ofisi Sayısı	Adet	0	2	T.C. Ticaret Bakanlığı, Ticaret ve Sanayi Odaları
		AR-GE Merkezi Sayısı	İmalat Sanayii ve Madencilik Sektörüne Yönelik Kurulan AR-GE Merkezi Sayısı	Adet	5	10	GBS
		AR-GE Personeli Sayısı	İmalat Sanayii ve Madencilik Sektörüne Yönelik AR-GE Merkezlerinde Çalışan Toplam Personel Sayısı	Kişi	209	500	GBS
Hedef 2.2	Yatırım Ortamı İyileştirilecektir	Arz Edilen Sanayi Parseli Sayısı	Bölge OSB'lerinde Bulunan İmarlı Parsel Sayısı	Adet	1.977	2.500	STB, OSBÜK, AHİKA
		OSB Doluluk Oranı	Bölge OSB'lerinde Üretimde Olan Parsel Sayısının Toplam Parsel Sayısına Oranı	Yüzde	59,99	75	STB, OSBÜK, AHİKA
		Doğalgaz Altyapısı Tamamlanan OSB Sayısı	Bölgede Doğalgaz Altyapısına Sahip Olan OSB Sayısı	Adet	6	9	STB, ETKB
Hedef 2.3	Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Düzenlenen Yeşil Dönüşüm Bilişlendirme ve Farkındalık Eğitimi Sayısı	Adet	-	20	İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, AHİKA
		Eğitime Katılan İşletme Sayısı	Düzenlenen Yeşil Dönüşüm Bilişlendirme ve Farkındalık Eğitime Katılan İşletme Sayısı	Adet	-	600	İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlükleri, AHİKA
		Hazırlanan Sektör Eylem Planı	Yeşil Mutabakata Hazırlık Amacıyla Hazırlanan Sektör Eylem Planı	Adet	0	5	STB, AHİKA
		Yeşil Bina Sertifikası Sayısı	Yeşil Bina Sertifikasına (LEED, BREEAM, DGNB, CASBEE vb.) Sahip Olan Bina Sayısı	Adet	-	5	T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Hedef 2.4	Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır	Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Yeşil Tarife ve YEK-G Belgesine Yönelik Düzenlenen Eğitim, Farkındalık ve Bilişlendirme Sayısı	Adet	0	10	T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, AHİKA, EPIAŞ
		Etkinliğe Katılan İşletme Sayısı	Yeşil Tarife ve YEK-G Sistemine Yönelik Düzenlenen Eğitim, Farkındalık ve Bilişlendirme Etkinliklerine Katılan İşletme Sayısı	Adet	0	300	T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, AHİKA, EPIAŞ
		YEK-G Sistemine Dâhil Olan İşletme Sayısı	Yeşil Tarife ve YEK-G Belgesi Alan İşletme Sayısı	Adet	0	20	EPIAŞ
		Endüstriyel Simbiyoz Platformu	İlgili Kurumlar İş Birliğinde Oluşturulan Endüstriyel Simbiyoz Platformu	Adet	0	1	AHİKA, OSB Müdürlükleri
		Endüstriyel Simbiyoz Platformuna Katılan İşletme Sayısı	İlgili Kurumlar İş Birliğinde Oluşturulan Endüstriyel Simbiyoz Platformuna Katılarak Atık Altıverişi Yapmaya Başlayan İşletme Sayısı	Adet	8	40	AHİKA, OSB Müdürlükleri
		Eylem Planı Sayısı	Hazırlanan İklim Değişikliği Yerel Eylem Planı Sayısı	Adet	0	10	Bölge Belediyeleri, OSB Müdürlükleri
Hedef 2.5	Sosyal Sermaye Varlığı Harekete Geçirilecektir	İmalat Sanayinde Kadın Çalışan Oranı	İmalat Sanayinde Çalışan Kadınların Sektördeki Çalışanlar İçindeki Payı	Yüzde	16,23	20	SGK
		Ortak Kullanım Tesisi Sayısı	Ortak Kullanıma Yönelik Kurulan Tesis Sayısı	Adet	0	2	AHİKA, OSB Müdürlükleri
Hedef 2.6	Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır	Güvenlik Seviyesi Belirlenmiş Kavşak Sayısı	Planlı Sanayi Alanları, Otogar Gibi Yerlerde Trafik Güvenliği Seviyesi Belirlenmiş Kavşak Sayısı	Adet	-	8	İl Valilikleri, Bölge Belediyeleri, Karayolları Şube Şeflikleri, OSB Müdürlükleri
		Optimize Edilen Kavşak Sayısı	Planlı Sanayi Alanları, Otogar Gibi Yerlerde Trafik Güvenliği Seviyesi Artırılan Kavşak Sayısı	Adet	-	4	İl Valilikleri, Bölge Belediyeleri, Karayolları Şube Şeflikleri, OSB Müdürlükleri
		Desantrilize Edilen Sanayi Alanı Sayısı	Kent Merkezlerinden Çeperlerine Desantrilize Edilen Sanayi Alanı Sayısı	Adet	-	2	İl Valilikleri, Bölge Belediyeleri
		Akıllı Şehir Sayısı	Akıllı Şehir Bileşenlerinin Uygunduğu İlçe Sayısı	Adet	-	3	İl Valilikleri, Bölge Belediyeleri, AHİKA

Tablo 15: Stratejik Öncelik 3 Performans Göstergeleri

Stratejik Öncelik / Hedef		Performans Göstergeleri	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Stratejik Öncelik 3	Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması	Yatak Kapasitesi	Bölgedeki Turizm Tesislerinin Yatak Kapasitesi	Adet	47.486	55.000	KTB
		Konaklama Tesisi Sayısı	Bölgedeki Konaklama Tesisleri Sayısı	Adet	946	1.100	KTB
		Tesislere Gelen Yabancı Sayısı	Bölge Genelinde Tesislere Gelen Yabancı Sayısı	Kişi	371.678	1.000.000	KTB
		Tesislere Gelen Yerli Sayısı	Bölge Genelinde Tesislere Gelen Yerli Sayısı	Kişi	1.446.914	3.000.000	KTB
Hedef 3.1	Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır	Yenilikçi Eğitim Kurumu Sayısı	Bölgede Gastronomi Lisesi vb. Turizm Sektörünü Tamamlayıcı Özellikteki Eğitim Kurumu Sayısı	Adet	0	2	İl Millî Eğitim Müdürlükleri
		Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Yeşil Dönüşüm ve Karbonsuzlaşma Hareketine Yönelik Düzenlenen Eğitim, Farkındalık ve Bilinçlendirme Sayısı	Adet	-	20	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
Hedef 3.2	Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Dijitalleşmeye Yönelik İnsan Kaynağı Yetiştirilmesi Amacıyla Düzenlenen Eğitim Sayısı	Adet	-	10	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Kurulan Yeni Temelli Destinasyon Merkezi Sayısı	Kapadokya Bölgesinde Bütünlük Veriyi Toplayan Destinasyon Odaklı Yeni Merkez Sayısı	Adet	0	1	AHİKA
Hedef 3.3	Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır	Envanter Sayısı	Bölgede Güncellenen Somut Olmayan Kültürel Miras Envanteri Sayısı	Adet	-	1	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Hediyelik Eşyalar ve El Sanatlarına Yönelik Düzenlenen Tasarım Yarışması, Organizasyon vb. Etkinlik Sayısı	Adet	-	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Etiketlenen Hediyelik Eşya Sayısı	Eko Etiket, Kadın Girişimci, Kırsal Girişimci, Genç Girişimci vb. Etiket Alan Ürün Sayısı	Adet	-	20	Ecolabel, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Reçetesi Hazırlanan Ürün Sayısı	Gastronomi Turizmimize Kazandırılmak Üzere Reçetesi Hazırlanan Ürün Sayısı	Adet	202	300	Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		Düzenlenen Atölye Sayısı	Dijital Müzik Kompozitörlüğü, Bağımsız Müzik Kompozitörlüğü ve Fotoğrafçılık vb. Alanlarda Düzenlenen Atölye Sayısı	Adet	5	30	Bölge Üniversiteleri, AHİKA
		Desteklenen Genç Girişimci Sayısı	Yaratıcı Endüstriler Alanında Desteklenen Genç Girişimci Sayısı	Kişi	-	10	AHİKA, KOSGEB
Hedef 3.4	Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Azaltılacaktır	Yeşil Yıldız Belgili Tesis Sayısı	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Verilen Yeşil Yıldız Belgesine Sahip Tesis Sayısı	Adet	11	40	KTB, AHİKA
		Sektör Eylem Planı Sayısı	Turizm Sektörüne Yönelik Hazırlanan Su Ayak İzi Eylem Planı Sayısı	Adet	0	1	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Su Ayak İzine Yönelik Bilgilendirme, Bilinçlendirme, Farkındalık ve Eğitim Sayısı	Adet	-	5	Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		Kişi Başı Günlük Su Miktarı	Belediyeler Tarafından Çekilen Kişi Başı Günlük Su Miktarı	Litre	225	200	TÜİK
Hedef 3.5	Bölgenin Yerel, Ulusal ve Uluslararası Erişilebilirliği Artırılacaktır	Altyapısı İyileştirilen Turizm Alanı Sayısı	Hareket Kısıtlılığı Olan Bireylerin Turizm Aktivitelerine Dahil Olabileceği Şekilde Altyapısı İyileştirilen Turizm Alanı Sayısı	Adet	-	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		İl ve Devlet Yolları Uzunluğu	Bölgenin Toplam İl ve Devlet Yolları Uzunluğu	Kilometre	2.437	2.700	KGM
		Terminal Yolcu Kapasitesi	Kapadokya Havalimanı Terminal Kapasitesinde Sağlanan Artış	Kişi	700.000	1.050.000	TÜİK, DHMI, Kapadokya Havalimanı Müdürlüğü
		Hava Yolu Yolcu Sayısı	Kapadokya Havalimanı Yolcu Sayısı	Kişi	408.000	700.000	TÜİK, DHMI, Kapadokya Havalimanı Müdürlüğü
		Uçuş Ağı Sayısı	Kapadokya Havalimanı'nın Uçuş Ağına Eklenen Yeni Rota Sayısı	Adet	1	3	DHMI, THY, Kapadokya Havalimanı Müdürlüğü
Hedef 3.6	Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır	Geliştirilen İş Birliği Sayısı	Bölgenin Tanıtıma İlişkin Ulusal ve Uluslararası Kurumlarla Geliştirilen İş Birliği Sayısı	Adet	-	6	Ulusal ve Uluslararası Kurumlar, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Kapadokya Alan Başkanlığı, AHİKA
		Tematik Tanıtım Sayısı	Ekran Turizmüne Yönelik Tema Bazlı Hazırlanan Tanıtım Sayısı	Adet	-	7	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Ağa Dahil Olan Kırsal İlçe Sayısı	Ulusal ve Uluslararası Ağlara Dahil Olan Kırsal İlçe Sayısı	Adet	0	3	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
Hedef 3.7	Bölgedeki İlçe ve Yörelere Barındırıldığı Turizm Potansiyelleri Farklı Temalar Kullanılarak Harekete Geçirilecektir	Restore Edilen Yapı Sayısı	Bölge Genelinde Restorasyonu Gerçekleştirilen Tarihi ve Turistik Yapı Sayısı	Adet	-	50	Müze Müdürlükleri, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Altyapısı Tamamlanan Yamaç Paraşütü Merkezi Sayısı	Bireysel ve Ticari Yamaç Paraşütü Organizasyonları Yapılmak Üzere Oluşturulan/Altyapısı Tamamlanan Alan Sayısı	Adet	-	2	İl Valilikleri, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Kırsal İlçelerde Tesise Geliş Sayısı	Bölge Genelindeki Kırsal İlçelerde Yer Alan Tesislere Geliş Sayısı	Kişi	884.725	1.800.000	KTB
		Oluşturulan Rota Sayısı	Vadi, İnhanç, Gastronomi, Agro Turizm gibi Temalarda Oluşturulan Yürüyüş, Bisiklet, Kamp vb. Rotası Sayısı	Adet	4	10	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri, AHİKA
		Yeni Müze Sayısı	Bölge Genelinde Farklı Temalarda Açılan Yeni Müze Sayısı	Adet	14	16	Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, TÜİK

08 KAYNAKÇA

- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). TR71 Bölgesi Beceri Seti Analizi. Nevşehir: AHİKA.
<https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/tr71-bolgesi-beceri-seti-analizi-raporu.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Bölgenin Dünya ve Türkiye'deki Yeri. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Sektörel Rekabet Edebilirlik Analizi. Nevşehir: AHİKA.
<https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/dokumanflipbook/tr71-bolgesi-sektorel-rekabet-edebilirlik-analizi/2670>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). 2013-2023 Bölge Planının Değerlendirilmesi. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Yatırım Ortamı. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Nüfusun Genel Durumu ve Beşerî Sermaye. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Sosyal Kalkınma. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Bölge İçi Sosyoekonomik Gelişmişlik Farkları. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Yaşam Kalitesi, Erişebilirlik ve Altyapı. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Doğal ve Tarihî Değerler. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). İklim Değişikliği ve Çevre. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Afet Riskleri. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ahiler Kalkınma Ajansı. (2022). Kırsal Kalkınma. Nevşehir: AHİKA. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Akın, A., Taşova, H. (2019). İç Anadolu Bölgesi tarım topraklarının bazı verimlilik parametrelerinin belirlenerek haritalanması. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 32(Özel sayı), 1-6. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/716944> adresinden alındı, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Beltekin, N. (2014). İş gücü talebi ve eğitim ilişkisi üzerine bir analiz (iş ilanları örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 226-240. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70586>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ). (2020). Toprak Su Kaynakları. <https://www.dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/754>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ). (2023). Ulusal Atık Yönetimi Eylem Planı 2016-2023. https://webdosya.csb.gov.tr/db/cygm/haberler/ulusal_at-k_yonet-m--eylem_plan--20180328154824.pdf, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Dinçer, B., Özasan, M., Satılmış, E., (1996). İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, DPT-BGYUGM. Ankara.
- Dünya Bankası. (2016). Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu. (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Dünya Bankası. (2022). Land and Food Security. WB: <https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/brief/land-and-food-security1>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- Dünya Ekonomik Forumu. (2017). Preparing tourism businesses for the digital future. OECD: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f528d444-en/index.html?itemId=/content/component/f528d444-en>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi. (2016). Türkiye için bir rekabet endeksi. İstanbul: EDAM. https://edam.org.tr/wp-content/uploads/2016/11/rekabet_web.pdf, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Eurostat. (2022). Methodology. Rural Development: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/rural-development/methodology>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- Gürer, B., Ulutaş, Z. (2021). TR71 bölgesinde işletmelerin koyun yetiştiriciliği faaliyetine devam etme olasılığını etkileyen faktörlerin analizi. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 36(1), 63-72. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1214848>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

İşkur. (2021). İş gücü piyasası araştırması Aksaray ili 2021 yılı sonuç raporu. Aksaray. <https://media.iskur.gov.tr/52044/aksaray.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

İşkur. (2021). İş gücü piyasası araştırması Kırıkkale ili 2021 yılı sonuç raporu. Kırıkkale. <https://media.iskur.gov.tr/51204/kirikkale.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

İşkur. (2021). İş gücü piyasası araştırması Kırşehir ili 2021 yılı sonuç raporu. Kırşehir. <https://media.iskur.gov.tr/52090/kirsehir.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

İşkur. (2021). İş gücü piyasası araştırması Nevşehir ili 2021 yılı sonuç raporu. Nevşehir. <https://media.iskur.gov.tr/52100/nevsehir.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

İşkur. (2021). İş gücü piyasası araştırması Niğde ili 2021 yılı sonuç raporu. Niğde. <https://media.iskur.gov.tr/51489/nigde.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). Turizm İstatistikleri. Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. (2022). Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Sit Alanları. KVMGM: <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44797/tasinmaz-kultur-varliklari-ve-sit-alanlari.html>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü. (tarih yok). Türkiye Diri Fay Haritaları Serisi: Aksaray Paftası. Ankara: T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü. (2022). İl maden potansiyelleri. <https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/il-maden-potansiyelleri>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J., Behrens, W. W. (1972). The limits to growth. Washington DC: Universe Books NY. <https://www.donellameadows.org/wp-content/userfiles/Limits-to-Growth-digital-scan-version.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

OECD. (2020). Executive Summary. Betterlife Index: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/media/bli/documents/ea714361-en.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

OECD. (2020). Digital economy outlook. <https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook-2020-bb167041-en.htm>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

OECD-FAO. (2019). Agricultural outlook (Tarıma bakış) 2019-2028. Paris. doi:https://doi.org/10.1787/agr_outlook-2019-en, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

OECD-Kalkınma Bakanlığı. (2016). Türkiye'de bölgesel rekabet edebilirliğin geliştirilmesi. https://www.oecd.org/global-relations/Boosting_Regional_Competitiveness_Highlights_Turkish_Version.pdf, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Rose, J., Colotla, I., McAdoo, M., Kletter, W. (2020). A manufacturing strategy built for trade instability. Boston Consulting Group: <https://www.bcg.com/publications/2020/manufacturing-strategy-built-trade-instability>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Sarılı, M. A. (2002). Türkiye'de kayıt dışı ekonominin boyutları, nedenleri, etkileri ve alınması gereken tedbirler. Bankacılık Dergisi(41), 32-50. https://www.tbb.org.tr/dosyalar/arastirma_ve_raporlar/kayitdisi_haziran2002.doc, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2021). İstatistikler. SGK: <https://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE). (2020). Türkiye'nin coğrafi bölgelere göre tarımsal mekanizasyon düzeyinin belirlenmesi. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/Di%C4%9Fer%20Yay%C4%B1nlar/Tu%CC%88rkiye%E2%80%99nin%20Cog%CC%86rafik%20Bo%CC%88lgelelere%20Go%CC%88re%20Tar%C4%B1msal%20Mekanizasyon%20Du%CC%88zeyinin%20Belirlenmesi.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

TCMB. (2022). Elektronik Veri Dağıtım Sistemi. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası: <https://evds2.tcmb.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

T.C. Aksaray Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (2021). İl Afet Risk Azaltma Planı. Aksaray: AFAD. <https://aksaray.afad.gov.tr/kurumlar/aksaray.afad/IRAP/AKSARAY-IRAP-2021.pdf>, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).

- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. (2004). İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması. Ankara: DPT.
<https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2006, Şubat 8). Kalkınma ajanslarının hizmetlerine ilişkin kanun. 5449 sayılı kanun, 45(26074). T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5449.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2018, Temmuz 15). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. 4 nolu cumhurbaşkanlığı kararnamesi(30479). T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/19.5.4.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2022, Haziran 7). 2022/7 sayılı genelge. Bölgesel gelişme ulusal stratejisi ve bölge planları(31859). T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220607-12.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2011, Haziran 3). Kalkınma bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname. 641 sayılı KHK(641). T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü.
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110608M1-9.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmî Gazete. (2018, Ağustos 1). 2018/3 sayılı genelge. (2018/3). T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/CumhurbaskanligiGenelgeleri/20180802-3.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019-2023). On Birinci Kalkınma Planı.
https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği bakanlığı. (2022). İklim. Meteoroloji Genel Müdürlüğü:
<https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=A>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2022). Enerji-Güneş. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı:
<https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-gunes>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2022). Rüzgâr Gücü İzleme ve Tahmin Merkezi. ETKB:
<https://ritm.enerji.gov.tr/root/index.php>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).
- T.C. Kırıkkale Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (2021). İl Afet Risk Azaltma Planı. Kırıkkale: AFAD.
<https://kirikkale.afad.gov.tr/kurumlar/kirikkale.afad/e-kutuphane/Kirikkale-IRAP-Raporu-07102021.pdf>, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).
- T.C. Kırşehir Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (2021). İl Afet Risk Azaltma Planı. Kırşehir: AFAD.
https://kirsehir.afad.gov.tr/kurumlar/kirsehir.afad/KIRSEHIR-IRAP_IL-Risk-Azaltma-Planı_.pdf, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). Turizm İstatistikleri. Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü:
<https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü.
https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/02173414_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2022). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021/2022. MEB:
https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=460, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Millî Savunma Bakanlığı. (2022). Harita Genel Müdürlüğü. MSB: <https://www.harita.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).
- T.C. Nevşehir Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (2021). İl Afet Risk Azaltma Planı. Nevşehir: AFAD.
<https://nevsehir.afad.gov.tr/kurumlar/nevsehir.afad/IRAP/IRAP-NEVSEHIR/NEVSEHIR-IRAP.pdf>, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).
- T.C. Niğde Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (2021). İl Afet Risk Azaltma Planı. Niğde: AFAD.
<https://nigde.afad.gov.tr/kurumlar/nigde.afad/NIGDE-IRAP.pdf>, (Erişim Tarihi: 17 Mart 2023).
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2020). Raporlar. Girişimci Bilgi Sistemi: <https://gbs.sanayi.gov.tr/Home/Report>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2022). Raporlar. Girişimci Bilgi Sistemi: <https://gbs.sanayi.gov.tr/Home/Report>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2022). Ağ Analizleri. Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması: <https://yervis.gov.tr/web/#>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2019). İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması. Ankara: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlari>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2022). İlçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması. Ankara: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2023). Taslak Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2024-2028. (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2023).

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022). Resmî İstatistikler. Orman Genel Müdürlüğü: <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/resmi-istatistikler>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. (2022). Havalimanları. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü: <https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/HavaLimanlari.aspx>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2022). 2053 ulaştırma ve lojistik ana planı. Ankara: UAB. <https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/2053-ulastirma-ve-lojistik-ana-plani-rev.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Türk Patent ve Marka Kurumu. (2021). Resmî İstatistikler. Türk Patent: <https://www.turkpatent.gov.tr/patent-istatistik>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (2022). Santral Kurulu Güç Raporları. TEİAŞ: <https://www.teias.gov.tr/kurulu-guc-raporlari>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Mahalle Köy Düzeyinde Kent-Kır Sınıflandırma Sonuçları, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). İstatistikler. TÜİK: <https://www.tuik.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2022). Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri. TOBB: <https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

UNCTAD. (2022). Statistics. <https://unctad.org/statistics>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

UNDP. (2008). Youth in Turkey. Ankara. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/turkey2008nhdrenpdf.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

UNEP. (2008). Green Jobs: Towards decent work in a sustainable, low-carbon world. Washington, DC: Worldwatch Institute. https://old.adapt.it/adapt-indice-a-z/wp-content/uploads/2013/08/unep_2008.pdf, (Erişim Tarihi: 9 Ocak 2023).

URL1. (2022). İklim değişiyor mu? Climate change in Turkey: <http://climatechangeinturkey.com/tr/a1.html>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

URL2. (2023). Hızlı demiryolu projeleri. Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Projesi: <https://www.tcdd.gov.tr/projeler/ankara-sivas-yuksekk-hizli-tren-projesi>, (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2023).

URL3. (2022). The Global Wind Atlas. <https://globalwindatlas.info/en>, (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022).

Van Veldhoven, S., Brende, B., Holdorf, D., Van Houten, F., Raworth, K., De Vreeze, D., . . . Mccinty, D. (2022). The circularity gap report. Circle Economy. <https://www.circularonline.co.uk/wp-content/uploads/2022/01/Circularity-Gap-Report-2022.pdf>, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

World Resources Institute. (2022). Water risk atlas. Aqueduct: https://www.wri.org/applications/aqueduct/water-risk-atlas/#/?advanced=false&basemap=hydro&indicator=w_awr_def_tot_cat&lat=30&lng=-80&mapMode=view&month=1&opacity=0.5&ponderation=DEF&predefined=false&projection=absolute&scenario=optimistic&scope=baseline&, (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022).

09 EKLER

EK-1 Mevcut Durum Analizleri
EK-2 Örnek Yatırım Fırsatları ve Proje Fikri Künyeleri
EK-3 Örnek Program Fikri Künyeleri

EK-1 Mevcut Durum Analizleri

- EK-1.1. TR71 Bölgesi Afet Riski ve Depremsellik Analizi
- EK-1.2. TR71 Bölgesi Beceri Seti Analizi
- EK-1.3. TR71 Bölgesi Doğal Ve Tarihi Değerler Raporu
- EK-1.4. TR71 Bölgesi İklim Değişikliği ve Çevre Analizi Raporu
- EK-1.5. TR71 Bölgesi Nüfusun Genel Durumu Ve Beşerî Sermaye
- EK-1.6. TR71 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planının Değerlendirmesi
- EK-1.7. TR71 Bölgesi Bölge İçi Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Farkları Raporu
- EK-1.8. TR71 Bölgesi Ekonomik Göstergeler Raporu
- EK-1.9. TR71 Bölgesi Sektörel Rekabet Edebilirlik Analizi
- EK-1.10. TR71 Bölgesi Sosyal Kalkınma Analizi
- EK-1.11. TR71 Bölgesi'nin Dünya ve Türkiye'deki Yeri
- EK-1.12. TR71 Bölgesi Yaşam Kalitesi Erişilebilirlik ve Altyapı Analizi
- EK-1.13. TR71 Bölgesi Yatırım Ortamı Raporu
- EK-1.14. TR71 Bölgesi Sosyoekonomik Ağ İlişkileri Raporu
- EK-1.15. TR71 Bölgesi SEGE ve Kırsal Yerleşimler Saha Çalışma Raporu
- EK-1.16. TR71 Bölgesi Kırsal Saha Çalışma Raporu

EK-2 Örnek Yatırım Fırsatı ve Proje Fikri Künyeleri

KÜNYE 1¹

Proje Adı	Niğde İli Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Merkezi
Proje Konusu	Gıda ürünlerinin imalatı
Proje Özeti	<p>Türkiye'de genel olarak AB standartlarına göre organik ürünlerin sertifikasyonu yapılmakta ancak pazar durumuna göre ithalatçı ülkelerin kendi standartlarına göre de sertifikasyon gerçekleştirilmektedir. (ABD-NOP, JAPONYA-JAS İSVİÇRE-BİOSÜİSSE vb.) Özellikle ihracatta organik ürün ancak ithalatçı ülkenin standartlarına göre sertifikalandırılmışsa o ülkeye ihraç edilebilmektedir.</p> <p>Niğde ilinin organik tarımsal ürün üretimi konusundaki iştahı, motivasyonu ve tecrübesinin derinleştirilmesi, tarımsal faaliyetlerin katma değerinin artırılması ve ilin/sektörün ihracat kapasitesinin geliştirilmesi için ilde bir organik tarım kontrol ve sertifikasyon merkezinin özel sektör tarafından yatırıma döndürülmesi yerinde görülmektedir.</p>
Sektör	71-Mimarlık Mühendislik Faaliyetleri; Teknik Test ve Analiz Faaliyetleri
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile üretimi yapılan tarımsal ürünlerin organik tarım sertifikası almasının kolaylaştırılması ve kontrolünün sağlanması, organik tarımsal faaliyetlerin artırılması, nitelikli gıdaya erişimin derinleştirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Bölgede 634 çiftçi tarafından 7.192 ha alanda 112 bin ton organik bitkisel ürün üretimi yapılmakta olup bu üretimin %99'undan fazlası Niğde'de gerçekleştirilmektedir. Yumuşak çekirdekli meyveler, mısır ve silajlık mısır başta olmak üzere, yem bitkileri en çok organik tarım uygulamalarının yapıldığı ürünler olmakla beraber hem Niğde ilçelerinde hem de bölgenin diğer ilçelerinde sert çekirdekli meyveler ve sert kabuklu meyveler özelinde deneme üretimi mahiyetinde yatırım yapan girişimciler bulunmaktadır. Hem mevcut organik tarım uygulamasının yapıldığı ürünlerin üretiminin artırılması hem de deneme üretimi yapılan ürünlere yönelik yatırımların cesaretlendirilmesi amacıyla bölgede ilk olacak merkezin teşkil edilmesi önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	500 çiftçi/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.579.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	16 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Organik tarım yapan ve yapmak isteyen tarımsal işletmeler ve çiftçiler Gıda ve içecek sanayiinde imalat yapan işletmeler

¹ Bu proje fikirleri bölge planı kapsamında yapılan sosyoekonomik analizler ve saha çalışmaları çerçevesinde ilgili paydaşlarla örnek olarak geliştirilmiş olup bölge planlarının hayata geçirilmesi için gereken bütün projeleri kapsamamaktadır. Ayrıca bu projeler, proje konusunun tabii olduğu mevzuat çerçevesinde izin, onay, görüş ve ruhsat gibi gerekli ön koşulların yerine getirilmesi hâlinde uygulanabilecektir.

² 2023 yılı fiyatlarıyla

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu üretim ve tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.2. Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır</p>

KÜNYE 2'

Proje Adı	Biyokütle Atığı Toplama ve Terfi Merkezleri
Proje Konusu	Yenilenebilir enerji, kırsal kalkınma
Proje Özeti	<p>TR71 Bölgesi'nde sekizi bitkisel ve hayvansal atıklara dayalı, beşi kentsel atık ve çöplere dayalı olmak üzere 13 adet Biyokütle Enerji Santrali (BES) bulunmaktadır. Bölgede lisanslı olarak üretim yapan biyogaz tesislerinin yıllık atık işleme kapasitesi yaklaşık 2 milyon ton olup bu tesisler yenilenebilir enerji üretiminde, karbon emisyonunun azaltılmasında ve atıkların çevreci yöntemlerle bertaraf edilerek ekonomiye kazandırılmasında önemli rol oynamaktadır. Tarımsal faaliyetler sonucunda 14 milyon ton atık yaratılmasına rağmen bölgedeki biyogaz tesislerinin kapasite kullanım oranı ortalaması %53 seviyesindedir.</p> <p>Atıkların miktarı ve cinslerinin mekânsal dağılımı analiz edilerek uygun olan yerlere gerekli optimizasyon çalışmaları yapılması sonrasında tesis edilecek olan biyokütle atığı toplama ve terfi merkezleri kurulacaktır. Proje ile gerekli koordinasyon sağlanarak verimliliğin artırılması; yatırımların ekonomik ve sosyal etkilerinin yükseltilmesi, kurulu tesislerin kapasite kullanım oranlarının iyileştirilmesi, doğal ve yapılı çevrenin korunması, bölgenin çevresel sürdürülebilirliğinin ve performansının artırılması amaçlanmaktadır.</p>
Sektör	38-Atığın Toplanması, Islahı ve Bertarafı Faaliyetleri; Maddelerin Geri Kazanımı
Projenin Amacı	Çok paydaşlı ve katılımcı bir anlayışla kurgulanarak uygulanması planlanan proje ile biyokütle atıklarının azami düzeyde enerji üretiminde kullanılması, tarımsal faaliyet sonrasında açığa çıkan bitkisel ve hayvansal atıkların toplanarak, değerlendirilmesinin sağlanması, kırsal alandaki nüfus alternatif gelir kaynağı sağlanması, enerji referans değerlerine yakın düzeyde üretim gerçekleştirilmesi ve enerji güvenliği/güvencesinin temin edilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	<p>TR71 Bölgesi'nde yürütülen hayvansal üretim faaliyetleri sonucunda 9 milyon ton, bitkisel üretim faaliyetleri sonucunda ise her yıl yaklaşık 5 milyon ton atık çıkmaktadır (ETKB, 2021). Bölgede bitkisel atıklarının enerji eş değeri yaklaşık 2,1 milyon Ton Eşdeğer Petrol-TEP/yıl ve hayvansal atıklarının enerji eş değeri de yaklaşık 1 milyon TEP/yıl olarak hesaplanmıştır (ETKB, 2022). Söz konusu atıklar farklı kimyasal ve fiziksel özelliklere sahip olup bölgede çeşitli sektörlerde ve alanlarda değerlendirilmektedir.</p> <p>TR71 Bölgesi'nde yoğun şekilde gerçekleştirilen tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bir çıktısı olan biyokütle atıklarının enerjiye dönüştürülmesi, bölgede yeşil dönüşüme katkı sağlanması ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır.</p>
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1 milyon ton/yıl
Proje Yürütücüsü	İlgili kamu kurumları ve yerel yönetimler

Uygulama Yeri	Aksaray, Kırşehir ve Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.843.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	24 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Tarımsal faaliyette bulunan tüm işletmeler, BES tesisleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır</p> <p>Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır</p>

KÜNYE 3¹

Proje Adı	Aksaray İli Nitelikli Süt Tozu Üretim Tesisi
Proje Konusu	Gıda ürünlerinin imalatı
Proje Özeti	<p>Süt suyunun buharlaştırılıp yoğunlaştırılmasıyla oluşan kuru maddenin toz hâline getirilmesiyle elde edilen dayanıklı ve besin değeri yüksek bir süt ürünü olan süt tozu, hazır gıda sanayiinde, bisküvilerde, pastalarda, hamur işi ürünlerinde, bebek mamalarının içerisinde, çikolata kremalarında, evcil hayvan mamalarında, dondurma, şekerleme, peynir, yoğurt gibi süt ve süt ürünlerinin üretilmesi gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Su oranı %1,5 ila %4 arasında değişen süt tozu, kullanım amacına ve yerine göre tam yağlı (%26 yağ), az yağlı (en az %1,5 oranında en fazla %26 oranında yağ) ve yağsız (en fazla %1,5 oranında) olarak üç sınıfa ayrılmaktadır.</p> <p>Aksaray ilinin çiğ süt üretim miktarı yıllar itibarıyla sürekli artmakta ve bu alanda ilin rekabetçiliği yükselmeye devam etmektedir. Bu sebeple ilde üretilen çiğ sütün katma değerinin artırılmasına, endüstriyel planlamanın daha öngörülebilir olmasına, sütteki fiyat dalgalanmalarının azaltılmasına katkı sağlamak amacıyla tam yağlı süt tozu üretim tesisi yatırımının özel sektör tarafından yapılması yerinde görülmektedir.</p>
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile çiğ süttten süt tozu üretiminin sağlanarak ürünün katma değerinin artırılması, sektörün AB'ye ihracat yapma kapasitesinin tesis edilmesi, nitelikli gıda üretimine katkı sağlanması, çiğ sütte arz-talep arasındaki dönemsel dengesizliklerin giderilmesine katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Projenin Bölge İçin Önemi	Aksaray'da inek sütü üretimi 383.891 ton (Aksaray İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022) olup Türkiye'de önemli bir paya sahiptir. Ayrıca Aksaray'daki inek sütü üretiminin %99,9'u verimi yüksek kültür ve kültür melezi ırklarından oluşmaktadır. Nitelikli süt tozu üretiminin antibiyotiksiz süttten üretilmesi bölgede hem süt kalitesinin artırılması hem de gıda güvenliğinin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Gıda, içecekler ve tütün ürünlerinin imalatı sektörü TR71 Bölgesi'nde kilit sektörlerden biri olup geri ve ileri bağlantı katsayısı sırasıyla 2,25 ve 1,88'dir. Ayrıca ilgili sektör, ara tüketim toplamı yaklaşık 10 milyar TL olan tarım, ormancılık ve balıkçılık ürünleri sektörünün %36 ile en yüksek ara mal tüketimi yaptığı sektörler arasında 2. sırada gelmektedir. Proje ile özellikle bebeklere yönelik tüketim ürünlerinde kullanılması uygun olan nitelikli süt tozunun üretilmesi ihracat alanında da bölgeye rekabet avantajı yaratılmasına, ham maddenin katma değerinin yükseltilerek bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	182.500 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	25.265.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	80 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitleleri	Çiğ süt üreten tarımsal işletmeler Üretici ve yetiştirici birlikleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1: Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.6. Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 4¹

Proje Adı	Kabak Çekirdeği Yağı Üretim Tesisi
Proje Konusu	Gıda ürünlerinin imalatı
Proje Özeti	Türkiye'de çerezlik kabak üretiminin yaklaşık %50'si TR71 Bölgesi illerinde yapılmaktadır. Proje ile hem kabak çekirdeğinden elde edilen katma değer artırılması hem de ürün çeşitliliği sayesinde gıda ve kozmetik sektörlerinin derinleşmesine katkı sunulması hedeflenmektedir. Ham maddeye yakınlık, gıda sektöründe firmaların rekabetçiliğini büyük ölçüde etkileyen bir unsurdur. Gıda takviyesi olarak kullanılabilen ve aynı zamanda başta cilt hastalıkları olmak üzere birtakım hastalıkların tedavi edilmesinde kullanım alanına sahip olan kabak çekirdeği yağına ilişkin üretim tesisi kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile kabak çekirdeğinin katma değerinin artırılması, kozmetik, ilaç vb. sanayi alanlarında kullanımının sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Bölgenin toprak yapısı çerezlik kabak üretiminde bölgeye doğal bir rekabet avantajı sunmaktadır. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde çerezlik kabak üretiminde Nevşehir birinci, Aksaray da üçüncü sırada yer almakta olup ülkedeki toplam üretimin yaklaşık yarısı bölgede gerçekleştirilmektedir. Ürünün katma değerinin artırılması, doğal rekabet avantajı ile birleştiğinde ve turizm-gastronomi bağlantısı göz önünde bulundurulduğunda bölgenin toplam gelirinin artmasına ve tarım sektörü ile imalat sanayii entegrasyonunun derinleşmesine katkı sunacaktır. Diğer taraftan, kabak çekirdeği yağı kozmetik ve sağlık alanında da kullanılmaktadır. Bölgede kurulması planlanan tesisle bölgenin tarımsal ürün ihracatında rekabet gücünün artırılmasına ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin yükseltilmesine katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	500 ton kabak çekirdeği işleme/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.600.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	25 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Çerezlik kabak üretimi yapan tarımsal işletmeler ve çiftçiler Gıda ve kozmetik alanında faaliyet gösteren işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.6. Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

KÜNYE 5¹

Proje Adı	Kırşehir İli Et İşleme Entegre Tesisi ³
Proje Konusu	Gıda ürünleri imalatı
Proje Özeti	<p>Et ve et ürünleri sanayii, yeterli ve dengeli beslenmenin sağlanabilmesi açısından önem taşıdığı gibi istihdam sağlama, sektörün ileri ve geri bağlantı etkisi ve gelir yaratma potansiyeli dikkate alındığında gıda sanayii içinde önemli bir faaliyet koludur.</p> <p>Hâlihazırda satış ve pazarlama ağına ve ülke genelinde yaygın market zincirlerine sahip bir yatırımcının Kırşehir'de et işleme tesisi yatırımına çekilmesi bu yatırımın kârlılığının garanti edilmesi açısından ideal yöntem olarak görülmektedir. Bu yolla bölgedeki etin getirisi ilk seneden itibaren satış pazarlama ağının oluşturulması veya marka yaratılması aşamasındaki gecikmelere takılmadan kolaylıkla aşılabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla hâlihazırda et işleme tesisi yatırımına girmeyi planlayan büyük market zinciri olan yatırımcılar için Kırşehir hem besicilik konusundaki deneyimli altyapısı hem de hayvan varlığının kalitesi açısından oldukça ideal bir yatırım bölgesi olarak ön plana çıkmaktadır. Özel sektör tarafından et işleme entegre tesisi kurulması teşvik edilecek ve ileri yönlü dikey entegrasyonu sağlanacaktır. Et ve et ürünleri sanayiine yönelik yapılacak olan bu yatırımla ilin ve bölgenin sektörde derinleşmesinin sağlanması ve rekabet gücünün artırılmasına katkı sunulması hedeflenmektedir.</p>
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile bölgedeki tarımsal ürün kalitesinin ve katma değerinin artırılması, gıda arz güvenliğine ve güvencesine katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	<p>TR71 Bölgesi Türkiye'deki büyükbaş hayvan varlığının %5,82'sine, küçükbaş hayvan varlığının da %4,15'ine sahiptir. Bölgede bulunan 954.299 adet büyükbaş varlığının %30'u, 2.170.613 küçükbaş varlığının da %20'si Kırşehir ilindedir (TÜİK, 2023). Kırşehir, büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde kadim bir geçmişe ve geleneğe sahip olup ilde en hızlı büyüyen, en fazla yatırım yapılan ve değer üreten faaliyetlerin başında hayvancılık sektörü gelmektedir. Hayvancılık sektörü içinde ise ilde kırmızı et üretimine yönelik olarak yapılan besi hayvancılığı sektörü başı çekmektedir. Kırşehir Tarım ve Orman İl Müdürlüğü'nün 2022 yılı verilerine göre Kırşehir genelinde toplam 8.450 adet hayvancılık işletmesi bulunmakta ve bunun 2.513 adedini besi işletmeleri oluşturmaktadır. İl genelinde yapılan besi hayvancılığı belirli bölgelerde yığılma göstermektedir. Özellikle Merkez ilçeye bağlı belirli köylerde, Boztepe ve Mucur ilçelerinde yoğun olarak besi hayvancılığı yapılmaktadır.</p> <p>Kırşehir'in Türkiye'nin tam merkezinde, kuzey-güney, doğu-batı karayolları güzergâhında bulunması, Kırşehir'de üretilen etlerin özellikle büyükşehirlerde "Kırşehir Eti" markası ile özel talep görmesi, Kırşehir genelinde belirli bölgelerde besi hayvancılığının kümelenmiş ve yoğunlaşmış olması, Kızılırmak havzası içerisinde yer alan sulu arazilerin yem bitkisi üretimine uygun olması bu projenin Kırşehir için önemini ortaya koymaktadır. Bu proje ile Kırşehir'in besi hayvancılığı sektöründeki potansiyeli ve deneyimi kullanılarak ilin Orta Anadolu Bölgesi'nde bir üs konumuna gelmesi sağlanacaktır.</p>
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	100 büyükbaş ve 200 küçükbaş hayvan/gün
Proje Yürütücüsü	İlgili ticaret borsaları ve özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.982.984 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	85 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay

³ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Projenin Hedef Kitle	Büyükbaş ve küçükbaş besi işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

KÜNYE 6¹

Proje Adı	Aksaray ve Niğde İlleri Akredite Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu
Proje Konusu	Gıda ve içecek ürünleri imalatı
Proje Özeti	<p>Helal sertifikası ehil ve tarafsız bir kurumun, ham maddeleri kontrol etmesi, üretimi denetlemesi, üretim sırasında kabul edilen ham maddelerin kontrol etmesi ve helal gıda sertifikasına uygunluğunu tespit etmesi sonrası uygunluğun sağlanması durumunda alınan bir sertifikadır.</p> <p>Helal gıda sertifikası İslami esaslara dayanan altyapısını tümüyle İslam dininin inanç ve şartlarından alan tamamen İslam kökenli bir kavramdır. Bu nedenle tüm İslami coğrafyalarda helal gıda sertifikası alan firmalar ürünlerini daha kolay pazarlama imkânı bulmaktadır. Türkiye'de Helal Gıda Belgesi vermeye yetkili olan kuruluş olarak 7060 sayılı Kanun ile Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) yetkilendirilmiştir.</p> <p>Gıda ve içecek ürünlerinin imalatı sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin markalaşmasını sağlamak ve bilhassa Orta Doğu ülkelerine yönelik ihracat kapasitelerini artırmak amacıyla Aksaray ve Niğde illerinde Akredite Helal Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu faaliyete geçirilecektir.</p>
Sektör	71-Mimarlık Mühendislik Faaliyetleri; Teknik Test ve Analiz Faaliyetleri
Projenin Amacı	Ticaret borsaları ve/veya TSO'lar tarafından teşkil edilmesi uygun görülen kuruluş sayesinde, bölgede üretimi yapılan işlenmiş gıda ve içecek ürünlerinin helal uygunluk sertifikası almasının sağlanması, hizmete erişilebilirliğin artırılması ve markalaşmaya destek olunması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	GBS 2022 yılı verilerine göre TR71 Bölgesi'nde gıda ürünleri imalatı sektörü yaklaşık 8,1 milyar TL bilanço büyüklüğüne sahiptir. Bölgede gıda ve içecek ürünleri imalatı sektörünün dış ticaret değeri yaklaşık 723 milyon USD olmakla beraber kilogram başına değer 1,21 USD'dir. Aksaray ve Niğde ilinin süt ve süt ürünleri ile beraber diğer gıda ürünlerinin imalatı alanında 100'e yakın firma ile bölge için önemli bir altyapısı bulunmaktadır. Bölgede ülke ortalamasının üstünde verimlilikle yürütülen tarımsal faaliyetlerin daha katma alanlarda kullanılması, ilgili sektör firmalarının ihracat kapasitesinin artırılması, ihracat pazarının çeşitlendirmesi, markalaşmanın sağlanması, sektörün katma değerinin artırılması ve gıda güvenliğinin daha etkin uygulanması bölge ve ülke açısından önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	500 ürün/yıl
Proje Yürütücüsü	İlgili TSO'lar ve/veya ticaret borsaları

Uygulama Yeri	Aksaray, Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.579.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	18 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Gıda ve içecek ürünleri imalatı yapan sanayi işletmeleri Gıda ve içecek ürünleri imalatına yönelik üretim yapan tarım işletmeleri ve çiftçiler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

KÜNYE 7¹

Proje Adı	Gıda ve İlaç Sanayiine Yönelik Mikronize Kalsit Üretim Tesisi
Proje Konusu	Maden kaynaklarının katma değerinin artırılması
Proje Özeti	<p>Bölge genelinde üretilen mikronize kalsit; pvc, cam, suni mermer, kimya, yapı kimyasalları, kablo, ambalaj, boya, plastik, temizlik ürünleri ve alçı sektörlerinde üretim yapan firmalara satılmaktadır. Bununla birlikte bölgede yer alan maden sahalarındaki kalsitin yüksek saflığa ve beyazlığa sahip olmasından ötürü, doğrudan birçok büyük üreticiye ham madde olarak da satışı yapılmaktadır.</p> <p>Türkiye'de üretilen mikronize kalsitin ihracatta satış fiyatı ortalaması 75 USD/ton düzeyindedir. Buna karşılık gıda sanayiine yönelik satış fiyatı 150 USD/ton seviyelerinde iken ilaç sanayiine yönelik satış fiyatı ise 350 USD/ton seviyesindedir.</p> <p>Mikronize kalsitin gıda ve ilaç sanayiine satışının yapılabilmesi amacıyla makine parkı (paslanmaz çelik metal aksamlar, 60 mm kalınlığında Alümina seramik ile kaplı değirmen ve silolar, Alümina bilyeler, temiz oda ve otomasyon) ve sertifikasyon/belgeleme süreçlerinin tamamlanmasına yönelik mikronize kalsit üretim tesisi yapılacaktır.</p>
Sektör	23-Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile kalsit madenin daha nitelikli üretim alanlarında kullanımın sağlanması, sektörün ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanması, bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılmasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Projenin Bölge İçin Önemi	<p>Türkiye Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam kalsit üretimi yaklaşık 11 milyon ton düzeyindedir. Türkiye'de üretilen yüksek saflıkta ve beyazlıkta kalsitin büyük çoğunluğu Aksaray, Kırşehir ve Niğde illerinde bulunmaktadır. Bölge genelinde üretilen ve %99'un (piyasada kabul edilen saflık derecesi %98'dir) üzerinde saflık derecesine sahip olan mikronize kalsitlerde hiçbir ağır metale rastlanmamakta olup bu yönüyle gıda ve ilaç sanayii gibi daha katma değerli alanlarda kullanımı mümkün görünmektedir.</p> <p>Kalsit madencilığının bölgenin üç ilinde yapılıyor olması, bu alanda imalat sanayii ile entegrasyonunun bulunması, madenin daha katma değerli sektörlerde kullanılmasına yönelik yatırımın yapılması, bölgede istihdam olanaklarının artırılması ve ham maddenin yerinde değerlendirilmesi açısından önemlidir.</p>
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	100 bin ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray, Niğde ve Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	7.910.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Aksaray, Kırşehir ve Niğde illerinde faaliyet gösteren kalsit madeni işletmeleri Tüm gıda ve ilaç sanayii işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p>

KÜNYE 8'

Proje Adı	Atık Kâğıtlardan Kraft Torba Üretim Tesisi ³
Proje Konusu	Kâğıt ambalaj ürünlerinin imalatı
Proje Özeti	<p>Kraft kâğıt diğer kâğıtların aksine, üretiminde reçineli çam, bambu ve tarım artıkları dâhil olmak üzere her tür ahşap ve ahşap olmayan ham maddeleri içeren bir kâğıt türüdür. Kalınlıkları ve dayanıklılıkları ile bilinen kraft kâğıt ürünleri, mukavemeti artırılmış, yüksek yırtılma direncine sahip ve yüksek oranda yönlendirilmiş lifler içermektedir.</p> <p>Çimento, yapı kimyasalları, diğer kimyasallar, gıda ürünlerinin ambalajlanmasında ve çok duvarlı çuvallar, zarflar, kâğıt torbalar ve oluklu katmanlı karton olarak kullanılan kraft kâğıt ürünler; suya dayanıklılığı, kopmaya karşı mukavemeti, düşük maliyetli olması, geri dönüştürülebilir olması, neme dayanıklılığı ve laminasyona uygun olması açısından avantaj sağlamaktadır.</p> <p>Endüstriyel kâğıtlar olarak sınıflandırılan kraft kâğıtlar "kâğıt ve kâğıt ürünleri imalat sanayii" alt sektöründen biridir. Kraft kâğıdın ilişkili olduğu sektörlerin başında üretiminde kullanılan ham madde temini sürecinde ağaç ve orman ürünleri ile atık kâğıt sektörü gelmektedir. Kraft kâğıdın ilişkili olduğu diğer sektörler ise başka ürünlere girdi oluşturduğu sektörlerdir. Proje ile atık kâğıtlardan kraft torba üretim tesisi kurulması atıkların düzenli ve nizami şekilde tesise ulaştırılması sağlanacaktır.</p>
Sektör	17-Kâğıt ve Kâğıt Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ambalaj ve gıda başta olmak üzere tüm sektörlerde ihtiyaç duyulan kraft torba üretiminin gerçekleştirilmesi, sektörün karbon ayak izinin düşürülmesi, bölgede ortaya çıkan endüstriyel ve tarımsal atıkların değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Türkiye'de kraft torba ürününün yapımında çoğunlukla geri dönüşümden elde edilmiş kâğıt hamuru kullanılması (%71'i hurda kâğıtlardan üretilmektedir.) Niğde ilinin geri dönüşüm sanayiindeki uzmanlaşmış girişim ve yatırım geleneğine uygun olup ilgili yatırım hem ilin hem de bölgenin ekonomik kompleksitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır. Diğer taraftan, Niğde ili iş gücü, otoban bağlantısı sebebiyle bünyesinde bulundurduğu lojistik avantajı, erişilebilirlik, yatırım yeri, teşvikler, limana yakınlık gibi birçok etmen dikkate alındığında avantajlı konumdadır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1 milyon adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.131.028 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	42 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Kâğıt paketleme ve ambalajlama kullanan tüm işletmeler Geri dönüşüm sanayiinde işgital eden tüm işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>

Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p> <p>Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır</p>
-----------------------------	---

KÜNYE 9'

Proje Adı	İçme Suyu Kaynaklarında Endokrin Bozucu Kimyasalların Takip Edilmesi Projesi
Proje Konusu	Kentsel yaşam kalitesi ve altyapı
Proje Özeti	<p>Endokrin bozucu kimyasallar, hem insanların hem de yaban hayattaki canlıların endokrin sisteminin normal işleyişini değiştiren bileşiklerdir. Klasik ilaç kalıntıları olarak bilinen pestisitler haricindekiler (farmasötikler) için sularda ilaç kalıntıları ile ilgili henüz kriter/standart olmamakla birlikte, insan sağlığının korunması için ABD ve Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerde çevre ajansları tarafından yapılan kriter belirleme çalışmaları son yıllarda oldukça önemli bir konu hâline gelmiştir.</p> <p>Konvansiyonel içme suyu ve atık su arıtma tesislerine gelen sularda bulunan mikrokirlleticilerin (EBK, FKBÜ vs.) büyük kısmının tam anlamıyla arıtılmadığı gözlemlenmiştir. Kontrol edilemeyen farklı EBK ve FKBÜ'lerin de bozunması için eş zamanlı uygulanacak alternatif ve verimli ileri arıtma sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. EBK giderimi verimliliği üzerindeki, düşük östrojen konsantrasyonları ve biyotik ve abiyotik faktörlerin etkileri nedeniyle, EBK'nin parçalanabilirliğini arttırmak için kombine yöntemler gereklidir.</p> <p>İçme sularından mikrokirlleticilerin verimli ve uygulanabilir bir şekilde giderilmesi için, fiziksel, kimyasal ve biyolojik yöntemlerin kombinasyonu ile en uygun yaklaşımı belirleyen stratejiler geliştirilerek pilot yörelerde uygulanacaktır.</p>
Sektör	36-Suyun Toplanması, Arıtılması ve Dağıtılması
Projenin Amacı	Pilot yörelerde uygulanacak proje ile kentsel yaşam kalitesinin artırılması, halk sağlığının orta ve uzun vadede kalıcı şekilde iyileştirilmesi ve altyapı standartlarının yükseltilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	<p>Türkiye'de ve dünyada su kirliliğinin genel olarak endüstriyel ve evsel nitelikli kullanımdan kaynaklandığı kabul edilmekte olup bununla birlikte yüksek oranda endokrin bozucu farmasötik maddeleri içeren hastane ve ilaç endüstrisi atık suları gibi diğer tehlikeli kaynakların da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.</p> <p>Bölgede yaşayan halkın ve gelen turistlerin sağlığı bakımından kirleticilerden arındırılmış ve daha kaliteli içme suyuna erişimin sağlanması bölge için yapılması gereken öncelikli çalışmalar arasındadır. Ayrıca turizm merkezlerinde sunulan kamu hizmetlerinin markalaşma sürecine katkı sağlaması için yenilikçi, insan odaklı ve gelecek vadeden yöntemlerle ele alınması gerekmektedir. Şebeke sularında EBK'lerin takip edilmesi, arsenik içermeyen yüksek nitelikli suyun sunulması, atık suların nitelikli şekilde arıtılması, atıkların kaynağında doğru şekilde ayrıştırılıp doğaya ve ekonomiye yeniden kazandırılması için stratejiler geliştirilmesi, bölgedeki yaşam kalitesinin iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.</p>
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	2 milyon litre/gün
Proje Yürütücüsü	İlgili yerel yönetimler
Uygulama Yeri	TR71 Bölgesi
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.600.000 USD ²

Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	25 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Projenin uygulandığı yerde yaşayan tüm bireyler, bölgeyi ziyaret eden turistler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.6. Kentsel Yaşam Kalitesi Yenilikçi, Yeşil, Kapsayıcı, Koruyucu ve Önleyici Yaklaşımlarla Artırılacaktır</p>

KÜNYE 10¹

Proje Adı	Kapadokya Bölgesi Veri Temelli Destinasyon Yönetimi Projesi
Proje Konusu	Destinasyon yönetimi, dijitalleşme ve dijital dönüşüm
Proje Özeti	<p>Kapadokya Bölgesi yılın 12 ayında turizm aktivitesinin olduğu, uluslararası alanda markalaşmış bir destinasyondur. Bölgenin turizm politikalarının, tanıtımının, yatırımlarının etkinliğini artırmak için verinin doğru ve zamanında elde edilmesi ve işlenmesi hususu önem arz etmektedir.</p> <p>Bu doğrultuda kamu erkinin yetkisi çerçevesinde destinasyon genelinde turistlere, örüntülere ve turizm aktivitelerine yönelik verinin toplanabilmesine imkân sağlayacak bir veri toplama altyapısının kurulması ve bu doğrultuda etkin bir destinasyon yönetiminin tesis edilmesi sağlanacaktır. Proje ile turizm faaliyetlerine yönelik yeni rotalar oluşturulacak ve geliştirilecek, başta konaklama tesislerinin ve diğer işletmelerin dinamik fiyatlandırma, etkin pazarlama ve tanıtım yapmasına imkân tanıyacak altyapılar oluşturulacaktır.</p>
Sektör	63-Bilgi Hizmet Faaliyetleri
Projenin Amacı	Uygulanacak proje ile verinin toplanması ve işlenmesi yoluyla Kapadokya Bölgesi'nin ve destinasyonun etkin yönetiminin sağlanması, bölgenin turizm taşıma kapasitesi doğrultusunda yatırımların planlanmasına olanak tanınması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Akıllı verinin kullanılarak kararların alınacağı bir sistem kurgulanması, bölgedeki verinin sağlıklı olarak toplanması ve işlenmesi sağlanacaktır. Proje ile uluslararası bir turizm markası olan Kapadokya Bölgesi'nin gelecek projeksiyonun ortaya konması, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin stratejilerin belirlenmesi mümkün hâle gelecektir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	-
Proje Yürütücüsü	İlgili kamu kurumları, STK'ler ve özel sektör işletmeleri ortak girişimi
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.800.000 USD ²

Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	14 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Tüm turizm sektörü paydaşları, ilgili politika yapıcı kamu kurumları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması Hedef 3.2. Turizm Sektörünün Dijital Olgunluk Düzeyi Artırılacaktır

KÜNYE 11'

Proje Adı	Kırıkkale İli Kamp Karavan Alanı Projesi
Proje Konusu	Alternatif turizm
Proje Özeti	Kırıkkale, tesise geliş sayısı açısından bölge illeri arasında 85.030 değeri ile son sırada yer almaktadır. Geleneksel turizm unsurlarının yetersiz olması, bölgeye gelen ziyaretçilerin sadece %4'ünün Kırıkkale tesislerinde ağırlanması Kırıkkale ilinin alternatif turizm kaynaklarının değerlendirmesini gerekli kılmaktadır. Ankara iline yakın olması, doğal alan varlığının yüksek olması ve birçok kara yolu güzergâhının üzerinde bulunması başta doğa turizmi olmak üzere farklı turizm çeşitlerine olanak sunmaktadır. Proje ile belirlenen uygun alanlarda kamp karavan turizminin geliştirilmesine yönelik altyapılar oluşturulacaktır.
Sektör	55-Konaklama
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ilde turizme yönelik olarak çeşitliliğin artırılması, ilin turizmden daha fazla gelir elde edilmesinin sağlanması, bölge içinde alternatif bir turizm destinasyonu yaratılmasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale'nin konumu itibarıyla Ankara gibi bir büyükşehirin yakınında olması ve 43 ilin karayolu kesişiminde bulunması kamp karavan turizmine ilgi gösteren bireyler için önemli bir avantaj sağlamaktadır. İlin turizm faaliyetlerinden daha fazla pay alması, turizm hareketliliğinin istihdama ve diğer alanlara çarpan etkisi yaratması, sektörel çeşitliliğin sağlanması ve turizme potansiyeliyle entegre olmasına katkı sağlanması açısından proje Kırıkkale ili için önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	Çadır konaklaması: 9.100 gece/yıl Karavan konaklaması: 4.900 gece/yıl Bungalov konaklaması: 980 gece/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.650.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	12 Kişi (sürekli)

Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Bölgeye gelen turistler İlde faaliyet gösteren turizm işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması Hedef 3.2. Bölgedeki ilçe ve yörelerin bünyesinde barındırdığı turizm potansiyelleri farklı temalar kullanılarak harekete geçirilecektir

KÜNYE 12'

Proje Adı	Nevşehir İli Kapadokya Film Platosu Projesi ³
Proje Konusu	Yaratıcı endüstriler, markalaşma
Proje Özeti	Film Platosu; film çekmek için oluşturulmuş, dekor ve gerekli teknik donanım imkân sağlayan açık veya kapalı özel alanlardır. Sinema filmi ve dizi filmler ana temayla birlikte hayatın bütün aşamasını mekân ve objelerle seyirciye sunmaktadır. Gerek filmin/dizinin konusu ve sahnelerinin geçtiği mekânlar gerekse bu mekânlarda kullanılan tüm objeler yapımcı tarafından ya doğal olarak filme alınmakta ya da yapay yollarla oluşturulan mekân ve objeler vasıtasıyla seyirciye aktarılmaktadır. Özellikle tarihî filmlerin ve dizilerin çekiminde yapay şekilde yaratılan mekânlar önemli bir hizmeti yerine getirmektedir. Gerçek mekânlarda çekilmesi zor olan dönem filmlerinin tarihî setlerini kurarak filmini yapmak hem daha güvenli ve hızlı çalışma imkânı sağladığı gibi hem de daha ucuz çekim olanağını sağlamaktadır. Özellikle uzun süreli başta dizi filmler olmak üzere sinema filmlerinde platolar daha ekonomik çözümler sağlamaktadır. Proje ile Kapadokya'da film platosu kurulacak ve sektörün ihtiyaç duyduğu fiziki mekânlara daha ucuz ve hızlı bir şekilde erişim imkânı sağlanacaktır.
Sektör	77-Kiralama ve Leasing Faaliyetleri
Projenin Amacı	Proje ile ilde mevcut talep nedeni olan potansiyelin açığa çıkartılması yönüne odaklanılarak bu potansiyelin ve değerlerin planlı şekilde geliştirilmesi ve film ekiplerinin mevcutta karşılanmayan ihtiyaçlarının yine bu ihtiyaca uygun şekilde sistematik ve planlı şekilde karşılanması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kapadokya bölgesi ulusal ve uluslararası film ve dizi yapımcıları için bir cazibe merkezi konumundadır. Bölge, eşsiz peribacaları ve fantastik görünümüyle adeta doğal bir film platosunu andırmaktadır. 1969 yılında İtalyan yönetmen Pier Paolo Pasolini'nin çektiği "Medea" filmi ile ilk defa uluslararası sinema sektöründe adını duyuran Kapadokya, o günden bu zamana 430'un üzerinde film, dizi, belgesel, reklam filmine ev sahipliği yapmıştır. Kapadokya bölgesinin sosyoekonomik kalkınmasına ve tanıtımına daha fazla katkı sağlamak için sinema sektörüne yeni çalışma alanları oluşturulması ve mevcut alanların düzenlenmesi önem taşımaktadır. Proje, Kapadokya Bölgesi'nde yürütülen turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesi, yaratıcı ve kültürel endüstriler alanında uzmanlaşılması, ekonomik ve sektörel derinleşmenin artırılmasına da katkı sağlayacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	20 Film/Yıl, 250 Gün/Yıl Plato Kiralama Hizmeti

Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.320.330 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	7 kişi (sürekli), 100 kişi (geçici)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Film/dizi sektörü yapımcıları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması</p> <p>Hedef 3.6. Bölgenin Marka Değerinin Artırılması İçin Gerekli Bileşenler Oluşturulacaktır</p>

KÜNYE 13¹

Proje Adı	Niğde İli Open-End Pamuk İpliği Üretim Tesisi
Proje Konusu	Pamuk ipliği üretimi ve ilin ihracat kapasitesinin artırılması
Proje Özeti	Niğde, Türkiye'nin önemli iplik üretim merkezlerinden biri olup özellikle pamuk iplik imalatı sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin sayısı ve çeşitliliği ile dikkat çekmektedir. Niğde'de iplik imalatı sektörü, kümelenme potansiyeline sahip olup bu sektördeki işletmeler, sektöre özgü bilgi birikimi ve deneyime sahiptir. Niğde open-end pamuk ipliği üretimi gibi ileri aşama tekstil ürünlerinin üretimi için gerekli olan ham maddelerin yerel olarak temin edilmesine ve üretim süreçlerinin entegrasyonuna olanak tanıyacak tecrübe ve altyapıya sahip konumda olduğundan ilin ihracat kapasitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.
Sektör	13-Tekstil Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile open-end pamuk iplik üretiminin artırılması yoluyla sektörün ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanması, bölgenin ekonomik kompleksitesine katkı sağlanarak farklı açılardan il ekonomisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Türkiye, pamuk ipliği üretimi ve ihracatında önde gelen ülkelerdendir. Aynı zamanda hazır giyim ve kumaş üretiminde önemli bir üretici ve ihracatçı olduğu için ham madde ihtiyacından dolayı önemli bir pamuk ipliği ithalatçısıdır. Türkiye'de üretilen hazır giyim ürünlerinin büyük bir kısmını pamuklu ürünler oluşturmaktadır. Sektörün pamuk, yün, iplik ve kumaş gibi ham madde ve ara malı ihtiyacı büyük ölçüde yurt içinden karşılanmakla birlikte önemli miktarda ithalat da gerçekleştirilmektedir. 2023 yılı verilerine göre Türkiye dünya pamuk tüketiminde 5. sırada yer almasına rağmen, yerli üretim iç talebi karşılayamamakta ve ithalat yapılmaktadır. Yapılacak yatırım ile hem Türkiye'nin hem de bölgenin dış ticaret açığının kapanmasına, bölgede işsizliğin azaltılmasına ve bölge ihracatının artırılmasına katkı sunulacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	5.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	10.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	150 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Niğde ilinde faaliyet gösteren pamuk iplik üretim işletmeleri Ülkede faaliyet gösteren tekstil ürünleri üretim işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 14¹

Proje Adı	Nevşehir İli Sıcak Hava Balonu ve Ekipmanları Üretim Tesisi
Proje Konusu	Sıcak hava balonu kubbesi, burner, sepet ve diğer ekipmanların üretimi
Proje Özeti	Kapadokya Bölgesi, yılda 600 binden fazla turistin tercih ettiği sıcak hava balonu sektörüyle dünyanın en büyük destinasyonudur. Bölgede ruhsatlı 27 sıcak hava balonu firması ve tam teşkilatlı yaklaşık 300 balon bulunmakta, üretim yapan bir lisanslı işletme ve bakım hizmeti veren üç işletme yer almaktadır. Kapadokya, sıcak hava balonları ve yedek parçalarının üretimi ve satışıyla ilgili girişimciler için önemli bir merkez hâline gelmiştir. İngiltere, Çekya ve İspanya'da üretilen balonların bakım ve üretim süreçleri açısından bölgede doğal bir ekosistem oluşmuştur. Bu potansiyelin değerlendirilmesi için balon ve ekipman üretim tesisleri kurulacaktır.
Sektör	30 - Diğer Ulaşım Araçlarının İmalatı
Projenin Amacı	Dünya genelinde 30 milyon dolar pazar büyüklüğüne sahip olan sıcak hava balonu sektöründe, en fazla uçuşun Kapadokya'da gerçekleşmesi, bölgenin üretim açısından da öne çıkmasını sağlamaktadır. Türkiye'nin bu alanda ihracatının bulunması sebebiyle yapılacak yatırımların ülkenin cari açığını azaltmasına katkı sağlaması ve bölgenin bir hava aracı üreticisi olarak marka değerinin artırılması hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kapadokya, sıcak hava balonlarıyla dünya çapında bilinen, düzenli ve öngörülebilir meteorolojik koşulları sayesinde ideal uçuş ortamı sunan bir bölgedir. Dünyanın aynı anda en fazla sıcak hava balonu uçuşunun gerçekleştirildiği bölgede önemli bir bilgi birikimi oluşmuştur. Bölge bu alanda uzmanlaşmış olup bu durum balon üretimi ve bakımında bölgeye önemli bir avantaj sağlamaktadır. Balonculuk endüstrisinin bu denli gelişmiş olduğu bir bölgede yenilik arayışı ve araştırma-geliştirme faaliyetleri de daha kolay yürütülebilmekte olduğundan, bölge bu tür faaliyetler için bir test ve geliştirme merkezi olarak işlev görebilmektedir. Buradan hareketle Kapadokya'nın, balon üretimi ve balonculuk endüstrisinin diğer alanları için stratejik bir merkez hâline gelmesi önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	20 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.500.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	25 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	15 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Nevşehir'de faaliyet gösteren sıcak hava balonu işletmeleri Tüm sıcak hava balonu pilotları ve balon bakım teknisyenleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması Hedef 3.1. Turizm Değer Zincirinde Bulunan Tüm Aktörlerin Kabiliyet ve Kapasiteleri Artırılacaktır

KÜNYE 15¹

Proje Adı	Nevşehir İli Dondurulmuş Patates ve Patatesten Mamul Ürünler Üretim Tesisi
Proje Konusu	Patatesin İşlenmesi ve Saklanması
Proje Özeti	Patates üretimi, il genelinde birçok çiftçi tarafından gerçekleştirilmekte olup ilde hem iç pazara hem de ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. Bu kapsamda, bölgede işlenmiş patates ürünleri arasında patates cipsi, patates unu, patates püresi, patates kroketleri, patates çorbası bazlı ürünler ve patatesli atıştırmalıklar üretilmesi amacıyla tesisleşme, ürünün katma değerinin artırılması açısından gerekli görülmektedir. Bu sebeple, patatesi işleyerek katma değerini artırmak amacıyla üretim tesisi kurulacaktır.
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Patates üretiminde önemli bir konumda bulunan Nevşehir'de ürünler genel olarak işlenmemiş olarak pazara sunulmakta ve satılmakta; bu durum üründen elde edilebilecek kazancı ve çıktıyı azaltmaktadır. Proje ile patatesin katma değerli hâle getirilmesi, değerinin artırılması, ihracatın artırılması, üründeki bozulma ve firelerin azaltılması, tarımsal üretiminin teşvik edilmesi ve bölge ekonomisine katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Nevşehir, patates üretimi ve depolanması noktasında ilde bulunan yaklaşık 1.400 adet doğal soğuk hava deposuyla Türkiye'nin en önemli şehirlerinden biridir. Patates tarımının tüm yönleriyle ele alındığı ve sektör temsilcilerinin bir araya geldiği bir etkinlik olan patates fuarı, Türkiye'de ilk ve tek olarak Nevşehir'de gerçekleştirilmektedir. Bu durum, ilin patates ile olan kuvvetli bağının da bir göstergesidir. Patates üretimi, bölge genelinde birçok çiftçi tarafından gerçekleştirilmekte olup hem iç pazara hem de ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. Bu kapsamda, bölgede işlenmiş patates ürünleri arasında cips, un, püre, kroket, çorba ve patatesli atıştırmalıklar üretilmesi amacıyla yatırım yapılması ürünün katma değerinin artırılması açısından gerekli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	50.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	10.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	120 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Nevşehir'de faaliyet gösteren patates üreticileri Tüm gıda işleme işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

KÜNYE 16¹

Proje Adı	Veri Merkezi (Kaya Oyma) Tesisi
Proje Konusu	Dijital Verilerin Saklanması
Proje Özeti	Veri merkezleri dijital verilerin saklanması, işlenmesi ve bu verilere uzaktan erişim sağlanmasını gerçekleştirmek üzere kullanılan kümelenmiş sunucuların ve ilgili donanımların yer aldığı yapılardır. Kapadokya Bölgesi'nde yer alan kaya oyma doğal mekânlarda sıcaklığın 4-15 °C düzeyinde seyrettiği bilinmektedir. Veri merkezi işletmesinin en önemli giderlerinden biri soğutmada kullanılan elektrik enerjisidir. Bu açıdan yatırım yeri seçiminde enerji giderinin düşük olacağı mekânların seçimi önemli olup bölgenin tercih edilirliliğinin yüksek olacağı öngörülmektedir. Kaya oyma veri merkezi teknolojik, yapısal ve diğer açılardan yatırıma uygun olduğu için bu potansiyelin değerlendirilerek yatırıma dönüştürülmesi planlanmaktadır.
Sektör	63-Bilgi Hizmet Faaliyetleri
Projenin Amacı	Tarım sektörünün bir bileşeni olan kaya oyma soğuk hava depolarının veri merkezlerine dönüşümü ile Nevşehir iline katma değerli yeni bir sektör kazandırılması, sektörel çeşitlilik ile bölgenin ekonomik risklerinin azaltılması ve ekonomik büyüme sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kapadokya Bölgesi'nde yer alan yaklaşık 1.400 adet doğal soğuk hava deposunda her yıl 3 milyon ton patates ve 10 milyon sandık narenciye depolanmaktadır. Yeni yapılacak doğal soğuk hava depolarının veri merkezi yatırımları kapsamında değerlendirilmesi ile bu yapıların kullanım amaçları çeşitlenecek ve daha katma değerli yapıya sahip olacaktır. Veri merkezi kurulumu sayesinde ilin teknolojik altyapısında iyileşme ve nitelikli insan kaynağında artış olması beklenmektedir. Diğer taraftan ilin ve bölgenin ekonomik çeşitliliğini artırması, siber güvenlik ve afet risklerinin azaltılması açısından önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1.000 m ²
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	10.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	20 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitle	Türkiye'de faaliyet gösteren veri sağlayıcıları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

KÜNYE 17¹

Proje Adı	Biyodizel Üretim Tesisi
Proje Konusu	Bitkisel veya hayvansal yağlardan elde edilen uzun zincirli yağ asitlerinin mono alkil esterleri
Proje Özeti	Kırıkkale'de bulunan TÜPRAŞ gibi büyük ölçekli yatırımları destekleyecek yan sanayi yatırımlarının artırılması, tedarik zincirinin güçlendirilmesi ve biyodizel üretimi, dağıtımı ve satışı noktasında ilin önemli bir üretim merkezi hâline getirilmesi amacıyla ilde 30.000 ton/yıl üretim kapasitesine sahip bir biyodizel üretim tesisi yatırımı yapılması planlanmaktadır.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ilde bulunan petrol ürünleri üretim sektörünün lojistik ve stratejik açıdan güçlendirilmesi, tedarik zincirinin geliştirilmesi, yeşil dönüşüm hedefleri kapsamında biyodizel gibi karbon nötr olarak değerlendirilen daha çevreci ürünlerin üretiminin desteklenmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale ili Türkiye'nin en büyük firmalarından biri olan ve petrol ürünlerini işleyen TÜPRAŞ'a ev sahipliği yapmaktadır. Firmanın üretim süreçleri için önemli bir rol oynayan biyodizel maddesinin il dışından tedarik ettiği, bölgede bir üretim tesisi olması hâlinde uzakta bulunan iller yerine doğrudan Kırıkkale'den ürünün tedarik edilebileceği bilinmektedir. TÜPRAŞ'ın üretim yapısını ve hedeflerini destekleyecek yan sanayiinin oluşturulması Kırıkkale'nin ve bölgenin stratejik olarak ana ve yan sanayisiyle birlikte bir yakıt üretim merkezi hâline gelmesi açısından önem arz etmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	30.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	10.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi başta olmak üzere petrol vb. ürünleri işleyen, depolayan, dağıtan ve satış yapan işletmeler Otomotiv ve havacılık sanayii işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir

KÜNYE 18¹

Proje Adı	Çelik Çekme Boru Üretim Tesisi
Proje Konusu	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı
Proje Özeti	<p>Türkiye'de üretilen çelik boruların büyük bir çoğunluğunu küçük ve orta büyüklükteki borular oluştururken; su, petrol ve doğal gaz iletim hatlarında kullanılan büyük çaplı çelik borular ise toplam üretimin yaklaşık %8,29'luk kısmına tekabül etmektedir. Türkiye'de dikişsiz çelik boru alanında üretim hacmi iç tüketime yetmemekte olup ihtiyacın büyük kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır.</p> <p>Türkiye'de savunma sanayii alanında önemli bir konumda bulunan Kırıkkale'de hem bu sektöre hem de enerji, inşaat gibi sektörlerle de hitap edilmesi adına çelik çekme boru üretim tesisi kurulması planlanmaktadır.</p>
Sektör	24-Ana Metal Sanayii
Projenin Amacı	Savunma sanayii ve enerji sektöründe yüksek miktarlarda kullanılan dikişsiz çelik çekme boruların üretimi hem bölge hem de ülke açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu sebeple, söz konusu sektörde yerleşme oranının artırılması, Türkiye'nin dışa bağımlılığının ve dış ticaret açığının azaltılmasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Enerjiden savunmaya birçok sektörde ihtiyaç duyulan dikişsiz çelik çekme boru ülkemizde sınırlı miktarda üretilmekte, ihtiyacın büyük bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Kırıkkale'nin komşu ve çevresinde bulunan illerde ise bu alanda herhangi bir üretici bulunmamaktadır. Söz konusu ürünün ağırlığı nedeniyle nakliye maliyetlerinin yüksek olduğu dikkate alındığında, ihtiyaç duyulan yerde uygun maliyetle ve kısa zamanda ürün temin edilebilecek konumlar pazar ve satış açısından rekabette öne çıkacaktır. Bu durum, önemli sanayi kuruluşlarına ev sahipliği yapan Ankara, Konya ve Kayseri'ye yakın konumda bulunan Kırıkkale'yi cazip hâle getirmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	4.500 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	8.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	70 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Kırıkkale ve Ankara'da bulunan savunma sanayi firmaları Konya, Kayseri gibi illerdeki enerji, inşaat, makine imalatı gibi sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p>

KÜNYE 19¹

Proje Adı	Aksaray İli Emniyet Kemerı İmalatı Tesisi
Proje Konusu	Motorlu kara taşıtları için parça ve aksesuar imalatı
Proje Özeti	Emniyet kemerindeki toplam talebin üçte ikisinden fazlası, sıkı hükümet düzenlemeleri ve yoldaki güvenlik önlemleri konusunda artan tüketici bilinci nedeniyle binek otomobil segmentinde sağlanmaktadır. Düşük maliyetli güvenlik sistemleri ve arka emniyet kemeri üretimine yakın gelecekte daha fazla odaklanması beklenmektedir. Ek olarak, kompakt araçlar için Avrupa ve Asya-Pasifik'teki talebin artması ile birlikte, binek otomobil segmentinde talebin daha da artacağı öngörülmektedir. Bu talebi karşılamak için otomotiv yan sanayii sektöründe Aksaray ilinde bu alana yönelik yeni bir yatırımın yapılması planlanmaktadır.
Sektör	29-Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (römork) ve Yarı Treyler (yarı römork) İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ilin üretim kapasitesinin, ihracatının ve ildeki sektörlerin teknoloji seviyelerinin artırılması hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'da bulunması ve devamında ildeki otomotiv sektöründe tedarikçi sayısının artması ve yan sanayinin gelişmesi nedeniyle doğal bir otomotiv kümesi bulunmaktadır. Mercedes-Benz Türk A.Ş. tarafından yılda 27.000 adet kamyon üretimi gerçekleştirilmektedir. Bölgenin otomotiv yan sanayiindeki hızlı gelişimi ve ülkenin sektörde sahip olduğu dış ticaret açığı nedeniyle emniyet kemeri yatırımının Aksaray ilinde yapılmasının tamamlayıcı nitelikte olduğu düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	800.000 sistem/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.869.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	53 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitle	Mercedes-Benz Türk A.Ş. başta olmak üzere otomotiv sanayiinde faaliyet gösteren işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir</p>

KÜNYE 20'

Proje Adı	Granül Kalsit (Kompaund) Üretim Tesisi
Proje Konusu	Kalsit madeninin işlenerek katma değerli ürüne dönüştürülmesi
Proje Özeti	Kırşehir'de yer alan kalsit madenlerinden çıkarılan kalsit, öğütme işlemine tabi tutulduktan sonra herhangi bir işleme tabi tutulmadan işlenmemiş hâlde satılmaktadır. Söz konusu proje ile kalsitin PVC, cam, suni mermer, kimya, yapı kimyasalları, kablo, ambalaj, boya ve plastik gibi sektörlerde doğrudan ham madde olarak kullanılabilmesi için amacına uygun özelliklerde granül hâlde getirilmesi planlanmaktadır. Bu bağlamda, üretim sürecinde yaklaşık %85 oranında kalsit ve %15 oranında sektörün taleplerine göre diğer ham maddeler kullanılarak granül kalsit üretilmesi planlanmaktadır.
Sektör	23 - Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Kırşehir'deki kalsit kaynaklarının katma değerli ürünlere dönüştürülmesini sağlamak ve Türkiye'deki granül kalsit üretimine katkı sunmaktır. Geniş kullanım alanına sahip olan granül kalsit üretimi ile yerel ekonomi ve istihdama katkı sağlanması hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırşehir, kalsit rezervleri açısından zengin bir il olup Niğde ve Aksaray illeri ile beraber kalsit üretimi alanında Türkiye'de öncü konumdadır. Bölgede yoğun olarak bulunan kalsitin yerinde işlenmesi, hem yerel ekonomiyi canlandıracak hem de bölgenin sanayi altyapısını güçlendirecektir. Sektörde yer alan öncü madencilik firmalarının bölgedeki varlığı, bu yatırımın hem yerel tedarik zincirlerine hem de bölge ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca söz konusu tesis, hem istihdam açısından yeni olanaklar sunacak hem de bölgenin ekonomik kompleksitesini artıracaktır. Proje kapsamında oluşacak yeni istihdamlar, bölgede yeni iş olanakları yaratırken, sektörün yetmişmiş iş gücü ihtiyacını da karşılayacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	12.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	24 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Kırşehir ve çevre illerde faaliyet gösteren kalsit madeni işletmeleri PVC, plastik, kimya, yapı kimyasalları, kablo, ambalaj gibi granül kalsit kullanan işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 21'

Proje Adı	Kırıkkale İli Biyoetanol Üretim Tesisi
Proje Konusu	Kimyasal ürün üretimi
Proje Özeti	43 ilin geçiş noktasında olan Kırıkkale ili yatırımcılar açısından barındırdığı lojistik avantajı sayesinde stratejik merkez olmaya uygun konumda yer almaktadır. İlde bulunan TÜPRAŞ gibi büyük ölçekli yatırımları destekleyecek yan sanayi yatırımlarının artırılması, tedarik zincirinin güçlendirilmesi ve petrol ürünleri üretiminde kritik bir ham madde olan biyoetanolün üretimi, dağıtımı ve satışı noktasında Kırıkkale'nin önemli bir üretim merkezi hâline getirilmesi için bir biyoetanol üretim tesisi yatırımı yapılması planlanmaktadır.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ilde bulunan petrol ürünleri üretim sektörünün lojistik ve stratejik açıdan güçlendirilmesi, tedarik zincirinin geliştirilmesi, yeşil dönüşüm hedefleri kapsamında fosil yakıtların kullanımının azaltılarak biyoetanol gibi karbon salımı düşük ve ilave yatırımlarla nötr hâle getirilebilecek çevreci yakıt ürünlerinin üretiminin desteklenmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale ilinde bulunan TÜPRAŞ Orta Anadolu Rafinerisi il ve ülke ekonomisi için büyük önem arz eden yatırımlardan biridir. Petrol ürünleri üretimi için zorunlu bir katkı maddesi olan biyoetanol üretimine yönelik kurulacak bir tesisin TÜPRAŞ'ın ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlayacağı ve bu itibarla kurulacak yeni bir yatırımın pazar bulma konusunda sorun yaşamayacağı düşünülmektedir. TÜPRAŞ'ın üretim yapısını ve hedeflerini destekleyecek yan sanayinin oluşturulması ilin ve bölgenin stratejik olarak ana ve yan sanayisiyle birlikte bir yakıt üretim merkezi hâline gelmesi açısından önem arz etmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	50.000 litre/ay
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	15 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Başta TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi olmak üzere petrol vb. ürünlerini üreten ve işleyen işletmeler Şeker pancarı, şeker kamışı, mısır, buğday, saman vb. üretimi yapan tarımsal üreticiler ve işletmeler Kozmetik sektörü işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.4. Bitkisel ve Hayvansal Atıklar Tekno-Ekonomik Şartlar Doğrultusunda Ekonomiye Kazandırılacaktır Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir

KÜNYE 22'

Proje Adı	Kırıkkale İli Gübre Üretim Tesisi
Proje Konusu	Gübre üretimi
Proje Özeti	Türkiye, kimyasal gübre üretiminde büyük ölçüde dışa bağımlıdır. Bu durumun önüne geçilmesi için üretim kapasitesinin artırılması büyük önem arz etmektedir. Kırıkkale ilinde rafinerisi bulunan TÜPRAŞ ürettiği amonyum ve kükürtü işlemeden satmaktadır. Bu maddelerin işlenerek kimyasal gübre üretiminde kullanılabilmesi mümkündür. TÜPRAŞ'tan nihai ürün olarak temin edilebilecek amonyum ve kükürtün işlenerek katma değerlerinin artırılması, tarım sektörünün önemli girdi kalemlerinden biri olan kimyasal gübre üretiminin desteklenerek sektörün daha rekabetçi hale getirilmesi amacıyla ilde bir gübre üretim tesisi yatırımı yapılması hedeflenmektedir.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile TÜPRAŞ'ın işlediği ham petrol sonrası açığa çıkan kükürt ve amonyumun işlenerek katma değerli gübre hâline getirilmesi, tarım sektörünün üretim kapasitesi ve girdi maliyeti açısından daha rekabetçi hale getirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale ilinde bulunan TÜPRAŞ Orta Anadolu Rafinerisi, kimyasal gübrenin önemli bileşenlerinden olan amonyum ve kükürt ürünlerinin satışını gerçekleştirmektedir. Ham maddeye yakınlık, Kırıkkale ilinin lojistik konumu gibi faktörler göz önünde bulundurulduğunda söz konusu yatırımın ülke genelinde rekabetçi olabileceği düşünülmektedir. Bu yatırımın bölge için bir başka önemi de, geçiminin önemli bir kısmını tarımdan sağlayan kişilere girdi maliyet avantajı sağlayarak rekabetçi olma fırsatı sunulmasıdır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	100.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	100.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	200 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Tarımsal üreticiler ve işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır

KÜNYE 23'

Proje Adı	Kırıkkale İli Silah Parçaları Üretim Tesisi
Proje Konusu	Savunma sanayii parçaları üretimi
Proje Özeti	Türkiye'nin en köklü savunma sanayii firması olan MKE A.Ş. toplam 5 adet fabrikasıyla Kırıkkale'de üretim yapmaktadır. MKE A.Ş.'nin ihtiyaçları doğrultusunda ilde yapılan yatırımlarla savunma sanayii önemli bir gelişim kaydetmiş ve ilin sektörde uzmanlaşmasına yol açmıştır. İlde bulunan MKE A.Ş. gibi stratejik savunma sanayii yatırımlarını destekleyecek yan sanayi yatırımlarının artırılması, tedarik zincirinin güçlendirilmesi, üretimde kalite ve katma değer artırılması amacıyla silah parçaları üretim tesisi yatırımı yapılması planlanmaktadır.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile başta MKE A.Ş. olmak üzere ilde bulunan silah üretimi gerçekleştiren firmaların ihtiyaç duyduğu silah parçaları üretiminin gerçekleştirilerek savunma sanayii sektörünün stratejik ve lojistik olarak güçlendirilmesi, üretim kapasitesinin artırılması yanında tedarik zincirinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	MKE A.Ş.'nin ildeki varlığı, savunma sanayii alanında üretim yapan pek çok firmanın kurulmasına yol açmış, ilde savunma sanayiinde yetişmiş ustabaşı, işçi, mühendis vb. insan kaynağının oluşmasına katkılar sağlamış ve yatırımcılar için Kırıkkale ilini çok cazip bir seçenek hâline getirmiştir. Türkiye'nin ilk Silah Sanayi İhtisas OSB'sinin bulunduğu ilin, başta MKE A.Ş. olmak üzere silah sanayii alanında üretim kapasitesinin artırılması ve yeni yatırımlarla güçlendirilmesi bölge ve ülke ekonomisi için olduğu kadar millî güvenlik açısından da önem arz etmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	35.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	5.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Başta MKE A.Ş. olmak üzere silah üretimi gerçekleştiren kamu işletmeleri (Aselsan, Havelsan, Roketsan vs.) Silah üretimi yapan özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p>

KÜNYE 24'

Proje Adı	Kırıkkale İli Mangan Sülfat-Sentetik Mangan Dioksit Üretimi
Proje Konusu	Mangan rezervlerinin değerlendirilmesi
Proje Özeti	Mangan sülfat tarım sektöründe özellikle gübre üretiminde ve karma yem üretiminde önemli bir katkı maddesi olarak kullanılmaktadır. Mangan sülfat, toprağa uygulanabildiği gibi mangan eksikliği görülen yapraklı bitkilerde de uygulama alanı bulmaktadır. Sentetik mangan dioksit, kuru pil yapımındaki en önemli girdilerden biridir. Özellikle yeni nesil araçların alternatif yakıtları için stratejik ve ithal ikamesi bir ürün olarak önem arz etmektedir. Keskin ilçesinde bulunan mangan rezervleri değerlendirileceği bir tesisin kurulması planlanmaktadır.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Gübre ve yem sektöründe kullanılan mangan sülfat ile pil üretimi, cam ve seramik sektörlerinde kullanılan mangan dioksitin Kırıkkale'de bulunan mangan cevherinin ekonomiye kazandırılarak üretilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale'nin Keskin ilçesinde bulunan maden yataklarının ekonomiye kazandırılarak katma değerli ürüne dönüştürülmesi, kırsal bölgelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasına önemli katkılar sağlayacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	Mangan Sülfat: 57.000 ton/yıl Sentetik Mangan Dioksit: 15.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	8.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	55 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	15 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Gübre ve yem sanayinde faaliyet gösteren işletmeler Pil, cam ve seramik sektöründe üretim yapan firmalar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 25'

Proje Adı	Kırşehir İli Balık Yemi Üretim Tesisi
Proje Konusu	Balık üretim çiftliklerine yönelik olarak balık yemi üretimi
Proje Özeti	Hirfanlı Baraj Gölü'nde bulunan balık üretim tesislerinde yaygın olan alabalık üretiminde maliyetin %80'ni yem oluşturmakta ve son dönemde yem fiyatlarının aşırı artış göstermiş olması da üreticiyi zorlamaktadır. Mevcut durumda yılda yaklaşık 8.000 ton alabalık üretimi gerçekleştiren 17 işletme, balık yemini muhtelif şehirlerden temin etmektedir. Kayseri, Yozgat, Ankara gibi çevre illerdeki balık yetiştirme tesislerine yönelik Kırşehir'de hayata geçirilecek yem üretim tesisi, hem ildeki alabalık yetiştiricilerinin önemli bir sorununu çözecek hem de çevre illere satış yaparak ekonomik ve sosyal katkı sağlayacaktır.
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Kırşehir ve çevre illerdeki balık üretim çiftliklerinin varlığı, balık yemi üretim tesisi için önemli bir yatırım potansiyeli sunmaktadır. Kurulması planlanan tesis ile hem bölgedeki çiftliklerin yem ihtiyacının karşılanması hem de üretim maliyetlerinin düşürülerek yerel balık yetiştiriciliğine sürdürülebilir bir çözüm getirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Balık Yemi Üretim Tesisi, Kırşehir ve çevre illerdeki balık üretim çiftliklerinin yem ihtiyacını yerel olarak karşılayarak, hem bölgedeki yetiştiricilerin maliyetlerini düşürecek hem de dışa bağımlılığı azaltacaktır. Mevcut durumda balık üreticilerinin yemlerini başka şehirlerden tedarik etmeleri, hem maliyet artışına hem de tedarik sürecinde yaşanan zorluklara neden olmaktadır. Kurulması planlanan tesis ile bu zorlukların çözülerek Kırşehir'deki alabalık üreticilerinin en büyük gider kalemi olan yem maliyetleri azaltılacak ve balık yetiştiriciliğinin sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Ayrıca, tesisin çevre illere yönelik olarak da yem tedarik etmesi, bölgesel kalkınmayı destekleyecek, istihdam yaratacak ve yerel ekonominin canlanmasına katkıda bulunacaktır. Kurulması planlanan tesisle bölgedeki balıkçılık sektörü güçlenirken, yem üretimiyle ilgili yeni iş fırsatları doğacak, Kırşehir'in su ürünleri sektörü daha da güçlenecektir. Proje, balık yetiştiriciliğinin daha kârlı ve verimli hâle gelmesine olanak tanıyarak, bölgenin tarım ve hayvancılık sektöründeki rekabet gücünü artıracaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	10.500 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.425.100 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	11 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Balık üretim çiftlikleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır</p>

KÜNYE 26'

Proje Adı	Kırşehir İli Hayvansal Yenilebilir Jelatin Üretim Tesisi
Proje Konusu	Hayvansal yan üründen yenilebilir jelatin üretimi
Proje Özeti	Kırşehir'de özellikle besi hayvancılığı alanında faaliyet gösteren firmalar her yıl artmakta, il bu alanda gelişmektedir. Aylık 12.000 baş civarında kesim yapılan ilde hayvansal yan ürünlerin sanayiye değerlendirilmesine yönelik faaliyet gösteren herhangi bir işletme bulunmamaktadır. Gıda, tıp, eczacılık, kozmetik, fotoğrafçılık gibi birçok farklı sektörde farklı amaçlar için kullanılabilen jelatin, büyükbaş hayvan kemikleri ile derilerinden elde edilmektedir. Bu bağlamda hayvancılığın yoğun şekilde yapıldığı Kırşehir'de hayvansal yan ürünlerin değerlendirilebileceği bir alan olarak yenilebilir jelatin üretim tesisinin yapılması planlanmaktadır.
Sektör	20-Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Hayvansal yan ürünlerin değerlendirilerek katma değerli ürünlere dönüştürülmesi ve bu ürünlerin ekonomiye kazandırılması projenin temel amacıdır. Özellikle Kırşehir'de yoğun olarak yapılan besi hayvancılığı faaliyetlerinden elde edilen ham maddelerin jelatin üretiminde kullanılmasıyla, hem bölgenin ekonomik potansiyeli harekete geçirilecek hem de farklı sektörlerde kullanılan yüksek değerli bir ürün elde edilmesi sağlanacaktır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Hayvansal yan ürünlerin işlenmeden atıl durumda bırakılması yerine yenilebilir jelatin gibi katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi, bölge ekonomisine katkı sağlayacak, dışa bağımlılığı azaltacaktır. Ayrıca, Kırşehir'de bu alanda faaliyette bulunan bir tesisin kurulması, bölgenin sanayi altyapısını güçlendirecek, istihdamı artıracak ve bölgenin tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi profiline yeni bir boyut kazandıracaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1.500 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	15.658.703 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	55 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	20 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Hayvancılık işletmeleri Kesimhaneler Gıda, kimya, kozmetik sektörü işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hale Getirilmesi Hedef 1.6. Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır

KÜNYE 27¹

Proje Adı	Kırşehir İli Cam Ambalaj İmalatı
Proje Konusu	Cam şişe ve kavanoz üretimi
Proje Özeti	Camın ana ham maddesi olan kum, silisyum dioksit (SiO ₂) içeren bir mineraldir ve genellikle nehir yataklarından elde edilir. Kızılırmak Havzası'ndaki madenlerin cam üretimi için uygun özellikler taşıdığı bilinmektedir. Proje kapsamında Kırşehir'de yer alan silisyum madeni değerlendirilerek katma değeri yüksek cam ambalaj ürünleri üretilecektir. Üretilmesi planlanan cam ambalaj ürünleri, kozmetik, gıda, kimya gibi sektörlerde kullanılmakta olup siparişe bağlı olarak özel tasarımlar ve butik ürünler de üretilecektir.
Sektör	23-Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Projenin temel amacı; Kırşehir'deki silisyum madeninin katma değerli ürünlere dönüştürülmesini sağlayarak kozmetik, kimya ve gıda sektörlerinde hem iç pazara hem de ihracata yönelik cam ambalaj ihtiyaçlarına cevap vermektir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Bu proje, Kırşehir'de bulunan silisyum madeninin verimli bir şekilde ekonomiye kazandırılmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda bölgede bulunmayan bir sanayi tesisinin kurulmasıyla, Kırşehir'in sanayi altyapısı güçlendirilecektir. Proje, üretim kapasitesi ve sunduğu istihdam olanaklarıyla bölge halkına önemli kazanımlar sağlayacaktır. Projeye birlikte sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücü ve katma değerli üretimin bölgeye kazandırılması sağlanacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	5.000.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	5.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Gıda, kimya, kozmetik sektörleri, Butik şişe ihtiyacı bulunan işletmeler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 28'

Proje Adı	Kırıkkale İli Membran Üretim Tesisi
Proje Konusu	Su yalıtımı amaçlı membran üretimi
Proje Özeti	Membranların ana kullanım amacı su yalıtımıdır. Su, çeşitli yollarla girdiği yapı içerisinde donarak ya da farklı kimyasal tepkimelerle yapının zamanla korozyona uğramasına ve çürümesine yol açar. Bu nedenle binalarda hem yapıların ömrünün uzatılması hem de depreme dayanıklılığın artırılması için su yalıtımı büyük önem arz etmektedir. Isı yalıtımına da katkısı bulunan membran, yapılardaki enerji kayıplarının önüne de geçmektedir. Bu açıdan, doğal gaz konusunda dışa bağımlı olan Türkiye'nin ihtiyacı olan enerji tasarrufu için de önemli olan membranın, ham maddeye yakınlık avantajı da değerlendirilerek, üretimi için bir tesis kurulması planlanmaktadır.
Sektör	23-Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	İnşaat sektöründe yaşanan büyüme ile birlikte yalıtım uygulamalarına olan ihtiyaç da artmaktadır. Artan ihtiyaç yeni yatırımları da beraberinde getirmektedir. Bu ihtiyaca binaen Kırıkkale'nin ham maddeye olan yakınlık avantajı da dikkate alınarak bir membran üretim tesisi kurulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kırıkkale ili Türkiye'nin en büyük firmalarından biri olan ve petrol ürünlerini işleyen TÜPRAŞ'a ev sahipliği yapmaktadır. Petrol ürünlerinin işlenmesi sonucu ortaya çıkan stratejik ürünlerden birisi de membranın ham maddesi olan bitümdür. Ürün için gerekli olan ana ham maddeye yakınlık söz konusu yatırım için büyük önem arz etmektedir. Bu avantajın yanında il merkezine yakın bir alanda konumlanacak olan yatırım için ihtiyaç duyulan iş gücünün temini açısından da sorun yaşanmayacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca ilin coğrafi konumunun lojistik ve pazarlama hususlarına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1.000.000 m ² /yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırıkkale
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.500.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 29'

Proje Adı	Kırşehir İli Jeotermal Isıtımlı Sera Tesisi
Proje Konusu	Jeotermal ısıtım ekonomisi sera yatırımı
Proje Özeti	Zengin jeotermal kaynaklara sahip olan Kırşehir'de yaklaşık 300 dekar alan ve 3 büyük modern serada üretilen ürünlerin büyük bir kısmı ihraç edilmektedir. Jeotermal kaynakların kullanılması, kış aylarında sera ısıtma maliyetlerini önemli ölçüde düşürmektedir. Akdeniz Bölgesi'nde yüksek sıcaklıklar nedeniyle yazın sektöre uğrayan seracılık faaliyetleri, Kırşehir ilinin iklim avantajı sayesinde her mevsim yapılabilmektedir. Proje kapsamında kurulacak jeotermal ısıtım sera tesisi ile Kırşehir'in jeotermal potansiyeli değerlendirilerek tarımsal üretim ve gelir artırılabilecektir.
Sektör	01-Bitkisel ve Hayvansal Üretim ile Avcılık ve İlgili Hizmet Faaliyetleri
Projenin Amacı	Kırşehir'deki zengin jeotermal kaynaklardan faydalanarak düşük ısıtma maliyetli ve sürdürülebilir sera yatırımıyla katma değeri yüksek tarımsal ürünler üretilmesi ve bölgenin tarımsal gelirinin artırılması hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Jeotermal ısıtım sera yatırımı, Kırşehir'deki jeotermal kaynakları etkin bir şekilde kullanılmasına olanak verecek, böylece bölgenin tarımsal üretim kapasitesi artacak ve ihracat potansiyeli gelişecektir. Ayrıca bu yatırım bölgedeki istihdamı artıracak, tarımsal kümelenmeyi teşvik ederek Kırşehir'in ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Kadın istihdamının yüksek olduğu seracılık sektöründe, proje vasıtasıyla kadınlara da yeni iş olanakları doğacak ve bölgedeki sosyal sermaye varlığı artırılabilecektir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	5.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	5.295.867 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	68 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	İhracatçılar ve tarım ürünleri tüccarları, bölge halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.2. Nitelikli Gıda Üretimi Hedefiyle Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır</p>

KÜNYE 30'

Proje Adı	Kırşehir İli Jeotermal Kaynaklı Meyve ve Sebze Kurutma Tesisi
Proje Konusu	Yaş meyve ve sebzelerin jeotermal enerji ile kurutulması katma değeri ürünlerin elde edilmesi
Proje Özeti	En önemli gelişim eksenleri, tarım ve jeotermal alanı olarak ortaya çıkan ve bu alanda bir pilot üniversiteyi barındıran Kırşehir ilinde; jeotermal kaynakların en iyi değerlendirilebileceği alanlardan biri de meyve sebze kurutma tesisidir. Meyve ve sebze kurutma tesislerinde en büyük maliyeti enerji gideri oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Kırşehir ilinde yer alan jeotermal kaynakların değerlendirilerek ekonomiye kazandırılması önem arz etmektedir. Jeotermal kaynaklı meyve ve sebze kurutma tesisi yatırımının gerçekleşmesi neticesinde bölgede başta domates (15.000 ton), karpuz (4.500 ton), çilek (4.300 ton) ve Cemele Biberi gibi ürünlerin kurutulması daha katma değerli ürünlere dönüştürülmesi sağlanacaktır.
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Kırşehir'de bulunan jeotermal kaynaklar değerlendirilerek, meyve ve sebze kurutma tesisinde katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Proje, Kırşehir'in tarımsal potansiyelini daha verimli kullanmayı ve bölge ekonomisine katkı sağlamayı hedefleyen önemli bir yatırımdır. Proje kapsamında; mevsiminde yoğun üretimden dolayı satılmakta zorlanılan ürünler işlenerek tarımsal kayıpların önlenmesi sağlanacak ve bölgenin gelişimine katkıda bulunulacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	500 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.800.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	20 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Yerel çiftçiler ve üreticiler Gıda işleme, dağıtım ve ihracat firmaları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.6. Tarımsal Üretim Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır</p>

KÜNYE 31'

Proje Adı	Kırşehir İli Su Ürünleri İşleme ve Paketleme Tesisi
Proje Konusu	Su ürünlerinin işlenip paketlenmesi
Proje Özeti	Hirfanlı Baraj Gölü'nde 17 alabalık çiftliği faaliyet göstermekte olup yıllık yaklaşık 8.000 ton balık üretilmektedir. Ayrıca 143 ruhsatlı tekne ile yürütülen avcılık faaliyetlerinden yıllık ortalama 1.500 ton balık avlanmakta, bu avın yaklaşık 1.300 tonu ise tamamen ihracata yönelik gümüş balığı ve kerevitte oluşmaktadır. Üretilen alabalıklar, iç piyasada fileto çıkarma ve paketleme için il dışındaki balık işleme tesislerine, büyük bir kısmı ise ihracata yönelik Türk Somonu olarak yetiştirilmek üzere Karadeniz'e sevk edilmektedir. Proje kapsamında kurulacak su ürünleri işleme ve paketleme tesisi ile avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerinden elde edilen su ürünleri bölgede işlenerek katma değer il içinde kalması sağlanacaktır.
Sektör	01-Bitkisel ve Hayvansal Üretim ile Avcılık ve İlgili Hizmet Faaliyetleri
Projenin Amacı	Hirfanlı Baraj Gölü'nde yetiştirilen ve avlanan gümüş balığı, kerevit ve alabalık gibi su ürünlerinin yerinde işlenerek katma değerinin artırılması ve Kırşehir ilinde tarıma dayalı sanayinin gelişmesine katkı sunması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Hirfanlı Baraj Gölü'nden avcılık faaliyetleri sonucu elde edilen gümüş balığı ve kerevit gibi değerli su ürünleri bölgede bir soğuk hava deposu ve işleme tesisi olmadığı için tüccarlara daha düşük fiyatlarla satılmaktadır. Kurulacak tesiste işlenen ürünlerle katma değer yaratılarak bölge ekonomisine katkı sağlanacak ve ihracat artırılabilecektir. Ayrıca balıkçılar, ürünlerini doğrudan tesislere satarak sürdürülebilir bir gelir kaynağına sahip olacak, böylece kırsal kalkınmaya katkı sunulacaktır. Proje, bölgedeki istihdamı artırarak yerel halkın ekonomik refahını güçlendirecek ve Kırşehir'in tarım ve balıkçılık sektöründeki önemini artıracaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	7.920 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Kırşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.717.250 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	38 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Balık çiftlikleri Bölgedeki balıkçılar ve tekne sahipleri Bölge halkı İşlenmiş su ürünleri sektöründe faaliyet gösteren işletmeler ve ihracatçılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır

KÜNYE 32'

Proje Adı	Niğde İli Fotovoltaik Panel Üretim Tesisi
Proje Konusu	Yenilenebilir enerji sektörüne yönelik makine ve ekipmanların geliştirilmesi ve üretimi
Proje Özeti	Niğde ili ve çevresinde toplam 12.500 hektarlık alan YEKA ilan edilerek güneş enerjisi yatırımlarına açılmıştır. İhtiyaç duyulan güneş panelleri bölge/ülke dışından temin edilmekte olup panel üretiminin bölgede yapılmak istenmesi hâlinde planlanan yatırım için ilde yatırım alanları bulunmaktadır. Yapılacak yatırımlar ile yurt içinde üretilecek güneş paneli ekipmanlarının teşvik edilmesi güneş panellerindeki yerlilik oranını artıracak, dış ticaret açığını azaltarak bölgesel kalkınmaya katkı sağlayacaktır. Ayrıca Ankara-Niğde Otoyolu ile Edirne'den Şanlıurfa'ya kesintisiz ulaşım sağlanması, Mersin ve İskenderun limanlarının lojistik avantaj sunması bölgedeki yatırımlara önemli avantajlar sağlamaktadır.
Sektör	27-Elektrikli Teçhizat İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile orta ve yüksek düzey teknolojik ürünlerin üretiminin ve sektörün ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanarak bölge ekonomisinin kompleksitesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	2022 yıl sonu itibarıyla TR71 Bölgesi'ndeki kurulu güneş enerjisi gücü 513 MWe iken 2023 yıl sonuna gelindiğinde 892 MWe değerine ulaşmıştır. Dünya genelinde ise son 7 yılda ortalama her yıl %25 civarında kapasite artışı yaşanmış ve 2023 yılı sonunda 1,3 TWe kurulu güce ulaşılmıştır. Bazı projeksiyonlara göre bu kapasitenin 2050 yılında 5 TWe seviyelerine ulaşacağı öngörülmektedir. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinin güneş enerjisi araştırmalarıyla ilgili geniş bir altyapı ve insan kaynağı bulunmaktadır. Üniversitede bulunan araştırma merkezinin çalışmaları güneş enerjisi ve sistemleri, grafen ve termal enerji üzerine odaklanmıştır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	60 MWe/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	3.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülkede faaliyet gösteren yenilenebilir enerji şirketleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p>

KÜNYE 33'

Proje Adı	Niğde İli Konserve Gıda Ürünleri İmalatı
Proje Konusu	Cam şişe ve kavanoz üretimi
Proje Özeti	Proje ilin ve bölgenin tarımsal zenginliğinden faydalanarak, sebze ve meyvelerin işlenmesi ve konserve edilmesine yönelik bir üretim tesisinin kurulmasını amaçlamaktadır. Proje kapsamında patates, domates, fasulye, barbunya, bezelye, elma, kayısı gibi Niğde ve çevresinde yetişen tarımsal ürünlerin işlenmesi ve konserve edilerek uzun süreli tüketime hazır hâle getirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede ilde ve bölgede yetiştirilen tarımsal ürünlerin yurt içi ve yurt dışı pazarda raf ömürleri uzun konserve gıda ürünleri olarak sunulması mümkün olacaktır.
Sektör	10-Gıda Ürünlerinin İmalatı
Projenin Amacı	Projenin amacı, Niğde ve çevresinde yetiştirilen sebze ve meyvelerin ekonomik değerini artırmak, bölgedeki tarımsal üreticilere ek gelir kaynağı oluşturmak ve Türkiye'nin gıda güvenliği stratejilerine katkıda bulunmaktır. Proje, konserve ürünlerinin iç ve dış pazarlarda satışını hedeflemekte olup Türkiye'nin tarımsal ürünlerde dışa bağımlılığını azaltmak ve ihracat gelirlerini artırmak gibi makroekonomik hedeflerle uyumludur. Ayrıca, tarımsal üretim sürecinde sürdürülebilirliğin sağlanması, yenilikçi teknoloji kullanımı ve üretimde verimlilik artırımı gibi hususlar da proje amaçları arasında yer almaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Niğde, tarımsal üretim açısından zengin bir coğrafyaya sahip olup özellikle patates, domates, fasulye, bezelye gibi konserve gıda ürünlerine yönelik sebze yetiştiriciliğinde ülkenin öncü illerinden birisidir. Ayrıca Adana ve Mersin'e yakınlığı ile çevre illerde bulunan ham maddelere de kolay erişim imkânı sunmaktadır. İlin sahip olduğu otoyol, demir yolu ağı gibi lojistik avantajları, ihracat potansiyeli yüksek konserve gıda ürünlerinin iç ve dış pazarlara düşük maliyetlerle rekabetçi ve hızlı şekilde ulaşmasını sağlayacak ve bölgesel kalkınmaya önemli bir katkı sunacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	1.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	1.750.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitle	Yurt içi ve yurt dışı pazarda yer alan gıda perakendecileri, restoranlar, oteller Sebze ve meyve üreticileri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.6. Tarımsal Üretimin Katma Değeri Artırılacak ve Ürünler Markalaştırılacaktır</p>

KÜNYE 34'

Proje Adı	Niğde İli Maden İşleme ve Taş Ocağı Makinaları İmalatı
Proje Konusu	Maden ve taş ocakçılığı sektörüne yönelik sahip makine ve ekipmanların geliştirilmesi ve üretilmesi
Proje Özeti	Niğde'deki kalsit madenin varlığı ve kalitesi, sektörün hızla büyümesini sağlamıştır. 2023 yılında Niğde Kalsiti'nin coğrafi işaret tescili alınmıştır. İl ihracatının yaklaşık %30'u mikronize kalsit ve kalsitten üretilen yapı kimyasallarından oluşmaktadır. Bu sektörde ilde faaliyet gösteren birçok ulusal ve uluslararası firma bulunmaktadır. Bölgedeki diğer maden işleme tesisleri ve özellikle kalsit madeni işleyen firmalar makine ve ekipmanlarını bölge/ülke dışından tedarik etmektedir. Bu açığı kapatmak için Niğde'de maden ve taş ocağı işleme makinalarının üretiminin desteklenmesi sektörün gelişimi açısından önemlidir. Proje ile sektörün ihtiyaç duyduğu makine ve ekipmanlar geliştirilecek ve üretilmesi sağlanacaktır.
Sektör	28-Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile orta ve yüksek düzey teknolojik ürünlerin üretiminin artırılması, madencilik sektöründe katma değer artışının sağlanması, sektörün ihracat kapasitesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	1990'lı yıllarda ülke ihracatında ortalama %1,6'lık paya sahip olan madencilik sektörü, günümüzde ihracat payını %2,7'ye yükseltmiştir. Buna paralel olarak madencilik makineleri ithalatı da aynı oranda artmaktadır. Makine sektörü, gelişmiş sanayi ülkelerinin neredeyse tamamında dış ticaret fazlası verirken Türkiye'de ise enerjiden sonra en çok dış ticaret açığı verilen sektördür. Bu bakımdan makine sektörü Türkiye ve bölge için büyük stratejik önemi haizdir. Madencilik alanında önemli maden yataklarına ve maden işleme tesislerine sahip olan bölgenin bu alanda gelişmesi dış ticaret açığını azaltırken kalsit ve diğer maden ürünlerinin katma değerinin artırılmasını sağlayacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	60 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.500.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	30 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	18 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde faaliyet gösteren maden ve taş ocakçılığı firmaları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır

KÜNYE 35'

Proje Adı	Nevşehir İli Tarım Makineleri İmalatı Tesisi
Proje Konusu	Tarımsal amaçlı römork veya yarı-römork imalatı ile ekme, çapalama ve hasat ve harman makineleri imalatı
Proje Özeti	Tarım ve imalat sanayii makinelerinin üretimi, AR-GE çalışmalarına zemin oluşturulması, ürünlerin teknoloji düzeyinin geliştirilmesi, makinelerin ilişkili sektörlerde üretiminin teşvik edilmesi ve yenilikçi otomasyon sistemlerinin geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Proje ile ihracat kapasitesi yüksek olan tarım makineleri sektöründe yer alan ürünlerin ve ürün parçalarının üretimi planlanmaktadır.
Sektör	28-Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman İmalatı
Projenin Amacı	Nevşehir'de tarım makineleri imalatı sektörü, belli bir ölçüde ihtisaslaşmış olup ildeki ihracatın önemli bir bölümünü bu sektör gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda tarım makineleri imalatında kullanılan nitelikli makinelerin ve parçalarının üretimi amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Nevşehir'de imalat sanayiinde yer alan firmalar ağırlıklı olarak gıda ürünleri, tarım aletleri ve makineleri, otomotiv yan sanayi parçaları ve bims imalatı alanlarında üretim yapmaktadır. İlde ayrıca metal döküm, işleme, doğrama ve diğer fabrikasyon metal ürünlerin üretimi sektörlerinde faaliyet gösteren pek çok firma bulunmakta olup ilgili firmalar yığılaşmış durumdadır. Bölgede yürütülen tarım faaliyetlerinde kullanılan makinelerin üretilmesi; düşük maliyet, pazara yakınlık, geniş servis ağı gibi avantajları sağlayacaktır. Sektörel kümelenmenin güçlendirilmesi ile birlikte, ilişkili diğer sektörlerin de ilde potansiyelinin açığa çıkartılması ve ürün çeşitlendirilmesi sağlanması hedeflenmektedir. Nevşehir'de genel olarak düşük ve orta-düşük teknoloji seviyesinde ürünler üretilmektedir. İmalat alanında ihtisaslaşma sadece makine imalatı ve bims sektöründe görülmektedir. İlde hâlihazırda sınırlı olan imalat sanayiinin ve ihracatın önemli bir bölümünü oluşturan ve ihtisaslaşmanın sağlanabildiği bu alanda, yatırımların desteklenerek devam ettirilmesi önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	40 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	35 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde tarım makineleri imalatı sektöründe faaliyet gösteren firmalar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p> <p>Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir</p>

KÜNYE 36'

Proje Adı	Nevşehir İli Karavan Üretim Tesis
Proje Konusu	Karavan araçları ve ekipmanları üretimi
Proje Özeti	Proje, Nevşehir ilinde karavan üretimi için gerekli olan taşıyıcı araç, araç iç döşeme, kabin, oto elektrik ve su tesisatı, mekanik aksamlar gibi altyapı ve potansiyel bulunmakta olup ilgili potansiyelin açığa çıkarılması için karavan üretim tesisi kurulmasını içermektedir.
Sektör	29-Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (römork) ve Yarı Treyler (yarı römork) İmalatı
Projenin Amacı	Nevşehir'de karoser ve karoser ekipmanları, şasi imalatı sektörünün var olması ve Kapadokya Bölgesi'nde kampçılık alanına yönelik ilginin artması, karavan üretimi için ilde uygun bir ekosistem oluşturmaktadır. Bu kapsamda proje ile karavan üretim potansiyelinin ortaya çıkarılması, sektörel çeşitlilik ve bütünlüşme için zemin oluşturulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Kültür turizmin Türkiye'deki önemli destinasyonlarından olan Kapadokya'ya, her yıl yaklaşık 3,5 milyon yerli ve yabancı turist ziyaret gerçekleştirmektedir. Karavanlı turistler için de önemli bölgelerden biri hâline gelen Kapadokya, karavan üretimi noktasında da önemli bir pazar oluşturma potansiyelini elinde tutmaktadır. İlde, karoser ekipmanları ve metal sanayiine yönelik önemli yatırımlar yapılmaktadır. Bunlarla birlikte tarım aletleri ve makineleri imalatı öne çıkan bir diğer sektördür. Bu araçlara yönelik ilde şasi imalatı gerçekleştirilmekte ve giydirme yapılarak tarım araçları üretimi yapılmaktadır. Yine ilde otomotiv yan sanayiine ilişkin karoser ekipmanları imalatı önemli bir yer tutmakta ve bu alanda kayda değer bir yığınlaşma bulunmaktadır. Gerek ahşap gerekse metal karoser imalatında dikkate değer bir üretim ağı kuran ilde karavan üretimini destekleyici bir altyapı meydana geldiği görülmektedir. Karavan üretimi ile ilin imalat sanayii alanında çeşitliliğinin artırılması önemli görülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	20 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	700.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	22 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülke genelinde faaliyet gösteren karoser/karavan üretimi sektörü işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim 2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

KÜNYE 37'

Proje Adı	Nevşehir İli Bağcılık Müzesi
Proje Konusu	Kültürel ve yaratıcı işlerin üretildiği veya sergilendiği mekânların kurulması
Proje Özeti	Her yıl yaklaşık 3,5 milyon turist ağırlayan Kapadokya Bölgesi'nde, farklı sosyoekonomik kesimlerden gelen talebi karşılayabilen müze sayısı kısıtlıdır. Nevşehir il merkezinde sadece bir adet etnografik ve arkeolojik öğelerin sergilendiği kent müzesi bulunmakta olup bazı ilçe ve beldelerde de farklı temalarla kurulmuş olan münferit müzeler yer almaktadır. Kurulması planlanan Nevşehir Bağcılık Müzesi ile bağcılık kültürü, gastronomi öğeleri ve bölgeye özgü Emir, Dimrit ve Parmak üzümlerinin tanıtılması hedeflenmektedir.
Sektör	91-Kütüphaneler, Arşivler, Müzeler ve Diğer Kültürel Faaliyetler
Projenin Amacı	Kapadokya Bölgesi'nde müzecilik alanda yatırımlar yapılmasına yönelik ihtiyaç görülmekte olup proje ile bölgede turistik ürünlerin niteliklerinin iyileştirilmesi, bağcılığın kültür ve bölge geçmişindeki öneminin aktarılması ve geleceğe taşınması, bölgenin turizm öğelerinin güçlendirilmesiyle yaratılan katma değer artırılması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Bağcılık, bölgede Hititlerden günümüze kadar uzanan köklü bir geçmişe sahiptir. Günümüzde, 170 yıl önce dikilmiş bağ çubuklarının hâlâ var olması, bağcılığın miras yoluyla babadan oğula geçen bir meslek olmasının bir göstergesidir. Bu anlamda bağcılık, bölgenin köklü kadim geleneklerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. 2023 yılı TÜİK verilerine göre, Nevşehir 46.782 ton şaraplık üzüm üretimi ile Türkiye'de 1. sırada gelmekte ve Türkiye şaraplık üzüm üretiminin %15,77'sini karşılamaktadır. Ayrıca, toplam üzüm üretim miktarı 111.306 ton olan Nevşehir, tüm üzüm türleri toplamında üretim miktarı açısından Türkiye'de 6. sırada gelmektedir. Bu doğrultuda üzümün ve bağcılık kültürünün tanıtımı bölge için son derece önemlidir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yüksek Öğretim Kurumu Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Programına "doğal ve kültürel miras turizmi" alanında dâhil edilmiş olup yatırım konusu üniversitenin ihtisaslaşma alanı ile uyumludur.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	450.000 kişi/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Nevşehir
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	800.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	20 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde faaliyet gösteren tüm müzecilik sektörü temsilcileri ve kültür-sanat yatırımcıları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 3. Sorumlu Turizm Anlayışı Çerçevesinde Sektörün Sosyoekonomik Faydasının Artırılması ve Tabana Yayılması Hedef 3.3. Bölgede Turistik Ürün Çeşitliliği Artırılacaktır

KÜNYE 38'

Proje Adı	Aksaray İli Motosiklet, Mopet ve Motorlu Bisiklet İmalatı Tesisi
Proje Konusu	Motosiklet, mopet ve motorlu bisiklet imalatı
Proje Özeti	Motorlu kara taşıtlarının imalatı sektörü, özellikle Aksaray'da yer alan otomotiv yan sanayi yığılaşması sayesinde ildeki başat sektörlerden biridir. 2023 TÜİK verilerine göre, Türkiye'nin farklı silindir hacmindeki motosiklet ithalat tutarı 588 milyon dolar civarında iken ihracat tutarı ise sadece 822 bin dolardır. Proje kapsamında, ülkenin ve bölgenin dış ticaret açığının azaltılmasına katkı sunmak amacıyla ilde otomotiv yığılaşması sonucunda var olan bilgi birikiminin değerlendirilmesi amacıyla motosiklet, mopet ve motorlu bisiklet imalatı tesisi kurulacaktır.
Sektör	30-Diğer Ulaşım Araçlarının İmalatı
Projenin Amacı	Aksaray ilinde yapılacak yeni yatırımların orta-yüksek teknoloji düzeyindeki yatırımlar şeklinde planlanarak, ilin ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması, ilde daha katma değerli ve ihracat kapasitesi yüksek ürünlerin üretilmesi hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'da bulunması ve devamında otomotiv sektöründe tedarikçi sayısının artması nedeniyle ilde doğal bir otomotiv kümesi oluşmuştur. İldeki ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğinde doğal kümenin dönüşümü için otomotiv kümesi çalışmalarına başlanmıştır. Aksaray'ın elverişli konumu, özellikle otomotiv sektörü konusunda kalifiye personele sahip olması ve motorlu kara taşıtları sektör kümelmesi sayesinde motosiklet (elektrikli-benzinli) yatırımı için uygun bir ortam oluşmuştur. Mevcutta 3 firma bu alanda Aksaray ilinde doğrudan faaliyet göstermekte olup ilgili yatırım konusunun, bölgede faaliyet gösteren motorlu kara taşıtları sektörleri için tamamlayıcı nitelikte olduğu düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	25.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	8.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde ilgili sektörlerde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

KÜNYE 39'

Proje Adı	Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları İçin Airbag Üretimi Tesisi
Proje Konusu	Airbag üretimi
Proje Özeti	Küresel airbag pazar büyüklüğü 9,67 milyar USD civarında olup bunun yaklaşık %40'ını bir İsveç firması elinde bulundurmaktadır. 5 milyar dolarlık pazar payı ise ağırlıklı olarak Japon firmaların aralarında bulunduğu Asya pasifik ülkelerindedir. Dünya airbag pazar büyüklüğünün 2027 yılında 20,13 milyar USD olacağı öngörülmektedir. Türkiye'nin airbag sektöründe ortalama 150 milyon USD'lik dış ticaret açığı söz konusu olup bu alanda yapılacak yatırım ile dış ticaret açığı kapatılarak iç talebin karşılanması sağlanacaktır. Proje kapsamında, ildeki mevcut otomotiv yığınlaşmasının tamamlayıcı sektörü olan bir alanda airbag imalatı gerçekleştirilecektir.
Sektör	29-Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (römork) ve Yarı Treyler (yarı römork) İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile ilin katma değerli ürün yelpazesinin geliştirilmesi, ildeki sektörlerin teknoloji seviyelerinin artırılması ve ithalatın azaltılması hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'daki lokomotif etkisi ile otomotiv sektöründeki tedarikçi sayısı artarak doğal bir kümelenme oluşmuştur. İldeki ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğinde doğal kümenin dönüşümü için otomotiv kümesi çalışmalarına başlanmıştır. Yalnızca Mercedes-Benz-Türk A.Ş. tarafından yıllık ortalama 27.000 adet kamyon üretimi gerçekleştirilmektedir. Aksaray'daki otomotiv yan sanayi sektörünün bilgi birikimi ve hızlı gelişimi, bölgede yapılması planlanan tamamlayıcı nitelikteki airbag üretim tesisinin bu ekosisteme dâhil olmasını hızlandırarak dış ticaret açığının kapanmasına katkı sağlayacaktır.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	2.000.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	13.480.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	362 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülke genelinde ilgili sektörde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir</p>

KÜNYE 40¹

Proje Adı	Aksaray İli Motosiklet, Bisiklet ve Skuter Dış Lastiği Üretim Tesisi
Proje Konusu	Motosiklet, bisiklet ve skuter dış lastiği imalatı
Proje Özeti	Motosiklet dış lastik üretimi, Aksaray'da var olan motosiklet üretimi yatırımlarının tamamlayıcısı olması açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'de 2023 yılında motosiklet ve bisiklet dış lastik sektöründe 5,5 milyon USD ihracata karşın 26,8 milyon USD ithalat yapılmış olup sektörün dış ticaret açığı bulunmaktadır. Söz konusu yatırımın ilde yapılması benzer nitelikteki ya da tamamlayıcı yatırımların bölgeye çekilmesini kolaylaştıracak ve dış ticaret açığının sektörde azaltılmasını sağlayacaktır. Proje kapsamında, ildeki mevcut potansiyel otomotiv kümesinde tamamlayıcı sektör olan motosiklet, bisiklet ve skuter dış lastiği imalatı gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.
Sektör	22-Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Aksaray ilinde yapılacak yeni yatırımların orta-yüksek teknoloji düzeyindeki yatırımlar şeklinde planlanarak, ilin ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması, ilde daha katma değerli ve ihracat kapasitesi yüksek ürünlerin üretilmesi hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'da oluşturduğu lokomotif etkisi ile otomotiv sektöründeki tedarikçi sayısı artarak doğal bir kümelenme oluşmuştur. Aksaray Ticaret Odası verilerine göre Aksaray'da motosiklet imalatı yapan iki firma tarafından yıllık 450.000 adet dış lastik kullanılmaktadır. Motosiklet dış lastik üretimi, Aksaray'da var olan motosiklet üretimi yatırımlarının tamamlayıcısı olması açısından büyük bir öneme sahiptir. İlde bu türde bir lastik imalatı olmadığından, firmalar ürün tedarikini genellikle Gebze veya Çin'de bulunan firmalardan sağlamaktadır. Yapılacak yatırım ile bölge ihtiyacının karşılanması ve ülke ithalat giderlerinin azaltılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	50.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	6.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	50 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülke genelinde ilgili sektörde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

KÜNYE 41¹

Proje Adı	Aksaray İli Galvaniz Sıcak Daldırma Tesisi
Proje Konusu	Metallerin çinkoyla galvanizleme kaplama faaliyeti
Proje Özeti	Metallere korozyonun önlenmesi amacıyla bir çinko tabakasıyla kaplamak için kullanılan galvanizleme işlemi, metalin paslanmasını ve bozulmasını önleyerek malzemelerin ömrünü uzatır. Dünyada 85 milyar USD pazar büyüklüğüne sahip olan sıcak daldırma galvaniz sektörünün yıllık ortalama %2,3 oranında büyüme ile 2026 yılında 100 milyar USD büyüklüğe ulaşması beklenmektedir. Ülkede bu alanda faaliyet gösteren 89 firmanın 23 tanesi Ankara ilinde yer alırken Aksaray ilinde sadece bir firmada metal galvanizleme işlemi uygulanmaktadır. Aksaray sanayisinin hızlı gelişimi ve kurulan yeni OSB'ler ile bir sanayi kentine dönüşecek olması nedeniyle ilgili alanda yeni tesislerin elzem olacağı öngörülmektedir. Yapılan saha ziyaretleri neticesinde yeterli tesis olmadığı için birçok firmanın kendi ürünleri için komşu illerden galvanizleme işlemi uyguladığı tespit edilmiştir. Proje ile Aksaray'ın mevcut imalat sanayii altyapısına katkı sunulacaktır.
Sektör	25-Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (makine ve teçhizat hariç)
Projenin Amacı	Aksaray ilinde yapılacak yeni yatırımların orta-yüksek teknoloji düzeyindeki yatırımlar şeklinde planlanarak, ilin ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması, ilde daha katma değerli ve ihracat kapasitesi yüksek ürünlerin üretilmesi hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'daki lokomotif etkisi ile otomotiv sektöründeki tedarikçi sayısı artarak doğal bir kümelenme oluşmuştur. Aksaray'ın elverişli konumu, özellikle otomotiv sektörü konusunda kalifiye personele sahip olması ve motorlu kara taşıtı sektörü yoğunlaşması sayesinde galvaniz sıcak daldırma sektörü için uygun bir ortam bulunmaktadır. İlgili yatırım konusunun, mevcut sektörler için tamamlayıcı nitelikte olduğu ve bölge için önemli olduğu düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	50.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	4.500.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	100 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülke genelinde ilgili sektörde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir</p>

KÜNYE 42'

Proje Adı	Aksaray İli Motorlu Kara Taşıtları için Treyler, Yarı Treyler, Karoser, Kabin, Kupa, Dorse ve Damper İmalatı Tesisi
Proje Konusu	Motorlu kara taşıtları için treyler, yarı treyler, karoser, kabin, kupa, dorse ve damper imalatı
Proje Özeti	Ticari araç üstü ekipman üretiminin tamamına yakını Türkiye'de üretilebilmektedir. İlgili ürün gruplarında yaklaşık 1 milyar USD ihracat, 445 milyon USD ithalat yapılmaktadır. Motorlu kara taşıtları sektörü, özellikle otomotiv yan sanayi yatırımları nedeniyle Aksaray'daki başat sektörlerden biri olması sayesinde tamamlayıcı sektör olan ticari araç üstü ekipman sektöründe ilde bilgi birikimi oluşmuş ve bu yönde yapılan yatırımlar devam etmiştir. Proje kapsamında, ilgili alanda yeni yatırımların yapılabilmesi ve ilin bu konudaki uzmanlaşma seviyesinin artırılabilmesi amacıyla tesis kurulması planlanmaktadır.
Sektör	29-Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (römork) ve Yarı Treyler (yarı römork) İmalatı
Projenin Amacı	Aksaray ilinde yapılacak yeni yatırımların orta-yüksek teknoloji düzeyindeki yatırımlar şeklinde planlanarak, ilin ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması, ilde daha katma değerli ve ihracat kapasitesi yüksek ürünlerin üretilmesi hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'daki lokomotif etkisi ile otomotiv sektörü ve ticari araç üst yapı sektörü gelişim sağlamıştır. Aksaray, motorlu kara taşıtlarının karoser, kabin, kupa, dorse ve damperleri üretiminde gelişme kaydeden önemli illerden biridir. Treyler (römork), yarı treyler (yarı römork) ve mekanik hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer araçların parçaları Aksaray'daki belirli firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir. Aksaray'ın elverişli konumu, otomotiv sektörü konusunda kalifiye personele sahip olması, motorlu kara taşıtı sektör yığılaşması, ihracat potansiyeli ve sektörel bilgi birikimi nedeniyle bu alanda yapılacak yeni yatırımların bölge için önemli olduğu düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	150 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	3.500.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	60 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitle	Ülke genelinde ilgili sektörde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

KÜNYE 43'

Proje Adı	Aksaray İli Plastik Enjeksiyon Kalıbı İmalatı Tesisi
Proje Konusu	Plastik enjeksiyon kalıbı imalatı
Proje Özeti	Plastik enjeksiyon kalıplar, otomotiv endüstrisinde büyük bir öneme sahiptir. Bu kalıplar, polimer malzemelerin eritilip bir kalıp içine enjekte edilerek istenilen şekli almasını sağlar. Türkiye'de plastik enjeksiyon sektöründe, yaklaşık 95 milyon USD ihracat yapılırken, 243 milyon USD ithalat yapılmaktadır. Aksaray'da 2023 yılı TÜİK verilerine göre bu sektörde 2,5 milyon USD ithalat gerçekleştirilirken, ihracat miktarı 270 bin USD ile sınırlı kalmıştır. İlde ilgili sektörde faaliyet gösteren 1 adet firma bulunmakta olup otomotiv sektöründe, plastik enjeksiyon kalıplarının kullanımı oldukça yaygındır. Bu kalıplar, farlar, stop lambaları, sinyal lambaları ve iç aydınlatma gibi otomobil parçalarının üretiminde kullanılır. Aksaray'a bu alanda bir yatırımın yapılması ile öncelikli olarak bölgenin kalıp ihtiyacı hızlı bir şekilde karşılanacak, kalıp bazlı üretim aksaklıkları giderilecek ve dış ticaret açığı azaltılacaktır.
Sektör	25-Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (makine ve teçhizat hariç)
Projenin Amacı	Aksaray ilinde yapılacak yeni yatırımların orta-yüksek teknoloji düzeyindeki yatırımlar şeklinde planlanarak, ilin ve bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılması, ilde daha katma değerli ve ihracat kapasitesi yüksek ürünlerin üretilmesi hedeflenmektedir.
Projenin Bölge İçin Önemi	Mercedes-Benz Türk A.Ş.'nin Aksaray'daki lokomotif etkisi ile otomotiv sektöründeki tedarikçi sayısı artarak doğal bir kümelenme oluşmuştur. Aksaray'ın elverişli konumu, otomotiv sektörü konusunda kalifiye personele sahip olması, motorlu kara taşıtı sektörü yoğunlaşması, ihracat potansiyeli ve sektörel bilgi birikimi nedeniyle bu alanda yapılacak plastik enjeksiyon kalıp imalatı yatırımlarının bölge için önemli olduğu düşünülmektedir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	3.000 adet/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Aksaray
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	2.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	30 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	12 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Ülke genelinde ilgili sektörde faaliyet gösteren/göstermek isteyen özel sektör işletmeleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Bölge Planı İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir</p>

KÜNYE 44¹

Proje Adı	Niğde İli Endüstriyel Kalsit Üretimi Tesisi
Proje Konusu	Medikal ürünlere, nefes alabilen (breathable) ve nonwoven kumaşlara yönelik kalsit üretimi
Proje Özeti	Bölge genelinde üretilen mikronize kalsit; pvc, cam, suni mermer, kimya, yapı kimyasalları, kablo, ambalaj, boya, plastik, temizlik ürünleri ve alçı sektörlerinde üretim yapan firmalara satılmaktadır. Bununla birlikte bölgede yer alan maden sahalarındaki kalsitin yüksek saflığa ve beyazlığa sahip olmasından ötürü, doğrudan birçok büyük üreticiye ham madde olarak da satışı yapılmaktadır. Türkiye'de üretilen mikronize kalsitin ihracatta satış fiyatı ortalaması 75 USD/ton düzeyindedir. Buna karşılık nitelikli tekstil ürünleri sanayiine yönelik satış fiyatı 200-400 USD/ton seviyelerindedir. Proje ile medikal ürünlerin (hasta bezi, bebek bezi, ameliyat örtüsü), nefes alabilen (breathable) ve nonwoven kumaşların üretiminde kullanılan endüstriyel kalsit imalatının desteklenmesi hedeflenmektedir.
Sektör	23-Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Projenin Amacı	Özel sektör tarafından yapılması uygun görülen yatırım ile kalsit madeninin daha nitelikli üretim alanlarında kullanımının sağlanması, sektörün ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlanması, bölgenin ekonomik kompleksitesinin artırılmasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Projenin Bölge İçin Önemi	Türkiye Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam kalsit üretimi yaklaşık 11 milyon ton düzeyindedir. Türkiye'de üretilen yüksek saflıkta ve beyazlıkta kalsitin büyük çoğunluğu Niğde ilinde bulunmaktadır. Aksaray, Kırşehir ve Niğde illerinde üretilen ve %99'un üzerinde saflık derecesine sahip olan mikronize kalsitlerde (piyasada kabul edilen saflık derecesi %98'dir.) hiçbir ağır metale rastlanmamakta olup bu yönüyle gıda, ilaç ve tekstil sanayii gibi daha katma değerli alanlarda kullanımı mümkündür. Ancak özellikle medikal ürün ve malzemelerin üretiminde kullanılan endüstriyel kalsitin Türkiye'de üretimi bulunmamakta olup bu alanda yıllık yaklaşık 30 milyon USD'lik ithalat yapılmaktadır. Kalsit madenciliğinin Niğde ilinde başat sektör olması, bu alanda imalat sanayii ile entegrasyonunun bulunması, madenin daha katma değerli sektörlerde kullanılmasına yönelik yatırımın yapılması, bölgede istihdam olanaklarının artırılması ve hammaddenin yerinde değerlendirilmesi açısından önemlidir.
Yatırımın/Tesisin Ölçeği (Kapasite)	70.000 ton/yıl
Proje Yürütücüsü	Özel sektör
Uygulama Yeri	Niğde
Toplam Proje Bütçesi/ Sabit Yatırım Tutarı	15.000.000 USD ²
Projenin İlave İstihdam Öngörüsü	120 Kişi (sürekli)
Proje Uygulama Süresi	24 Ay
Projenin Hedef Kitlesi	Niğde ilinde faaliyet gösteren kalsit madeni işletmeleri Ülkede faaliyet gösteren medikal ürünlerin (hasta bezi, bebek bezi, ameliyat örtüsü), nefes alabilen (breathable) ve nonwoven kumaş üreticileri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak
Bölge Planı İlişkisi	Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması Hedef 2.2. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

EK-3 Örnek Program Fikri Künyeleri

KÜNYE 1*

Programın Adı	Tarımsal Emtia Teminatlı Faizsiz Kredi Desteği Programı
Programın Konusu	Kırsal kalkınma
Programın Amacı	TR71 Bölgesi'nde faaliyet gösteren tarımsal işletmelerin hasat döneminde arz yığılması kaynaklı fiyat dalgalanmalarından korunması, lisanslı depoculuk faaliyetinin olmadığı bazı tarımsal emtiadaki fiyat dalgalanmasının azaltılması, üretici ve tüketicilerin öngörülebilir bir planlama yapmasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.
Programın Bölge İçin Önemi	Bölgenin kırsal karakterizasyonu gereği geçimlik aile işletmelerinin gelirlerinin ve risklerinin daha öngörülebilir hâle getirilmesi hem üretim kapasitesinin artırılması hem de planlama açısından önemli bir husustur. Bununla beraber öngörülebilir ve yönetilebilir emtia fiyatlarının varlığı bölgenin güçlü sektörlerinden biri olan gıda ve yem sanayii imalatçıları için de son derece önemli görülmektedir. Program ile bölgede tarımsal faaliyette bulunan tüm kesimlerin istikrarlı şekilde gelir elde etmelerine ve kırdan kente olan göçün engellenmesine katkı sunulması hedeflenmektedir.
Programın Öncelikleri	<p>Öncelik 1: Üretici tarımsal işletmelerin finansman açığını azaltılması</p> <p>Öncelik 2: Hasat dönemi arz yığılması kaynaklı fiyat dalgalanmalarının giderilmesi</p> <p>Öncelik 3: Orta ve uzun vadeli gıda güvenliğinin sağlanmasına katkı sunulması</p>
Programın Uygulama Yeri	TR71 Bölgesi
Program Süresi	12 Ay
Program Yürütücüsü	Ahiler Kalkınma Ajansı, TR71 Bölgesi'nde faaliyet gösteren Ticaret Borsaları
Uygulayıcı Kurum/Kuruluşlar	Tarımsal işletmeler
Destek Türü ve Bileşenleri	<p>Faizsiz Kredi Desteği Programı – Ahiler Kalkınma Ajansı</p> <p>Üreticilerin Örgütlenmesi ve Fiyat Mekanizmasının Tesis Edilmesi – TR71 Bölgesi Ticaret Borsaları</p> <p>Programın genel işleyişi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Program kapsamına alınacak olan tarımsal emtianın belirlenmesi, 2- Belirlenen alanlarda depoların teşkil edilmesi, 3- Programın ilgili üreticilere duyurusunun yapılması, 4- Depolanan emtianın teminata alınarak 9 aylık vadede faizsiz finansman imkânıyla desteklenmesi.
Programın Bütçesi	6.000.000 USD ²
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek

⁴ Bu program fikirleri bölge planı kapsamında yapılan sosyoekonomik analizler ve saha çalışmaları çerçevesinde ilgili paydaşlarla örnek olarak geliştirilmiş olup bölge planlarının hayata geçirilmesi için gereken bütün programları kapsamamaktadır. Ayrıca bu program, program konusunun tabi olduğu mevzuat çerçevesinde gerekli onayların alınması hâlinde uygulanabilecektir.

Programın Bölge Planı ile İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 1. Kırsal Alanların Dayanıklılığının Artırılması ve Kırılganlıklara Karşı Dirençli Hâle Getirilmesi</p> <p>Hedef 1.1. Kırsal İlçeler Canlandırılacaktır</p> <p>Hedef 1.3. Tarımda Üreticilerin Finansman İhtiyaçlarını Azaltacak Mekanizmalar Kurgulanacak ve Mevcut Olanlar Çeşitlendirilecektir</p>
---	---

KÜNYE 2⁴

Programın Adı	Yeşil Dönüşüm Finansman Desteği Programı
Programın Konusu	Yeşil dönüşüm
Programın Amacı	TR71 Bölgesi'nde faaliyet gösteren imalat sanayii işletmelerinin yeşil dönüşüme uyumunun sağlanması ve rekabetçilik düzeylerinin artırılması amaçlanmaktadır. Firmaların başta enerji verimliliği, kaynak verimliliği ve eko üretim alanlarında kapasitelerinin geliştirilmesi, karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik yatırımların gerçekleştirilmesi ve altyapıların oluşturulması yoluyla rekabetçilik düzeylerinin artırılması sağlanacaktır.
Programın Bölge İçin Önemi	TR71 Bölgesi'nin 2010 yılında Türkiye'de sanayi sektörü içindeki oranı %1,16 seviyesindeyken, bu oran yıllar itibarıyla artmış ve 2022 yılında %1,42 seviyelerine ulaşmıştır. SKD'de karbon emisyon azaltım çalışmalarına öncelikli olarak başlanması hedeflenen sektörlerden bazıları (başta otomotiv ve çimento sektörü olmak üzere) bölgede de yoğun şekilde faaliyeti yürütülen sektörlerdendir. Bu açılardan bölgenin sanayileşme sürecinin ulusal ve uluslararası düzenlemeler ve kısıtlamalar sebebiyle sekteye uğramaması için kapasite gelişme faaliyetleri dâhil çok yönlü hazırlık yapılması önemli görülmektedir.
Programın Öncelikleri	<p>Öncelik 1: İmalat sanayii işletmelerinin finansman açığının azaltılması</p> <p>Öncelik 2: İmalat sanayii işletmelerinin rekabetçilik düzeylerinin artırılması</p> <p>Öncelik 3: Bölgenin 2030 yılına kadar karbon nötr hedefine ulaşmasının sağlanması</p>
Programın Uygulama Yeri	TR71 Bölgesi
Program Süresi	18 Ay
Program Yürütücüsü	Ahiler Kalkınma Ajansı, KOSGEB
Uygulayıcı Kurum/Kuruluşlar	TR71 Bölgesi İmalat Sanayii İşletmeleri
Destek Türü ve Bileşenleri	<p>Faizsiz Kredi Desteği Programı – Ahiler Kalkınma Ajansı ve KOSGEB</p> <p>Programın genel işleyişi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Karbon emisyonu yüksek, karbon yoğun sektörlerin belirlenmesi, 2- Program öncesi kapasite geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi, 3- Emisyon azaltım amacıyla yapılacak yatırımların program kapsamında önceliklendirilerek desteklenmesi.
Programın Bütçesi	6.000.000 USD ²

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 2: Açlığa Son Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p>
Programın Bölge Planı ile İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir</p> <p>Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır</p>

KÜNYE 3⁴

Programın Adı	Endüstriyel Simbiyoz Finansman Desteği Programı
Programın Konusu	Yeşil dönüşüm, kaynak verimliliği
Programın Amacı	Kalkınma ajansı tarafından oluşturulan platform üzerinden imalat sanayii işletmelerinin atık türü ve miktarlarını paylaşmaları sağlanacak ve ilgililere satışı gerçekleştirilecektir. TR71 Bölgesi'nde faaliyet gösteren imalat sanayii işletmelerinin kaynak verimliliklerinin artırılması ve yeşil dönüşüme uyumlu hâle getirilmesi, atıkların yan ürün/ham madde olarak başka sektörlerde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.
Programın Bölge İçin Önemi	Bölgede yapılan analizler sonucunda 45'i yüksek öncelikli, 38'i de orta öncelikli olmak üzere toplam 83 adet çevresel ve ekonomik kazanım potansiyeli olan endüstriyel simbiyoz imkânı tespit edilmiştir. Bu olanakların kurulacak ortaklıklar ve iş birliği platformları vasıtasıyla harekete geçirilmesi ve firmaların çevresel etkilerini (kaynak kullanımı, atık üretimi, karbon salımı vb.) azaltmalarına, rekabet avantajı sağlamalarına imkân tanıyacak tüm endüstriyel simbiyoz yaklaşımlarının (atık alışverişi, ortak lojistik, ortak acil durum eylem planları vb.) benimsenmesi, bölgenin geleceğe hazırlanması açısından önemli görülmektedir.
Programın Öncelikleri	<p>Öncelik 1: Üretici işletmelerin alternatif ham madde kullanımının sağlanması/artırılması</p> <p>Öncelik 2: İmalat sanayii işletmelerinin rekabetçilik düzeylerinin artırılması</p> <p>Öncelik 3: Bölgenin 2030 yılına kadar karbon nötr hedefine ulaşmasına katkı sağlanması</p>
Programın Uygulama Yeri	TR71 Bölgesi
Program Süresi	18 Ay
Program Yürütücüsü	Ahiler Kalkınma Ajansı
Uygulayıcı Kurum/Kuruluşlar	TR71 Bölgesi İmalat Sanayii İşletmeleri
Destek Türü ve Bileşenleri	<p>Çevresel Performansa Dayalı Finansman Desteği Programı - Ahiler Kalkınma Ajansı</p> <p>Programın genel işleyişi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Belirlenen endüstriyel simbiyoz olanakları doğrultusunda platformlar ve iş birlikleri kurulmasının sağlanması, 2- Kapasite geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi, 3- Kurulan ortaklık ve iş birlikleri sonucunda yapılacak yatırımların desteklenmesi.

Programın Bütçesi	6.000.000 USD ²
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	<p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Dayanıklı altyapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p> <p>Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 13: İklim Eylemi İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek</p>
Programın Bölge Planı ile İlişkisi	<p>Stratejik Öncelik 2. Verimlilik Temelli Dönüşümün ve Yeşil İşlerin Bölgeye Entegrasyonunun Sağlanması</p> <p>Hedef 2.1. İmalat Sanayii ve Madencilik İşletmelerinin Verimlilik Odaklı Üretim ve Kurumsallaşma Kapasitesi Artırılacaktır</p> <p>Hedef 2.3. Sektör Bazlı Marjinal Maliyeti En Düşük Olan Emisyon Azaltım Fırsatları Değerlendirilecektir</p> <p>Hedef 2.4. Yeşil Dönüşüm Bileşenlerinin Erişilebilirliği Sağlanacaktır</p>

Ahiler Kalkınma Ajansı
TR71 Bölge Planı
2024-2028

www.ahika.gov.tr

2023

Tüm Hakları Saklıdır
Kaynak Göstermek Şartıyla Alıntı Yapılabilir